

શામળ ગ્રંથાવલિ

સામાન્ય સંપાદક :

હરિવલ્લભ ચૂનીલાલ ભાયાણી

ભૂતપૂર્વ અધ્યક્ષ, ગુજરાતી તથા

પ્રાકૃત વિભાગ, ભારતીય વિદ્યા ભવન, મુંબઈ

ગ્રંથ ૩

નંદબત્રીસી અને કસ્તુરચંદની વારતા

ભારતીય વિદ્યા ભવન પ્રકાશિત .

શામળ ગ્રંથાવલિ

અધ્યાવધિ પ્રકાશિત

૧. સિંહાસનબત્રીસી (વાર્તા ૧૮ થી ૨૨) (૧૯૬૦)

સંપાદક : હ. ચૂ. ભાયાણી

૨. વેતાલપત્રીસી (સિંહાસનબત્રીસી, વાર્તા ૩૨) (૧૯૬૨)

સંપાદક : અં. સ. પટેલ

૩. નંદબત્રીસી અને કસ્તુરચંદની વારતા (૧૯૬૭)

સંપાદક : ઈંદિરા મરચંટ, રમેશ જાની

આગામી પ્રકાશનો

સૂડાબહોતેરી, ચંદ્રચંદ્રાવતી

★

પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્ય અને ભાષા વિષયક અન્ય
ભવન-પ્રકાશનો

ભરતેશ્વર બાહુબલિ રાસ (રાં. મુનિ જિનવિજય) (૧૯૪૨)

સંપાદક કે. કા. શાસ્ત્રી (૧૯૪૨)

2405

(પ્રથમ ખંડ) (કનૈયાલાલ મુનશી) (૧૯૬૭)

વાગ્વ્યાપાર (હ. ચૂ. ભાયાણી) (૧૯૫૪) (અપ્રાપ્ય)

મદનમોહના (સં. હ. ચૂ. ભાયાણી) (૧૯૫૫)

ભાલણકૃત કાદંબરી (પૂર્વભાગ) (કે. કા. શાસ્ત્રી) (૧૯૫૩)

નરસિંહ યુગના કવિઓ (કનૈયાલાલ મુનશી) (૧૯૬૨)

ભારતીય વિદ્યા સંશોધન ગ્રંથમાળા-૨૪

શામળ ગ્રંથાવલિ-૩

શામળ ભટ કૃત

નંદખત્રીસી અને કસ્તુરચંદની વારતા

[અનેક હસ્તપ્રતોને આધારે સંપાદિત
મૂળપાઠ તથા વિવિધ પાઠાંતરો સહિત]

૧. નંદખત્રીસી

સંપાદક : ઇંદિરા મરચંટ,
એમ. એ.

૨. કસ્તુરચંદની વારતા

સંપાદક . ડૉ. રમેશ જાની,
એમ.એ, પીએચ. ડી.

ભારતીય વિદ્યા ભવન, મુંબઈ

૧૯૬૭

પ્રાકૃકથન

મહારાજ સર પ્રતાપસિંહ ગાયકવાડે ૧૯૪૮ માં ભારતીય વિદ્યા ભવનને કરેલા અનુદાનને પરિણામે પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની જે પ્રશિષ્ટ કૃતિઓનું સંપાદન કરવામાં આવ્યું હતું, તેમાંથી આ પહેલાં શામળ ભટ્ટની ‘સિંહાસનબત્રીસી’ની ૧૮ થી ૨૨ વાર્તા આજ ગ્રંથમાળામાં ૧૯૬૦ માં પ્રગટ કરવામાં આવી હતી. તે પછી ‘સિંહાસનબત્રીસી’ની ૩૨ મી વાર્તા-‘વેતાલપચીસી’ની પચીસ કથાઓ-૧૯૬૨ માં પ્રગટ કરવામાં આવી.

સદ્ગત સાક્ષરવર્ધ રામનારાયણ પાઠકના સામાન્ય સંપાદકત્વ નીચે ભારતીય વિદ્યા ભવને શામળ ગ્રંથાવલિના સંપાદનકાર્યની યોજના હાથ ધરેલી. તે અનુસાર શ્રીમતી ઈંદિરાબહેન મરચટે “નંદબત્રીસી” તથા ડો. રમેશ જાનીએ “કસ્તુર-રાદની વારતા” અનુક્રમે સંપાદિત કરી છે અને એ ઉભય પ્રસ્તુત ગ્રંથદ્વારા પ્રકાશિત થાય છે.

સંપાદન માટે હસ્તપ્રતો સુલભ કરી આપી તેમનો ઉપયોગ કરવા દેવા બદલ અમે નીચેની સંસ્થાઓના અને તેમના સંચાલકોના આભારી છીએ :

ફાર્બસ ગુજરાતી સભા, મુંબઈ ; ભાંડારકર પ્રાચ્ય વિદ્યા સંશોધન મંદિર, પૂના ; ગુજરાત વિદ્યા સભા, અમદાવાદ.

અહીં એ પણ ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ કે ભવનના કુલપતિ ડો. કનૈયાલાલ મુનશીનો પ્રાચીન સાહિત્યોદ્ધાર અને સંશોધનમાં જે ઊંડો ને સતત રસ રહ્યો છે, તેણે શામળ ગ્રંથાવલિની યોજનાના પ્રધાન પ્રેરક ને પોષક બળ તરીકે કામ કર્યું છે.

ગ્રંથાવલિના આગામી ગ્રંથો ‘સુડાબહોતરી’ અને ‘ચંદ્રચંદ્રાવતી’ની વાર્તાઓ યથાવકાશ પ્રગટ કરવાની યોજના છે.

અનુક્રમ

૧.	પ્રાસ્તાવિકે	...	...	...	...	૬
૨.	નંદખત્રીસી (મૂળપાઠ)	...			૧-૩૬	
૩.	કસ્તુરચંદની વારતા (મૂળપાઠ)	...		...	૧-૭૪	
૪.	પાઠાંતરો (બે વારતાઓનાં)	...		...	૭૫-૧૬૫	
૫.	શબ્દસૂચિ (નંદખત્રીસી)	...		...	૧૬૬-૧૬૮	
૬.	શબ્દસૂચિ (કસ્તુરચંદની વારતા)	...		...	૧૬૯-૨૦૦	

આ પ્રતમાં આપણને ઘણી વિશિષ્ટતા જોવા મળે છે. જે તે સમયે બોલાતી આપા અને લેખનપદ્ધતિને કારણે હશે. જેમાંની કેટલીક વિશિષ્ટતા નીચે મુજબ છે:

૧. ‘ખ’ ની જગ્યાએ ‘પ’ નો ઉપયોગ. દા. ત. “પરી વાતમાંહે શાનો પાર;”
“પ્રતાપ દેપાડે તે તો પીર.”
૨. ‘ઘ’ ની જગ્યાએ ‘પ’ નો ઉપયોગ. દા. ત. “બુધાવંત ને શાંનું વંન;”
“પત્રી તે જે રણમાં પડે.”
૩. ‘ળ’ ની જગ્યાએ ‘લ’ નો ઉપયોગ. દા. ત. “કુડલને લોભે ચુકીઓ;
“મુજ આગલ અન્ના નહી થાયે.”
૪. ‘શ’ ની જગ્યાએ ‘સ’ નો ઉપયોગ. દા. ત. “રામાસુ લાગો રગ ”
૫. ‘છ’ ની જગ્યાએ ‘પ’ (ખ) નો ઉપયોગ. દા. ત. “નીચ પાસ ખેદાવુ શીશ”
- ૬ ભૂતકૃદંતવગેરેમાં ‘ય’ કરનો અભાવ. દા. ત. “હતા તે મનમાં નવ ગણી;”
“લાગુ તમ ઘેર ”
૭. કેટલીક વાર કોમળ અનુસ્વારનો લોપ. દા. ત. ‘હું’ ની જગ્યાએ ‘હુ;’
‘છુ’ ની જગ્યાએ ‘છુ ’
૮. કેટલીક વાર તીવ્ર અનુસ્વારનો લોપ દા. ત. ‘કુંડલ’ ની જગ્યાએ ‘કુડલ.’
૯. અનુનાસિક વ્યંજન પૂર્વેનો સ્વર સાનુસ્વાર. દા. ત. ‘કામ’ ની જગ્યાએ
‘કાંમ;’ ‘જાણ’ ની જગ્યાએ ‘જાણ’.
૧૦. ‘ઈ’ પહેલાં ‘હ’ કરનો પ્રકોપ—જે આ ક પ્રતની ખાસ વિશિષ્ટતા છે.
દા. ત. ‘ઈશ્વર’ ની જગ્યાએ ‘હીશ્વર’, ‘જેઈ’ ની જગ્યાએ
‘જેહી,’ ‘કાઈક’ ની જગ્યાએ ‘કાંહીક.’

ઉપર બતાવી છે તેવી વિશિષ્ટતા અથવા તેવા પ્રયોગ કેટલીક વાર અન્ય પ્રતોમાં પણ મળ્યા છે. છતાં હકારનો પ્રકોપ તે તો ફક્ત ક ની જ વિશિષ્ટતા છે.

ખ. આ પ્રત ગુ. વ. સો. ની નં. ૭૬૭ છે આ પ્રતમાં કામાવતીની વાર્તા, પૃષ્ઠ ૧ થી ૯૬ સુધી. નંદબત્રીસીની વાર્તા પૃષ્ઠ ૯૭ થી ૧૪૫ (૧ થી ૪૮) સુધી અને પદ્માવતીની વાર્તા અધૂરી છે. આ પ્રતની આ ત્રણે વાર્તાઓ એક જ વ્યક્તિના હાથે લખાઈ હોય તેમ હસ્તાક્ષરો જોતાં લાગે છે. કામાવતીની વાર્તા ઉતાર્યાની સાલ ૧૮૬૧ આપી છે. નંદબત્રીસી ક્યારે ઉતારી તે લખ્યું નથી પણ તે પણ એ જ અરસામાં લખાઈ હશે એમ માની શકાય. આ પ્રત ખૂબ જ સ્પષ્ટ અને સરસ રીતે ગુજરાતી લિપિમાં લખેલી છે. આ પ્રતમાં ઘણી જગ્યાએ ‘ઉ’ ની જગ્યાએ ‘ઑ’ લખેલો છે.

શ્રી. કાલેલકર આપણી વિધિમાં જે ફેરફાર કરવા ઈચ્છે છે તેમાનો એક આ પ્રતમાં મળે છે. અલબત્ત 'ઈ' ની જગ્યાએ 'શી' નથી.

ગ. આ પ્રત ગુ. વ. સો. ની નં. ૮૦૬ છે. તે સં. ૧૮૯૨ માં લખાયેલી છે. આ પ્રતમાં શરુઆતમાં નરસિંહ મહેતાના પદો છે. ત્યાર પછી 'નંદબત્રીસી' ની વાર્તા છે. આ વાર્તાનાં ૭૨ પાનાં પછી વળી પાછા લગભગ ૯૨ પાનાંમાં નરસિંહ મહેતાનાં કાવ્યો ચાતુરી, હુંડી તેમ જ અન્ય પદો આવે છે. અને પછી અધૂરી રહેલી 'નંદબત્રીસી' આગળ લખી સંપૂર્ણ કરી છે તે પછી પણ નરસિંહનાં પદો, કૃષ્ણદાસનાં પદ, મીરાના પદ વગેરે આવે છે. વળી આ પ્રત ખ. જેટલી શુદ્ધ ને સ્પષ્ટ નથી. તેમાં ક અને ખ પ્રતો કરતાં જોડણી અને શબ્દમાં ઘણો ફેર છે.

ઘ. આ પ્રત ગુ વ સો ની નં ૮૬૨ છે. તે સં. ૧૮૬૨ માં લખાયેલી છે. આ પ્રતમાં નાકરનું ઓખાહરાણ, કહાનની ચાતુરી, વજ્રઆની સીતાવેલ અને શામળની નંદબત્રીસી છે. 'નંદબત્રીસી' ની વાર્તાની થોડીક કડીઓ પાના ફાટી ગયાં હોવાથી મળતી નથી. એટલે અંશે તે તૂટક છે. ઘ. મા. ખ. ગ કે ઙ. ચ. પ્રત કરતા ઘણાં ચરણો જુદા છે. કાં તો ઘણા ચરણો છે જ નહીં બીજી બધી પ્રતો કરતાં આ પ્રત ઘણી વાર જુદી પડી જાય છે. છતાં કેટલીક વખત ક. પ્રતને મળતા પાઠો પણ જ્યારે બીજી પ્રતમાં નથી મળતા ત્યારે આમા મળી આવે છે.

૬ આ પ્રત ક્ષાર્ણસ ગુજરાતી સભા પાસે નંદબત્રીસીની જે પ્રતો છે તેમાંની એક અખંડિત પ્રત છે; તેનો નંબર ૭૨ છે. સં. ૧૮૯૮ માં લખાયેલી આ પ્રતનાં 'નંદબત્રીસી' ઉપરાત રણછોડ વગેરેનાં થોડાં પદ અને વલ્લભનો ગુણગારનો ગરબો વગેરે છે. આમાંના અક્ષરો ખરાબ છે. વળી તે દેવનાગરી વિધિમાં લખાયેલા છે. આ પ્રતમાં ખ. અને ગ બંને પ્રતનાં બધા ચરણો ભેળસેળ થઈને આવે છે. તેથી મુખ્ય પ્રત કરતાં તેમાં પકિતઓ ઘણી વધારે છે.

ચ. આ પ્રત ગુ વ સો ની નં. ૨૫૮ છે. આ પ્રત પણ ૧૮૯૮ નાં લખાયેલી છે. આ પ્રતમાંના અક્ષરો સારા નથી. પણ તે લખાઈ છે તે નુજવની વિધિમાં જ. તેમાં ફક્ત 'નંદબત્રીસી' ની વાર્તા જ છે. આ પ્રતમાં ખ. ગ કે ઙ. કરતાં ઘણાં ચરણોમાં ફેર છે. આ પ્રતમાં 'સ' અને 'શ' બંનેની જગ્યાએ 'સ' જ લખેલા છે. એટલે કયાં 'સ' ગણવો ને કયાં 'શ' ગણવો તેનો આધાર કાચક પર રહે છે.

ઝાબી બાજુના પૂઠા પર :

અમદાવાદ નેટીવ લાઈબ્રેરી

ગુજરાત વર્તમાનસુવર સોસાયટીએ સ્થાપી.

સને : ૧૮૪૯

સંવત : ૧૯૦૫

જમણી બાજુના પૂઠા પર :

વાત કસ્તુરસાનિ૯ ક૯ સાંતલ દૃત્ય

આદિ : વાર્તા ૨૩ મી. પુતળી સંકટદસ્તા. શ્રી ગણેશાય નમઃ અથ વાર્તા
કરતરસંદતી અથવા ભદ્રાતી લખી છે. (વારનામાં નોંધ્યું છે.)

અંત : વાચનામાં નોંધ્યો છે.

કલક (=કલંક) પૃ. ૩૩. મુસ્તગ (=મસ્તક). પૃ. ૩૩; પેટમાંહે પૃ. ૩૪.
 કારજ્ય=(કારજ) પૃ. ૩૪. કીધુ=(=ધું) પૃ. ૩૪. કેહે=(કહે) પૃ. ૩૪.
 પાડાપાડીનુ=(=નું). પૃ. ૩૫. ભોજન (=ભોજન) પૃ. ૩૭. જ્યો (=જ્યો)–
 પૃ. ૩૭ આવ્યા છુ (=છુ) પૃ. ૩૭. કાંહાંથી (=ક્યાંથી) પૃ. ૩૮. તે તુ=(તે તો)
 પૃ. ૪૦. જમ=(જેમ) પૃ. ૪૦. કાવીયુ (=કલાવીઉં) ૪૨. જગ્ય=(જગ્યા) પૃ. ૪૪.
 કલાણુ=(કલ્યાણ) ૪૭.

ગ. પ્રત. ગુજરાત વિદ્યાસભાની. ક્રમાંક ૬૬૫.

આરંભ }
 અંત } વાચનામા નોંધ્યા છે.

પત્રસંખ્યા: ૩૮ પત્ર પૂરાં. પાછળથી બંધાવેલાં. પ્રત અક્ષત છે, તૂટી નથી. પાનાં ફાટેલાં નથી. પાનાની કોર ઘસાઈ ગયેલી. કાગળ ધીમે ધીમે ખવાત જાય એવો ભય

લખાવટ. સામાન્ય: અક્ષરોનો મરોડ વચ્ચે વચ્ચે ક્યાંક બગડી જાય છે. છેલ્લ કંટલાંક પૃષ્ઠો પર (કાગળ હલકા હોવાથી?) બન્ને બાજુ અક્ષર ફૂટી નીકળ્ય છે. છતાં થોડીક મહેનતે બન્ને બાજુઓ વાંચી શકાય છે.

લખ્યા સાલ. સંવત ૧૮૭૬ ‘માહગસર વદી ૮ ભૃગુવાસરે.’

લેખનની વિશિષ્ટતા. લિપિ અર્વાચીન ગુજરાતી લિપિને ઘણી મળતી છે શિરોરેખા એક છેડેથી બીજે છેડે પહોંચી જાય છે. ઉ. ત. ‘ક’ (કનહી) કોઈ વાર ‘ક પાણુ ખરો. ‘ખ’ (જ નહીં). પરંતુ ‘અ’ને માટે ત્રણ-પાખિયો ‘અ’ વાપરવા આવ્યો છે. ‘જ’ને માટે પાણુ દેવનાગરી ‘જ’નો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે પત્રસંખ્યાંક કયાય લખવામાં આવ્યો નથી. ચોપડા આકારમાં (ઊભી લખાવટ શ્લોકાંક પાણુ નથી.

શબ્દો: વ્રતમાંન, લાએક લખાણ; કંઈલાસમા, નમુકર ગઓ સોનાર પ્રાકરમ, વાણીઓ, પદંમણી; શુણ, લખસણો (=લક્ષણો), ઘેહેર, અપરગપ (=અપરપાર), સી કરીઓ પેહેર? (=શી કરીઓ પેર?), સરીર, સેઠ સેઠાણી, વીમાં હીદ્ર તાણુ (=વિમાંન ઈદ્ર તાણુ), કેહે (=કહે); આણી ઘડી ખેમકુસળ, ખાર (ખાય); થઆં (=થયા), કલાંગ (=કલક), પૈહરમા (પિયરમાં), સોભે (=શોભે), બ (=બાઈ), સીઆલુઆં (=શિયાળવા), કુઅરી (=કુંવરી), ગ્રભ (=ગરભ, ગર્ભ); (=તુ), આંણદમા (=આનંદમાં). થઉ (=થયુ). સહુ કો મં દેસો ખોડ (=મા).

ઘ. પ્રત. ગુ વિ. સભા ક્રમાંક ૫૫૪.

ડાબી બાજુના પૂઠા પર :

અમદાવાદ નેટીવ લાઈબ્રેરી
ગુજરાત વર્નિક્યુલર સોસાઈટીએ સ્થાપી.
સને : ૧૮૪૯
સવત : ૧૯૦૫

જમણી બાજુના પૂઠા પર :

વાત કસ્તુસાનિ૦ ક૦ ગાંમઠ્ઠ કૃત્ય

આદિ : વાર્તા ૨૩ મી. પુતળી સંકટહરણા. શ્રી ગણેશાય નમઃ અથ વારતા
કસ્તુરચંદની અથવા ભટ્ટાની લખી છે. (વાચનામાં નોંધ્યું છે.)

અંત : વાચનામાં નોંધ્યો છે.

પ્રતવર્ણન : પાનાં નોટબુકની માફક લખાયેલાં અને બાધેલાં છે. પણ પોથીનાં
પત્રોની માફક બે બાજુનાં પૃષ્ઠો મળીને એક જ પાનું ગણવામાં આવ્યું છે. સંખ્યાંક
ડાબી બાજુએ લખવામાં આવ્યો છે. એમ કુલ ૪૨૩ પત્રો છે. આજની ગણતરીએ
કુલ પૃષ્ઠો આમ ૮૫ થાય.

૪૨ મા પૃષ્ઠ પર (અંતભાગમાં) : કાલીદાસ કવીયે કહ્યું સંસકતમાંહિ
સુબાણ । કવી સામલ કોલોરે કહ્યું પ્રાકત માંહિ પુરાણ ॥

લેખનની વિશિષ્ટતા : રીત્યે (પૃ. ૧). ઇશપત્ય (પૃ. ૧). નુન્ય, મુન્ય (પૃ. ૧).
જાણે (પૃ. ૧). ગંગા સમાન્ય (પૃ. ૩). સાંમલ (પૃ. ૪) કુઆર (પૃ. ૬). કોય
(=કોઈ) (પૃ. ૫) કરતર (પૃ. ૯) ક્યાંહાં (પૃ. ૧૨). જાંહાં (પૃ. ૧૩). પરભાત્ય
(પૃ. ૧૫) હલુઆ. (=હળવા) (પૃ. ૧૬). ગાયો (=ગાઓ) પૃ. ૧૬. તાલરે
(=તારે) પૃ. ૧૯. આવા (=આવ્યા) પૃ. ૨૧. નવ્ય (=નવ, નર્તી) પૃ. ૨૨. સુ
કેદેસો (=સુકેદેસો ?) (પૃ. ૨૫); ચડુ (=ચડ્યુ) પૃ. ૨૬. વતંન (પૃ. ૩૩); કહુ
(=કહું) પૃ. ૩૫. પૃ. ૩૭. વપરીત (વિપરીત) પૃ. ૩૮. નાય (=ન્યાય) પૃ. ૩૯.
સુપીઆં (=સોપાયાં) પૃ. ૪૧. સોતાવજના (=શોતાવકતા) (પૃ. ૪૩).

ચ. પ્રત્ન જુ. વિ. સભાની પ્રત. છાપેલી. ક્રમાંક ૫૦૫.

ભટ્ટાની વારતા

—•—

દોહોરાયોપાઈછપાથી શામલકવીની

કીધેલી

આ પ્રાંતના લોકોને વાસ્તે

લલુભાઈ અમીચદે પોતાના છાપખાના

માં છાપી

અમદાવાદ

સને ૧૮૫૯ સવત ૧૯૧૫

છાપખાનાનું ઠેકાણું અમદાવાદ મધેરા

અપરમાંઆકાસેઠના કુવાની પોળ પાસે

લલુભાઈ અમીચદનુ છાપખાનું

પ્રતવર્ણન : કુલ પૃષ્ઠસંખ્યા : ૮૧.

કુલ શ્લોક ૮૯૬. ગુજરાતી લિપિમાં લખ્યું હોવા છતાં સળગ શિરોરેખા છાપવામાં આવી છે. આ પ્રત શીલાપ્રેસમાં છપાયેલી છે. શબ્દો વચ્ચે જગ્યા રાખ્યા સિવાય લખાણ છપાયેલું છે, મૂળ હસ્તપ્રત જે પ્રમાણે હશે તે પ્રમાણે જ. શબ્દો કે વાક્યરચનાઓમાં સુધારાવધારા કે પાઠાન્તરો વગેરે નોંધવામાં આવ્યું છે. પ્રસ્તાવના નથી. સંપાદકનું નામ નથી. માત્ર મુદ્રણાલયનું નામ મુખપૃષ્ઠ પર છાપવામાં આવ્યું છે. વચ્ચેનાં ૮ થી ૧૨ પૃષ્ઠો તથા ૩૩ થી ૪૦ છપાયા વગરનાં કોરાં છે.

લેખનરીતિ : નુંન (=નૂન્ય પૃ ૧), ભુતભવીસવરતમાન (પૃ. ૧), જોતીગ (પૃ. ૧), રાઅ (=રાય. પૃ. ૩). અવનીપત (=અવનિપતિ. પૃ. ૩). વાંહાણ (પૃ. ૭). બુધ્ય (પૃ. ૭). પ્રાણીપ્રત્ય (=પ્રણિપાત) પૃ ૮; આવા (=આવ્યાં પૃ ૮). પાણી (પૃ. ૧૩). કોઅ (=કોઈ પૃ. ૧૭). જેહેને (પૃ ૧૭). માહારાજન (પૃ. ૨૧). તન (=જન). રોઆં (=રોયાં પૃ. ૪૧). આવ્ય (=આવ પૃ. ૪૭) વગેરે.

આ પ્રત શિલાપ્રત છે. એને હસ્તપ્રતનું સ્થાન ન આપી શકાય. પરંતુ ઉપર્યુક્ત કેટલાક શબ્દોને કારણે સંપાદકે મૂળની-જેમ જ પ્રત છપાવી લાગે છે—ખાસ કરીને અનુસ્વરિત કે યશ્રુતિવાળા શબ્દોને કારણે.

છ. પ્રત. ગુ. વિ. સભા ક્રમાંક ૪૬૪.

હસ્તપ્રત અત્યંત તૂટક હાલતમાં છે. એનાં શરૂઆતનાં પાનાં અડધાંપડધાં તૂટી ગયેલાં, કાળા પડી ગયેલા અને કોઈ કોઈ સ્થળે વાયવાં અત્યંત મુશ્કેલ થઈ પડે એવા છે. વચમાં પણ ઘણાં પૃષ્ઠોની ઓ રિથતિ છે.

પહેલા નવ પત્રો અત્યંત બરડા અને કેટલાંક તો ટુકડે ટુકડા થઈ ગયેલાં છે. બાકીના પ્રમાણમાં ઠીક.

કુલ પત્રો. ૫૨. (૫૧૩) (૫૧ પૂરાં અને ૫૨ મું એક બાજુનું).

લેખનરીતિ: બાણીયો જાન (પૃ. ૧૦); હિમત્ય (પૃ. ૧૮) ભરુ (=ભર્યુ પૃ. ૧૫) પ્રીત્યે (=પ્રીતે). આવ્યો પાન (પૃ. ૧૮) કયાણ (=કયાં પૃ. ૨૧) અચરત (પૃ. ૨૪). ચેહેન (પૃ. ૨૫) કામ્યની (પૃ. ૨૬). બાધુ (=બધુ પૃ. ૩૨). પરત્યક્ષા (પૃ. ૩૨). સુદરી (પૃ. ૩૪) ગુપ્તકામણુ (પૃ. ૩૫). અમકરતાં (=એમ કરતાં) જાણતો (પૃ. ૪૦) મુકો (=મૂક્યો) (પૃ. ૪૨) તાહા (પૃ. ૪૬) સાહાંમુ (પૃ. ૪૩). હવડાં (પૃ. ૪૬). ગુપ્તકા (પૃ. ૪૩) જોગ્યાણી (પૃ. ૪૮), (=કારણ કસુ (=કારણ કશુ) (પૃ. ૪૮), પરવાન (પૃ. ૫૦), દરસાન (પૃ. ૫૧).

નંદબત્રીસી

ચોપૈ

શ્રી ગુણપતને નામું શીશ	આરાધૂ ઉમાયાપત ઇશ	
શ્રી સારદા રહુ કર જોડ	પુરો માત માહારા મન-કોડ	૧
શ્રી ધીગડમલ મોટો દેવ	સૂરનાયક આદો સહુ સેવ	
બટુકનાથ મોટો માહારાજ	જેહ પ્રતાપ થકી રેહે લાજ	૨
નોધારાની વાહારે ચડે	વીકટ કાંમમાં આવી અડે	
તેહની કુરુણા છે અત ઘણી	કહુ કથા નંદબત્રીસી તણી	૩
આઘ શક્તી તણો પરતાપ	અધીક વર દે આપોઆપ	
પ્રાંમણુ ભાટ ચારણુ જે વરણુ	કવીજન કેરાં વંદુ ચરણુ	૪
પ્રબંધ આહતુરી સૂખવીલાસ	કર જોડી કવી કેહે સાંમલદાસ	૫

દુહો

પશ્ચીમ દશ નંદનનગર	નંદસેન રાજાંન	
રાજભાર અધીકા રખે	વૈરોચન પરધાંન	૬
તે રાજ ઘણુ સાધવી	ભોજ સમો દાતાર	
કોક સમાને રૂપ છે	અરજાણુનો અવતાર	૭
કાંમશાહાસ જાણે ઘણુ	ચતુરશીરોમણી હોયે	
હોસ રાગ નાટક વીખે	નહી સમોવડ કોયે	૮
મહાભક્ત મહારાજનો	કાંમ સમાને રૂપ	
અવીઘા એકે નહી	સીલ સમાં તા ભુપ	૯
મગરપચારી મલપતો	તેહમાં ઈશ્વરનું તેજ	
દાંનદાયક લાયક લલો	હરીહર ઉપર હેજ	૧૦
પ્રતાપવંત પરધાંન છે	જે રાજ તણો સીર ભાર	
વરણુ અષ્ટાદશ સર્વ છે	દક્ષ ઘણા દાતાર	૧૧
નગર અતી રલીઆંમણુ -	જાણે ઉદયો ભાંણુ	
પંડીત આઘ પરજા સહુ	સકલ લોક સુજાંણુ	૧૨

ઘેર ઘેર મંડપ દ્રાક્ષનાં
પાંન ફૂલ વંન વાડીયાં
કમલ ખીલાં સરોવર વીખે
શરૂયા શબ્દ સોહાંમણા
રાંમરાજ સરીખડુ
આંનંદઉછવ અતી ઘણો

વારુ એલચીવંન
અંનેક શોભા યે અંન ૧૩
ખોલે ચાત્રુક મોર
મેનાં હંસ ચક્રાર ૧૪
કોહોને નવ ગંજે કોયે
ઘેર ઘેર મંગલ હોય ૧૫

ચાપૈ

એકે સમે પોતે રાજનં
તેહુ સમે ગઈ છે મધરાત
ખાધા ગાંમની ચરયા જોવુ
નેક બદી કેહવી ખોલાયે
જોવુ પરજા સૂખી કે દુખી
જોવાકારણ થયો તયાર
ખાંડુ ખેડુ કરમાં ધરી
આપ એકલો પંથે પલો
ચઉટુ આવડી જોયો ચોક
મેહલા ફૂંચી શેરી પોલ
જોયાં વ્યાપારીનાં હાટ
જોયુ ગાંમ પછે આવ્યો ખાર

તે વેલાં એક ધોખી ધૂવે
કરે વીચાર નગરનેા ધણી
ભુત પ્રેત કે વંતર હસે
શને શને તે પાસે ગયો
સંઘાતે ખોલા ખે જણા
'ફૂણુ' કહી દીધો સાદ
રાજયે જાંણુ 'કો ધોખી મુયો
ધોખીએ જાંણુ 'કો આવો પ્રેત

મહીપતીએ વીચારુ મન
આલોચ કરે છે રુદ્યા સાથ ૧૬
માહારા મંનનો સંદેહે ખોઉ
ન્યા અન્યા કેહેવો તોલાયે ૧૭
સુણુ વાત જોવુ બહુમુખી
ભીડા અંગ કવચ હથીઆર ૧૮
ચાલો રાજા વેગે કરી
ગઢમઢ જોઈને તે વલો ૧૯
જોયાં ઘડ મેડી ને ગોખ
જોઈ હાટ દુકાંની એલ ૨૦
જોઈ દશે દીશ વર વાટ
દીકું સરોવર સુધ વાર ૨૧
તેહને રાજા દ્રષ્ટે જુએ
આ વેલા ફૂણુ ધોયા તણી ૨૨
ખોલાવતાં અલોપજ થયે
એટલે ધોખી ધોતો રહો ૨૩
ભય લાગા મન માંહે ઘણા
માહોમાહોમાં લાગો વાદ ૨૪
જીવ અવગતે ભુત હુયો
કપટે કરે મુજ સાથે હેત' ૨૫

દુહો

રાજા કેહે 'તુ કોણુ છે રે	આ વેલાં આ દીસ	
બોલ સાચુ ઉતાવલો	નહી તો ખેદુ શીસ	૨૬
ભુત ભાગો ખીદુ નહી	કાહાકણુ કાહાકુ દૂર	
રાખસને રોલુ અમો	રે તુજને કરસુ ચૂર	૨૭
તારે પરીહટ બોલીયો	આંણી મનમાં તાપ	
'કોહો ભાગો (?) ખીતો નથી	સુ છે ભુતાંનો આપ'	૨૮
રાજા કેહે 'પરથમ કહુ	હુ તો માહારુ નાંમ	
પછે તુ તાહારુ કેહે	તો થાયે આપણુ કાંમ	૨૯

છપૈ કવીત્ર

કરુ ર કને રાયે, રાયેને રંક કરીજે
 માહારે વશ સહુ કોયે, કોયે વશ અમો ન રહીજે
 અનમી એહુ અહ કાર, સાર વાત દલમાં દાણુ
 પુત્ર મીત્ર સહુ જન, અન વસ લેખે રાખુ
 મારણુ પાલણુ માંની અમો, પણ પરદેહ જીવ ઘાલુ નહિ
 લખ જીવથી નીકલુ રે, તે એકલો આવો અહી ૩૦
 ચોપૈ

પરીહટે વીચરુ મન 'એ તો માહારો નંદરાજન
 ચતુરશીરોમણુ એ છે રાયે હું પણ એહની છુ પરજાયે ૩૧
 એણે નાંમ સમસ્યા કહું લખણુ જોતામાં મેં લહુ
 હું પણ માહારી રાખુ માંમ કહું પટંતરે માહારું નામ' ૩૨

છપૈ

ધરે અંગ રાયે રંક, રંક રાજા શો દીસે,
 શોભે શાહ સૂલતાન, માંન પાંમે મન હીસે
 એક વશાનો જન, ધરે કરુ લખ વશાનો
 જોહને જોહવુ કરમ, મરમ તેહને તેહ દશાનો

જેહે ઢાંકણુ જગતાં વીખે, અંગ સમારે તાહરુ

તેહને નીત અમો સંભારીયે રે, સમજ નામ તે માહારુ'

૩૩

ચોપૈ

માંહોમાંહે એલખાયા ખેહે
હરખ ખેહુના મનમાં થયો

મન તણો ભાંગો સંદેહ
રાજની તે પાસે ગયો

૩૪

‘કોહો આ વેલા સૂ છે કાજ
નથી સાથી હાથી ઘોડલા

એકલા કંમ આવા માહારાજ
નથી ભાથા પાયક જોડલા

૩૫

રૂપ અનુપ સકોમલ જાત
‘સૂણુ પરીહટ’ રાજ એમ કહે

કાલ અંધારી માઝંમ રાત’
કહુ સંખેપે મનમાં લેહે

૩૬

નગ્નચર્યા જોવા આવીયો
મધ્યરાતે ખેઠો તુ ધૂવે

માટે સાહે નથી લાવીયો
ખીક મનમાં કોહીની નવજુએ

૩૭

તેહ વાત સંભલાવો મુને
કેહે પરીહટ ‘સાંભલજો રાયે

તો સીરપાવો દેવુ હુ તુને.’
સમજીને લેજો મનમાંહે

૩૮

કહુ સમસ્યા તે મન ધરો

સુણી વાત ને પાછા ફરો

૩૯

છપૈ કવીત્ર

લીયો લંક લપેટ, ઠેઠ નહી રાંમ હિ આપણુ

હરણુ શીત તે કાંમ, નાંમ નહી પ્રતી રાવણુ

હણુ ફૂરવ જે વેર, પેર મંન જોય વીચારી

કાંમનીને મંન નેહે, દેહે શોભાં જે નારી

એક દંતધાવંનનાં ખે કરો રે, તેહને નાંમે નાંમમાં

તેહ સમારણુ કારણુ, હુ ઉભો છુ કાંમમાં’

૪૦

ચોપૈ

‘દાહે ન સમારે શા માટ
અચરત મુજને છે ઘણુ

અરધી રાત કમ આવ્યો છે ઘાટ

રાતે (દાહે?) ખીક તાહારે કોહો તણુ

૪૧

છપૈ કવીત્ર

‘દો લોયણ ખટ ચરણ, વરણ તો શાંમશરીખો

ઘોર નાદ મુખ સાદ, વાદ પુરુખાંયે પરીખો

પુષ્પ પ્રેમલ નીશદીશ, શીર મોટુ સખ (?) અંગપે

મુખ કમલ કો જાત, લાત અનેરી અંગપે

સૂઘડ નારીના સ્વેદનો, મોદ પ્રેમલ અતી અતી ઘણો

માટે આવો આ સમે, રે લો મુજને છે તેહો તણો.’ ૪૨

ચાપૈ

રાજા મનમાં રીઝો ઘણુ

પ્રેમ વચન સૂણુ પરીહટ તણુ

‘કોહો ભાઈ એહેવી તો નાર

મે તે નવ દીઠી સંસાર ૪૩

જેહનો પ્રેમલ પટફૂલ પાસ

દેખી ભમર ઉતરે આકાશ

એહેવી નાર રાણી કોહો તણી

સંભલવાની ઇચ્છા ઘણી ૪૪

તેહ સંભલાવો માહારા વીર

હૈઉ તો નવ ખંચે ધીર’

કેહે પરીહટ ‘સંભલ રે રાયે

માહારે મૂખ તો નહી કેહેવાયે ૪૫

સતીની નંદા ન કરુ હુ આપ

સ્ત્રી નંદે સ્ત્રીહત્યા પાપ

સમાસ્યા અમો કીજયે

એધાંણે એલખી લીજયે’ ૪૬

છપૈ કવીત્ર

વરણ સદૃથી રંક, અંક રાજથી ઝાઝો

જાત શીરોમણી-શાંણુ, રાંણુ માંને જસ આઝો

તમને જીતે તેહ, તેહ તમ નવ જીત્યાયે

તેહે વચન તમને ન એણુ(?) રંજીત હો રાયે

લોગી તમ સમરથ તણો, આઘ અધિકાર અધીકે ઘણો

પારજાતીક પ્રેમલ સમી, પદમની નારી ઘેર તેહ તણો ૪૭

ચાપૈ

આપ ઘરમાં આવે કોયે કાંમ તેહનુ જેહ કેહેવાયે નાંમ

રાંધાં અંનને જે કેહેવાયે તેહનુ નાંમ વીચારો રાયે ૪૮

એ બે મલી કર એક વીચાર	મે કહી તે તેહેની ઘરનાર	
પાંખી ઊડે જેહેને જોર	તે વાતનો એક લો અંકાર	૪૯
જેહેને આધારે રહે છે પ્રાણ	ચેત નાંમ રે ચતુરસુજાણ	
એ બે મલી કર એક જે પેર	મે કહી તે સ્ત્રી તેહેને ઘેર	૫૦
ચેતો રાજા સરવે લહુ	ધોખીયે વચન જે કહું	
તેહેના મનનો લીધો પાર	કરો પરીહટને તે જુહાર	૫૧
મન સમજો અસ્ત્રીના નામમાં	પાછો ફરી આવો ગાંમમાં	
થયો મન રોમાંચીત અંગ	તે રાંમા-શુ લાગો રંગ	૫૨
જે નરને નારી-સ નેહ	તેહ તણો તો પરવશ દેહ	
મોહો પાંમો મન આકુલ થયો	રાજમોહોલમાં રાજ ગયો	૫૩
નાવે નીક નવ લાવે અન્ન	વૃહે વ્યાકુલ થયુ છે મન	૫૪

શ્લોક

દર્શનાત્ હરતે ચિત્તં	સ્પર્શનાત્ હરતે બલં	
સંભોગાત્ હરતે વીયં	નારી પ્રત્યક્ષ રાક્ષસી	૫૫

ચોપૈ

પ્રીત પરનારી સાથે થઈ	કીરત તો આગલથી ગઈ	
કુલ તણી તો ગઈ છે લાજ	ગયુ જે કરવુ ઘરકાજ	૫૬
ઈજત આબરૂ તેહેની ગઈ	નાત મુરજદ તે શાની રહી	
પરીયાં સાતનુ નાંમ જ ગયુ	સુખ શરીરનુ વેહતુ થયુ	૫૭
પ્રીત પરનારી-સૂ જેણે કરી	રૂઠો દૈવ તેહેને તો હરી	૫૮

છપૈ

કાંન સણી તખ કરોડ, લાખ મુલ નજરે દેખી
 બોલી તખ હજાર, સાર શત પરખે પેખી
 નજર લઈ રસખસ, દસ મુલ તખ થે હોઈ
 આલીંધન તખ એક, છક ચુંબન ઘટ જોઈ

સંતોખીને શાંતુ દુખ
દાતાને મન તે શાંતુ ધન
કરખીને તે કીરત કસી
સ્ત્રી વીના તે શાંતો ભોગ
મંગણુ થયા તારે સૂ માન
દળદરીને ડહાપણુ કસૂ
પીતા પાખી તે શાંતાં લાડ
નાત નહી તે શાંતી રીત
ગુણુ નહી તારે શાંતુ રુપ
વીવેક નહી તે શાંતી વીધાયે
હરી જાણે તે સો સંસાર
શીખી વાત તે શાંતી નવી
દુનર પાખી શાંતો નર
કરમ વીના શો ઉદમ જેહે
માટે જરને ભયે નહી મન

દરબાર પરધાન તણો જે ઠાર
વજ્રમેહેલ છે લોહિના ખાર
ધીર પ્રતીહારિ જાગીયો
'કૂણુ છે રે ભાઈ માઝમ રાત
ખોટી થાયે તે લાગે વાર
તે સમે ખોલો નંદરાજ
'ઉઘાડ ભાઈ, હું નંદનરેસ
ઘણુ જરુર અધૂરુ કાંમ
તુ ઉઘાડી ચરણે લાગ

દુહો

તાહારે ખોલો પોલીયો
ખાર નહી ઉઘાડીયે

નીરધનને તે સાંતુ સુખ
સૂરાને તે શાંતુ તન ૮૪
સતી સ્ત્રીને શાંતી હસી
સુધ ચીત વીના શે યોગ ૮૫
ખુધાવંતને શાંતુ જ્ઞાન
પુત્ર નહી તે શાંતુ વસૂ ૮૬
પરઠણુ કરે તેહેમાં શો પાડ
હેત નહીં તે શાંતી પ્રીત ૮૭
પરજા પીડે તે શાંતો ભુપ
ચાલે નહી તે શાંતો દાયે ૮૮
ખરી વાતમાંહે શાંતો ખાર
કહુ કહે તે શાંતો કવી ૮૯
ખુરુણા(?) પાખી તે શાંતુ ધર
રત વીના તે શાંતો મેહે ૯૦
નીરભેથી ચાલો રાજન
ગયો રાયે જતે એક પોહાર ૯૧
તીહાં આવી કીધો કરનો પ્રાહાર
મન માંહે ખીવાને લાગીયો ૯૨
જે હોયે તે આવ્યજે પરભાત
નહી ઉઘાડુ માહારુ ખાર' ૯૩
મનમાંહે ધરતો બહુ લાજ
પરધાન ઘેર કરવો પરવ્યેશ ૯૪
માટે આવો છુ હું આ ઠાંમ
વરદાન જેહે ગમે તે માગ' ૯૫

'સાંભલીયે રાજન
મે વરતુ તાહારુ મન ૯૬

વણીક તે જે નહી આકરો	ગાંમ તે જેહમાં હોયે કરો	
નદી તે જેહમાં હોયે નીર	પ્રતાપ દેખાડે તે તો પીર	૭૨
નારી તે જે ચાલે નમી	વાત તે જે સહુને ગમી	
પટેલ તે જે પ્રમાણે પંચ	જાંણુ પુરુખ તે જાંણે સંચ	૭૩
માહારો વજીર ખાસો છે તુ	જા આ વેલા કહુ છુ હુ'	
કેહે પરધાન 'સાંભલ પુરપતિ	રોસ ન ધરસો રાજ રતિ	
જે રાજ બોલા તે હા	જે નીરધન બોલે તે ના	૭૪
જે ખાસો પડો તે દાય	જે બોલુ પાલે તે સાહે	
પંચ પ્રમાણુ કરે તે ન્યાય	આચાર-ભૂષ્ટ તે તો અન્યાયે	૭૫
જે મારે મરે તે ઘાય	જે નાકે જડે તે રાહ	
ભુખો જે ગમે તે ખાય	બેહિકો જેહ ગમે તે ગાયે	૭૬
અચાલે થયુ તે થાયે	ઓશડ જેહ ગમે તે પાયે	
જે પ્રથવી પાલે તે રાયે	પાંન કરાવે તે તો માયે	૭૭
મારે રાજ બોલા તે ખરુ	મુજથી તે કેમ જાયે પરુ'	
વચન પરધાન ચડાવુ શીશ	ઉઠો તે વેલાં તે દીશ	૭૮
સેન સોઢાડું પોતા તણુ	લીધૂ ધન અનરગલ ઘણુ	
પરધાન ચાલી કછે ગયો	અધીપતીને મન ઉલટ થયો	૭૯
અરુણુ અસ્ત પડી તવ રાત	રાયે વીચારુ રુદ્યા સાથ	
ખીજા કોહોને ન કહી વાંણુ	ચાલો આપ રુદેમાં જાંણુ	૮૦

લોક

કામાતુરાણાં ન ભયં ન લજ્જા	હ્યર્થાતુરાણાં ન ચ બંધુમિત્ર	
ત્રિતાતુરાણાં ન મુખં ન નિદ્રા	ક્રુધાતુરાણાં ન બલં ન તેજઃ	૮૧

ચોપૈ

કા નર ને વલી કા નાર	જારને મ ન તે શો વીચાર	
શુણકાને શાની લાજ	આલસૂને તે શાનુ કાજ	૮૨
લંગીને મન શાની નાત	વસનીને તે શાની જાત	
અકરમીને તે ઉદમ કસુ	સૂળને મન તે સાંનુ હસુ	૮૩

સંતોખીને શાંતુ હુખ
દાતાને મંન તે શાંતુ ધન
કરખીને તે કીરત કસી
સ્ત્રી વીના તે શાંતો ભોગ
મંગણુ થયા તારે સૂ માંન
દળદરીને ડહાપણુ કસૂ
પીતા પાખી તે શાંનાં લાડ
નાત નહી તે શાંની રીત
ગુણુ નહી તારે શાંતુ રુપ
વીવેક નહી તે શાંની વીઘાયે
હરી જાણુ તે સો સંસાર
શીખી વાત તે શાંની નવી
હુનર પાખી શાંનો નર
કરમ વીના શો ઉદમ જેહે
માટે જાનને ભયે નહી મંન

દરબાર પરધાંન તણુ જે ઠોર
વજમેહેલ છે લોહોના ખાર
ધીર પ્રતીહારિ જાગીયો
'કૂણુ છે રે ભાઈ માઝમ રાત
ખોટી થાયે તે લાગે વાર
તે સમે ખોલો નંદરાજ
'ઉઘાડ ભાઈ, હુ નંદનરેસ
ઘણુ જરુર અધૂરુ કાંમ
તુ ઉઘાડી ચરણુ લાગ

હુહો

તાહારે ખોલો પોલીયો
ખાર નહી ઉઘાડીયે

નીરધનને તે સાંતુ સુખ
સૂરાને તે શાંતુ તંન ૮૪
સતી સ્ત્રીને શાંની હસી
સુધ ચીત વીના શે યોગ ૮૫
ખુધાવંતને શાંતુ જાંન
પુત્ર નહી તે શાંતુ વસૂ ૮૬
પરઠણુ કરે તેહેમાં શો પાડ
હેત નહીં તે શાંની પ્રીત ૮૭
પરજા પીઠે તે શાંનો ભુપ
ચાલે નહી તે શાંનો દાયે ૮૮
ખરી વાતમાંહે શાંનો ખાર
કહુ કહે તે શાંનો કવી ૮૯
ખુરુણા(?) પાખી તે શાંતુ ધર
રત વીના તે શાંનો મેહે ૯૦
નીરભેથી ચાલો રાજાંન
ગયો રાયે જતે એક પોહોર ૯૧
તીહાં આવી કીધો કરનો પ્રાહાર
મન માંહે ખીવાને લાગીયો ૯૨
જે હોયે તે આવ્યજે પરભાત
નહી ઉઘાડુ માહારુ ખાર' ૯૩
મનમાંહે ધરતો ખહુ લાજ
પરધાંન ઘેર કરવો પરબેશ ૯૪
માટે આવો છુ હુ આ ઠાંમ
વરદાંન જેહે ગમે તે માગ' ૯૫

'સાંભલીયે રાજાંન
મે વરતુ તાહારુ મંન ૯૬

આ વેલાં તસ્કર નીકલે	રમવા જાયે જાર	
માટે જાયો પાછા ફરી	રાખી પોતાનો ભાર	૯૭
પરધાન ઘેર માહારો નહી	સી સાથે સૂ કાંમ	
અરધી રાતે એકલા	તેહેનુ તે સૂ નાંમ'	૯૮

ચાપૈ

રાજા કહે 'સો મન ઘાટ	શીઝ થઈ તુ બાર ઉઘાડ	
હું જમ જમ રાખુ છું ભાર	તમ તમ તુ લગાડે છે વાર	૯૯
હવડાં વાત કરુ છું સેહેલ	નહીતર ચીરાવુ એ મેહેલ	
પરધાનના તો પ્રાણુ જ લેવુ	ભારે ડંડ દુખ તુજને દેવુ	૧૦૦
તારે તાહારુ સૂ છે જોર	નગર વસે તે માહારો ચોર	
જો રુકુ ચીતવે ખાવંન તણુ	તો રાખો માંન અમારુ ઘણુ	૧૦૧
જો રાખે દોહોણી ને દુધ	તો આણો હૈડામાં ખુધ	
તુ મનમાં આણુ છે ભેદ	માહારે મંન નથી કાંઈ ખેદ	૧૦૨
સુરખ મીત્ર વેરી નાંમ	વણસાડીસ ખાવંનનુ કાંમ	
મનમાં ડાહાપણુ હોયે આજ	ઉઘાડ સરસે તાહારુ કાજ.'	૧૦૩

દુહો

કહે પ્રતીહાર 'રાજા સૂણો	ખીહાવો નહી જાવુ	
એક લાલચ ખીજો વનો	તેણે પરસંન થાવુ	૧૦૪
રાજા એક જેહેને કબજ	ખીજો તક તે રાયે	
ત્રીજો રાજા ગરજ છે	ચોથો ચોસીયાલ કહેવાયે'	૧૦૫
કુંડલ કાઠા કાંનથી	જેહેનુ મુલ નવ ટંકા કોડ	
આપા હાથ પ્રતીહારને	એ અમુલખ જોડ	૧૦૬

ચાપૈ

દ્રવ દેખીને નારી ચલે	દ્રવ દેખી સદુ લોભે ભલે	
દ્રવ દેખીને કરે બાદુ પ્રીત	દ્રવ દેખી ચાલે અદુ રીત	૧૦૭

દ્રવે લાલ ને દ્રવે હાંણુ
 દ્રવે જીવ જાયે ને રહે
 દ્રવે કાયર દ્રવે સૂર
 દ્રવે ચોર ને દ્રવે સાહા
 દ્રવે કરખી ને દ્રવે દાતાર
 દ્રવથી શત્રુ દ્રવથી મીત્ર
 કુંડલ જવ દીકું પ્રતીહાર
 ગયો મોહોલમાં તે રાજન
 જેહવી રવીમંડલ ઉદોત
 દીકું પાંજરુ પોપટ તણુ
 તે હેકે માંડો છે પાટ
 હેઠી બેઠી છે કાંમની
 ચંદ્રવદની મૃગનેણી વંક
 હંસગાંમની ગજગાંમની
 જેહવી પુષ્પલતાની વેલ
 જેહવી ચંપક કેરી કલ્પી
 જેહવી રત્નકમલ દીવડી

દ્રવે આસ આસંક ને આંણુ
 દ્રવે ઘેલાને ડાહો કહે ૧૦૮
 દ્રવે મેલો ને દ્રવે તુર
 દ્રવે રંક ને દ્રવે રાયે ૧૦૯
 દ્રવે ઉગાર ને દ્રવે માર
 દ્રવ નીચ ને દ્રવ પવીત્ર ૧૧૦
 તવ તેણે ઉઘાડાં બાર
 દીકું જેહવુ દંદ્રાસંન ૧૧૧
 જેહવી ચીંતામણી જ્યોત
 પંચરંગ પીલુ છે ઘણુ ૧૧૨
 રાજ ગાલો આવો વાટ
 નહી ભુતલ એહવી ભાંમની ૧૧૩
 સીહાકાર કટીનો લંક
 શરદની જેહવી જાંમની ૧૧૪
 જેહવી વાડી મધે કેલ
 જેહવી વીદુત નલમાં ભલ્લી ૧૧૫
 સ્વય વીધાતા હાથે ઘડી ૧૧૬

હુહો

અપલ નેન અંબુજ જસૂ
 કનક કલસ ઉર વીખે
 કેલપત્ર પૃષ્ઠ સલ
 શ્રીવા પોત-કપોત સી
 નખ શીખ શોભા નીરખતાં
 વૃહે વેધ રાજ હતો
 પાખાણુ લોહ થકી અગન
 અનંગ વાધો બહુ અંગમાં

અત્રુવાકની ભેડ
 નહી એકે માંહ ખોડ ૧૧૭
 ઉદર તો પોયણુ-પાંન
 આપીત ઉજલ વાંન ૧૧૮
 અતુરા અતુર સૂજાંણુ
 વાગુ મોહોનુ બાંણુ ૧૧૯
 અગન માંહે જમ અત
 થયો આકલો તરત ૧૨૦

ધરમ કરમ સરવ વીસરુ	થયુ કાંમવશ અંગ	
ખીન્ન કાંઈ સૂઝે નહી	રામા સૂ લાગો રંગ	૧૨૧
વીસરો ગુરુ વીસરો પ્રભુ	વીસરી લાજ ફૂલ-નેમ	
વીસરાં ઘર પુર મેડીયાં	પ્રેમદા સુ લાગો પ્રેમ	૧૨૨
આવો નીકટ તે નીરખતાં	ભયભીત કાંમ ધનધોર	
દ્રષ્ટ ન ચુકે તે થકા	જેમ ચંદ્ર ચકોર	૧૨૩

ચાપે

ચોપટ પદમની બેઠાં બાંહે	મોહોલે મહીપત આવો તાંહે	
સમઝો ચોપટ સમઝી નાર	ચતુર મલીને કરો વીચાર	૧૨૪
આવતાં માંહે વરતુ છે મન	‘કાંમ-આકલો એ રાજનં	
ઈશ્વર આપણી રાખે લાજ	તો સરે ફૂલ કેરુ કાજ’	૧૨૫
ચોપટ કહે ‘ન ધરશો ખીક	હુ દેઈશ રાજને સીખ’	૧૨૬

હુલો

કેહો ચોપટ ‘ભલે આવીયા	પ્રથવીપત ભુપાલ	
આનંદકંદ નંદરાયજી	પરજ તણા પ્રતીપાલ	૧૨૭
તમે તાત છે જગતના	પરધાન તમારો પુત્ર	
હુ જાણુ છું આવા તમે	નાહાલવા ને ધરજૂત	૧૨૮
પુત્ર નાહી ધર તમ-તણા	હાજર એહેની નાર	
તેહ છે તાહારે આસરે	તમ પુત્રીને હાર	૧૨૯
ખજર જોવી તમને ઘટે	એહ તમારાં તન	
પ્રજ પુત્ર તાહારાં અહ	તુ મોટો રાજનં	૧૩૦
ખાઈ આવી બેસો ખારજો	એ આપણા છે રાજ	
સાસરવાસો આપવો	આવ્યા છે તે કાજ	૧૩૧
આપણુ એહનાં છોકરાં	એહો આપણા તાત	
ખીતા પાન બેસો તમે	કહો મનડાની વાત’	૧૩૨

નારી બોલાં આંણી ધીર
હલુયા રહી બોલો આ દીશ
હુકમ સીર એહેનો લીજીયે
એ છે ધરમ તણો અવતાર
એ છે ચૌદ વીઘા ગુણ જાણ
માહા અતુર છે માટે સાંખસે
માટે છાનો રહે રે બ્રાત
નીસાલગરણાં સરસતીને કશાં
હનુમાન આગલ શો એકડો
જાણે ચૌદ તેહને સા ચાર
પુત્ર આગલે બીજી સી પ્રીત
શીવ આગલ બીજો શો દેવ
રામ આગલ બીજું સૂં નામ
માત આગલ બીજું સુ હેત
એહને વશ વરતે સહુ લોક

‘સાંભલીયે સૂક માહારા વીર
ચડસે નંદ રાજને રીસ ૧૩૩
પછે આપ ઉતર દીજીયે
એ છે નોધારનો આધાર ૧૩૪
મોહોડે શાં કરીવાં વીખાણ
મુરખ તો મારી નાંખસે ૧૩૫
ઝાઝી શાંને કરવી વાત
કંચન આગલ કેહેવાં કંસાં ૧૩૬
કરોડ આગલે શો એકડો
સત આધાર આગલ શો ભાર ૧૩૭
વેર આગલે બીજાં સાં ગીત
બ્રહ્મ આગલ બીજી સી સેવ ૧૩૮
પુન્ય આગલે બીજું સૂ કાંમ
સ્વાદીક આગલ બીજું સૂ સ્વેત ૧૩૯
એ આગલ ડાહાપણ તે ફેક.’ ૧૪૦

હુહો

તારે પોપટ બોલીયો
માખાપ આગલ છાજસે
સંતાન અધીક અંના કરે
એહેવુ જાણી હુ કહુ

‘સાંભલ માહારી બેહેન
જહેવુ કરીસુ એહેન ૧૪૧
મંન ન ધરે માખાપ
વેદ-પુરાણે છાપ ૧૪૨

ચોપૈ

જો વાડ થઈને ચીલડાં ગલે
જો બલુ ખાતુ હોયે અંન
જો કલ્પતરુ ફેરી ખાયે
મા મારે પય પીતાં ખાલ
રાજ થઈને લુટી લેયે
રામ જપંતાં નરકે જસે

તો મોઘી વસ્ત કોહોને નવ મલે
તો જીવે નહી એકે જન ૧૪૩
તો તેહનો ચોર કમ પેદા થાયે
જો સતવાદી બોલે આલ ૧૪૪
તો પરજા કોહો આગલ કેહે
તો કહુ તે કોહોનુ થસે ૧૪૫

બાપ કરે બેટી સૂ જર
વાહાર થઈને આવે ધાડ
નેહ વરસંતે પથર પડે
ધણીને વીખ દે ઘરની નાર
પુષ્પહાર વલગે થઈ સાપ
અમૃત જાણી આપણ પીજીયે
કુંડલ કરડી ખાયે કાંન
અંદણ જાણી ધરીયે અંગ આપ
મોટો જાણી જઈએ કે સરણ
ઘર દીવાંન જો આડી ખાયે
રક્ષનારો જો ચોરી કરે
ગરીબને દુખ દે કે લાંડ
જો રાજા હુટી લે આપ

ચોપટ પદમની વાતો કરે
જે લયભીત થઈ આવીયો
એક વાતે ન સૂઝો ઘાટ
આસ્વાગત ઘણુ દીધાં માંન
બોલો સૂકે 'સાંભલ સુદરી
પેટની પુત્રી કરી થાપસે
પસલી લાવા આપણે ઘેર
જ્ઞાન તાત ને મુસાલ
એકે નોધારનો આધાર
બેટી બેટન ને તુ સાંભુજ

એક વાતનો કુણ પ્રીછે પાર
તેમાં કોહોની કરીયે આડ ૧૪૬
તેહનો વાંક કોહોને સીર ચડે
તેહ તણો કોણ પ્રીછે પાર ૧૪૭
કુણ જાલવે આપે આપ
વીખ થાયે તો દોસ કોહોને દીજીયે ૧૪૮
કોહો આગલ જહી કરીયે જાણ
અગની થાયે તો પુરણ પાપ ૧૪૯
ઘાત દે તો પાંમીજે મરણ
તેહનુ દુખ તે કાંઠાં કેહેવાયે ૧૫૦
તો ભંડાર કેહી પેરે ભરે
તો રાજા તેહને દે ડંડ ૧૫૧
તો રાજા પરજા બેટુનાં પાપ
રાજા નંદ રુદેમાં ધરે ૧૫૨
કાંઈ જ્ઞાન રુદેમાં લાવીયો
પ્રથવીપત બેઠો જહી પાટ ૧૫૩
હાજર કીધાં ફોફલ પાંન
બોલ તાત-સૂ હિતે કરી ૧૫૪
મનમાણુ અધીપત આપસે
કરો સજાઈ રુડી પેર ૧૫૫
આપણુ ઉપર છે અધીકા વહાલ
એકેને સીર પ્રથવીનો ભાર ૧૫૬
તુજ ઉપર અદકુ છે હેજ ૧૫૭

હુહો

નારી મુખ આંસુ કરી
'કદાચ કામાતુર હસે નો

ચૂક ચૂક કીધી વાત
કરસે તાહારી ઘાત ૧૫૮

ચાપૈ

જોખંનનો જોહને હોયે મદ
ત્રીજો તો ધનમદ જોહને
પંચમો અંધ જીવો આદરો
સાતમો અંધ ચાંપાણો જોહ
એટલા મંન વીચાર ન કરે

ખીજો કાંમ-આકુલ તો અંધ
ચોથો કેદ જોહની દેહને ૧૫૯
છઠો અંધ જે કાપે ભરો
આઠમો અંધ વસનીનો દેહ ૧૬૦
એહને છોડે તે નીચે મરે' ૧૬૧

ફોહો

વચન આપ રુદે ધરૂ
કાંમ જોખંન મદ સૂ કરે
અગનાંન અબલા તુ સમી
કરુ વાત પટંતરે

સૂક ફોહો 'સાંભલ વાત
એહ આપરણો તાત ૧૬૨
મે નવ દીઠી કોયે
તે મંન પ્રીછી જોયે ૧૬૩

ચાપૈ

જો રાજા આવે કપડે કરી
ગાંમ પરધાંનને શીદ મોકલે
એહ કરતાં સઘલુ છે સેહલ
પરધાંનને કારાગ્રહ રખે
હા ના ખીજો કુણુ કેહિનાર
પણુ એહને માથે બલીયો ધરમ
અધીપતી કરે કુકુ કાંમ
મુકે નંદ પોતાનું સત
ચુકે ન દરાજનો દેહો
ભુડી દ્રાપ્ત જો તુજ સૂ અડે
વણુ-વાકે રાજા દે દંડ
જો નંદરાય ચડાવે આલ
રાયે મન તુજ વીભલ અડે
ગંગા જો દખણમાં જાંણુ

તો એહને કુણુ પુછે છ ફરી
આપે સીદ આવે એકલે ૧૬૪
ખરે બપોરે ભુટે મેહલ
કૂણુ જોરાવર છે એ પખે ૧૬૫
એહને કુણુ મેહિણુ દેનાર
તેણુ કરે કમ કૂટો કરમ ૧૬૬
કમ વસે પછે તેહિતુ ગાંમ
તો પરજાની સી થાયે ગત ૧૬૭
તો વૃટ્ટી કરે કમ મેહો
તો બાર વરસ અનાવૃટ્ટ પડે ૧૬૮
તો તો ત્રટી પડે પ્રમંડ
તો પ્રથવી જાયે પાતાલ ૧૬૯
તો દીગપાલ ડોલી હેઠા પડે
પશ્ચમ દશે ઉગે ભાંણુ ૧૭૦

કદીય કોયક કાલે એ થાયે
 સાંભલ વાત કહુ જે હું
 કોણેક પટંતરે કરો વીખાંણ
 મુખ જોયાનું એહિને મંન
 આપણુ સહુનો રાખવાને ભાર
 જોવા કારણ આવ્યા એહ
 આલસૂને ઘેર આવ્યાં છે ગંગ
 દો માન સજ્જાં પેર
 સૂલ વચન સૂક કંડુ લહુ
 બેઠો આસન હેતે કરી
 માંનની કેહે 'સાંભલ માહારાજ
 દરસન રાય થયુ તાહારુ
 અમો આસરે છુ તમ તણે
 એહેવુ કહી સજ્જાં કરે
 કરવા માંડો ઉતમ પાક
 ઉનાં તાળાં ખાટાં કાયરાં
 કસ્તૂરી-લેપ કીધા છે શરીર
 મરજનં કીધુ આપ નરેસ
 માંડી થાલ તે કંચન તણી
 જથા પેરે પામો લોજનં
 પ્રભાતવેલા થઈ જાહારે
 તારે સ્ત્રીયે વરતુ મંન
 ત્રાંખા તો તોલડીથી પ્રીસો ભાત
 બીજે પ્રીસો રુપા થકી
 ત્રીજે કાંડો સોનાની માટ
 ચોથો કાંડો પીતલને સંગ

પણ અધરમ ન ચાલે એ નંદરાય
 કાંને સાંભળ કામની તુ ૧૭૦
 તાંહાંથી થયું રાજાને જાંણ
 જમજનક જુએ તનયાનું તંન ૧૭૧
 પરધાનને કાડો છે બાર
 આપરણે દુધે વુઠો મેહિ ૧૭૨
 આપરણે હરખ રુડેરો રંગ
 ભલે પધારા આપરણે ઘેર ૧૭૪
 તાંહાંથી ગનાંન રાજાને થયુ
 પાસે ઉભી છે સુંદરી ૧૭૫
 અમ સરખુ કાંઈ કહોને કાજ
 પવીત્ર થયુ મંદીર માહારુ ૧૭૬
 અમને ચીંતવો હેતે ઘણે
 મંદીર માંહે આપે પરવરે ૧૭૭
 રસોઈ બત્રીસા ચોસઠ સાક
 મીઠાં મધૂરાં અતી સાયરાં ૧૭૮
 નાહાવા કારણ સુકું નીર
 મંદીર માંહે કીધો પરવેશ ૧૭૯
 પ્રીસા પાક સાંમગરી ઘણી
 મન ઘણુ રીઝો રાજનં ૧૮૦
 સ્ત્રી સાંસુ જોયુ તાહારે
 કાંઈક કામી છે રાજનં ૧૮૧
 રાતો રંગ દીધો તે સાથ
 દીધો રંગ પીલો વલતકી ૧૮૨
 લીલો રંગ દીધો તે ઘાટ
 તાંહા કસુંળા દીધો રંગ ૧૮૩

પ્રીસો પાંચમો મૃતીકા કાંમ
 જોયો ભાત પંચરંગી તણો
 જુયા રંગ ને ખુબી અનુપ
 ભરે કોલીયો આંખીને વાદ
 ભરે કોલીયો રંગ વશેખ
 શાંમ સ્વેત કસૂંખી ખાયે
 હાથમાં તાટ દીકાનુ સૂખ
 દેખતાંમાં શોભા છે ઘણી
 ત્રી સાંસુ જોઈને હસો
 ઘોલી ઘેનતુ દોહુ દુધ
 કાખરી ગાય દોહી તે વાર
 ઘેન તણા જુયા છે વરણ
 વાટી સાકર ભુકો કરો
 જાંહાં જુયે તાહાં લાગે ગલુ
 કાલી ઘોલી ને ઉજલી
 એક નદીનાં તેહમાં નીર
 મુલ શીખામણ દીધી એહ
 અરધુ મન પોપટથી ગલુ
 ઉઠો ભોજન પુરુ કરી
 કાઠી અમુલ અંશુઠી એક
 મનમાં નાંણો ખીજો મરમ
 ફૂંચરી પોતે મોઢે કીધ્ય
 પ્રીત ધરીને પાછો વલો
 'પ્રતીહાર ખાર ઉઘાડ તાહારુ

તે ઉપર દીધો રંગ શાંમ
 રાજ અચરત પાંમો ઘણો ૧૮૪
 તે જોઈ વીસમે પાંમો હુપ
 તેનો તે લાગે મુખ સ્વાદ ૧૮૫
 સ્વાદ આવે તેનો તે એક
 મુખમાં એકની એક મળાયે ૧૮૬
 ટલી ગયું જવ મેહેલુ મુખ
 ખાધે એક મળ તે તણી ૧૮૭
 સ્ત્રીને કાંઈક કપટ જ વશો
 પ્રીસુ પય કાલીનું ખુધ ૧૮૮
 રાતીનુ પ્રીસુ તે દાર
 દુધ તણો તો એક આચરણ ૧૮૯
 પાંચે રંગે — (?) ધરો
 મનતુ કારણ સરવે ટલુ ૧૯૦
 માંડી મૃતકા કેરી નાટલી
 એક સ્વાદ પામે! શરીર ૧૯૧
 મન તણો લાગો સંદેહ
 અરધ નારીના ગુલુથી ટલુ ૧૯૨
 આપાં ખીડ: હાથે મુંઢરી
 આખી પદ્મનાને કરી વિવેક ૧૯૩
 રાખો ઈશ્વરે બેનો ધરમ
 વીટી પસલી નાંહે દીધ ૧૯૪
 પ્રતીહારને પ્રેમેથી મલો
 પાણુ ફૂંડલ આપો માહારુ' ૧૯૫

દુહો

કેહે પ્રતીહાર 'રાજ સૂણો
 સઘલુ હાહાપણુ તમ કને

કાહાવો ચતુર સૂજાંણુ
 પણુ કહી તે વાત અજાંણુ ૧૯૬

આપી કૂંડલ તમે ગયા
પાછુ માગો પાછા વલે
'જે કામે કૂંડલ આપીયુ
તે કાંમ કરાવણુ હુ વલો

માહારા મંદીર મોઝાર
એ કાંડાંનો વેહેવાર' ૧૯૭
કરો'તો પુર પરવેશ
માટે તે પાછુ લેશ ૧૯૮

ચોથે

કહે પ્રતીહાર 'સાંભલ રે રાયે
વચન-ભૂષ્ટ થસો જો તમે
વધી કહુ ખીજુ દ્રષ્ટાંત
જારે પુરણુ તરખા થઈ
કો પીસે ને કો નહી પીયે
ધણુ હાકી ગોવાલો જાયે
તો શો વનચરનો તેહેમાં વાંક
ગાંમ જમાડી રુડી પેર
કોહોને નવ લાગી હોય ભુખ
કોયક લાલે ગાંમ પરવરે
ખેતર સાંથવાને આપીયુ
પડતર રાખ કે ખમણું વાવ
રાખો ચાકર મનસા ધરી
મેહલ ખેસાડી કે દે કાંમ
પુત્રી પરણાવે પોતા તણી
પછે રાડે કે ભુખે મરે
ગુરુ ભણાવે આણી હેત
વીસરે કે વીધા નવ ફલે
કથા સંભલાવે કોડે કરી
પાંડાંણુ જેવુ પલળે નહી રહે
એહેવાં કોડ હજારાં જેહ
હુ મુ જાંણુ શે કાંમે ગયા

મુજ આગલ અંના નહી થાયે
તો પાછુ કૂંડલ આપુ અમો ૧૯૯
જો અધીપતીથી છો એકાંત
ધાસો ઢાર તલાવે જઈ ૨૦૦
પણુ સહુ કોનો પીયાવો લીયે
કો ચરે કો તરણુ ન ખાયે ૨૦૧
લે ચરાઈ આડે આંક
કરે નોહોતરાં ઘેરે ઘેર ૨૦૨
કોહોને તાવ કોહોને દેહ દુઃખ
તેહેમાં જમાડનારો સૂ કરે ૨૦૩
ગુણવંત કરી તેહેનુ થાપીયુ
પરઠા પરમાણુ માહારુ લાવ્ય ૨૦૪
દીધાં દાઘ (?) પોતાનો કરી
માસ થયે પુરો દે દાંમ ૨૦૫
પરઠણુ પેરાંમણી આપે ઘણી
વેવીસાલીયો તેહેમાં સૂ કરે ૨૦૬
શીખવે શાહાશ્વના ભેદ સમેત
તો ગુરુ ઉપર સૂ રીસે બલે ૨૦૭
ઓલખાવી દે આપે હરી
વાસ વાણી શીદ નંદી પદે ૨૦૮
રાજાણુ કોહો તો કહુ તેહ
સરો અરથ કે અમથા રહા ૨૦૯

વ્યાપાર કરવા વ્યાપારી જાયે
ઘોરી તુરી લે તે દ્રવ અડે (?)
એહ વાતમાં હુ નહી જમાંન
બાર ઉઘાડી જાવા દેયુ
કરે અજરો બાંધવા મોટ
રાખુ બાહાર તારે સુ કરો
મે તો માહારો ધરમ મુકીયો
તે કુંડલ કમ આપુ જાયે
સમજો રાજા આવું વાહાલ
અરુણ ઉદે થયો જાહેરે
રાજા પોપટ ત્રીજી નાર
બીજો કો નવ જાણે અંન

ખુદે પુજી કે લાલ જ થાયે
ભાર વેહે કે ગલીયો પડે ૨૧૦
હુ બેઠો રહુ માહારે કાંમ
તેટલા માટે કૂંડલ લેયુ ૨૧૧
થાયે બમણા કે આવે ખોટ
તે વેલાં તો પાછા ફરો ૨૧૨
કુંડલને લોલે ચુકીયો
જાયો ઘેર સમજો મન નાયે ૨૧૩
કૂંડલ ઉપરે આપી શાલ
મોહાલે મહીપત આવો તાહરે ૨૧૪
ચોથો એક જાણે પ્રતીહાર
એમ કરતાં થયા બહુ દન ૨૧૫

હુહો

પખ પાંચ પુરણ થઈ
લાવો ઘોડા અવનવા
તોરી જોયા તરતીબ સૂ
પરધાનજી મંદીર પરવરો
મલપંતો મોહાલે આવીયો
કૂંડલ જે નવ કોડના
દીઠી સાલ સવા લાખની
પ્રલે થયો તે દેખતા

આવો વૈરોચન પરધાન
મહીપતે દીધાં સાંન ૨૧૬
હરખુ રાયનું મંન
હુકમ કરો રાજન ૨૧૭
પ્રતીહારે દીધાં સાંન
તે દીઠાં તેહને કાંન ૨૧૮
ઓઢી પ્રતીહારે અંગ
પરધાન ઘણુ મનભંગ ૨૧૯

ચોપૈ

‘પાપી પ્રતીહાર સાલલ રે તું
કાંડાં રજલા સૂ કીધાં કાંમ
જગ્યક કે તસકર તુ થયો
તે પ્રતીહારે જોડા કાથ

બાર સોપી ગયો છું હું
કમ મુકો તે તાહારો કામ ૨૨૦
લુણહરામ થઈને રહો’
બોલો પોતાના સ્વામી સાથ ૨૨૧

‘આસંનથી હેઠો ઉચો ચડુ
તસકર વીદા મે નવ કીધ
માહારુ પ્રતીહારનુ કાંમ
રંકને જાવા નવ દેયુ
જે પરતે નવ ચાલે તમે
જે હાથી હરા[યો] થાયે
પીપલાની તે કેવી વાડ
આંમે જેહ લખુ તે થાયે
વાત કહુ તો ચુગલી કહેવાયુ
મન માંહે વીચારો આંક

તો તમ સાનીધે સૂલી ચડુ
જાચીક થઈને દાંન ન લીધ ૨૨૨
જતા આવતાનુ પુછુ નાંમ
ચાલ કોહોની લેખે નવ લેયુ ૨૨૩
તેહને કમ વારી રાખુ અમે
તે કાચે તાંતણે કમ બંધાયે ૨૨૪
છીલોજીની (?) કહેવી આડ
મેહેલુ તે અમારુ જાય ૨૨૫
છાંનુ રાખે તરકટ પરઠાયુ
માર ગરદણુ જો હોયે વાંક’ ૨૨૬

હુહો

રાખી રીસ રુદ્યા વીખે
પોપટ ને પ્રેમાં પદમની
વૈરાચનને નીરખીયો
રીસે ભમર અતી રાતડાં
તે સમઝા પોપટ પદમની
‘કૂસલ કલાંણુ છે આપણે
કહે પોપટ ‘અવીને નથી
તાહરા પુન-પ્રતાપથી
કરો પરણાંમ તે પદમની
એટલે વીટી નંદની
અગનઝાલ અદકી હતી
રાલ ગાંધક અગની મલો
ખાયે ન અંન પાંણી નહી
એકે વાત ન ઉકલે

આવો મંદર માંહે
વાટ જુએ છે તાંહાં ૨૨૭
કરતાંત શરીખો કાલ
મુખ દીઠુ વીકરાલ ૨૨૮
પાગ નમાવુ શીસ
તજો રુદેથી રીસ’ ૨૨૯
રખે ધરો મન ભરમ
ઈશ્વરે રાખો છે ધરમ’ ૨૩૦
પ્રીત પતીની સાથ
તે દીઠી જમણે હાથ ૨૩૧
ઉપરે રેડુ ગૃત
ભડકો થઈ ઉઠો તરત ૨૩૨
નહી નીદ્ર નહી લાગ
પડો રુદ્યામાં દાગ ૨૩૩

ચોપૈ

કહે પોપટ નાંમીને શીશ
સમઝો ગ્નાન આણીને પેર
તે વાતે પરતીગના કરુ
પરથમ જેહ હકીગત થઈ
ઈશ્વરે રાખુ છે આપ
સમઝાવો રાજા બોહો રીત
જારે આવો તે જનક જ થયો
તે વાતે સુરજ સાખીયો
સાચા બોલ બોલુ તમ સાથ
સૂક અસ્ત્રી કહા બહુ લેદ
જમ જમ પેલો વાતો કરે
એહને મારુ કે હુ મરુ
'એહને મારુ તો કાપે રાયે
હલુયે હલુયે વેર લેઈસૂ
ગુણ કે અવગુણ એસાંકલ થાયે
એહવો મન માંહે રાખો ક્રોધ

‘હલા પોપટ મુરખ તુ મુઠ
મુને કાઠી મહેલો જે દંન
આપી ફૂંડલ આવો રાત
કાંમ-આંધલાં જેહનાં એહને
ભાઈ બાપની વાતો કરી
મુરખ સ્ત્રી-જીતો હોયે નાહો
કોઠી થાયે કુઠી નવ થાયે
દખણી થઈને ઝાઝુ રુયે
વલી સમ અદકેરા ખાયે
લાંમની-નેહ માંને ભરથાર

‘તજો રાજ રુદેથી રીસ
નથી ખાંપણ લાગુ તમ વેર ૨૩૪
ધ્રુ વાચા સત વાચા ધરુ
સૂક સ્ત્રીયે માંડીને કહી ૨૩૫
બુદ્ધ બોલે પ્રમહત્યા પાપ
પુરાંણ શાહાસ્ત્ર તણી જે પ્રીત ૨૩૬
પસલી આપીને મંદીર ગયો
સતી ધરમ ઈશ્વરે રાખીયો ૨૩૭
કોહો તો અગની ઘાલુ હાથ
ખોટે મન ન મુકો ખેદ ૨૩૮
તમ તમ રોસ અદકેરો ધરે
ભારે રીસ રદે કમ ધરુ ૨૩૯
પરધાંનવદુ પોતાનુ જાયે
દાયો રાજાને દેઈસૂ ૨૪૦
પીત્રી પંડ તારે તો સાહે
નવ માનો તેહનો પ્રતિબોધ ૨૪૧
જુઠી વાત કરે છે ગુઠ
તે દાડે વસ્તું મે મંન ૨૪૨
કાંને સાલલી તાહારી વાત
દષ્ટ આવી નવ મુકે એન ૨૪૩
મુજ આગલ કહેવાની ખરી
તેહના મોહો આગલ ગુણ ગાયો ૨૪૪
મુરી થઈને બાલે કાયે
દેહ પાડીને જીવ જ ખુયે ૨૪૫
મરણાંતે જુઠી નવ થાયે
તેહનુ નામ મોટો ગુમાર ૨૪૬

કુહો

પરતગના માંતુ નહી	જે બોલો બહુ બાઠ	
જમ લીહી લોઠા ઉપરે	જેમ પટકુલે ગાંઠ'	૨૪૭
અંનેક ઉપાયે તેહને કોહો	પણ પથર ઉપર નીર	
‘ઈશ્વર આંણુ માંતુ નહી	હૈહુ ન ધરે ધીર	૨૪૮
એહ પાંણી મગ નહી ચડે	જે સો મણુ બાલો કાઠ	
હુ ડાહો માંતુ નહી	તે સ્ત્રીચરીતના ઠાઠ	૨૪૯

ચોપૈ

સ્ત્રીના સમ, વસનીની પ્રીત	દ્યુત સાચું, લંગીની રીત	
ઓરમાયા હેત, ગુણકાની લાજ	દુશ્મન હેત ને વેઠીયુ કાજ	૨૫૦
મદપાંની ડાહો, કાગ પવિત્ર	વસીઅર અમૃત ને રાજ મીત્ર	
સંદેશે ઉલગ, પાલક પુત	સ્વરગ પાંમે ઉપાસે ભુત	૨૫૧
બરની મા પટલની હા	નારીરત નાંચે (?) ફેકટ વા	
એટલાં વાંતા માંને જેહો	તેહને મુરખ જાણો દેહો	૨૫૨
કેહો સુક ‘એહો તો સાચુ કહુ	દષ્ટ ભરીને મેં તો લહુ	
સરવ સરખુ નથી તાંહાં કોચે	કહુ પટંતરે તે તુ જોય	૨૫૩
એક શંખ નદીમાં પડો	એક દબાણાવંત સિર ચડો	
એક તુંખી જે તરને સાથ	બીજુ ભીખારીને હાથ	૨૫૪
એક પાખાણુ એ દેહરે પુજાયે	બીજો પરીહટ શલા થાયે	
એક મણી કરોડાં કાંમ	બીજો મણી તો દે દસ દાંમ	૨૫૫
એક અશ્વ અનોપમ દીઠ	બીજો દદાસો ફૂટે પીઠ	
એક નારી હોયે સંખણી	બીજી પદમની ને સ્ત્રીત્રણી	૨૫૬
એક પ્રાહ્મણુ તો ખેતી કરે	બીજો વેદ ચારે ઉચ્ચરે	
એક કાષ્ટ કેરડા તણુ	બીજુ બાવના ચંદન તણુ	૨૫૭
એક જલ સરોવર-તીર	બીજુ ગંગા જલનાં નીર	
એક મોતી કાચનું કેહેવાયે	બીજુ મુગતાફલ લાખ સવાયે	૨૫૮

એક બંધવ દુરબલ હવાલ
એક સુત્ર સવારીયે શેર(?)
એક તીલ ઘાંણી પીલાયે
એક ફલ અમરત-ફલ હાર
હાળો કર ફૂટો કેહેવાયે
એક પરથવી પર હવન જ હોયે
એક ધોરી ચરકારે ઘેર
એક વાંણવટી વ્યાપાર
નાગરવેલ તણુ એક પાંન
સુલ ફલ રુકુ તે સહકાર
નાંમ એક છે પણુ ગુણુ ઘણું

બીજો તો એસે સુખપાલ
બીજુ મોઘુ એસે મેર (?) ૨૫૯
બીજો શીવ સમીપે જાયે
બીજા પુર ખુર(?) કંટક-સાર ૨૬૦
બીજા કરથી લોજન થાયે
બીજે ઠાંમ ન જાયે કેાયે ૨૬૧
એક કઠીયારાને ઘેર
બીજો શીર ઉપાડે ભાર ૨૬૨
બીજુ બદરી કેરુ રાંણુ
બીજુ કાચકી કહુ અપાર ૨૬૩
એક રાજા બીજાં રંક જ તણા' ૨૬૪

હુહો

કહે પરધાન 'તુ સુ કહે
માહારુ માંન માને નહી
પટો દાઝ રુદ્યા વીખે
તમ અખર છઠી તણા
પરહરી પોતે પદમની
વરસ એક તો વહી ગયુ
રાજા લોલવાઈ ગયો
હાડવેરે જે વેધાયો
વરસ એક તો વહી ગયુ
મુજ માટે એ પરણી
પરસપેરે ઘણુ પ્રીછવો
હેત દેખાડે અતી ઘણુ
પણુ તેણે મંન માંનુ નહી
એક દીવસ નંદરાયજી

પણુ આ તલે નહી તેલ
મીથા લવરી મેહેલ ૨૬૫
તન ટલે આણી જાત
જમ પટોલે ભાત ૨૬૬
તે ગઈ પીતાને ઘેર
કેણે ન જાણી પેર ૨૬૭
વજર તણે મન વેર
રાખુ હેડે ઝેર ૨૬૮
થયુ રાયને જાણુ
મેહેલી પીહર પ્રમાંણુ ૨૬૯
વૈરોચન પરધાન
દે ભરી સભામાં માંન ૨૭૦
તેડી નહી તે નાર
કીધો મન વીચાર ૨૭૧

રાય પરધાન બે નીકલા
 સેન સાથે બીજુ નહી
 રમી શીકાર પાછા વલા
 નેનસુખ વેહેપારીયો
 તે સસરો પરધાનનો
 હેત ભાવ અદકા કરા
 'ધન ધરતિ ધન ગાંમ એ
 ધન ભાગ એ માહારુ
 ઢાલા પાટ કંચન તણા
 કુમકુમ છડા દેવરાવીયા
 તરીયા તોરણ બાંધીયા
 દુધે ઉખર ઘોઘયા
 ચંદન કસ્તુરી અરઘજા
 કુલેલ તેલ મરદન કરાં
 ભોજન કીધાં ભાવતાં
 મુખવાસ લવંગ ને એલચી
 ભોજન કરીને ઉઠીયા
 ઢાલા પાસા સોગઠાં
 સસરો સેવા કાંમમાં
 રાયે પરધાન તે ઠાંમ છે
 રાયે પરધાન ભીરુ થયા
 એક મેરાં નેનાવતી
 લાગી ઝડ પાસા તણી
 પેહેલી વાત સસરે કરી
 'પોહોબાર પડે જોહેને કરે
 ન પડે તે જુઠા બાંણવો

રમવાને શીકાર
 ઘેર નાંહોનો રાજકુમાર ૨૭૨
 નેનવતી જે ગાંમ
 આવા બે તે ઠાંમ ૨૭૩
 આવી લાગો પાયે
 બહુવીધ કરે પસાયે ૨૭૪
 ધન આવા રાજાન
 ધન આવા પરધાન' ૨૭૫
 વેરાં પુષ્પ ચોહો પાસ
 રંગા મોહોલ અવાસ ૨૭૬
 મોતી પુરા ચોક
 અજુઆલા એમ ગોખ ૨૭૭
 મરદન કરાં શરીર
 નાવણ કાજે નીર ૨૭૮
 શાક પાક મેવા પકવાં
 બીડા બાસઠ પાંત ૨૭૯
 ઢાલા ઢાલ એકાંત
 ભાજવા મનની બ્રાંત ૨૮૦
 સ્ત્રીને દીપક હાથ
 ચારે શોભીત સાથ ૨૮૧
 જોવા સરખી જાત
 જોડે તેહોનો તાત ૨૮૨
 સહુને મન છે ખેદ
 ભાજવા મનનો લેદ ૨૮૩
 તે સત સાચો હોયે
 ખેદ ન કરસો કાયે' ૨૮૪

જમાત્ર કહે 'સાચા તમે નાંખો પાસા આ ઠાર
તમારુ કુલ છે નીરમલુ હવડાં પડસે પોહોબાર' ૨૮૫
(સસરો)-'ગંગોદક નીરમલ જસૂ જેહવુ પવીત્ર છે વાર
તેહેવુ કુલ હોયે માહારુ તો પડ પાસા પોબાર' ૧૧૧૧૨૮૬
(રાજા)-'હંસ ગયો સરવર વીખે દીઠું અમૃત વાર
પીધા વણુ પાછો વલો રે પડ પાસા પોહોબાર' ૧૧૨૧૨૮૭
(પ્રધાન)-'જે વાટે કેસરી ગયો અતી રજ તરણુ અપાર
સૂકે ખડ તે સો વસા પડ પાસા પોહોબાર' ૧૧૩૧૨૮૮
(પદ્મિની)-'સીહ-મુછ ભોયંગ-મણી કરપી-ધન સતી નાર
પરહરે પ્રાણુ પરહથ જસે પડ પાસા પોહોબાર' ૧૧૪૧૨૮૯

ચાપે

ત્રણ તણાં પડા પોહોબાર પરધાંન મંન કરો વીચાર
જેતામાં તે અંખો થયો પણુયેધુ(?) રહીને બોલ જ કહો ૨૯૦
'ખીજી વાર નાંખે દા પડે તો માહારે મંન અચરત અડે'
લીધા પાસા સસરે હાથમાં નાખા સદુ દેખે સાથમાં ૨૯૧
(સસરો)-'અંખે અંખફલ ઉતરે કદલી કેળાં સાર
ખરાસ ન છંડે વાસના રે પડ પાસા પોહોબાર' ૧૧૧૧૨૯૨
(રાજા)-'મહા પરતો જાંણે દેવનો ગયા પુંજણુ તે ઠાર
દરશણુ પણુ સ્પરશણુ નહી પડ પાસા પોહોબાર' ૧૧૨૧૨૯૩
(પ્રધાન)-'અમલ હી અમલી પીયે જુએ આંખ જો જાર
અગને ઘૂત ન ઉકલે તો પડ પાસા પોહોબાર' ૧૧૩૧૨૯૪
(પદ્મિની)-'તેજી તાજણુ સેહે નહી સૂરો ન સહે માર
કવેણુ સતી સેહે નહી રે પડ પાસા પોહોબાર' ૨૯૫

ચાપે

એહેવી વાત સંભલાવી કરણ પોહોબાર પડા નાંખા જણુ ત્રણ
પાંણીથી પાતલો થઈ ગયો ખલીયો થવાને બોલ જ કહો ૨૯૬

‘ત્રીજી વાર પડે પોહોબાર તો રે અચરત એહ અપાર’ ૨૯૭
દુહો

(સસરો)–‘સીત સમાને સુંદરી દીધી ધરમ વીચાર
સોવણ શાંમ લગે નહી રે પડ પાસા પોહોબાર’ ૧૧૧૨૯૮
(રાજા)–‘અમૃત પ્રીસૂ થાલમાં કરવા અમૃત આર
દાખુ પણ ચાખુ નહી પડ પાસા પોહોબાર’ ૧૨૧૨૯૯
(પ્રધાન)–‘મીની આગલ પયે રહે અગન રહે જો ઠાર
ભુખા આગલ ભોજન રહે તો પડ પાસા પોહોબાર’ ૧૩૧૩૦૦
(પદ્મિની)–‘ઈશ્વર ખેલી સાચનો નોધારાં આધાર
રાખે સત સતી તણુ તો પડ પાસા પોહોબાર’ ૧૪૧૩૦૧
પો પડા બાર ત્રણે જાહેરે વજર હલુયો પડો તાહારે
ઓસીયાલો થઈને ખોલીયો પરદો આપ મનનો ખોલીયો ૩૦૨
‘કેહવાયે છે તે વેદ જ ચાર ફરી નાંખો સહુયે પોહોબાર
ચોથું વચન કોહોથી નવ ફરે’ સસરો વહુ તેનું તો કરે ૩૦૩

દુહો

(સસરો)–‘સંસારમાંહે સત વડુ પ્રીછે નહી કો પાર
તે સત હોયે જો મુજ ઘરે તો પડ પાસા પોબાર’ ૧૧૧૩૦૪
(રાજા)–‘અમુલક દીકું અવનવુ લોલે ગઓ તે ઠાર
દીકું પણ લીધુ નહી પડ પાસા પોહોબાર’ ૧૨૧૩૦૫
(પ્રધાન)–‘બગ આગે મેડક રહે શીયહ આગે હાર(?)
હંસ આગે મોતી રહે તો પડ પાસા પોબાર’ ૧૩૧૩૦૬
(પદ્મિની)–‘સત અસત ન આચરે સતી જીપે નહી જાર
સૂરજ સાથી તેહનો તો પડ પાસા પોહોબાર’ ૧૪૧૩૦૭

ચોપૈ

પોહોબાર પડા ત્રણે જણુ તણા ન પડા પ્રધાને નાખા ઘણા
તે પરધાન ઝંખો તે ઠાર તોહિ મન માંહે રાખો બાર ૩૦૮

શસ્ત્ર તણા ઘા રુઝે સહી
રમતાં જમતાં વીતી રાત
નારી તેડાનેા કરો વાયદો
રાખુ ઝેર તો તેણે ચીંત
માહા લયાનક વનમાં જાયે
આવા વાવડી કેરે તીર
પાસે આંખાનુ છે ઝાડ
રત તો ઉખકાલ તણી
રાજા પેઠો પીવાને નીર

ઘરણીના ઘા રુઝે નહી
પેહે કુટે થયો પરભાત ૩૦૯
મન માંહે રાખો કાયદો
અશ્વ સજી બે ચાલ્યા પંથ ૩૧૦
નથી પાસ ખીજે કેા સાહે
નીરમલ તે માંહે છે નીર ૩૧૧
ઉતરા છાંહો તલે ટાઆડ(?)
તરખા લાગે સહુને ઘણી ૩૧૨
લખુ કવીત લિતે તેની તીર ૩૧૩

હુહો

‘હુણે વાઘ સહુ જંતને
મન વીસવાસ રાખો સહુ
એમ લખિ પાછો વલો
પરધાંન જલ પીવો ગયો
વાંચા અખર ખીજે ઘણુ
આપડાહા થાય ઘણુ
‘ભુખાને મંત લાવ સો
જર મન શી દીકરી
પાણી પી પાછો વલો
ખીજી વાર પીવા ગયો
અખર વાચા પરધાંનના
‘સમઝી નાં’ણીસ ખરખરો
ગયંદ વસ અંકૂસને
અરણુવ વસ મુરખંદ છે

માંસઆહારી કેહેવાયે
પણુ આપ બચાં નવ ખાય’ ૩૧૪
આવો જલથી ખાર
લખા અખર તે ઠાર ૩૧૫
‘એ સુ લખીયો આંક
પરનો કાકે વાંક’ ૩૧૬
અણુથને શી આથ્ય
વિલસે માએહેન સાથ’ ૩૧૭
લખા આંક પરધાંન
રીઝીને રાજાંન ૩૧૮
પોતે લખીયો લેખ
હુખ ન ધરસો રેખ ૩૧૯
નારી વશ છે શરમ
તમ રાજને વસ ધરમ’ ૩૨૦

ચોપૈ

એહેવુ લખી આવો રાજાંન
તે વાંચી ઉતર આપે લખો

જલ પીવા પેઠો પરધાંન
કોધ અતીસે મનમાં રખો ૩૨૧

દુહો

‘માહા તરસો જાયે તલાવમાં દેખે અમૃત તોયે
જાયે તરસ છીપે નહી પાછા વલે નહી ક્રોયે’ ૩૨૨

ચોપૈ

એહવુ લખી આવો પરધાન દીધાં મહીપતે બહુ માન
વાંચી અખર ચીતમાં ચીંત પાછુ લખીયુ એક કવીત ૩૨૩

દુહો

‘રતનજડીત્ર હોયે મોજડી પણ શીશ ન બાધે નેટ
પાલી રુડી કનકની ક્રોયે ન મારે પેટ’ ૩૨૪

ચોપૈ

એહવુ કરી બાહારે આવીયો ખાર રુદે અદકો લાવીયો
વલી રાયે લખુ એક મરમ આંણી હેત અદકેરુ પરમ ૩૨૫
તે વચન પરધાને વાંચીયુ અદકુ દુખ રહે સાંચીયુ
વલી લખુ આંણીને દુખ ‘સૂ મુને ઉપજાવે સુખ ૩૨૬

દુહો

‘હિતે સુ વીખ પીળયે અમૃત ક્રોયે ન ખાયે
પેટે પાલી મારીયે વેળા તેહવી રખાયે’ ૩૨૭
તે વાંચી રાજ લખે છેલો અખર આંક
‘ઠાહા ચીતમાં નવ ધરે જો માંહાં પડો હોયે વાંક ૩૨૮
મુરખ તો માંને નહી માંને ચતુર સુજાંણ
સત ગયુ તેહનુ સખ ગયુ બોલે વેદ પુરાંણ ૩૨૯
સત આધાર રહી મેદીની સત દીવાકર સુર
તે સત જોણે મુકીયુ તે ગયો વહંતે પુર ૩૩૦
રાખીયે પટંતરો પાંદડે તેહ જાંણે વહેવાર
તે પરદો ભાગી જસે તારે ભાગસે ભાર’ ૩૩૧

તેહ વજરે વાંચીયુ	લખીયુ છેલુ લેદ	
‘અન્ન સુ કરે બાપડુ	સોહ સુ રાખી ખેદ	૩૩૨
શીલ શત ડાહાપણુ ગયુ	ગયુ મમતાને માંમ	
સત પાંણી વેહતે ગયુ	જરે પ્રગટુ કાંમ	૩૩૩
પુત્ર મીત્ર વાહાલુ નથી	નહી દમડો ને દાંમ	
પંડીત પરધાન વાહાલુ નહી	જરે પ્રગટો કાંમ	૩૩૪
નાત જાતનો લય નહી	નહી ગોત્રજ ગુણુ-ગાંમ	
રાજા પરજનો લય નહી	જરે પ્રગટો કાંમ	૩૩૫
અલખાંમણી આખી મેદીની	અલખાંમણો ઇષ્ટ શીવ શાંમ	
અલખાંમણો આપે આતમા	જરે પ્રગટો કાંમ	૩૩૬
સુખ નહી સુતાં સેજડી	અસુખ તો આઠે જાંમ	
નવ લોજન નીદ્રા નહી	જરે પ્રગટો કાંમ	૩૩૭
ગમે ન ઘર પુર મેડીયા	ગમે ન ધવલહર ધામ	
ગમે ન વાત વીઘા તણી	જરે પ્રગટો કાંમ’	૩૩૮

ચોપૈ

એહેવાં લખાં પરધાને વરત	તેહે રાજાચે વાંચાં તરત	
મોહોડે કો કોહોને નવ કહે	લખી પટંતરે છાંનો રહે	૩૩૯
રાજા કહે ‘લખુ એક વાર	જો મુરખ મુકે અહંકાર’	૩૪૦

દુહો

‘કમલ નીત જલમાં રહે	નેક ન લોપે નીર	
કાંમ ન લેદે તેહને	જેહેનુ સુદ્ધ શરીર	૩૪૧
જીલને ચીગટ નવ અડે	સોને નાં અડે શામ	
ગુણુ અવગુણુ નવ અડે	ગાંનીને ન લેદે કાંમ	૩૪૨
અગન બાલે સરવને	પણુ મંન બાલુ નવ જાયે	
કામ તો જીતે સરવને	પણુ ગાંની નવ જીતાયે	૩૪૨ ક
વહાલુ પાખંડ અજાણુને	હરીજનને વહાલો રાંમ	
ધરમી વાહાલો ધરમ છે	કાંમીને વાહાલો કાંમ’	૩૪૩

ચોપૈ

રાયે લખી આબ્યો બારણે
લખો પરધાને એક જ બોલ

પ્રીત પરધાન તણે કારણે
ઉતારવા રાજાનુ તોલ ૩૪૪

કુહો

‘ઉમયા સીવ જીતો નહી
પ્રાંમદીક જીતો નહી રે
જીતો નહી રવી ચંદ્રમા
જીતો નહી શ્રી વ્યાસજી
જીતો નહી માહા સુનીવરે
હુ જીતુ કહે કાંમને
ભણવુ લખવુ કવી ચાતુરી
કાંમદહન મન-વશકરણ
મુરખ તે જીતુ કહે
સહુને મન ભેદી રહો
કો ડાહો થઈ બોલસે
તેહને લેલો એલખી
હવે અપર રખે લખો
પરધાન કહે ‘માનુ અમો

જીતો નહી શ્રી રાંમ
એહ અજીત છે કાંમ ૩૪૫
જીતો નહી શીવ શાંમ
એહ અજીત છે કાંમ ૩૪૬
જીતો નહી કો લોક
જે સહુ જાણો ફેક ૩૪૭
સહેલ વાત છે એહ
ગગન-ચડણ દુખ તેહ ૩૪૮
માંને તેહનાં પાપ
એહ અજીત છે આપ ૩૪૯
રાખી પોતાનો ભાર
તે મુરખનો સરદાર ૩૫૦
ડાહા થઈને આપ’
તો પ્રહ્લહ્યાદીક પાપ’ ૩૫૧

ચોપૈ

બેઠા બે જણ ઠાંમે ઠરી
મહીપત હેત દેખાડે ઘણાં
કોડ વાર કહુ સુ કથી
સુતો રાજા તેણે દીસ
ભરનીદ્રા થઈ જાહારે
અહરુપરુ અદર્કરુ ભેચે

હેત પ્રીત સુ વાતો કરી
બોધ ન માને પાપી તે તણા ૩૫૨
કપટ રાજાને મન નથી
પરધાનને બોલે મુકુ શીસ ૩૫૩
વજીર વીચાર કરો તાહારે
મનુષ્ય નામ ન દીહુ કાયે ૩૫૪

પુરવ વેર મનમાં ભાવીયુ
કાઠી પાલી ને મન ચલે
હુષ્ટ પરધાન તે થયો અન્નાંણ
ઘાલો ઉડો ભુમાં ધણી
ચાંપે બેઠો માલી ચડી
મનમાં તે થરથર ધ્રુણ્યો

આવો પરધાન પોતે ગામમાં
પરથમ ઘેર રાજને ગયો
'સુતા કે બેઠો છે રાયે
નીકલા એકઠો જુજુયા વલા
મલી વરણ અઠારે લોક
રાંણી પુત્ર બહુ હુખ જ ધરુ
સહુને ચીંતા વ્યાપી ઘણી
થયો વાટ જોતે એક માસ
કાંઈક શોક કરે મન તાજ્ય
વજીર મોહોટો ને નાંહાનો રાય

આવો માલી પોતે ઘેર
'મોટાં માણસની વાત નવ કરુ
કોહોને વાત જણાવી નહી
ચેતો પોપટ પોતાને મન
સૂ કરુ જો હુણ જ ખાયુ
અનેક પાપ બીજુ છે ઘણુ
એહનુ કરુ ભોગવસે અહ
એમ કરતે સંવધર થયુ

છાનુ ન રહે દેહમાનુ હુખ
છાની ન રહે નારીની પ્રીત

ઝેર આંખ માંહે આવીયુ
વાહી પાપીયે રાજને ગલે ૩૫૫
મારો રાજ ચતુર સુખાંણ
હત્યા તે મનમાં નવ ગણી ૩૫૬
દીઠુ કષ્ટે અચરત અડી
સઘળી વાત સાચી સુણ્યો ૩૫૭
અતી ઉલટ ને આનંદમાં
ખખર પુછીને સાચો થયો ૩૫૮
ગયા વાડીયે કે મોહોલા માહે
પાંચ દીવસ થયાં નથી મલા' ૩૫૯
મહીપત વીયોગે પામા સોક
જેહ કરવુ ઘટે તે કરુ ૩૬૦
આસા સુકી રાજ તણી
થયાં નીરાશ ને સુકી આસ ૩૬૧
તે પુત્રને બેસારો રાજ
કારભાર એમ ચાલો જાયે ૩૬૨
પોતે કહી નહી કોહોને પેર
વણખુટે તે શાને મરુ' ૩૬૩
આપ રુદેમાંહે તે ગ્રહી
'એ પાપીયે મારો રાજ ન ૩૬૪
નહી તો હવડાં ચેતાવા જાયુ
નહી કે હુણહરામી તણુ ૩૬૫
એહ વાતમા તો નહી સંદેહ'
તાહા સુધી તો છાનુ રહુ ૩૬૬
છાની ન રહે જે લાગી ભુખ
છાન ન રહે જે ઘરના રીત ૩૬૭

છાંનુ ન રહે જે અમલ જ પીયે
છાંની ન રહે વાંસાની ખાજ
છાંની ન રહે કીરત કેા તણી
છાંનો ન રહે દાતા ઝુઝાર
છાંનો નવ રહે દેવાંસી દેહે
છાંની ન રહે ખસખોઈ જેહ
છાંનુ ન રહે કોહોનુ આપ

છાંનુ ન રહે જે દાંન જ દીયે
છાંની ન રહે ભીતરની દાબ્ય ૩૬૮
છાંની ન રહે જે વીધા ભણી
છાંનો ન રહે રાગે ગાનાર ૩૬૯
છાંનો ન રહે વરસો મેહે
ઉતમ મધમ કેરી તેહ ૩૭૦
છાંનુ ન રહે હુઝકાયુ પાપ ૩૭૧

દુહો

ચાંપાં લેઈ માલી ગયો
'કમ તુ મોહો આવીયો'
પ્રહાર કરો તે અતી ઘણો
'આજ થકી ચુકી જસો તો

વજર તણે તે ઘેર
પ્રહાર કરો ખહુ પેર ૩૭૨
ચડી ઘણેરી રીસ
તો ખેદીશ તાહારુ શીશ' ૩૭૩

ચાપૈ

આવ્યો ઘેર માલી વન તણો
પેહેલી વાત થઈ જેટલી
'એહ વજર પાપી કેહેવાયે
ચાંપે બેઠાં મેં તો લહુ
શ્રી કેહે 'રાજા પાસે જાયું
લેવરાવુ હવડાં એ વેર
તે માલીયે ઘસીયા હાથ
રાંક વરણુ ન જીરવે ધાંન
કાયરને મન ન રહે ધીર
પારો પેટ ન રહે ટુકડો
વનીતા પેટમાં ન રહે વાત
માલીની વારી નવ રહી

વ્યાપો ક્રોધ રુદેમાં ઘણો
કાંમની આગલ કહી તેટલી ૩૭૪
મારો આપણો એણે રાયે
આટલે દાઢે તુજને કહુ' ૩૭૫
એ વધાર્ધ આગલથી ખાયુ
સાંખી કમ રહુ આજુ ઝેર' ૩૭૬
'શ્રીદ કરો મેં શ્રીનો સાથ
ન જીરવે કાચી લાંઘન અંન ૩૭૭
મીની-ઉદરમાં ન રહે ખીર
જેવો બેઠેચરનો કુકડો ૩૭૮
શાહાજી સાખ તેહની સાખ્યાત'
એકાંત રાણી પાસે ગઈ ૩૭૯

કહો સરવ પેહેલો દષ્ટાંત
 ‘ચંપા હેઠે દાટો છે રાયે
 તેહે રાંણીનુ માંનુ મંન
 સઘલી વાત સમઝાવો સૂત્ર
 અંતકરણમાં આંણી રીસ
 તેડો વજીર આવો છે તાંહે
 રખે વચન જુહુ તુ કરે
 નહી મુકૂ તુજને આ દીશ
 તેહે પરધાન નાંમુકરી ગયો
 તેહેને સાથ તેડીને પલે
 દાટાં’તાં તે કાઢાં અસ્ત
 નગરલોકે દીકુ દષ્ટ
 નાંખાં અસ્ત ગંગાની તીર
 પરધાન ને બાંધી આણીયો
 ‘સાચુ બોલ ઉલો અઘાટ
 આહામે મરનારો તો મરે
 ‘સાંભલ રે રાજના પુત્ર
 મુજને ઘોડા લેવા મોકલો
 માહારી જીવતી સૂરમીયો જર
 નારી પોપટ ત્રીજો રાયે
 તે તો વૈર હૈંધડે ધારીયો

લાગી મન તણી તો બ્રાંત
 હજી અસ્ત પડાં તેહ માહે’ ૩૮૦
 તેડો પાસ પોતાનો તંન
 સઘલી પેર પ્રીછો તે પુત્ર ૩૮૧
 પગની ઝાલ લાગી જઈ શીશ
 ‘કેહે રે રાજ માહારો કાંહે ૩૮૨
 એમે કાલ ખુટો તે મરે
 નીચ પાસ ખેદાવુ શીશ’ ૩૮૩
 કોડી થયે કૂડો નવ થયો
 ગયા ઝાડ ચાંપાને તલે ૩૮૪
 સાચી નીકલી સઘલી વસ્ત
 સહુકો પાંખા મનમાં કષ્ટ ૩૮૫
 આવો કૂચર તાહાં રણધીર
 પીતા તણો ખુની જાંણીયો ૩૮૬
 રાજ તેં મારો શા માટ
 જુઠી વાત તે શાહાંને કરે ૩૮૭
 તુજ આગલ કહુ સાચો સૂત્ર
 માહારે મોહોલે આવો એકલો ૩૮૮
 તે માટે આવ્યો મુજ ખાર
 માહારે મોઢે નામુકરી જાયે ૩૮૯
 તાહારો પીતા તો મે મારીયો’ ૩૯૦

હુહો

કહે કૂચર ‘પરધાન સૂણ
 પ્રીત દેખાડે તુ ખરી
 પોપટ આંણો પાંજરે થકી
 ‘કોહોનો પખ રાખીસ માં

એહેવો નહી મુજ બાપ
 તો ખુન કરુ હુ માપ’ ૩૯૧
 દીધી હત્યા ચાર
 કેહે વારુ વહેવાર’ ૩૯૨

સૂક કહે 'મે પેહેલુ કહુ પણ માંતુ નહી પરધાંન
સ કહેયે એ ફરી ફરી એહેને હૈડે નહી સાંન ૩૯૩

ચોપૈ

મહીપતે મંમ માંનની સૂ ધરુ એહેને કાઠી મેહેલો તે ખરુ
કુંડલ આપુ તે તો પ્રતીહાર આવો રાજ એ રાજહુવાર ૩૯૪
તાંહાં મે તો કહા પ્રતીબાધ નાંણો નંદરાજયે ક્રોધ
સમજો સતવાદી મન માંહે ગલુ આપ અંતકરણ તાંહે ૩૯૫
આપુ જ્ઞાન મનડામાં ગલો પસલીમાં વીટી આપી વલો
ઘેર પરધાંન આવો જાહેરે સાચાં ઇધાંણ દીઠાં તાહારે ૩૯૬
મે તારે સમજાવો મરમ ઈશ્વરે રાખો છે ધરમ
એક મુરખ નવ માંને ખરુ જોહેનુ મનડુ ઝેરે ભરુ ૩૯૭
દુરખલ પરોણે કૂણ રાંધે ખીર કાંબલીયે કૂણ ખાલે ચીર
એ તો સાચુ ખોલા અમો મન જાંણો તે કરજો તમો' ૩૯૮

હુહો

કેહે વજર 'મે મારીયો પોપટને અદકો પ્રહાર
તે માટે મુને મારવા આજ કાડે છે ખાર ૩૯૯
આજ હુ સંકટમાં પડો જે કરશો તે સહેસ
વણુ-વાંકે લો મારસો તો વેર પરલોકે લેસ' ૪૦૦

ચોપૈ

કેહે કૂઅર 'સાંભલ રે તુ ખરા વીના નહી મારુ હુ'
તેડી આંણી પરધાંનની નાર તેહને મન દીધી હત્યા ચાર ૪૦૧
'લો સાચુ ખાલે વેહેવાર તો ઉગરે તાહારો ભરથાર' ૪૦૨

હુહો

'સતી સત લો ચુસે તો શેષ ધરે કમ ભાર '
પ્રહ્લાંડ બાધુ ત્રુટી પડે જે રહુ છે સત-આધાર ૪૦૩

સતનેા સુરજ્ય સાખીયો	સત ખેત્રી સહ કોયે	
સતી સત ચુકે નહી	જે ફૂલ ઉજવલ હોયે	૪૦૪
કોહો તો અગન ઉપાસીયે	કોહો તો રાંધૂં ખીર	
હસ્તી ખાંધૂ કાચે તાંતણે	રાખુ હૈડે ધીર'	૪૦૫

ચાપૈ

કહે પરધાંન 'જેહેને માથે પડે	તે વણુ-પાગે મેરુ ચડે	
રાંધે અંન અગનીમાં જાયે	તે સતી નહી સૂરી કેહેવાયે	૪૦૬
જે કાચે તાંતણે બાધે ગજ	તે અસ્ત્રીચરીત કેહેવાયે ધજ	
માટે એ જુઠી છે નાર	ગમે તો વણુ-વાકે માર'	૪૦૭
મલી ખલક જોવાને ઘણી	સ્ત્રી ચાલી તે સલીતા ભણી	
વજરને વનીતાયે કહુ	લાખ પ્રકારે તે નવ લહુ	૪૦૮
'તું કમ માંને જે સાચી વાત	વીસ્વ સાંભલે તમ કહે વાત	
અગની વીના હુ બાલુ દેહે	જે તારો જતો હોય સંદેહે'	૪૦૯
પરધાંન કહે 'તારે તો સાચ	માંતુ વનીતા તાહારી વાચ'	
રેત તણો કીધો અંખાર	સ્નાંન કરી ખેઠી તે નાર	૪૧૦
સકલ લોક કરે છે હાસ	અગની ઇધાંણુ નથી કાંઈ પાસ	
સ્તુત કીધી શ્રી સૂરજ તણી	'તુ નોધારાં કેરો ધણી	૪૧૧
તુ દીન તણો ખંધુ કેહેવાયે	ખુડતાંને બાહે તું સાહે	
ત્રીગુણુ દેવ તમે છો આપ	જગત જસ પુરણુ પરતાપ	૪૧૨
લોક ચડાવે અદ્ધ આલ	ઉતાર મુજ માથેથી ગાલ	
જુઠી હઉ તો નીરમુખ મેહેલ	નહી તો સહુ સતીમાં લેલ'	૪૧૩
શામા સ્તુતી સૂરજની કરે	સકલ મેદની દ્રખે ભરે	
અત્રખ-થકી સૂરી નર જોયે	તેહેને દ્રખે ન દેખે કોયે	૪૧૪
પ્રમા વીજણુ રુદ્ર માહારાજ	મન ધરે કાંમની ને કાજ	
ધગધગી નેત્ર થયા અગાર	માહા ભયાનક ઉઠી ઝાલ	૪૧૫
દીકું અચરત લોકે ઘણુ	ધૂણું અંગ વજર જ તણુ	

કાંમની કેહે 'સાંભલ રે કંથ
વલી અચરત સંદેહે હોય
તારે દુષ્ટ બોલો તે વાંણ
અગનીનુ ઉપાસન હસે
એણે સાચુ નવ માંતુ હ
ખરુ માંતુ હ તાહારું મન
સાચો જો પરમેશ્વર હસે
સજીવન થાયે રાજનો આંક
કૂટો હતો તે મારો અમો
દુષ્ટ તણી વાંણી મન ધરી
લાગી જાલ મનમાંહે ઘણી

'તુજ સરખી ગરુઈ નહી કોયે
સહ કોનુ તું ખુદ ખમે
તમ થકી શબ્દી-મંડાણ
તુ પ્રંભા તુ વીજણ રુપ
તનથી ઉત્પત પ્રલે તુજ માંહે
વગર-વાંકે ચડે છે આલ
સાખાત દેવાંસી દેહને
શીતાને શીર મેહેણ ચડું
એકે ન સૂઝો તેહને લાગ
આ પાપી નવ મુકે કેડો
નીકલાંકને નવ તેડો આપ
આ વેલાં તો તુ એક આહે
ધરતી ધર્મ ગર્મ જે ભાગ
ઉતરે ધરતીમાં જેટલે

હવે માનું છે તાહારુ ચીંત ૪૧૬
તુ બોલ જે મન માંહે હોય'
'સાંભલ નારી તુહ અજાણ ૪૧૭
તાહારી કાયા પ્રલે થસે
વણ-અગની દેહ બાલે તુ ૪૧૮
જારે જીવે એહે રાજન
તો રાજા ઉઠી બેઠો થસે ૪૧૯
બાધૂ ગાંમ જાણે તમ વાંક
વણ-મોતે મારો છો, તમો' ૪૨૦
નારી અગન થકી નીસરી
સ્તુત કીધી તાંહાં ધરતી તણી ૪૨૧
હું તો તાહરે શરણે હોયે
ધરમી અધરમી સહ તુજમાં શમે ૪૨૨
પંચામાભુત તે તુ પરમાંણ
તુ શકતી ને શીવ સ્વરૂપ ૪૨૩
તુ નોધારાંની બે બાંહે
સતવાદી રાજને શીર ગાલ ૪૨૪
માથે મેહેણ લાગે તેહને
વગર-વાંકે સંકટ પડું ૪૨૫
દીધો વેહર આપો તેં માગ
આપો વેહર તુજ માંહે તેડો ૪૨૬
તુજ ઉપર થાયે તે તુજને પાપ
દે વેહર તો કામ જ થાયે' ૪૨૭
નારી પાંખી રુડો લાગ
કૌતક એક થયુ તેટલે ૪૨૮

દુહા

શેષનાગ પ્રથવીપતી	તેણે વીચારુ આપ	
‘નીકલંક કલંક થઈ આવસે	તો મારે સિર પાપ’	૪૨૯
અવધૂત થઈ આવીયો	કારમુ કોયે સરુપ	
કાંમનીનો કર ઝાલીયો	વીસમે પામો ભુપ	૪૩૦
‘મરે સા માટે માનની	કેહે રે તાહારુ દુખ	
જખ મારે આ લોક સહુ	કમ પાંમે આ સૂખ’	૪૩૧
‘વણુ-વાંકે રાજા હણો	તે કમ જીવે આપ	
કલંક ન ઉતરે માહારુ	શમે નહી મુજ તાપ’	૪૩૨
કાંમની અવધૂત મેદની	આવાં ચંપા ઝાડ	
કાઠો અસ્તનો કરકડો	ગયો એકાંતે આડ	૪૩૩
અમ્રત અસ્ત અડાડીયુ	સજીવન થયો તે રાય	
જલ પી વાવેથી નીસરો	અવધૂત અલોપી થાય	૪૩૪

ચોપૈ

શેષનાગે શીખા કહી	ધરતી તો મલીને રઈ	
જયે જયે શબદ થયો જેટલે	રાજા મુખ બોલો તેટલે	૪૩૫
‘શા માટે મલો સહુ સાથ	વજીર તણા કમ બાંધા હાથ’	
કૂચર વાત માંડીને કહી	ખરી ખખર રાજાને થઈ	૪૩૬
ગાજતે વાજતે આવા ઘેર	પ્રીછા પરધાનની સરવે પેર	
સલી દેવા માંડો તેહે	ઉગારો રાજાને નેહે	૪૩૭
‘એહ ગરીબનો શાંહાનો વાંક	પડો દાઘ અખરનો આંક’	
પરધાન પાગ લાગો તે ઘણો	‘મેં અપરાધ કરો તમ તણો	૪૩૮
હવે મેલ માહારો તો ગયો’	નીકલંક તે રાજા તો થયો	
નીરમલ થઈ નારીની દેહ	સહુને દુધે વુઝા મેહે	૪૩૯
જુગમાં વરતો જયજયકાર	રાખો ઈશ્વરે સહુનો ભાર	
રખે કરો પરનારી-સંગ	અલેખે દુખ પાંમે તે અંગ	૪૪૦

રાવણ દસ સીસ કીધાં તાજ્ય	ખોદુ લંકા ઘડતું રાજ
સ્ત્રીથી ખાંપણ લાગુ ચંદ્ર	સ્ત્રીથી સહસ્ર લગ પાંમો ઇંદ્ર ૪૪૧
સ્ત્રીથી કૈચકે સોચે શમા	સ્ત્રી થકી પાંડવ વંનમાં ભમા
સ્ત્રીથી દુખ પાંમા ખદુ ઘણા	સ્ત્રીથી કૌરવ સરવે હણા ૪૪૨
નાંરીને પાગે લાગીચે	દુર રહી મેહિનત માગીચે
સ્ત્રી આરાસૂર અંખા ઘણી	તે સૂ પ્રીતી રાખીજે ઘણી ૪૪૩
પાંચ પદારથ તૈથી મલે	પાતીક પાંચ જનમનાં બલે
સ્ત્રીની કેડ તો નવ કીજીયે	સ્ત્રીનો અંત તો નવ લીજીયે ૪૪૪
રાજા સતવાદી માડા સુખ	દ્રષ્ટે જોતો પાંમો એ દુખ
સત હતુ તો આખર તરો	જસ જુગ બાધાંમાં વીસ્તરો ૪૪૫
કાંન સણુ માંનો ના કોચે	ડાહા ચતુર તે જુગતે જોચે
દ્રષ્ટે જોયુ તે પરમાણુ	પ્રીછે પુક તે નાંમ અજાણુ ૪૪૬

કુહો

નંદરાય તણી કથા	ડાહાપણ ચાતુરી લેદ
શ્રોતા વગતા જન સહુ	ખોડ મ દેશો ખેદ ૪૪૭
શ્રીય નગર સોહાંમણુ	વેગ ન પૂર ગુણુ-ગ્રાંમ
શ્રી ગોડ માલવી વીપ્રસૂભ	સાંમલજી કલો નાંમ ૪૪૮
સૂત શ્રી વીરેશ્વર તણા	ખરી તેહની ખાત
પુરણ માતર પરગણે	વીખાંણુ થઈ છે વાત ૪૪૯
શીદુજ ગાંમ શીરોમણી	પુરભુમી પવીત્ર
વીરેશ્વરજી વીસ્વપતી	દેવાધીદેવ માહા મીત્ર ૪૫૦
નવે ખંડમાં નાંમ સૂભ	પરતખ પરતો આપ
તાંદુલનો મોદીક ચડે	પુરણ જસ પરતાપ ૪૫૧
ધાદ સાજો તીલંગથી (?)	વડો વીરેસર દેવ
સૂર સનકાદીક આદ્ય સહુ	સદા કરે છે સેવ ૪૫૨

કણુખી કરણુ સમો વસે	લોજ સમો દાતાર	
સકલ કલા ગુણુ ચાતુરી	લખણુ વીસ ને બાર	૪૫૩
અ - અઢાર (?) લેઉયાં માહે	જસ લાખીણી લાજ	
કાયુજ કૂલ કંપવૃખ છે	જેહ કરે પર-કાજ	૪૫૪
વાસણુ-વંશે અંશપત	મનજી સૂત મેહિરાંણુ	
રખીદાસ રાજસ વડો	બાધા વીશ્વ વીખાણુ	૪૫૫
તેણે તેહુ મોકલૂ	તેહો સાંમલ કવીરાજ	
પુરાંણુ કરાં પ્રીતે ઘણાં	શાહાસ અનુસારે આજ	૪૫૬
ઉપગાર કરો તેહિને અતી ઘણો	વસૂધા વસ ધનધાન	
ખાનખાન સંપત સૂખી	મનસા સીધે માંન	૪૫૭
સી હા સં ન બ ત્રી સ ની	કથા કહી બત્રીસ	
નંદ તણી વધતી કથા	કહી દીધી આસીસ	૪૫૮
સુંદર-સૂત શ્રી વીરજી	રહીજન-સૂત કલાંણુ	
મનજી-સુત રખીદાસનું	માહારાજ રાજ મેહિરાંણુ	૪૫૯
કાયૂજ કેરા વંશને	સદાસરવદા સૂખ	
દીર્ઘાયુ રાણા દસોંદને	ભટાં ભાગી ભૂખ	૪૬૦
સલ સૂત તે સૂરશંઘનો	ગુણુસાગર ગુમાન	
પસાય કરો તેહને પ્રીત-સૂ	તે રખીદાસ મેહિરાંણુ	૪૬૧
ગાય શીખે ને સાંભલે	મનનાં પોહોચે કોડ	
સાંમલ કેહે સહુ બોલજો	જય જય શ્રીરણુછોડ	૪૬૨

કસ્તુરચંદની વારતા

કવિ શામળભટ્ટ કૃત સિંહાસનખત્રીશીની ૨૩ મી વાર્તા .

(કહેનાર પૂતળી સંકટહરણા)

છપય

શ્રી ગુરુ વંદું ચણું શરણ રહું શુભ રીત્યેં
 બ્રહ્મા વીશ્નું નેં ઈશ દેશપત્ય પુજું પ્રીતેં
 શ્રીપત ગુણપત્ય સત્ય મનથી માન જ માણું
 આદ્ય શક્ત ઉમળા આય પાય લક્ષ્મીનેં લાણું
 કવિ લક્ષ્મી કાટિયા મયા કરો માણું મતિ
 સાંમલ કહેં સિંધ પાંમીઈં જો સાર કરેં મા સરસ્વતિ ૧

હુહા

અન્નપૂર્ણા	તું	ઈશ્વરી	આદ્ય શક્તિ અનુપ	
શેષ શારદા	સ્તુતિ	કરેં	લમે બોલતા ભુપ	૨
શ્રી શારદા	સુખદેયણી		બુધી બોધ ગુણ દેય	
મત્ય આપે	તું	માવડી	નિરમલ વાણી નેહ	૩

ચોપઈ

શ્રી ગુરુજીના	વંદું	ચરણ	આરાધું	શ્રી અસરણશર્ણું	
રામકથારસ	પરમ	પવિત્ર	વર્ણવું	એહવું	વિકેમચરીત્ર ૪
તે સાંભલતાં	પાતિક	જાય	નરનારિ	સહુ	પાવન થાય
ચાલેં	આતુરી	રુડી	રીત્ય	પરમારથ-ઉપર	બહુ પ્રીત્ય ૫
અનેક	ભાત્યના	ખીજા	લેદ	પવિત્ર	જાણે પાંચમે વેદ
માહરાજધીરાજ	રાજસ્વરૂપ		લોજરાજ	ભડ ભારે	ભુપ ૬
અલખત્યની	નહી	એકે	નુન્ય	માઘ	સરીખા મોટા મુન્ય
મોટા	મહીપત્યનાં	શુભ	માંન	કાલીદાસ	સરીખા પરધાન ૭

અગમનીગમ લક્ષણુ જે લહે	ભુતભવીસ્ય વર્તમાન જ કહે	
દેવરૂપ દાતા દરસન	પોતે કાલી છે પરસન	૮
પાંચ સે પંડિત નવ સેં વ્યાસ	તેર સે જ્યોતિક પ્રીત્યે પાસ	
દેશ દેશ ને ગામોગામ	આવે ગુણીજન ઠાંમે ઠાંમ	૯
નવી વાત તણી દેં શાખ	સહજ વાતમાં આપેં લાખ	
ભંડાર-થકી જો પાછો ફરેં	તો હુકમ લાખ અઢીનો કરેં	૧૦
એહવાં કરેં નિત્ય નૌતમ કાંમ	ખમણુભોજ ધરાવ્યું નામ	૧૧

છપય

દીવ્ય દેવાંસી દેહ મેહ જેહેવો ગ્યરઓ દાંનેં	
કરણુ સમે દાતાર સાર સાથેર મહિપત્ય માંનેં	
સસીવત નીરમલ નાંમ કાંમ હરીચંદરાં શત્ય	
પુરણુ રવીપ્રતાપ આપ બલરાઉ પ્રણીપત્ય	
જોડ જુધીપ્ટર સરીખડો લાયક લક્ષણુમાં લહેં	
ભોજ ભલો ભડ ભુપતિ સામલજી કવિ કહેં	૧૨

ચોપઈ

કોટિ લોક આવેં નીત્ય કવી	લાવેં વાતો નીત્ય નવનવી	
ખરી વાત તણો જે ખોજ	ભરતખંડમાં ભારે ભોજ	૧૩
લાવ્યો એક સિંહાસન વડું	રત્ન અમુલક હીરે જડયુ	૧૪

છપય

એક સમે કૈલાસવાસ દેવાધિદેવા	
બ્રમા વીશ્નુ નેં ઇંદ્ર ચંદ્ર સુરજ કરેં સેવા	
વિશ્વકર્મા લાવ્યો ભેટ ઠેઠ ખેઠો જિહાં જોગી	
સૃષ્ટી સરજણુહાર ભાર સકલ ગુણુભોગી	
સહેલ સરગ સોભા જિહાં એહવું આસન આપ્યું અતિ	
રાજરાજેશ્વર રાણયા આદ્ય પુરુષ ઉમયાપતિ	૧૫

કેયક સંલવકાલ ઈન્દ્ર કૈલાસે આવ્યો

પાત્ર ચિંતામણી-માંહે પુન લાખેણી લાવ્યો

અતિ વિદ્ય પુજ્યા ઈશ શીસ નમાવ્યું ચરણે

અનેક પદ્યતી પાઠ સાખ્ય સંલલાવી કરણે

સહસ્ર વરસ સહેજે ગયાં વચન થીર કરી થાપીયું

પ્રસન્ન શ્રી પરિબ્રહ્મ થયા અતિ શુભ આસન આપીયુ ૧૬

સુરપત્ય આવ્યો ઘેર્ય પેરથી વેદના વાંચ્યો

શીવપુંજનપરતાપ આપ એ આસન પાંચ્યો

આપવંશમાં અંસ અંશપત્ય હુઓ ઉજેણે

સકલ કલા શુણ સંચ પંચડંડ જાત્યા તેણે

હુખલંજન દાવે કરે સોભ્યો સકલ સુર-સાથમાં

મઘવા રીજ્યો મહીપત્ય-પરે હેતે સીહાસન હાથમાં ૧૭

મહીપત રીઝું મન પુણ્ય પુજન પરમાંણું

નગર ઉજેણી-માંહે તિહાં એ આસન આણ્યું

અતિસે માલ અમુદ્ય કેટીધા રત્ન કરાવ્યાં

ખત્રીસ પુતલી પત્ર છત્ર પંચડંડ ધરાવ્યાં

આઉખ-સુધી અલખત કરી સ્વર્ગસુખ સહેજે થયુ

અધિપત્ય ઇંદ્રલોકે ગયો આસન અવનીમાં રહું ૧૮

કેયક કાલે ભોજ વધ્યો વિક્રમને વંસે

દેવરૂપી દાતાર અધીક પ્રતાપિક અશે

રાંમ-સરીખા રાજ કરે એ રીત્યે

ધરમ-તણી ચરચાએ પ્રજા પાલે બહુ પ્રીતે

કેયક ભાગ્ય અનુસાર ભુપત્ય સુખ મન ભાવિયો

ભુપત્ય કાહાડયુ ભોમ્યથી અધિપત્ય આસન લાવીયો ૧૯

એક વીપ્ર સોનાર મીત્ર બે બાલે વેશે

ગરથ કમાવા કાંમ ગાંમ ગયા પરદેશે

સોની સાથે રત્ન વતન મોકલીયાં બ્રમેં

મુકરી ગયો સોનાર કરી મન કુઠે કમેં

દેવ આંચો તે દેશમાં રહ બદલ રાઠેં થયા

ન્યા ચુકાવા નરપત્ય-કનેં ગુંણ જાણી તે બેં ગયા ૨૦

જુઠેં દીધી સાખ્ય રાય વીપ્ર-સું રુઠા

કાહાડ્યો વીપ્ર વીદેશ યોગ કરીને જુઠા

ઘડ પાછલ ગોવાલ વચન ન્યાય વાતેં કીધાં

સોની દીધો દંડ રતન બ્રામણનેં દીધાં.

પ્રધાનેં કહ્યું પટંતરેં લોજેં જુગતેં જાણીયું

લોમી ખોદાવી લોજ નૃપ સભા સીંહાસન આંણીયુ ૨૧

ચોપાઈ

સમહુંરત રાજાં સોધીયું

પ્રીત્ય કરી આસન પુજીયું

ચતુર પરઠે છે જમણો ચણું

ગેબી શબ્દ સાંભળીયો કર્ણ ૨૨

સંકટહરણા છે જેહનું નાંમ

ખોલી પુતલી તેણેં ઠાંમ

‘લોજ મ કય’ સિંહાસન ભાર

વીકમ સરીખો નહી દાતાર ૨૩

કોટી કાંમ પરમારથ કરેં

તે આસન ઉપર પગ ધરેં

ખાફી ખીજે કરેં સંજોગ

પ્રાંણ તજેં કેં વ્યાપેં રોગ ૨૪

સત્યવાદી જાણ્યા છો તમ્યો

આગલથી ચેતાવું અમ્યો’

કહે લોજ ‘તે કેહેવો રાય

વાંચો વીકમનો મહીમાય ૨૫

તેણેં કેહેવું પાકમ કયું?

હુખ પારકુ કેહેવું હરું?

કેહેવો વાસ નેં કેહેવા લોક?

કેઈ પરે સમાવ્યો સોક?’ ૨૬

સંકટહરણા કહેં: સુંણ લોજ

ખરી વાત-તણો જે ખોજ ૨૭

છપય

માલવમુખ્ય ઉજોણુ તેણેં તીરથ કહેં વાંણી

ગંગ-સમાને ક્ષીત્ર પવીત્ર જલ પુરણ-પાણી

બોલેં બાવન વીર સીધ ચોરાસી ચાલેં

ચોસઠ જોગણી-સાથ માત હરસીધી માહાલે
કાલેશ્વર મહાજતિ જ્યોતિલંગ વસેં જિહાં

રાજ કરેં વીકમ વડો મેઘ માગ્યા વરસેં તિહાં ૨૮

ચોપઈ

સીધવડ મોટો ગંભીર	ચેટક ચોરાસી તે તીર	
રેહેં વાસ દેંસહ જે રીધ્ય	વાસ વસેં નરપત્યનેં નીધ્ય	૨૯
જીત્યો જાંણે વડહથ વીર	રાખ્યું નામ અનમીનું નીર	
સ્વર્ગ પાતાલ સુધી પરવરેં	લઘુલાઘવી વીઘા કરેં	૩૦
પરકાયા જાંણેં પરવેસ	દુખ ન વ્યાપે તેહનેં દેસ	
નારાયણનું મુહઢેં નુર	હરસીધ હાજર રહેં હજુર	૩૧
ઇંદ્રપુરી જેહવી એ અંક	લક્ષણ જોતેં ખીજી લાંક	
વરણ અઢાર વસેં જે વાસ	વસંત ખાધે ખારે માસ	૩૨

છપય

આવસત એક લાખ સાખ્ય સહસ્ર દેં સારી

અગ્નીહોત્ર અયુત અયુત અજાયક ભારી
સવા લક્ષ તો સાસ્ર વાંણી વખાંણેં વેદેં

સાઠ સહસ્ર સુખણ લખેં ભારથ ઘણું ભેદેં
જોતિક જાંણુ પુરાંણ અતિલાયક છેં લક્ષણ દસેં

અતિસુખ આદરભાવથી વીસ લક્ષ વીપ્ર જ વસેં ૩૩

ચોપઈ

નિરમલ સહ માંનવનાં મન	અધિપત્ય પુરેં સહુનેં અન	
કરમ અનુસારેં તે પુરેં લોક	નહી કોહનેં વ્યાધી ને શોક	૩૪
વણીક-તણી સી કહું વીવેક	એક-થકી તો અધીકા એક	
કેટલાક વાંહણવટી છે દેશ	કે વ્યાપારી નગરનીવેશ	૩૫
સત્ય-ધર્મની વોહોરેં વાત	લાભ ન લેં બ્રાંમણ નેં ભાટ	૩૬

છપય

સહસ્ર કોટીધન પાંચ જે ઘર લક્ષ્મી વાસેં

સદાવ્રતની સાક્ષ અધિપત્ય તવ અતિ આસેં .

લક્ષણુવંતા લક્ષ સાત વણુજ કરંતા વાદેં

સહસ્રપતી સહુ લોક આઘ અકંચન આદેં

નવકોઠ નાંણાવટી નાંણુ પરખેં નાંણીયા

સાહુકાર લખ્ય સત્તર કહું વણુજ કરેં તે વાંણીયા ૩૭

ચોપધ

ખેડુજનને રુડો લાગ

રાજા પાંમેં દસમે લાગ

અગ્યાર લક્ષ એહવાં હલ ફરેં

કરખી-કરમ કોડેં થેં કરેં ૩૮

મહીપત્ય માંગણુ કરેં જે ઠાઠ

ખાર સહસ્ર બુધસાગર ભાટ

ચૌદ સહસ્ર ચારણુ ચાતુરી

અકલવંત અતિ આતુરી ૩૯

ચારસેં ચકલાં ચોરાસી વાટ

સાત સત તંખોલી હાટ

ખસેં ખાર દરવાજા કોટ

ખાણું ખારી અધકી એટ ૪૦

પરા પંચાણું પુકેં હોય

સંખ્યા પાર ન પાંમે કોય

અધકી સોભા સમરીધ્ય ઘણી

એહવો આપ ઉજેણી-ધણી ૪૧

લસકર-સંખ્યા એતિ લહું

કહે કવી સંખેયેં કહું ૪૨

છપય

હિંડોલેં ગજ એક લાખ હુંસેથીં હોડેં ચાલે

ધન નેન નવ રંગ સંગ મદ ઝરતા માહાલે

પાખર પનર સહસ્ર વીસ પર વાજાં વાજેં

સાઠ સહસ્ર પુરુષ સુર ઘણા ભારખાંનાં ગાજેં

સાથી સતર સહસ્ર પર વળી લાહાર ખીજી ઘણી

હલમલતા એ હાથીયા તરતીખ એ સેન વીકમ-તણી ૪૩

અશ્વ લાખ અઠાર અખલખ અતિ અરાઠી

વીસ લક્ષ વેડાંગ ઉપર સુર પરાઠી

મુલતાન કછી કેકાણુ ઘણા ઘણુ મોલે ઘોડા

ગંગાજલ ગંભીર નીર નીરવાણે જોડા

જર પાખર ઝવેંર જડયાં વાંક વેડાંગ વખાણીઈ

કવી સાંમલ કરી કલ્પના લખ્ય પાંચઠ પરમાણીઈ

૪૪

પાંચ સહસ્ર પરધાન દાંન દેવેં જે દાયક

સતર સહસ્ર રણસુર પુર-લખ્યણુ ગુંણ-લાયક

સામંત સોલ હજાર રાઉ એક અયુત ભણીજેં

ખાર સહસ્ર બલવંત ઘણા ગુંણવંત ગણીજેં

હુણા દસ હજારથી દીવાન ડાહ્યા દાખીઈ

વીજીર વીસ હજાર વીધ ભડ ભુપતી વીકમ ભાખીઈ

૪૫

અપછરા અપરંપાર નાટક-ચેકટ વીધવીધ્ય

ખાસ ખેલ રંગરેલ મેલ રાજસ-ગુંણ રીધ્ય રીધ્ય

જાયક કરેં ઝકોલ લેં મોહો-માગ્યાં માંગણુ

ચાઉરી ચારણુ ભાટ ઠાઠ અહરનીશ આંગણુ

સુખસાગર અરણુવ-અકલ આનંદ-કંદ આત ઘણો

રાંમરાજ સરીખડું સાંમલ કહેં સુખ વીકમ-તાણુ

૪૬

ચોપઈ

મુઠામાં મુઠી હોઈ જિમ

કરેં વખાણુ કવિતા તો તિમ

ભરતખંડ-તણો એ ભુપ

રાજતેજ રઢીયાલુ રુપ

૪૭

દેસ પરદેસી દુખીયા જેહ

આવિ દુઃખ રાયનેં કહેં તેહ

ભુપતિ ભાગેં તેહની ભુખ

કરેં સહજ વાતમાં સુખ

૪૮

ત્રંખાવતી નગરી ગુંણગામ

નિરમલ ચ્યાર તેહનાં છેં નામ

કનકાવતિ નેં રુપાવતિ

ત્રીજું નાંમ તે ત્રંખાવતી

૪૯

ખંભાવતી ચોથું એ નાંમ

આઘ ભોમી દેવસ્થલ-ઠાંમ

મહિસાગરનાં ભારે ભરણુ

અનેક તીરથનાં આભણું

૫૦

કોટિધજ અલખત છેં અતી

લેખા વીના ઝાઝા લખપતી

વાહણુવટી વારુ વ્યાપાર

અલખત ખીજી અપરંપાર

૫૧

વીદેશ-થકિ આવેં બહુ વાંહણ	અતિસેં સોભા ઉદયો ભાંણ	
કવલચંદસા નગરનો સેઠ	ડાહ્યો સપુત એક દંતો પેટ પર	
હીરાવતી ઘેંર નારિ સતિ	પતિવ્રતા ધર્મ નીત્યેં પાલતી	
ઘણા પુન્યના ઉગ્યા સુત્ર	પાંખ્યાં પદ્મની પ્રેમેં પુત્ર	૫૩
ખત્રીસલક્ષણ ચતુર સુખાંણ	ભારે રુપ લલપણનો ભાંણ	
કુંકુલોલ સરખી છે કાય	લક્ષણ ગુણ-કેરો તે રાય	૫૪
સાહવટ-ન્યાવટ-કેરું નુર	પુન્ય-પ્રતાપ-તણો એ પુર	
જાણેં કેા દેવાંસી દેહ	નારાયણ ઉપર છે નેહ	૫૫

છપય

ચૌદ વિદ્યા ગુણ જાણ પ્રમાણ તેં પંચે કીધો
 ખત્રીસ લખખણ બુધ પ્રેમરસ પ્રીતેં ખીધો
 અતિ કૌમલ અંગ રંગ શુભ રુડી વાતેં
 બીડી બહેક ખરાસ ખાસ ખરી ખુબી કરેં ખાંત્યેં
 કલા બહોતરી બુધ્ય લહેં ચાતુર ચીત ચાહેં ઘણું
 કુલદીપક કુલતારણ કસ્તુર નાંમ તે તન-તાણું ૫૬

ચોપઠ

તાત-તણેં ઘેંર અલખત ઘણી	સી તરતીખ કહું તે-તણી	
દેવસખદ સંભલાવેં સાદ	વાળેં ભુંગલ ગેંખી નાદ	૫૭
છપન કોડ ટંકા ઘેંર રોક	વશવરતી નગરના સહુ લોક	
દેશવિદેશ દુકાનો ઘણી	આવે ઉપજ ખંદર-તાણી	૫૮

છપય

વાંણોતર સેં વીસ પાંચ સત પારખ જાણું
 પરમુલક પરદેશ વિવધ વેપાર વખાણું
 હાથી ઘોડા ગરથ ઘણા તે ઘેંર ગાળેં
 છપન ઉપર નાદ ભુંગલ ગેંખી વાળે
 વાંહણ વિદેશ વસેં ઘણાં દેશ દેશ કોઠી કરેં
 દીસેં સેઠ દેશાવરી વણજ કોટી એહવા કરેં ૫૯

નાવેં ડાપણ કીધ નાવે વિદ્યા લણુંતે
 નાવે કરતે કુડ નાવે ગુણ ગાંણ ગણુંતે
 નાવેં ગયેં વિદેશ નાવેં વેઠે દેહ દુખેં
 નાવેં ઉપાડયેં ભાર નાવેં તજ્યેં સુખ ભુખેં
 નાવેં પ્રાકમ પરશેવ નાવેં લાલ લંચા થકી
 સાંમલ કહેં લક્ષ્મી લહેંર એ આવે કમ સંચા-થકી ૬૦
 તેડી કહી ન જાઇ ઘણું ઘણું મેંનત માગેં
 ચિતમાં એહનેં ચાહ પ્રણીપત્ય પાએ લાગેં
 કોસેર કરેં નવ રહેં નવિ જાઇ વાવરતાં દાઢિ
 દેઈઘ ઘણેરી ગાલ ન જાઇ હાકિ કાઢી
 આસ કરો રખે એહની માણીસ મમતા મરમની
 શાંમલ કહેં લક્ષ્મીલહેંર કબુલ રેખજ કમની ૬૧

ચોપઘ

લીલા લક્ષ્મી તેહનેં લહેંર	ઘણીક દોલત બાંધી ઘેંર	
કોડ પ્રકારેં છે કલોલ	સુતનેં વરસ થયાં છે સોલ	૬૨
આવેં જિહાં જીહાં વીહવાની વાત	ખોલા પાથરેં મા ને તાત	
ઘણુંક શ્રીફલ આવેં ઘેંર	પુત્ર ન કરેં પરણ્યાની પેંચ	૬૩
સો પચાસ ઠેકાણેં ઠાંમ	નાંમ અક્ષર કહેં નિજ ભાંમ	
પીતા કહેં 'તું કહેં જોહનેં	પુત્ર પરણાવું હું તેહનેં'	૬૪
પુત્ર કહેં 'સાંભલ રેં તાત	નહી કરુ વિવાની વાત	
નારિ જાત્ય નિચ બુધ્ય ઘણી	સંગત્ય નહી કરું તેહ-તણી	૬૫

છપય

એક નમેંરી નાય' ભરથારને ભોલવેં ભાવેં
 એક જુવતી કરેં જાન ખાર રાખેં દિલ દાવેં
 એક વિનીતા દેં વીખ દુખ દાવાનલ દાઝેં
 એક કરેં અન્ય ભોગ ભોગ ડરથી ઘર ભાજેં
 સુંદર નારિ સલક્ષણી તારણ તરણ બાહેં બલેં
 સાંમલ કહેં સંસારમાં મહેંલા ભાગ્ય-થકી મલેં ૬૬

ચોપઈ

મનમાંની મલેં જો નાર સફલ પુરુષ-તણેા અવતાર
વચન પોતાનું પ્રીતેં પલેં એહવી માનની કીહાંથી મલેં? ૬૭
રાંમા મલેં જો એહવી રીત્ય તો હું તેહનેં પરણું પ્રીત્ય
તન-પ્રતેં બોલ્યો તે તાત 'સાંભલ્ય રે સુત માહરી વાત ૬૮
આગલથી કિમ કાંમ્યની કલેં જો આ પ્રેમદા પ્રીતેં પલેં
પુરુષપારખું તેહેં કર્યુ તાહરા દિલમાં રુડું વચ્ચું ૬૯

છપય

આધેં અસાહેં મેહ તાહરેં તો વિશ્વ વખાણેં
પાછલ પાડેં દુકાલ તેહ કુંણ જુગતેં જાણેં
મેતિ મુઘાં અમુલ્ય વેહ પાડતાં ભાજેં
કરસણ હોય કઝાર પછેં ભેલાડેં ભાજેં
ગરલ ગોધો નેં લાલ સુત વહુ વઢેરો જાણિય
સાંમલ કહેં કહું તે કરો નવ નીપનાં કોડ વખાણીય ૭૦

ચોપઈ

આગળથી કુંણ કન્યા કલેં જે સતિ થઈ સ્વામિ-ર્યુ બલેં
કુંવર તે વાતે કરો વનીતા એક રુડી જોઈને વરો ૭૧
પુત્ર કહેં 'સાંભલ રે' તાત કહું એક વીનીતાની વાત
લખું ઘાહો એક જાણિ મન કહું અરથ તેહનો નહી અન્ય ૭૨
તે ઘાહો જે પુરો કરેં તે વનીતા મુઝ-સાથેં વરેં
એહ વાત સહુને દિલ વસી અજર એહમાં કરવી કસી ૭૩
પંડ્યો ખોખલો ડાહ્યો ઘણો કલગોર પોતાના ઘર-તણેા
દેશ દેશ વિદેશેં કરો લખું ઘાહો તે પુરણ કરો ૭૪

દુહા

કર ડાખામાં કાંમિની સંગ બેઠો રહેં સુંણ
જિમ કિરણ દિનકર-તણી રાખી સકેં તે કુંણ? ૭૫

છપય

રણમાં ઝુઝણુ જાવ વાધ-સું બાથે વલગેં

હરિત-દંતુસલ હાથ કરી લેં અલવ અલગેં

ચઢેં મેર ગીર-માહ સીહ જઈ સાહીનેં બેંસેં

મણીધર-મણી મરોડ હોડેં અરણુવમાં પેંસેં

અગમનીગમ લખખણુ લહેં ત્રોહો વેલા તનથી તકેં

સાંમલ કહેં સોધિ જુયો નારિ રાખી નર કો ન સકેં ૭૬

ચોપઈ

લખ્યુ આપ હાથેં જે પત્ર

માંન દેઈ તેહનેં મોકલ્યો

પ્રથમ પશ્ચિમ જોયેં દેશ

પનઘટ જેનેં ઉલો રહ્યો

કાચ સાખ્ય પુરી નવિ કરેં

લોલણી કઠીયાણી સર્વ

મહેંરાણુ સુધી પરખીયા

જોયો ઉતરપંથ અનંત

જગનાથ કેદારેં કોડ

કોથી ઘાહો પુરો નવી થાય

જોયા પુરવના વાઝીઈ

અંતરવેદ જોયો છં અતિ

શ્વેતઅંધ રામેશ્વર નાંમ

જગ્ય જગ્યની જુગતેં જોય

પાછો ફરીનેં પંથે પડ્યો

ગંધવતી ગાંધારું ગાંમ

જોતો'તો મારગની વાટ

ઘડી એકબેં સુખીયો થયો

સુખ્યુ બ્રાહ્મણ-હાથે તત્ર

ખરો ડાહ્યો પંડ્યો ખોખલો ૭૭

જિહાં નારિ નવજોવન વેશ

ઘાહો કાંમની-આગલ કહ્યો ૭૮

બ્રાંમણુ બાધેં ભમતો ફરેં

જુઘં નારિ આંણિનેં ગર્વ ૭૯

નારિ નેહુ ધરી નીરખીયા

જોઈ કાંમીની કરમજવંત ૮૦

જોઈ જુવતી જુગતેં જોડ

જોતો જતો બ્રાંમણુ જાય ૮૧

કાંમીની જોઈ જઈ કાસીઈ

માંનની જિહાં નિરમલ-મતી ૮૨

જોઈ કાંમીની ઠાંમોઠાંમ

પુરો ઘાહો કરેં નહી કાચ ૮૩

પોતાના પુર-સનમુખ વલ્યો

આવ્યો ખોખલો તેણું ઠાંમ ૮૪

બેંઠો એક વણીકનેં હાટ

તે વણીકનેં બોલ જ કહ્યો ૮૫

‘ત્રંગાવતી રહી કેટલેં ?	જાવું જરૂર જ તેટલેં’	
તારેં વણીકેં નમાવ્યું સીસ	‘રહ્યા કોસ હવેં તો વીસ’	૮૬
તાહરેં વીથેં મુંકયો નીશ્વાસ	‘અરે દૈવ ન પોહોતિ આસ	
ફાગટ દેશવિદેશેં ફર્યો	એકેં અરથ માહરો નવિ સર્યો	૮૭
અરે પ્રભુ સી કરીઈ પેંર ?	નીરાશ થૈ જાવું છેં ઘેંર’	
ઈમ હાથ ખેં કરમેં અડયાં	નયણે તેહનેં આંસું વહ્યાં	૮૮
હાટ વણીક તે સાહમું જોય	‘ઘેંર જાતાં સ્યા માટેં રોય ?	૮૯

છપય

મંદિર જાતાં રોય જે મારગમાં હુંતયો
 મંદિર જાતાં રોય જેહ-પર રાજા રુઠો
 મંદિર જાતાં રોય જેહ ઘર નાર કુ-નારી
 મંદિર જાતાં રોય જે સીર રણ બહુ ભારી
 મંદિર જાતાં રોય જે નર હોઈ કલક્ષણ
 કહેં સાંમલ મંદિર જાતાં સુખ પામેં તે સલખખણ ૯૦

હુહા

વીપ્ર કહેં ‘સુંણ વાંણિયા	ત્રંગાવતી ગુંણ ગાંમ	
દંત-કુવલનો દિકરો	કસ્તુરચંદ શુભ નાંમ	૯૧
ખેંલ સવાપાસેરની	કસ્તુરી નિત્ય ઘોલ	
પનર ચરુ પાંણિ ભરેં	અહરનિશ કરેં અંઘોલ	૯૨
તેણેં હાથ ઘાહો લખ્યો	કરેં પુરો જે પેંચ’	
તેહનેં પરણેં પ્રીત-સ્યુ	રાખે પોતાનેં ઘેંર	૯૩
કાગલ લેઈ હું નીસર્યો	દેશ નીહાલ્યા ચાર	
એહ ઘાહો પુરણ કરે	તે નવિ નીરખી નાર	૯૪
છેક નીરાશ થૈ રહ્યો	સાચું કહું છેં આજ	
માહું લાગેં મંદિર જાતાં	કાંચ સચું નહી કાજ’	૯૫

વણીક-પુત્રી વરસ તેરની	બેંઠી મંદિર-માંહ	
તેણીઈ કાનેં સાંભલ્યું	તરુણી બોલી ત્યાંહ	૯૬
‘જેઈ તે કાગલ કિહાં?	ચ્યો લખીયો છં ઘાહો?	
પુરો કરું હું પ્રીત-ચ્યુ	મંદિર મલપતા જાયો	૯૭
પરણા-ઉપર પ્રીત નહી	નહી ધન દેખીનેં ધીર	
કહેંચ્યેં કૈય મલી નહી	નર ઉતારું નીર	૯૮
કહેંજ્યો જઈ કસ્તુરનેં	પરણ્ય ગમેં તો નાર	
પુરો ઘાહો તારો કરું	ઉતારું અહંકાર	૯૯
સંગ લીધ સુખેં ફરો	છેક ધરીનેં છાક	
મનઅંકુસ કુલહાથીયો	રાખેં આપોઆપ’	૧૦૦
રુખી રીઝયો રુદ્યા-વિખેં	તિલક કંકુનું કિધ	
ગોલ પાંન તે વિચીયાં	શ્રીફલ સાહામું લીધ	૧૦૧
વીહવા કિયો વેગેં કરી	પ્રીત ઘણેરી ચેર	
તરતીખેં આંચો ત્રાંખાવતી	ઘણા હેતથી ઘેંર	૧૦૨
દેશ ફર્યો તે દુખ કહ્યું	‘ફર્યો ઘણેરો ફેક	
ચતુરા જોઈ દેશ ચ્યારની	લક્ષણવંતા લોક	૧૦૩
ગંધાર-માંહે આવીયા	વીરચંદનેં વાસ	
પ્રીતેં તે ઘર પદ્મની	બેંઠી હુંતિ પાસ	૧૦૪
ભાગ્યસાલ ભાવીક ઘણું	ભદ્રા તેહનું નાંમ	
પુરો ઘાહો તેણીઈ ફર્યો	રુપેં કૌટિક કાંમ	૧૦૫
રુપે રંભા સારખી	દેહેં દમચંતિ હોય	
શુણસાગર કો ગોરડી	કલી ન સકેં કૈય	૧૦૬
કાંમા કુંકુમલોલ-સી	કંચન જેહવી કાય	
વિવેક નાવેં વરણ્યેં	દિઠેં તેહ મળય	૧૦૭

છપય

વેણી વાસુક નાગ માગ સવા ગજ કેસેં
ભરજોવન વરસ તેર વપુ સુંદર વર વેશેં

ઈંદુ-આકારેં વદન મદન-મોહન માહામુલ્યેં

અંબુજ-દલ-શાં નેન એન અમૃત અમુલેં

જાંણે કાંમ-કટારિયો દંતળીજ દાડમકડી

ભાગ્ય સુભાગ્ય ભદ્રા ભલી માહાભાગ્ય-થકી તુઝનેં મલી ૧૦૮
ભૃગુટી ધનુષકમાંન અલીવંકે અતિ અનુપેં

ચતુરા ચંચલ ચારુ ચીખુક રંભા શુભ રુપે
અધુર પ્રવાલી અતિ રંગ અંગ ઉજવલ પુર પાંણિ

રસના રંગ અમુલ્ય કૈાવલવત મધુર વર વાંણી
આનંદકંદ અતિ સુખદાયક વાયક ન જઈ કલી (?)

કસ્તુરચંદ કરમ તાહરેં માંનની એ મહીપત્ય મલી ૧૦૯
કંઠેં એકાવલ હાર નારિ નક્ષત્ર-સરિખી

ઉદર તો પોયણપાંન જાંણમેં નહી નરખી
પ્રગટયા ઉર અંકાર જોર મદ જોવન જોરો

મહેંમત ગજ મછરાલ ચાલ્ય એ તરુણી-તોરો
નાભિ ગંભીર નારિ-તણી શુભ દક્ષણાવત-સારીખી

સાંમલ કહેં ભદ્રા ભલી પ્રીત ધરી મેં પારખી ૧૧૦
ચાલંતી ગજગ્રાલ શાંભા સોભેં સીહલંકી

કેલપત્ર પ્રમાણ વંક વાસના વંકી
કુંભસ્થલ ગજરાજ જેહવા ગુદ ભાંમી ભારી (?)

જંઘા કદલીસ્થંભ સોભા જોતાં અતિ સારી
પદ્મ આકારેં પગ-આંગુલી નખ રંગ જુગતેં જડી

ભદ્રા ભોલી ભામીની ઘણીક વિધ્ય વીધીઈ ઘડી' ૧૧૧

ચોપઈ

રુપ સાંભલી તે નારી-તાણું	કસ્તુરચંદ મન હરખયો ઘણું	
દંતકુવલ આગલ દાખીઉ	બ્રામણ ભાવ કરી ભાખીઉ	૧૧૨
ભાગી ભાવઠ તે બ્રાંમણ-તણી	ઘણા હેત વધાઈ ઘણી	
વસંત વીસ હજારાં તણો	મોકલ્યો માલ ખીજો બહુ ઘણો	૧૧૩

મેવા મીઠાઈ અપર પાર
જરકસી જરદોળ હીર
લાહો જસ લાખીણો લીધ
લીધું લગન લાખીણું આજ
ગંધાર બાધેં ઉલટ ઘણો
છહનેં ઘેંર માહાલક્ષ્મી વસેં
ફરેં દેશ વિકેમની આણ
કર્મ-અનુસારેં કરેં સદુ રાજ્ય
વગર-વાંક ન હેં કો દંડ
પ્રજા સુખીય રાજા સુખી
કોડપતિ દેખેં જાહરેં
વીરમચ દસા જેં વાણિએ
રુડો મંદિર મંડપ રચ્યો
જુગત્ય ઝાઝીથી આવી જાંન
મીઠા મેવા બત્રીસ પાક
વણીક વીસા શ્રીમાલી નાત્ય
નિતી આદ્ય કુલ-રીતેં કરી
કરી ભગત્ય ભલેરે ભાત્ય

ઘણા સોભિતા શુભ સણગાર
નારિકુંજરના નૌતમ ચીર ૧૧૪
વસ્ત્રે મોકલી વીવા કિધ
કરવા માંડ્યાં વિવાના કાજ ૧૧૫
કસ્તુર આવસેં દંતા-તણો
વાજેં ભુંગલ મહીમા મસમસેં ૧૧૬
ખરી વાત અમૃતની ખાંણ્ય
ચુગલ ચોરી એ તો તિહાં તાજ્ય ૧૧૭
જોર જુલમ નહી કો પાખંડ
દુખી રહીયત તો રાજા દુખી ૧૧૮
મહીપત્યમન હરખેં તાહરેં
અધીક સાંમાન તેણેં આંણિયો ૧૧૯
મહામનોહર મહિમા મચ્યો
મનગમતાં દિધાં શુભ માંન ૧૨૦
તરતીબ ઘણેરે સુંદર સાક
જુગ બાધેં જાંણિતી જાત્ય ૧૨૧
વારુ કન્યા વરરાઈ વરી
રાખી જાંન દિવસ ઘર સાત ૧૨૨

દુહા

કસ્તુર કહેં 'કન્યા સુંણો
તેડવા આણું તો આવજ્યો
પાંચ લાખ રૂપીયા પરઠીવ્યા
'કાંમ કરજે તું કાંમિની
કરો મહેલ કસ્તુરીયા
મહિમા વધર્યેં માંનની
નવ ટંકા નવ કોડના
પ્રીતેં રહેજે પીહરમાં

રહો પીહર પ્રમાણ
ચતુરા ચતુર સુજાંણુ' ૧૨૩
તેહને મન એ સહેલ
મોટા કચા ઇહાં મહેલ ૧૨૪
શુંણુ ગંધારે ગાંમ
થર્યેં આપણું નામ ૧૨૫
ઉપાવેં અવાસ
માતપીતાને પાસ ૧૨૬

શીવદેહરું સોહાંમણું
સણગ કરાવો મહેંલમાં
અવલ મહેંલ કર્યા અમ્યો
સણગ લંગ-હેઠલ કરી

કરાવજ્યો એ કાંમ
જેહવો અમ ઘર કાંમ ૧૨૭
શીવપ્રસાદ તીહાં હોય
તે અવર ન જાણે કાય' ૧૨૮

ચોપઈ

દિધાં માંનનીઈ બહુ માંન
વનીતા પીહર મેહલી વસ્ત
વાત વીસારેં નાંખી આપ
કુંચર કર જોડીને રહેં
'મે' માંની ગુપ્ત જાતરા
કપરી બાધા રાખી અમ્યો
ન કરસ્યો માહરી ચિંતા લેશ
અણુઆણુ પગ નહી કે સાથ
જેણે જાતરા ન કરી સાર
પીતા કહેં 'વહેંલા આવજ્યો
કસ્તુરીનાં જે મદન કરો
કહેં પુત્ર 'આવીસ્યુ કાલ્ય
હુકમ હેતે કરીનેં દિધ
રાખ્યો વાટુવો છાંનો માલ

જુગત્ય કરી જોડાવી જાંન
ત્રાંબાવતી આવ્યા તે તરત ૧૨૯
એક દીવસ બેઠો આપ
પીતા-પ્રતેં વચન ઈમ કહેં ૧૩૦
સાથે નથી લેવી માતરા
જાઉં તિહાં હુકમ ઘો તમ્યો ૧૩૧
પંથ વેગલો છે પરદેશ
એહવી હુંશ ધરું છું હાથ ૧૩૨
અફલ ગયો તેહનો અવતાર'
કુશલ વાત નીત્યે કહાવજ્યો ૧૩૩
તે પાલેં પંથે કીમ પરવરો '
હુકમ પીતાજી મુઝને આલ્ય' ૧૩૪
કર્યો પંથ કુંચરેં તે સીધ
મન વનીતા જોયાનું વાહાલ ૧૩૫

કરી જાતરા ભારે ભુપ
વેશપાલટો વીરુવો વંક
જુનાં વસ્ત્ર આભુષણ નહી અંગ
ગંધાર-ગામ-વચે આવ્યો વાટ
તાલેવંત બેઠો જાહરેં
મોટો જાણી દીધું માંન
'કિંહાથી આવ્યા નેં કિહાં જાઓ?
'વિરચંદસા સાંભલ્ય સેઠ

બદલાયુ રહીયાલું રુપ
રાજરુપ થયુ તે રંક ૧૩૬
સાથેં નહી કે એહનેં સંગ
બેઠો વીરચંદસાનેં હાટ ૧૩૭
થયો લાલ તેહનેં તાહરેં
મુખ-આગલ મેલ્યાં બહુ પાંન ૧૩૮
સ્થા વણજમાં ધંધેં ધાયો?'
ત્રાંબાવતી નગરી મુઝ નેઠ ૧૩૯

દંતકુવલનો મહિમા ધણો
કાંચક વચન વાંધાનું પડ્યું
જાણું સરવ વેંપાર વીવેક
જે દે' તે કરું હું કાંમ
દાણો પાણી હસે' તે જીહાં
વાણોતર વેંપારીનો જાણીયો
'પ્રીછું હું તમારી પેંર
કબુલ વચન તાહરું કીજીયું
'માહારું પણ રહ્યાનું મન
દાંમ મસારો હું નહી લેઉં

નવા મહેલ નવા વેપાર
મંદિર-માંહે ગયો તે બાપ
'વાણોતર તાહરા સસરા-તણો
રાખ્યો વણજ નવા કારણે
તે રામાઇ જોયું રુપ
'વિશ વશા તો માહારો કંથ"
ફંદ રચી રુડો લાવીયો
જોવું કરમ લખ્યું તે થાય
કર્યું ભોજન ઠેકાણે ઠર્યો
'ગરીબ ઘેર નીત સ્યુ ખાઈસ્યું?
ગયો આપ ગહુટાને ઠોર
હાટ દુકાંન કંદોઇ જિહાં
પસ્તાગ(?) વસે' સાથ
ખાખત સહુ મનમાં ધરેં
સેઠ પાસેં ન માગેં કાંચ
ખાય પીએ ને મોંજો કરે

હું વાણોતર તે ઘર-તણો
તે માટે નીસરવું પડ્યું ૧૪૦
રાખું અનમી-કેરી ટેક
દુખલીસા તે' માહરું નાંમ ૧૪૧
રહેસ્યું ચ્યાર દાઢા જઈ તીહાં'
બોલ્યો વીરચંદસા વાંણીયો ૧૪૨
સુખે' રહો અમારે' ઘેર
મસીયારો કહો તે દિજીયું' ૧૪૩
કરું કાંમ જમું તુજ અન
જે રહુ તે તમને' દેઉ' ૧૪૪

નવો વાણોતર રાખો ઠોર
બેઠી ભદ્રાવતી જીહાં આપ ૧૪૫
નાંમ દુખલી કાલ્યો ધણો
ઓ પેલો બેઠો બારણે' ૧૪૬
દીકું ભાંમીનીયું ભારેં ભુપ
ચિતની કાંઇ ચેતી ચીંત ૧૪૭
પારખું જોવા પોતે' આવીયો
રાખ્યો હોતે' મંદિર-માંક ૧૪૮
વિચાર આપ હૃદયમાં ધર્યો
મોટા માંણસ કિમ થાઈસ્યું?' ૧૪૯
આપી તંબોલીને' મોહોર
મોહોર પચવીસ આપી જૈ તીહાં ૧૫૦
બે પાંચ મોહોર આપી તે હાથ
રાતે' પોચાંતા રંજે કરે' ૧૫૧
તેહની સાંની ચિંતા હોય?
સેર બાધામાં સેજે ફેરે ૧૫૨

છપય

જર તે માત નેં તાત બ્રાત તે જરનેં જાંણો

ડાહાપણુ ચાતુરી હાંમ કામ શુભ રંજીત રાંણો

સગાં સહોદર સરવ દ્રવ્ય તે ધીરજ્ય ધારી

અંગરુપ અનુપ સ્વરુપ શુભ વણુજવ્યાપારી

જગ વસ તે જર-થકી ગરથ-માંહેં છેં શુ ભુ ધણો

સાંમલ કહેં સ્વર્ગેં સંચરેં જો જોર હોઈ જર-તણો ૧૫૩

જરનેં વશ જગત રાય પણુ જરથી રીઝે

જુવતી જર વશ હોય જોય જશ જરથી લીજે

જરેં સજન સનમાંન જરેં જસ હાંન દેવાવે

જરથી પામેં જોખ શાંમા શુભકુલની આવે

જર જુગતોસવત જાણવો જર સકલ સોભા સહી

સાંમલ કહે જર જોરથી જીવ ઉપાય કરેં નહી ૧૫૪

ચોપઈ

જેહનેં દેહ વશેં છે હામ

કરેં ચિંતવ્યાં તે ઉર કાંમ

રહો દુખલી હાંમે ઠરી

જરજોર રુદ્ધમાં ધરી ૧૫૫

કરે દલાલી વણુજ વ્યાપાર

રાખેં સેઠ-તણોખડુ ભાર

ગાંમપતિ મુખી થૈ વાત

સઘલેં ચાલી વારુ ખ્યાત ૧૫૬

‘વાણોંતર દુખલી દંતા-તણો

કરે વણુજ એ ગાંમે ધણો

આપે નિત્ય રાજને માલ

નાંમ દુખલીસા દલાલ’ ૧૫૭

દુહા

લાખો વણુજરો લખપતિ

મહિમા-કેરી મોટ

લાવ્યો માલ અસખ્ય લખખ

પાંચ લાખીણી પોઠ ૧૫૮

મજીઠ સોરંગી કરમજી

કમુંખો ને કથીર

વસાંણાં વીધ્યવીધ્ય પેંરના

ધાતુ ધાંન નેં હીર ૧૫૯

જેહનું અરથ હોઈ જેહ-તણું

તે વ્યાપારી જોય

વોહોરત વોહોરેં વાંણીયા

કરમ-અનુસારે ખોય ૧૬૦

પોઠ પડી લાખા-તણી	તીહાંથી જોજન ત્રણ	
કહેં દુબલી સેઠનેં	‘કહું વાત સુંણો કરણ	૧૬૧
આપણેં અરથ જ કેટલો?	તેટલા પોઠી લેઉં	
સાંહામો જૈને અહી કંરું	દલથી ખાનું દેયું’	૧૬૨
વિરચંદ કહેં ‘વીશ દ્યો	કેં લીજેં આલીશ	
સરજયુ હોય જે કરમમાં	આપેં લાલ જુગદીશ	૧૬૩
મન તો સો લીધા તણું	હુંશ ઘણેરી હાંમ	
ઉધારેં ધીરેં નહી	દેઈઈ કીહાંથી દાંમ?’	૧૬૪

ચોપઈ

પહેંરી પોશાગ સરુપેં સહેંલ	જોડાવી એક વારુ વહેંલ	
ન રહ્યો એક ઘડી તાકવા	ખેંહો આપ હાથેં હાકવા	૧૬૫
ઘડી ચ્યાર કરી તીહાં ચોટ	આવ્યો જીહાં લાખીણી પોઠ	
લાખો કેરા તાંણી પડ્યો	આપ દુબલી તીહાં જૈ અડ્યો	૧૬૬
જુહાર કરીનેં ખેંહો પાસ	કેરેં વણજરાનેં વાસ	
નાયકેં લાયક દીઠો દેહ	કરી હેત જોલાવ્યો તેહ	૧૬૭
‘કવણ વેપાર કવણ તુઝ ગાંમ?	કવણ કાજ કવણ તુઝ નાંમ?’	૧૬૮

દુહા

બુધ્ય ઘણેંથી જોલીયો	‘સાંલલ નાયક નેટ	
નગર ત્રંખાવતી-તણો	દંતકુવલ મુઝ સેઠ	૧૬૯
વણજ અરથ વ્યાપારનો	આવ્યો છું આ ગાંમ	
નાયક તેં જે પુછીયું	તે દુબલીસા માહરું નાંમ’	૧૭૦
લાખો કહેં ‘દંતા-તણા	થે વાંણોતર આજ	
સોદો ક્યર્ કાંઈ સામટો	કહેં અમ સરીખું કાજ’	૧૭૧
પાંચ લાખ પોઠી-તણો	પુછે પાઠ પરપંચ	
લાખો તો લહેં નહી	સાહુકારનો સંચ	૧૭૨
નંગ જડ્યાં નવ લાખનાં	પુહંચી એક અમુદ્ય	
સુખી લાખાનેં સહજમાં	સાટામાં સમતુદ્ય	૧૭૩

ખરો પાઠ ખાસેં ધર્યો	વચન દેધનં વૃત	
સોદો કિધો સાંમટો	તોલ ઘણેરે તરત	૧૭૪
કર્યો કખાલો દેખતાં	લોભેં લખીયો લેખ	
દાંમ આપેં એ દુળલી	વોહોરત માલ વીશેખ	૧૭૫
વોહોર્યો માલ એ મુલથી	ખોટ લાલ કેં ખાય	
વેચેં માલ એ દુળલી	તાહરેં માલ વેચાય	૧૭૬
જોડી વેહેંલ નેં ચાલીયો	કલો નાયકનેં નાંમ	
‘લાવે પોઠી ગુંદરેં	મંડાવું જોણું દાંમ’	૧૭૭

ચોપઘ

આગ્યો દુળલી પોતેં ઘેંર	કહી સેઠ-આગલે સર્વ પેંર	
‘પાંચ લાખ પોઠી વોહોર્યા અમ્યો	તેહનો લાલ લેજ્યોજી તમ્યો’	૧૭૮
સાંભલતાંમાં માહાદુખ થયુ	પેહેંયું પાગરુણ નીસરી ગયુ	
‘જોયુ હવેં ડાહાપણ તાહરું	ઘાલ્યુ ઘર તેં તો માહરું	૧૭૯
પાપી સી કરીસેં પેંચ	એ પુરવેં દંતાનેં ઘેંચ	
જેહનેં વણજરો ધીરેં દાંમ	એ તો કોડપતિનું કાંમ	૧૮૦
ઉતાવલો ખપેં નહી માલ	માહારા સ્યા થાસ્યેં હવાલ?	
કુંવરી-પાસેં ઘરેંણું ઘણું	લુટી લેં વણજરો તેહ-તાણું	૧૮૧
કસ્તુરીનો ઘાલ્યો કેંહેંલ	વેચાવશેં દંતાના મેહેંલ	
છઈયાં છોકરાં વેચાવશેં	પોઠી લેઈ કાલેં આવશેં	૧૮૨
હવેં સ્યુ કરું નેં કિહાં જાયુ?	તાહરો સેઠ હું તો નહી થાયુ	
કર્ય છુટકો કેં નાસી જાયો	હાથા છો દેખાડો દાયો’	૧૮૩

દુહા

કહેં દુળલી ‘તું સેઠ સુણ	વિચ્યંદ વડહથ	
ખેશ ગાજનેં ખારણેં	સાહ થઈ સમરથ	૧૮૪
જો મહીમા તું માહરો	દેઉ ઘણેરો દાંમ	
નાંમ તો માહરું દુળલી	પણ કરું છું માતું કાંમ’	૧૮૫

ચોપદ્ય

એહવી વાત કરેં જે ઘડી
ઠાંમ ઠાંમના ગયા દલાલ
લાખો ડેરા તાંણિ પડ્યો
જેહને સોદો જોઇયં જેહ
'કહે' લાખો કાં જુયો અજાણ
જો માલ એ લેવો ચાહો
સહુ વ્યાપારીએ ઘસીયા હાથ
'આપી દુબલીને' સ્યુ લેશ
તાહારું ડાપણ કહું સ્યુ કથી ?
કાહાડી મેંહેંલ્યો છં બારણેં
વીરચંદ વેપારી ઘણું
તેહનેં ઘેર મજૂરી કરેં
એહથી કીમ પોઠી લેવાય ?

આવી પોઠ ભાગોલેં પડી
વેચાથો લેવાનેં માલ ૧૮૬
સહુ વેંપારી જે તીહાં અડ્યો
જોવા માંડ્યો તેણેં તેહ ૧૮૭
પોઠી વેચાંણા પરમાણ
તો દુબલીસા પાસેં જવો ' ૧૮૮
બોલ્યા વણજારાનેં સાથ
પાછી લેં પરાંણેં પરવેશ ૧૮૯
એ દંતાનો વાંણાતર નથી
રહો પેટ-તણેં કારણે ૧૯૦
વોહોરત પોઠી પનર-તણું
પાખંડી થૈ પેટ જ ભરેં ૧૯૧
ભારે સોદો તે કિમ થાય ?' ૧૯૨

દુહા

લાખો હસીયો હુંસથી
જો કાંઇ સોદો સાટવો
દાંમ આગલથી આપીયો
પછેં પોઠી વોહોરાવીયા
માહાજન મલીયા એકઠા
સહસ્ર બેચારેક સામટા
'હલ્યા દુબલી હઠ કરી
સ્યુ કર બાંધીસ સરવનો
બાંધ કરીસ્યેં સહુ મલી
વોહોરે વસ્ત નહી તાહરી
કર તાડી કહેં દુબલી
ત્રાંબાવતી એ તો જસ્યેં

'કાં રે ચુગલી ખાયો ?
તો દુબલી-કનેં જયો ૧૯૩
બાંધ્યો ગાંઠે રોક
કરો નંઘા તે ફેક ' ૧૯૪
પ્રીતેં આવ્યા પાસ
વિરચંદનેં વાસ ૧૯૫
કિમ કરેં એ કાંમ ?
રહેસ એકલો ગાંમ ? ૧૯૬
સહુનેં દેસ્યુ સીખ
તો માગેસ ઝાઝી લીખ ' ૧૯૭
'વેંચવાની નહેં વસ્ત
ચઢેં વાંહાંણુ સમસ્ત ' ૧૯૮

વીચાર કર્યો વેંપારીએ
એ પાલેં અચરજ કસ્યુ
રડીએ જઈ રાજા કને
હુટી લેસે લખપતી
શાણે એક સમજુ હતો
'તોલ નહી એ તમ તણુ
જાસુ જો દરબારમાં
મેહેસુલ લરસે એ માલનુ
ખોલખાલા એહના થસે
માટે મલીયે એહને

કર જોડી વેપારી રહ્યા
'ઉડળમાં ઘાહાલ્યો તેં આલ
'નહીં હુસ કરું મોટીઈ
એ તો લાલ લે તું આ ઘડી
કો દસ વીશ નેં કો દશ બાર
બસેં ચાર સેં કો સેં પાંચ
જેં ચાર દશ દિવસમાં સરવ
લાખેં કોડિ નવ્ય ઝાલી હાથ
વિરચ દનેં ઘર લક્ષ્મી ઘણી
નહી ઉણખ્ય તેહનેં કસી
કલકલાટ નારાયણુ નુર
જીહાં જુઈ તિહાં દિસે હેમ
દુબલી દેશપતિવત થયો

'દંત-કેરો દાંમ
કરી સકેં એ કાંમ ૧૯૯
કરીએ એહેનુ સુલ
ફજેત થસે એ કુલ' ૧૯૯ ક
ફડી જેહેની શાખ
વાત અહીથી રાખ ૧૯૯ ખ
કરસુ ઝાઝુ જોર
તેહેનો માંને તોર ૧૯૯ ગ
જસે આપણી લાજ
કરીયે એહવું કાજ ૧૯૯ ઘ

દીન ખોલ દુબલીનેં કહ્યા
વેચ ગમે તે લેઈનેં લાલ' ૨૦૦
સવા રુપીયો લેવું પોઠીઈ
કાલ્ય વેચું તે લેવું અઢી' ૨૦૧
લખ્યા લેખ ન લાગી વાર
જેહનેં જેહવી હેંમત આંચ ૨૦૨
વેચી માલ ઘડ્યો છેં દ્રવ્ય
મે સમજું દુબલી રેં સાથ ૨૦૩
ઠાંમઠાંમ થેલી હેમ-તણી
માહાલક્ષ્મી આવિનેં વશી ૨૦૪
જાણે ઘરમાં ઉગ્યો સુર
પાંચ પદારથ જેહવી પ્રેમ ૨૦૫
શેઠજી શેઠજી સેઠે કહ્યો ૨૦૬

છપય

યુંણનેં આગલ ભુપ-સરીખા રહેં કર જોડી

યુંણનેં આગલ રુપ રુવે નિત આધુ ઝોઢી

ગુણને આગલ ગરથ ઘણેરા ફેરા ખાઈ

ગુણ-આગલ ઢાતાર માંન માગવા જાઈ

ગુણને માંન ઘણાં કરેં જે માંન નહીં ભુખને

શાંમલ કહે ગુણેં સહુ રાચજ્યો રમે રાચો કેા રુપને ૨૦૭
ઈંદ્રવારણાં હોય કાચ ખાંતે નવ્ય ખાચ

આવલ-કેરાં કુલ તેણેં નવી સીવ પુન્ય
ઝાકલ-કેરાં નીર તેણેં તો તરસ ન ભાંગે

ખગલા ઉજલ હોય જોય રહે હસ અલગેં
કહરા તે મોતી સારીખા નવિ આભુષણ ઓપેં અર્યો
સાંમલ કહેં સાખી જુયો ગુણ-વીણ રુપ રિઝે કર્યો ૨૦૮

દુહા

નાંમેં રૂપેં ન રાચિઈ	જો ગુણ-હીણા હોય	
કનક નાંમ ધંતુરનું	કડાં ન પેંહિરેં કાચ	૨૦૯
નાંમ ધરાવ્યુ દુખલી	કરું તો માતું કાંમ	
ગરથેં ઘર ભરી આપીયુ	ઠાણો નહીં કેા ઠાંમ	૨૧૦

છપય

ધનપાલ આણુંઆણું પાય રાજ ભીખંતો દિકો-
સુરત દેખેં આંખય ડાહો રહેં નિત્ય રુઠો
રણુછોડ ભરંતો વાજ્ય કલ્યાણ કાંમ કરંતો
અવિચલ જે હોય ઈંદ્ર અજરામર એહ મરંતો
હીરો માંણક મોતી રતન જે કથીર દેખેં નહી
સાંમલ કહેં સંસારમાં કારણ નાંમ રહું કંહી ૨૧૧

ચાપઈ

મેલ જાણેં નહીં મરમને	અડચુ એક આવી કરમનેં	
ગરથ કમાઈનેં ઘર ભર્યું	વલતું કાંમ તેણેં સ્યું કર્યું	૨૧૨
લાખા-સાથેં લાખીણી પ્રીત	કીધી ઘણી રાજસની રીત	
લાખો નાયક પોતેં આપ	આવ્યો ઘેંર નીચેં તે છાપ	૨૧૩

મલ્યા-પાખી નવ્ય રહે એક ઘડી
સેઠ સેઠાણી બેઠાં જીહાં
‘રીસ ન કરો તો કહું એક વાત
લાખો ઘેર આવેં છે સંગ
પેહેરીઈ વાગા વસ્ત્રજ સાર
લદ્રા-આગલ ભાગો બ્રાંત્ય
ઘરાણું તાહરેં છે ઘણું
તે પેહેરીનેં ગોખેં બેંસ
દેખેં વૈભવ ઘરનો ઠાંમ
પુંજ થોડી ઘરમાં હોય
લાખો માલ સુંખીનેં જશે
પોતાનો થઈનેં કહી પ્રીત્ય
લદ્રા ભાંમિની સમઝી તીહાં
લલું લખ્યું હસ્યે તે થશે
નિત્ય નવા પેહેરેં સણગાર
તેહનું રુપ તે કુંણ જ કલેં

એક દિવસ લાખો લખપતિ
ઠાહી વાત દુખલીનેં સાથ
‘હવેં દુખલી આપો ઠાંમ
દુખલીઈ દેખાડ્યો હાથ
સોંહંતું માલીયુ કીધું સાખ
લાખેં ઉચું જોયું જેટલેં
જાંણે માનસરોવર બેંઠો હંશ
નીચી આંખ્ય તેણેં નવ થાય
કાલોઘેહલો તે થઈ ગયો
‘નમું દુખલી તાહરેં પાગ

મેલ્યું મન તે-સાથેં જડી
આવ્યો દુખલી પારખ તીહાં ૨૧૪
જે મુઝનેં સુઝેં સાક્ષાત
પેહેરીઈ અતી આલુષણ અંગ ૨૧૫
દેખાડીઈ અલખત અપાર
કહો વાત તે કહું એકાંત્ય ૨૧૬
ઝવેરેં જડ્યુ છે સસરા-તણું
સ્યું આખો દાઠો રહેં ઘરમાં પેંશ? ૨૧૭
તો ધીરેં ઉધારેં ઠાંમ
તોહેં બાહર ન જાંણેં કોય ૨૧૮
ખમણો દ્રવ્ય વ્યાપારેં થસ્યે”
માંન્યુ સાચું રુડી રીત્ય ૨૧૯
કાંઈક કપટ એહના દિલ-માંહાં
આપ હાથથી મેહિલું જશે ૨૨૦
આવી માલીઈ બેંસેં બાહાર
જિમ હીરો કુંદનમાં ભલેં ૨૨૧

બેંઠો ચોક-માંહેં માહામતિ
એક એકનો ઝાલી હાથ ૨૨૨
જઈઈ અમ્યો અમારેં કાંમ’
સાંન કરી વણઝારા-સાથ ૨૨૩
ખરચ થયુ પુરા પંચ લાખ
નક્ષત્ર એક દિહું તેટલેં ૨૨૪
જાંણે કોઈક ઇંદ્રાણી-અંશ
નયન-બાણુના વાગા ઘાય ૨૨૫
સવા પોહોર સુધી તીહાં રહ્યો
દિઠી અલૌકિક મેં આ જાગ ૨૨૬

કુંભ રુપરંભા એ બાહાર ?
એહનું મુખ નીરખેં જન જેહ
કહેં દુબલી 'છાંના રહેા
ઢંતા સેઠની સોભા ઘણી
ભદ્રા ભાગ્યવતી નીજ નાંમ
સવા પાસેર કસ્તુરી અંગ
કોટપતિ જોવાની જાત્ર
માગે તે દાંમ ગણિ લિજીઈ
લાખેં લાજ તજનેં કહ્યું
દુબલી તાહરેા ચાકર રહું
દુબલી કહેં 'હવડાં તો જાયો
ગયો લાખોજી કેરો જીહાં

ખિજે દિવસ થયો એક પોહોર
પોહોચી લાવ્યો પરઠણની સાથ
'હવેં જીવ માહારો જાય છે'
દુબલી કહેં 'કહું તે કરો
મેંનત કરું તમારી વતી
છીધાં ખત તે વોલાવીયો
'વાત કાંમની કહું છું નેટ
કરો આજ કહું તે અમ્યો
લાખાનેં લાગો છે રંગ
રહેંશે રંગેં એક જ રાત્ર
એહમાં જ્યાંન તે કેટલું થશે
ખાયો પીયો અલખત જોગવો
હું કહું છું તમારેં અરથ
જોડ્યા તે જીવતિઈ હાથ
'કદાચિત સાસરેં જાંજો વાત

કુંભ પુરુષ પનોતા-કેરી નાર'
ધન ભાગ્ય તેહની તો દેહ' ૨૨૭
રખેં વાત મુઝને એ કહો
એ વહું કુંયર કસ્તુર જ તણી ૨૨૮
આપણા સરખા ઘેંર લાખ ગુલાંમ
નિત્ય નાહેં એ સોભા સંગ ૨૨૯
તે આગલ આપણ કુંભ માત્ર
સિધ કાંમ તાહરું કિજીઈ' ૨૩૦
મેં તો નવિ જાઇજી રહ્યું
માહરો જીવ પ્રાંણ તે તો તું' ૨૩૧
પેટ ભરીનેં રોટા ખાયો'
રહો જીવ તે માલીયા-માંહાં ૨૩૨

આવ્યો નાયક તેણે ઠોર
સુંપી દુબલી-કેરે હાથ ૨૩૩
ચિત એહનેં મલવા ચાહેં છે'
ખત પાછાં મુઝ હાથે ધરો ૨૩૪
જોર કરેં જો તાહરી રતિ'
સેઠાંણી-પાસેં આવીયો ૨૩૫
સારી રિત્યેં સમજાવો સેઠ
ભદ્રાનેં સમજાવો તમ્યો ૨૩૬
કરસેં સાંમા-કેરો સંગ
પંથ ઉઠી જાશેં પરભાત્ર ૨૩૭
સઘલો માલ આપીનેં જશેં
લોગ ઘણા લારે લોગવો ૨૩૮
ઘણો આપણ પાંમીચું ગરથ'
ખોલી દુબલીસા-કેરે સાથ ૨૩૯
તાહરે થાય માહા ઉતપાત' ૨૪૦

૬૯૧

હું છુ તેહના ઘર-તણો પ્રીછું સઘલી પેંચેં અરથ
ઘણાં કાંગઃ એહવાં કર્યાં તાહારેં જોડ્યા ગરથ ૨૪૧
ઉપર વેંપારી ઉજલા અંતર અધિકે મેલ
હું કહું તે કારજ કરો હુંદરનો છે ખેલ ૨૪૨

છપય

ઝારી તે જલપાત્ર જાત્ર તે જોવા સરખી
ઉગટેં નહી એક દિન પ્રીત્ય જુયો તે પરખી
ઉપર કમલ અનુપ રુપ તેણેં બહુ કાંટા
નારિ નિરમલ જોય હોય અંતર બહુ આંટા
વેંપારી વરણાગીયો ઘણા દાંમ નિત્યેં ગણેં
દેવું તે દિલમાં લહેં કવિ સાંમલ ભાવેં ભણેં ૨૪૩
ઉપર ઉજલા મેંલા-માંહેં ઘેંર ઘેંર ઇહાં નેં ત્યાંહ
અતિશે લોભ-અરણુવમાં પડ્યાં માંનની પાસ માડી જૈ અડ્યાં ૨૪૪
કંગાલપણેં જઈનેં કરગરી ભદ્રા-આગલ નવ્ય બ્રાંત્ય જ કરી
‘દોહીલા દાદા તે વાંમીઈ અનરગલ લખમી પાંમીઈ ૨૪૫
લક્ષણ કહેંતાંમાં લાજીઈ તું કહે તો લેહ તેહનો લાજીઈ’
સમઝી ભદ્રા ધાયડ ઘણાં ‘કરતુત સરવ એ હુબલી-તાણાં ૨૪૬
એહ કરેં તે કરવા દેયુ માલ સરવ ખુચિનેં લેયું
આસંક-વિના તે સાંનિ આડય રોગ-વિના સિ જોવી નાડ્ય? ૨૪૭
વાંકે-વીના નખપત્ય સ્યુ કરેં? છત્ય-વીના તરકર સ્યુ હરેં?
વિદ્યા-વિના શી કાહાડેં ખોટ? ઉઘમ-વીના સિ બાંધેં ઘોટ? ૨૪૮
નિરમલને સ્યું કરેં કલંક? માગ્યા આગલ સેનો અંક?
એ તો લોભ લક્ષણ લાવિયાં કાલાવાલા કરવા આવીયાં ૨૪૯
હૃયહું હસ્યેં પોતાનું હાથ તો જાર જાય દારાનેં સાથ ૨૫૦

છપય

લોભેં ઘટેં કુલ-લાજ મટેં બોમાંની લોભેં

લોભેં(?) વેહેંવાર-ભાર સોભા સુખ સાંની?

લોભેં લક્ષણ જાય અન્યા અતિ અધર્મે

લોભેં સત સંતાપ છાપ કલંક કરમેં

માન સનમાન લજ ઘટેં સાચેં પામેં શુભ

સાંમલ કહેં સહ માંનજ્યો લોભ તે પાપનું મુલ ૨૫૧

ચોપઈ

આસ્થાઈ આવી છે એહ દાંમણીં-સી દેખીતી દેહ

કાંચક માગવાનેં કારણેં બાઈ આવ્યાં માહરેં બારણેં ૨૫૨

છપય

થરથર ખુજે ગાત્ર દેહની સુધ્ય વીસારેં

ઘટેં નેત્રનું તેજ હેજ મન-કેરું હારેં

રુંધાઈ જોલતાં કંઠ દાંમણું દિસે દેહેં

જોલે હલુયા જોલ નરમ થઈ ઝાઝું નેહેં

જેટલાં ચિહ્ન મરવા-તણાં અંગ અંગમાં લાગતાં

સાંમલ કહેં નિચ માંણસ-કનેં થાય માગણનેં માગતાં ૨૫૩

ચોપઈ

‘અરે માત જે માગેં તું આ જીહ્વાથી ના ન કહું હું’

કુચરીનેં તેડી એકાંત્ય લાગી મન-કેરી તે બ્રાંત્ય ૨૫૪

નીચું જોઈ નારિ તે રહી ક્ષણું એક રહીનેં હા તે કહી

‘સરતું હોય તમારું કાજ તેહનેં તેડી આવો આજ’ ૨૫૫

માહાહરખેં ઉઠી માવડી ‘ભલેં ડાહી થૈ તું આવડી’

સંખેપે માં સ્વાંમીનેં કહ્યું સાચું લક્ષણ જોતાં લહ્યું ૨૫૬

છપય

ગરજેં જાય સહ ગાંમ ગરજેં ભાર સીર લેં છે

ગરજેં વહેં રણ-માંહેં દાંમ ગરજથી દે છે

ગરજેં કરેં વ્યાપાર ગરજેં ખેતી કરેં ખ્યાતેં

ગરજેં ગુણીકા નાંચ લુપ લોગવેં બ્રાતેં

ગરજ-થકી ગલ્યું નહીં ગરજ લોક લખ્યણુ લહેં

કહેં સાંભલ વશ ગરજનેં કવરણુનેં કાકો કહેં ૨૫૭

ચોપદ

નારિ આવિ ઠાંમેં નેટ

કરો વાયદો રુડી પેંર

દુખલીસાઈ દિલ દાખીયુ

સામગ્રીનો શુભ સંયોગ

ખણીઠણી તે મેહેલેં ચઢ્યો

પુરણુ જોયો એકનો પ્રતાપ

નીશાચર્યા જોવા નેટ

નવદુંક મેહેલ મોટેરા ઘણું

દશ હજાર દીપકની જોલ્ય

કરી લહેર બહુ લીલવીલાસ

સોભા ઇન્દ્રપુરી-આકાર

સામાઈ વિચારું ‘સાંહામી જાન્યું

ચોમાલ ગયો લાખો જાહરેં

લાખો લલકાર્થ જોલાવીયો

‘અરે લાખાજી તું લાયકો

લલેં આગ્યો આ પ્રથવી-પીડ

‘સાંભલ દુખલી ડાહ્યા સેઠ

રાત્યેં આવેં એણેં ઘેંર’ ૨૫૮

તે લાખા-આગલ લાખીયું

લાવંતા લીધા સહુ લોગ ૨૫૯

અચરજ દુખલીનેં મન અડયો

કિમ રાખેં પોતાનું આપ? ૨૬૦

દીધી કાંમની-કેરી કેડ

સ્યું વખાણુ કરું તેહ તણું? ૨૬૧

દીવાલીવત કર્યો ઉઘોત

કસ્તુરીનો બહેક બરાસ ૨૬૨

નવેં દુંકમાં સોભા સાર

રાખું આપ તો સુખાણી થાયું’ ૨૬૩

સાંમા શનમુખ આવી તાહરેં

લાંમીની-જોલ મન લાવીયો ૨૬૪

નીરમલ કહાવેં જેં નાયકો

ડાહાપણુ તાહરેં દિલ દીઠ ૨૬૫

છપય

પ્રીતેં આવો પાંત ગાંત શુભ મુંજો કેં ગાયો

રમત રમો શુભરંગ અંગ અમલ વશ થાયો

નેંહ વજ્રદો નાદ સદ મુણુ શુભ કાંનેં

જંત્ર કરો જોડ મોડ તે મેલવ માંનેં

ખાંત્યે જોસો ખુરગીઈ જ્યોત્ય આઝી દીપક છડાં’

અમલ અરોગી આવીઈ તેહ સેજ તરુણી તીહાં ૨૬૬

ચોપઠ

શુભ સેંગીયા વઢનાગ જ તણી
મગમગ જેવડી દોય જ દીધ
મીઠાઈ અમૃત આગલ ધરી
લાગી લહેર ધાયડની ઘણી
ઝાકાં ખાય તે સાહાસું જોય
તરુણીધ મેહલ્યો એક તંત્ર
વાજે તાત તાલબધ તિહાં
શાંમા તો સાચિ સમસેર
પોહોડો ખુરસીધ તે તરત
જોર રહ્યું નહી જાત્યમાં
પોહોર દીવસ રહ્યો જાહરેં
પાધ સમારી નાહાલી નેટ
ગયો કેરે જાણીતો જન
'ગયો માલ ઘણેરો ગરથ
અંધવને સુંપી માતરા
પોઠી કોઈ વણજરો ગયો
વનીતા વાહ્યો બોહોલા વેંણ
માન ગયો પોતે વાસીધ

પારખ દુબલી ઘરમાં ગયો
'અમ્યો જશ્યુ અમારે ગામ
લાખાથી લીધો તે લાહો
પાંચ નંગ નવ-લાખાં તણાં
'એક ઘડી દેખાડો સેજ
'દુબલી એ ગમી તુંને વાત
પ્રીતે પુંહંચી લીધી હાથ
અદ્યો દુબલી મેહલી માપ

જેહમાં કેદ અદકેરી ઘણી
લાખે તે પાંણી પરે પીધ ૨૬૭
આરોગ્યો પુરણ પેટ જ ભરી
અકલ ભુલ્યો તે ઉડ્યા તણી ૨૬૮
માનની દેખીને મન મોહોય
જુગતે હાથમાં લીધો જંત્ર ૨૬૯
લાખો રસ લાખીણો પીધ જીહાં
નાંખ્યો વેહનમાં લીધો ઘેર ૨૭૦
જાંણે મુલથી પાંચ્યો નરત
શાંમા પોહોતી મંદીર સાતમાં ૨૭૧
લાખો ઝખડી જાગ્યો તાહરેં
હુંસ-થડી ઉતરીયો હેઠ ૨૭૨
લાખે આપ વીચ્યાર્યું મન
સરો નહી માહરો કે અરથ' ૨૭૩
'માહરે ગુપ્ત જવું જાતરા'
લાખો જાતરા ઠાંમે થયો ૨૭૪
ચિત્રટેખે(?) લીધું લેંણ
કખુલ વાત ગયો કાસીધ ૨૭૫

તેણે બોલ બાલાને કહ્યો
કરો એક અમારું કાંમ ૨૭૬
તે દેખાડો સુઝને દાયો'
દેખાડ્યાં ઘણુ-સુલી ઘણાં ૨૭૭
પ્રીતે પુંહંચી આપું હેજ'
ચઢા મેડીધ રીઝી રાત્ય' ૨૭૮
સંકેત સરીખો છે તેહને સાથ
'રાંમા કેમ્ય રાખે છે આપ' ૨૭૯

જિહા શંભાની હુંતિ સેજ
સાહુપુત્ર ચઢ્યો જાહેરે
જગતમાત કૈાચક જોગણી
વજ્રકદોટો વાઢ્યો કસી
વિભુત ઓપેં આપેં અગ
સીદ્ધર મુખ ઉપર ઓપીતું
સાક્ષાતકાર ઉભયા કૈા આપ
દીકું દુળલીઈ તાહેરે
“હવડાં પ્રાણ માહરા હારસ્યે
થરથરથર તે તીહાં ધ્રુણ્યો
રક્ત આંખ્ય ભ્રમર બહુ ચઢી
દેહમાંથી ચૈતન્ય ગયું
આવ્યો તરત તડેડી તાવ
કર્યો વિચાર મન રાખી આપ

પછે કર્યો કારમો કાસદ એક
દંતેં સાહે જાણ્યો ઇહાં મુંને
ખાવો પીવો નીત્ય હેતેં ઘણે
આજ્ઞા માગી મન ભાવીયો
સુંદર મુખ દિઠાં સુત-તણાં
અમુદ્ય આલુષણ પેંહર્યાં અંગ
ઝગમગ જ્યોત્ય જેહવો જાજુદ્ય
ધોરી ધવલ નેં વેગડ વેહેલ
નથી સાથ સેવક કૈા સહાય
પીતા કહેં ‘સાંભલ રે પુત્ર
એકલા આપ ન જૈઈઈ કોઈ
કહ્યું પીતાજીનું નવી કયું

તરુણ ઉગ્યા જેહવું તેજ
કૌતુક એક થયું તાહેરે ૨૮૦
ભવાંની રુપ ભારે ભોગણી
મસ્તકે જટા લાખીણી લસી ૨૮૧
પીતાંબર પલવટ રુડો રંગ
ત્રિશુલ કર-માંહે સોબીતું ૨૮૨
તેજપુંજ પ્રૌઠ પ્રતાપ
તરત પગે લાગો તાહેરે ૨૮૩
ત્રિશુલ વડેં મુઝનેં મારસ્યે”
ખાળત કારમી તે ખુઝીયો ૨૮૪
નાઠો દુળલી તેણી ઘડી
પેશાળ પાંશુરણાં-માંહેં થયું ૨૮૫
સ્યો એ ખાળત બન્યો બનાવ?
‘ઈણીઈ એમ જ રાખ્યું માપ’ ૨૮૬

વીરચ દ-આગલ કહી વીવેક
તેણે ઠળકો કાઢાવ્યો તુંને ૨૮૭
હું જાઈસ ઘય દંતા-તણેં’
પીતા-તણેં મંદીર આવીયો ૨૮૮
દિધાં વધાંમણાં દેવીનેં ઘણાં
રાજતેજ થયો અતિ રંગ ૨૮૯
કુંચર જાણે કમલનું ફૂલ
વિમાન ઇંદ્ર-તણું તો સહેલ ૨૯૦
નારી તડવા તે નર જાય
તુઝ વડેં માહેરેં સઘલું ઘરસુત્ર ૨૯૧
વાટે વિધન અનેરાં હોય
જાવા સાસરે મનકું ધર્યું ૨૯૨

મેહલ્યા બલદ રેડીને ઠાંમ
ગઈ નગર વધાઈ નેટ
ફૂલ વેરાવ્યાં વારુ વાટ
વગડાવ્યાં બહુ જંગી ઢોલ
સાકે પાકે સુખ-સાગર ઘણાં
સેઠ કહે 'રહું નહીં બાહ્ય'
સાસરવાસો શુભ સજ કરી
એક વેહેલમાં બેઠાં બેહ
રાતિ ઘડી બેં ગઈ બહારે
ધનમદ્દ બેવનમદ્દ જેહને

ઉગમતે સુર મદિર જસ્યુ
બાળુ વરખડી કેરુ અડ્યુ
'રાખો વેહેલ જુત તાહરુ
કહે કસ્તુર 'શાંભલ્ય કાંગ્યની
એહવાં નેઉર ઘરમાં ઘણાં
એક નેઉર-કેરે કાજ
નારિ હઠ લેઈ તે રહી
તે દેખીને આવી દયા
વનીતા વેહેલ રહી વાટમાં
નેહર જે ઠેકાણે પડ્યુ
લેઈ હાથમાં તે આવિયો
બેઠો હાવા થેને ઘણી
બલાં બાંખરાં કાદવ નીર
ઉજેસ થયો વાહાણે બહારે
હણેં સીયુ નેં કુટેં પેટ

ઉતર્યો જઈ ગધારે ગાંમ
આવ્યો કસ્તુર નગરનો સેઠ ૨૯૩
ઘણા ઢોલાવ્યા કચનપાટ
કચાં અવારણાં અતિ અમોલ ૨૯૪
તરતીબ કચાં તાબ તે-તણાં
સીધ કરી બોલાવો નાય' ૨૯૫
બોલાવી વેગે સુંદરી
નરનારીનેં બાજો બેહ ૨૯૬
બેડી વેહેલ સેઠેં તાહરેં
બીક ન રાખે તે દેહને ૨૯૭

આપ વીચ્યારે મનમાં અસ્યુ
નેઉર ડાળા પગનુ પડ્યુ ૨૯૮
નેઉર આંણિ આપો માહરું'
વીષમ વાટ બાંધ બાંમીની ૨૯૯
નિત્ય નવાં પેહેરો તેહ તણાં
નહી ઉતરું હેઠો હું આજ' ૩૦૦
ગદગદ કંઠે ગલગલી થઈ
રાખી વેહેલ તે લેવા ગયા ૩૦૧
ચાલ્યો ચતુર ચીલેં ઘાટમાં
તરત એક તસ્કરનેં જડ્યું ૩૦૨
ભાંમીનીના મનમાં ભાવીયો
હાકી વેહેલ મેહેં વાસ જ લાણી ૩૦૩
તસ્કર લેઈ ચાલ્યો તે તીર
દીઠો ભુત જેહવો તાહરે ૩૦૪
'કિહાં ગયો માહરો જે સેઠ?' ૩૦૫

સાહાલશ્મીવત દીઠી નેટ
‘કહે’રે બાઈ દેવી તું કુંભુ?
કર જોડી તે ઉભી રહી
‘લદા નામ જાણે છો સહુ
સપુત સેઠ દીલથી ડાહરો
દેહરે’ મુંને’ દેખાડી વાટ
‘લલે’ પધાર્યાં વહુજી તમ્મે
અસુદ્ય મોતિ વધાવીયાં

એહ વાત ઈડાંથી રહી
શબ ઘેર જુદું છે’ વાટ
છડી અસવારી દેહરે’ ગયો
‘અકલ કિમ ગઈ તાહરી?
કમાડ ઉઘાડી પેઠો માંહે
સણુગ સીવદેહરે સાક્ષાત
તેણું વિચાર્યું મનમાં વલી
કે અંતરીખ કો દેવે’ હરી
કુંચરને સુંખ્યુ સહુ રાજ્ય
કાસી ગયો કિરવત-કારણે
‘સાચુ પાપ પ્રકાસો દિસ
કહે કરવતીયો ‘ખોટી થાવો

હુહા

લાખો કહે’ ‘કહું લખ્ય વરાં
એક નારિને’ કારણે’
મલ્યો એક ડાહો દુખલી
પુખ ખાધા વના કર બલ્યા
માટે કરવત દીજીઈ
ગરથ પાંચ લાખ પોઠી-તણો

અચરત પાંચો દ તો સેઠ
આટલે દાઢે દિઠી ઉણું ૩૩૧
કાંણી સસરા-આગલ કહી
દંતકુવલ-તણી કુલવહુ ૩૩૨
કુલદીપક તારણ તાહરો
ગયા ગુપ્ત જાત્રાને’ માટ’ ૩૩૩
પોહોતી સ્ત્રી રલીયાત તે અમ્યો
પ્રેમે મંદિરમાં પધરાવીયાં ૩૩૪

હવે રાજની સી ગતિ થઈ?
‘રાંણિ તે નાજ્યાં સા માટ’ ૩૩૫
ખોલ તે દાસીને’ કહો
સુંની રાંણી સુંદ્રી માહરી’ ૩૩૬
માંનવજાત નહી કો ત્યાંહે’
તે તો કોય ન જાણે વાત ૩૩૭
“નારિ માહાદેવ ગણેશે ગલી
શુભ રુપ શુભગ સુંદરી” ૩૩૮
સુખ કિધું સ સારી તાજ્ય
થયા ચ્યાર એકડા ખાંરણે’ ૩૩૯
તાહરે કરવત મેહલુ સીસ’
ખોલો સાચું કે મંદિર જાવો’ ૩૪૦

દુખની સાંથે’ મોટ
ખોહી પાંચ લાખીણી પોઠ ૩૪૧
મળી નમોદેરી નાય’
હોડે’ ખેઠો હાય’ ૩૪૨
દેહ દુખથી દેવું
તે નારી હું લેવું’ ૩૪૩

પછે તસ્કર તે વેલાં કહે	‘માંતની એક મજબૂત	
ઝેર જડ્યું મુંને તેકનું	વારુ કડું એક વાત	૩૧૧
તે મેં દિઠિ એકલી	આખું ઝેર તે કહ્યું	
અજાણું અણુલખે	સાંમા તેડે મથ	૩૧૨
અધિપત્ય ત્રાંજાવતી-નાણા	મણ્યો ઉગમનં દિઠ	
નારીને તે લેઈ ગયો	સ્કો કુટુંબે કીડ	૩૧૩
ઝેડર ગયુ કુવતી ગઈ	માટે આખ્યો આજ	
કરવત મુકાનું કોટ પર	તે કાંમતને કાળ	૩૧૪
રાત બોલ્યો રીડ-ન્યુ	‘જે વર્તતા કડી વર્તે	
તે મેં લીધી માતની	પ્રવાસે પ્રસાં	૩૧૫
વનિતા વૃત ધરી રડા	દેખાડ્યું તડું મું	
ખટ માણે ખાંચે કરી	સંભા ખંડી મું	૩૧૬
સ્યાંમા કહે “શ્રીવ પુણ્ડ	પ્રિત્તી પૂર્વે રેથ	
પછે રાંણુ થે રડું	રાત તમારે રેથ”	૩૧૭
પુજા કરવા ગઈ પ્રેમદા	દત્ત-દેવર-મોડ	
બોલાવી ખાંચે કરી	એણે તરુડી થઈ ત્યાં	૩૧૮
અચિરત એ તો અતિ ઘડું	કિડાં ગઈ તોરમદ તરિ	
માટે કરવત કોણ	આખ્યો છુ આ હાર	૩૧૯
મમઝયો સેઠ દિલ્લ-વિમે	અંતરકર થઈ અસ	
જીવતો તર જડ ખાંમન્ય	વનીતા પોંકી વાત	૩૨૦

‘કસ્તુરચંદને નારી વરી
કાસી-માંહે’ કોઠીનો દાંમ
વય કર્યાં તિહાં અનરગલ ગરથ
કર્યાં પુંહુય વીપ્રવાસીઈ
ચારે’ એકઠા પંથે પડ્યા
રાજા-ઘેંચ’ થયું છે જાંણુ
ચાર એકઠા રંગે રમે’
ચાર ખારણાં ચાર સણુગાર
ખાંચ લાખ પોઠીનો દાંમ
ખે’ નેઉર તણો જે ગરથ

રાજા ઘેંર પોતાને ગયા
નવટંકા મણી-જડીયા મહેલ
નવમી મેડીઈ નર ને’ નાર
રાત્ર દિવસ ન જાણે કાંય
ઉપર સુઈ ને ઉપર જમે’
પોતાની દાસીને’ દાસ
વ્યાપાર વણુજ સુખ કે’ દુખ
માહાલક્ષ્મીની જેહને’ મોટ
વિતાં વરસ રમતાં ઇમ ચાર
દિવસ એક આંચુ શુભ પરવ
નારિ દંતા સેઠ જ તણી
રથ ખેંસી આવ્યાં ખારણે’
વાતો કરે’ માંહેમાંહે’ સહુ
કાંય કહે’ ‘વહુ પાંણુ ગલે’
કાંય કહે’ ‘દાઢી લાગે પાય’
કાંય કહે’ ‘વહુ ચાપે ચરણુ’

એ માહરી પેટ તણી દીકરી’
પ્રગટ કર્યું પોતાનું નાંમ ૩૫૮
જોડાવ્યા ઝગમગતા રથ
મુંકાવ્યા કર આઝા કાસીઈ ૩૫૯
દંત સેઠ-ઘર આવી મલ્યા
ગડગડીયાં હરખે’ નીશાંણુ ૩૬૦
ભદ્રા રાંધે’ જુગતે’ જમે’
ચતુરા નારી જાંણુ ચાર ૩૬૧
અપાવ્યો લાખાને’ કિધું કાંમ
આવ્યો તસ્કરને’ સાથો અરથ ૩૬૨
દંતસેઠ તો સુખીયા થયા
સોભા ઇંદ્રાસનની સહેલ ૩૬૩
કરે’ કલોલ વનિતા વહેંવાર
આનંદ-લીલા અધછી હોય ૩૬૪
રામા-સાથે’ રંગે’ રમે’
પ્રીતે’ માણસ રખે’ પાસ ૩૬૫
દેખી સકે નહી કો સુખ
તેહને સી ચિંતા કે’ ખોટી? ૩૬૬
સુખસાગરમાં નર ને’ નાય’
લોક આવ્યા મહીસાગર સરવ ૩૬૭
પ્રીતે’ સાથ પડોસણુ ઘણી
મહીસાગર નાહવા-કારણે’ ૩૬૮
કો કહે’ ‘રાંધી મુંકે’ વહુ’
કાંય કહે’ ‘વહુ રુકું દલે’ ૩૬૯
કાંય કહે’ ‘ખહુ ઢોલે’ વાય’
સાંભલ્યું સેઠાણીઈ કરણ ૩૭૦

તાહરેં તેહને અચરજ અડ્યુ
‘શ્રીવંત છો તમને ચ્યું દુખ ?
તમ ઘેર તો દાસી છે ઘણી
કહે સેઠાણી ‘સાંભલ્ય બે હેને
આવિ જે દાઢેં ઘરમુત્ર
નિત્ય ઉઠી પાએ લાગતો
ઠરતી આંખ દેખીને તન
તેહવો પુત્ર ન દેખું દ્રષ્ટ
દાસી એક હતી તેણીઈ લહું
‘ઘણેં દુખેં રોતાં’તાં માત’
કહે ભદ્રા ‘સાંભલ્ય ભરતાર
શ્વંતોખો જઈ મા નેં બાપ
વેંપારવણજમાં ઘાલો મન
નર રુડાને એ નવ્ય ઘટેં

ચટ આલસ મરડી ઉઠીયો
આબ્યો હેઠ તે આપોઆપ
‘પીતા મને આજ્ઞા દિજીઈ
કહે પીતા ‘સુખીયા થાવો
હજી લાડકવાયા છો તમ્યો
કરતા તાહરેં ભારે કાંમ
કાંમ કાંમ લખમી જે હોય
રહ્યા થકી મર્યો છે ગરથ

અખંડ આંખે આંસુ પડ્યું
સઘલી વાતનું તમનેં સુખ ૩૭૧
એ વાતો અમ ગરીબજ તણી’
માહરી કુલવહુનાં ચેહિન ૩૭૨
નથી દિડો મે નયણે પુત્ર
મુઝ પાસે ખાવા માગતો ૩૭૩
ત્રપત થતું તિહાં માહરું મન
એહથી તે બીજુ ચ્યું કબ ? ૩૭૪
સેઠસેઠાણી-આગલ કહ્યું
કહી માંડી સરવેં તે વાત ૩૭૫
ઉતરો અટારીથી આવો હાર
‘પછેં આવજ્યો આપોઆપ ૩૭૬
જમો છો બાપ રહ્યાનું અન
રોજગાર-વીણ માન જ ઘટેં’ ૩૭૭

જિમ મદગલ ગયંદ છુટીયો
બેંઠાં છે જિહાં માં ને બાપ ૩૭૮
જે કાંમ ઘો તે દિજીઈ’
કરમ કબુલ્યા છો બેંઠા ખાવો ૩૭૯
તમ જેવડા હતાજી અમ્યો
વીસ કોડ જોડ્યા’તા દાંસ ૩૮૦
ચોરી થકી નથી આવી કાંય
બેંસી રહેં સરેં નહી અરથ’ ૩૮૧

છપય

જિમ સીહને માથે શૂંગ સાપ પોતેં પ ખાલો
મુરને હાથેં સસ્ત્ર વાઘ વીકારી ગાલો

સાગરને પરઠયુ પુર હીરો જિમ કુંદન જડીયો

ઇન્દ્રપુત્ર અધિકાર વલી વરઘોડે ચઢીયો

જિમ હરાડો હાથિયો કવિ કુણે વખાણીયો

સામલ કહે વાંચે એટલો વ્યાપાર ચઢે જિમ વાંણિયો ૩૮૨

ચોપઈ

રાખ્યા વાંણોતર આપે ઘણા

વાહાણ વીસથી ખમણાં લીધ

કાલાં કાપડ મોંઘેં મુલ્ય

જાવે જાવા મનસા ધરી

સઠ પુરાવી નાંખ્યા દોર

‘કાંમિની કહ્યું અમારું કરો

ખાવો પીવો મેડી-માલીઈ

ઉતર્યો આગન્યા માગી આપ

કર જોડીને ઉલો રહ્યો

‘વ્યાપાર કરતાં કિમ વારીઈ?’

વેંહેંલા વલજ્યો માહરા પુત્ર

પુખ્ત નક્ષત્રે સાંધી પ્રીત

ખાસ ખેલ ઘણું પોતા તણા

માલ ભરાવા તયારી કિધ ૩૮૩

અતિસેં માલ ભર્યા અતુલ્ય

વાહણમાં ભારે વસ્તો ભરી ૩૮૪

વાગા નેહેં નીશાંણું ઠાર

મુઝ આવ્યા-વણુ નવી ઉતરો ૩૮૫

ઝાંખો નિત્ય ખેંઠાં જાલીઈ’

આવ્યો જિહાં ખેંઠાં માખાપ ૩૮૬

હિત-ખોલ માખાપેને કહ્યો

તમ વીણુ જીવત કીમ ઠારીઈ? ૩૮૭

આ સર્વ રાંધ્ય તાહરું ઘરસુત્ર’

ચઢો વાહણમાં રુડી રીત ૩૮૮

શુભ શુકન રુડી વાંણીઈ

અગાધ્ય જલ અરણવનાં નીર

એક ખેં દિવસ કરતાંમાં વાત

દેસ વિદેશ પરદેશે ગયો

રુડી રાત્ય તે સરદ જ તણી

એક જોગ જે દાઢેં હુવો

અરણવ-વચે આવ્યો છે ખેટ

તેહ ખેટ-તણેં ખારણેં

જેહવા અઈરાવત હોઈ ગજ

ઠાંમ ઠાંમ સુતા સહુ જાત

ભાટ્યાં વાંહણ કાલેં પાંણીઈ

રહેં ધીરજવંતાને ધીર ૩૮૯

થયા નિરમલ મસવાડા સાત

તિહાં તો એક અચંલો થયો ૩૯૦

શુભ પુન્યમ તે સ્વાતિ-તણી

સ્યુ કૌતિક થયુ તે જીવો ૩૯૧

છીખ્યાં વાંહણ પણુ તે-તલે ઠેઠ

ઉતર્યા સહુ લોજન-કારણેં ૩૯૨

પુર્યા છે સઠ ફરુકે ધજ

પોહોરો ડાઢ ગઈ છે રાત્ય ૩૯૩

નથી જાગતું માનવ કાચ
ખેંઠા છે જ્યોતિ દિપકની કરી
તન મન ધન મેટ્યુ છે જ્યાંહે
એક હંસની ખીજે હસ
અંતરીખ પખ વડે પરવરે
માનસરોવર ગુણ ગંભીર
સ્ફટકમણીની તેહને પાલ્ય
વરસેં મોતિનો તિહાં મેહ
હશ નરનારિની જોડય
સમુદ્રખેટ મોતિની ખાંણય
પાછા માંનસરોવર જાય
થાકિ પંખણી ઉડેં પાખ

કહેં હંસની 'સાંલસ્ય હંશ
ઘડી એક જો ખેસો વાંડાણ
ખેં ખેંઠાં તે ઠામેં ઠરી
'જાણે સ્વરગ તણી છે' સંર
અતિ ઉજવલ દિસેં છે રાત્ય
કહો દિવસ? કિયુ છે પરવ?
કહેં હંસ 'સાંલસ્ય કાંમ્યની
શરદ પુન્યમને' સ્વાતિ હોય
નરનારિ કરેં જે સંગ
એક નાડેં એક સાડેં સુત્ર

છપય

પડેં ખિંદુ જો નારિ તાર અરણ્ય ઉગ્રોતિ

સવાલક્ષ સોહંત ઠરેં તિહાં મુંઘાં મોતિ

કેલે હોય કપુર સુગંધાનુ-મુલી ઘોડો

ખત્રીસ લક્ષણ વરદ પદ્મની જુગતેં જોડો

એકલો સેઠ આપોપે જોય
માંડે છે નાંમું હમયડે ધરી ૩૯૪
નથી જીવ ખીજા કો માંહે
પંખી પણ દેવતાઈ અશ ૩૯૫
અમુલક મુંઘાં મોતિ ચરે
રહે હસ સહુ તેહની તીર ૩૯૬
વરખ દેવવલીની જાલ
ઉજવલ હસ-તણો છે દેહ ૩૯૭
કાયા જોતેં પોહોચેં કોડય
ચારા-કાજ ગયા નિરવાંણય ૩૯૮
આવ્યા અરધા અરણ્યમાંય
દીઠાં વાંહણ છીખ્યાં તે આંખ્ય ૩૯૯

પ્રાણજીવન અધિપતિઅંશ
તો મુખ પાંમેં સાહરો પ્રાણ' ૪૦૦
શુભ વચન જોડી મુદરી
દિવ્ય જલ દરીયાની લહેંર ૪૦૧
કહો આ વેલ્લાની કોઈક વાત
સોમા સ્વરગ-તણી છે' સરવ' ૪૦૨
જુગતેં આજ રુડી જાંમ્યની
સહીમા-કલી અંકેં નહી કાચ ૪૦૩
હોય રીઝમાં રુડેં રંગ
પડેં ખિંદુ પરડેં જો પુત્ર ૪૦૪

નિરમલ ચિત નરનારિનું ઉદરેં ગભ આવી અડેં

પુરુષ પ્રતાપીક પ્રગટેં છિક ખાતેં મોતી જડેં

૪૦૫

ચોપઈ

હાથણિ સાંહાંમું હાથી જોય
શરદ્ધપુનમ સ્વાતિ કહેંવાય
હંશેં એ વાત માંડીનેં કહી
તાંણી ઉડો મુકયો નિશ્વાસ
ધંમ નીશાસા મુકયા ત્રણ
‘સ્યા માટેં એણું મુકયો નિશ્વાસ
કહેં હંશ ‘પુછો એહનેં
જોડ્યો હંસ તે વેલા વાંણ
સ્યા માટેં મુકયો નિશ્વાસ?
જુઠી વાત કહેં જો આપ
સાહપુત્ર જોડીનેં હાથ
‘પ્રેમદા તમ્યો વખાંણી પેંય’
એ છેં સાડેં નાડેં એક
તમ્યો રાત્ર વખાંણિ આજ
એહ રિત્ય કાંમ્યની કિમ મલેં?
કહેં હંસ ‘જુરેં સ્યા માટ
સાહપુત્ર કહેં ‘સાંભલ્ય વીર
કહું સી વેગલાની વાત?

ભદ્રજાતિક આ વેલાં હોય
અકલીત મહિમા તે ન કલાય’ ૪૦૬
વાંહણવટીઈ લેખાંમાં લહી
જિમ થયો કોય નેટ નીરાસ ૪૦૭
હંસ હંસની સાંભલેં કણ
જિમ ચતુર પુરુષ ચુકેં આશ’ ૪૦૮
સ્યુ દુખ પ્રગટયું છેં દેહનેં?’
‘સાંભલ સાહપુત્ર સુખાંણ ૪૦૯
પ્રીતેં સાંભલું તાડરેં પાસ
તો તુજને બ્રમહત્યાનું પાપ’ ૪૧૦
જોડ્યો હંશે હંસનેં સાથ
તેહવી ગુંણવંતી માહારેં ઘેર ૪૧૧
એહવી વનીતા ઘેંર વિવેક
કહેંતાં વાત આવે છેં લાજ ૪૧૨
પ્રીત વચન માહરું કિમ પલેં?’
વનીતા દુર છેં કેટલી વાટ?’ ૪૧૩
અગાધ્ય તો અરણવનાં નીર
પાંણીમાં પરવર્યા મહીના સાત ૪૧૪

દુહા

ત્રંબકસેન ત્રંબાવતી
ગુજરદેશ ગુંણ-આગલો
હંસની કહેં રે ‘હંસ સુણિ
આ વેલા તમ્યો એહનેં

મહીસંગમ માહામોલ
અતિ વેગલો અતોલ’ ૪૧૫
પુછેં ઉશંકલ થાવો
મંદિર મધ્યે લેઈ જાવો ૪૧૬

મલેં જો એહની માનની	લગત ઘણેંથી લાવ	
ઉડ્ય અકલ ઘણેં કરી	ઉગતા પહેંલો આબ્ય ' ૪૧૭	
હંસ તે બોલ્યો હેતથી	‘ઉડ્ય આલશ તબ્ય આજ	
બેંસ્ય પીઠ બાધુર થઈ	ક્ય' મન રુડાં કાજ ૪૧૮	
પ્રતિજ્ઞા પ્રોઠિ કરી	ખોટિ ન કરો ખ્યાંત	
પલકમાં પાછા વલો	કાંમિની જોઈ કાંત્ય ' ૪૧૯	
હંસની રહી તિહાં હોડીઈ	અતીશ ઉડ્યો હંશ	
કસ્તુર કોટ ઉપર ચઢ્યો	વારુ દેવાંશી અંશ ૪૨૦	
આકાશ આગલથી ચઢ્યો	નિરખ્યું તેંણું ગાંમ	
ધનુષતણી પરેં ઉતર્યો	આબ્યો તેણું ઠાંમ ૪૨૧	
‘કહેં રે મેંહેલ તાહરા કીહાં?	ઉલખ્ય આપેં આજ	
ચેંશ મંદિરમાં પ્રિતથી	ક્ય' કાંમીનીથી કાજ ' ૪૨૨	

નવટુંકના નવલાખના	રુડા રાતે રંગ	
દિપક આઠ અટારીઈ	શોભા રુડો સંગ ૪૨૩	
માંનની બેંઠી માલીઈ	જુવતી જંતર વાહેં	
અકસ્માત ઉલો રહ્યો	વનિતા વિસ્મેં થાય ૪૨૪	
શ્યાંમા જાંણે સ્વપ્ન છે	કેં ચેટકે કેા ચોર	
કૌતિક કાંચક કારિમું	અલિનવો અંકોર ૪૨૫	
કબુલ સેઠ કસ્તુર એ	અધિપતિ માહરો આપ	
જુવતિ જોઈ રહી તીહાં	પંખીનો પ્રતાપ ૪૨૬	

ચોપઈ

સાહ કહેં ‘સાંભલ સુંદરી	સ્યુ લાલેં છેં દ્રષ્ટેં ભરી ?	
માસ સાતની વાટેં ગયો	મેંહ આજ મુઝનેં તાહરો થયો ૪૨૭	
પંખી-આગલ્ય કહી મેં પ્રીત્ય	રાંમા મેહલી રુડી રીત્ય	
એહ પંખીની પીઠેં ચઢી	આબ્યો છું ઈહાં આ ઘડી ' ૪૨૮	
નારિ કહેં ‘લલેં આવીયા	માહારે મન તમ્યો લાવીયા	
થયાં કામાતુર નર નેં નાર	તે વેલાં કીધા વેહેવાર ૪૨૯	

નારિ કહે 'નર સાંભલ્ય નેટ
હવે' નહી જવાઈજી તમ્યો
મા-ખાપ તમારાને' જૈ મલો
હંસ કહે 'ખોટી થાયુ છું
દાસી હુંતિ તીહાં દશ ખાર
તેહ નારિ ન મુંકે' હાથ
હંસે' તે સખીયો સાથમાં
નારિ જોવા ગઈ દિપક પાસ
નાવી વાટમાં ઉની આંચ
ખેમ-કુશલે' મુંક્યો વાંહાણ
પ્રણામ કરી તે હંસ જ ગયો

પુરણ ગરલ રહ્યો મુજ પેટ
તજસ્યું પ્રાણ વણખુટે' અમ્યો ૪૩૦
પછે' પંથ તમારે' પલો'
હું માહરે' મારગ જાયું છું' ૪૩૧
રાખી સાખ પછે' તિણ ઠાર
'સાહુપુત્ર મને' તેડો સાથ' ૪૩૨
આખ્યાં મોતિ ખે' હાથમાં
ઉઝ્યો હંસ તેડી આકાસ ૪૩૩
આખ્યો જવ વટીકા રહી પાંચ
'સાંભલ વાંણ તું ચતુર સુજાણ' ૪૩૪
પ્રાતુસ્કાલ એ રીત્યે' થયો ૪૩૫

દુહા

સઠ પુર્યા સવારમાં
વાંહ્યપુત્ર વેંહેવારિયો
જાવે જે કેા નર ગયો
આવે' રહી જાવા-થકિ
જોયે જોખ ઘણી જુદી
અધિકું સ્યું રુડું એહ-થકી ?
વેંચે' વસ્તુ માહાસુદ્યથી
માનની મેહલી માલીઈ
ગુણવંતીને' ગરલ વાધીયો
વનીતાને' ઘણું વાધીયું

પંચ માસ પુરણ થયા
ઉચી ચઢી અટારીઈ
રુપ દિહું રંભા સમું
ઉદર તે ઉતત નીરખીયું

વાયા વાયસ વાય
જુગતે' જાવે' જાય ૪૩૬
નાવે' મંદિર-માંય
તો પરિયાના પરિયા ખાય ૪૩૭
ચઢ્યો વેંપારિ વાંહાણ
જિહાં રતનની ખાંહ્ય ૪૩૮
પુરણ લાલથી પેચ'
તેડની તે સી પેચ' ? ૪૩૯
ભારે કરમનો ભુપ
રાજ-તેજ રીધ્ય રુપ ૪૪૦

નણદિ આવિ ત્યાંહ
ભાલી ભદ્રા જ્યાંહ ૪૪૧
નમીયાં દિહાં નેન
ચંચલ દીહાં એંહેન ૪૪૨

‘લાણી તેં લલું કયું’	એ લખ્યાણુ-સ્યુ આજ	
બોલ્યાં બોહોતર બાપનાં	કુલ દંતાનેં લાજ	૪૪૩
ભાઈ પરણ્યા’તા ભાવથી	ઘાહો લખીનેં ગરજ	
તે તેં તાહરુ પાલીયું	કાંમિની વાલ્યુ કરજ	૪૪૪
સેંવાસ તેં સાહું કયું’?	ગરલ વધાર્યો દેર	
વિર ગયાં તો વરસ થયું	પોહોઠી કીધી પેર	૪૪૫
સ્યું કહેંસ્યો સસરા-આગલેં?	સ્યું કહેંસ્યો મા નેં બાપ?	
ગુંણેં ઘાહો પુરો કર્યો	તે તમેં પાલ્યુ આપ!’	૪૪૬
નારિ કહેં ‘નણુદિ સુંણો	પુછો પ્રીતેં દાસ	
હંસે ચઢીનેં હેતથી	પીયુ આબ્યો પાસ’	૪૪૭
સાખ્ય પુરી સહુ દાસીએ	લાયુ દાવાનલ હુખ	
‘માનસેં તાહરી માવડી’	કહીનેં મરડયુ મુખ	૪૪૮
‘બોલ સુઝેં છે બાદલા	તેહ કરોનેં તાજ્ય	
મુખ બોલો છો માહરેં	લેસ તો મનમાં લાજ્ય!’	૪૪૯

છપય

વીખ સીર એ વાંક આંક ભલે નવી લણીયો
 વેંપારી સીર વાંક રાંક કહેં વાંણીયો રણીયો
 રાજ સીર એ વાંક જે વાંક વીના લખ્ય લુટેં
 જાચિક સીર એ વાંક જે રાઠ કરે કેં રુઠેં
 ચાતુરનેં વાંક ચોરી-તણો ઘણા લોક સીર ગાલનો
 વડો વાંક વનીતા સીરેં સામલ કહેં અધિક આલનો ૪૫૦
 બાલ્ય પ્રદેશી પ્રીત્ય બાલ્ય વાત આડીની
 બાલ્ય રાંડની રીત્ય બાલ્ય બુધ્ય ચોર આડીની
 બાલ્ય ભીખમાં લોગ બાલ્ય જોર જુઠાનું
 બાલ્ય દેહ જે રોગ બાલ્ય રાંક રુઠાનું
 બાલ્ય જીવ્યું જે બાપડા બાલ્ય હિમત્ય હરાંમીની
 સાંમલ કહેં બાલ્ય તે નારિનેં કલંક ચઢ્યુ જે કાંમીની ૪૫૧

નારિ કહે 'નર સાંભલ્ય નેટ
હવે' નહી જવાઈજી તમ્યો
મા-માપ તમારાને' જૈ મલો
હંસ કહે 'ખોટી થાયુ છું
દાસી હુંતિ તીહાં દશ ખાર
તેહ નારિ ન મુંકે' હાથ
હંસે' તે સખીયો સાથમાં
નારિ જોવા ગઈ દિપક પાસ
નાવી વાટમાં ઉની આંચ
ખેમ-કુશલે' મુંક્યો વાંહાંણ
પ્રણામ કરી તે હંસ જ ગયો

પુરણુ ગરલ રહ્યો મુજ પેટ
તજસ્યું પ્રાંણ વણખુટે' અરયો ૪૩૦
પછે' પંથ તમારે' પલો'
હું માહરે' મારગ જાયુ છું' ૪૩૧
રાખી સાખ પછે' તિણુ ઠાર'
'સાહુપુત્ર મને' તેડો સાથ' ૪૩૨
આખ્યાં મોતિ બે' હાથમાં
ઉડ્યો હંસ તેડી આકાસ ૪૩૩
આવ્યો જવ ઘટીકા રહી પાંચ
'સાંભલ વાંણુ તું ચતુર સુજાંણુ' ૪૩૪
પ્રાતુસ્કાલ જો રીત્યે' થયો ૪૩૫

દુહા

સઠ પુર્યા સવારમાં
વાંણ્યપુત્ર વેહેવારિયો
જાવે જો કે નર ગયો
આવે' રહી જાવા-થકિ
જોયે જોખ ઘણી જુદી
અધિકું સ્યું રુડું એક-થકી ?
વેંચે' વસ્તુ માહાસુલ્યથી
માનની મેહલી સાલીઈ
ગુણવંતીને' ગરલ વાધીયો
વનીતાને' ઘણું વાધીયુ

પંચ માસ પુરણુ થયા
ઉચી ચઢી અટારીઈ
રુપ દિહું રંભા સમું
ઉદર તે ઉત્ત નીરખીયું

વાયા વાયસ વાય
જુગતે' જાવે' જાય ૪૩૬
નાવે' મંદિર-માંય
તો પરિયાના પરિયા ખાય ૪૩૭
ચઢ્યો વેંપારિ વાંહાંણુ
જિહાં રતનની ખાંણ્ય ૪૩૮
પુરણુ લાલથી પેચ'
તેહની તે સી પેચ' ? ૪૩૯
ભારે કરમનો ભુપ
રાજ-તેજ રીધ્ય રુપ ૪૪૦

નણદિ આવિ ત્યાંહ
ભાલી ભદ્રા જ્યાંહ ૪૪૧
નમીયાં દિહાં નેન
ચંચલ દીઠાં ચેહે'ન ૪૪૨

‘લાલી તેં લલું કયું’	એ લખ્યણુ-સ્યુ આજ	
બોલ્યાં બોહોતર બાપનાં	કુલ દંતાનેં લાજ	૪૪૩
ભાઈ પરણ્યા’તા ભાવથી	ઘાહો લખીનેં ગરજ	
તે તેં તાહરુ પાલીયું	કાંમિની વાલ્યુ કરજ	૪૪૪
સેંવાસ તેં સારું કયું’?	ગરભ વધાર્યો ઘેર	
વિર ગયાં તો વરસ થયું	પોહોદી કીધી પેર	૪૪૫
સ્યું કહેંસ્યો સસરા-આગલેં?	સ્યું કહેંસ્યો મા નેં બાપ?	
યુંણું ઘાહો પુરો કર્યો	તે તમેં પાલ્યુ આપ!’	૪૪૬
નારિ કહેં ‘નણુદિ સુંણો	પુછો પ્રીતેં દાસ	
હંસે ચઢીનેં હેતથી	પીયુ આવ્યો પાસ’	૪૪૭
સાખ્ય પુરી સહુ દાસીએ	લાયુ દાવાનલ દુખ	
‘માનસેં તાહરી માવડી’	કહીનેં મરડયુ મુખ	૪૪૮
‘બોલ સુઝેં છે બાદલા	તેહ કરોનેં તાજ્ય	
મુખ બોલો છો માહરેં	લેસ તો મનમાં લાજ્ય!’	૪૪૯

છપય

વીઝ સીર એ વાંક આંક લલે નવી લણીયો
 વેંપારી સીર વાંક રંક કહેં વાંણીયો રણીયો
 રાજ સીર એ વાંક જે વાંક વીના લખ્ય લુટે
 જાનિક સીર એ વાંક જે રાઠ કરે કેં રુઠે
 ચાતુરનેં વાંક ચોરી-તણો ઘણા લોક સીર ગાલને
 વડો વાંક વનીતા સીરેં સામલ કહેં અધિક આલને ૪૫૦
 બાલ્ય પ્રદેશી પ્રીત્ય બાલ્ય વાત આડીની
 બાલ્ય રાંડની રીત્ય બાલ્ય બુધ્ય ચોર ચાડીની
 બાલ્ય ભીખમાં લોગ બાલ્ય જોર જુઠાનું
 બાલ્ય દેહ જે રોગ બાલ્ય રાંક રુઠાનું
 બાલ્ય જીવ્યું જે બાપડા બાલ્ય હિમત્ય હરાંમીની
 સાંમલ કહેં બાલ્ય તે નારિનેં કલંક ચઢ્યું જે કાંમીની ૪૫૧

બાલ્ય લંપટની લાજ બાલ્ય ખડધનનું ખાવું

બાલ્ય કવાસેં વાસ બાલ્ય જુઠા ઘર જાવું

બાલ્ય સાહુનું સગપણ બાલ્ય વીપ્રસ્યું વઢવું

બાલ્ય ગરથ વીણ અસ્ત બાલ્ય જારીનું જડવું

બાલ્ય પ્રીત પરનારિની બાલ્ય અજાણ્યા-સ્યું નેહનેં

બાલ્ય કલંકી કાંમ્યની સાંમલ કહેં તજ્ય તેહનેં ૪૫૨

ચોપઈ

નંદા કરી તે નણદિ ગઈ

કલો અક્ષર દિઠો તે આંક

નારિ નિચ છેકજ એ નેટ

સસરો સાસુ સજન સહુ

‘રાખો વાત છાંનિ આ ઠાર

પૈશા માગતા કરસ્યેં સોક’

માટેં પીહર એહનેં પરહરો

એહનું કર્યું ભોગવસ્યેં એહ

ઉઠી તાહરા રુપમાં વાટ

મા-આપનેં પાસેં જઈ રહી

‘પડ્યો વડેરો વહુનો વાંક ૪૫૩

પ્રોઠો ગભ’ વધાર્યો પેટ’

‘ફટ ફટ’ કરેં સહુ તીહાં બહુ ૪૫૪

કદાચિત વાત જાણેં દરબાર

ઉપર ડંડ બીજો લેસ્યેં રોક ૪૫૫

કુથલી આજિ સાંનેં કરો

નાંણ્યો કેણે ‘એહસ્યું નેહ ૪૫૬

મોહું કલંક ચઢ્યું તે માટ’ ૪૫૭

છપચ

‘પરહય’ માન-વણ દાંન ‘પરહય’ હેત-વીણ ખાવું

‘પરહય’ બાલ-સ્યું ખ્યાલ ‘પરહય’ ચિત-વીણ ચાહવું

‘પરહય’ વડાં-સ્યું વેર ‘પરહય’ પુત કપુતો

‘પરહય’ લંપટ ગોર ‘પરહય’ સીધ જો ધુતો

‘પરહય’ મીત્ર ઘણો લાલચી ‘પરહય’ પંચની લાંચમાં

સાંમલ કહેં ‘પરહય’ પ્રેમદા જે અન્ય પુરુષની આંચમાં ૪૫૮

ચોપઈ

કાંમિની સહુએ કુડી કરી

સણગાર સરવ ઉતારી લીધ

પીહરમાં મહેલી પરહરી

પાગરણ પાતલું પેંહેંરણ દિધ ૪૫૯

પરહરિ મુંકિ રુડી પેંચ' ગઘ પોતે પીતાને' વેંચ'
કરતુત કાંમીની-કેરાં કહ્યાં લક્ષણ સરવેં સાચાં લહ્યાં ૪૬૦
ગરથ ભરી આળ્યો'તો જોહ નિમીખ ન રાખ્યો તીણું નેહ
બહરેં રુઠેં છે શ્રી રાંમ કોય ન આવેં તાહરેં કાંમ ૪૬૧

છપય

પિતા કહેં નહી પુત્ર બેંહેંન કહેં નહી ભાઈ
માંમો ન કહેં લાંણેજ સસરો ન કહેં જમાઈ
નારિ ન કહેં નાહ સગો ન કરેં સગાઈ
મીત્ર કહેં નહી મીત્ર પ્રીય ન કહેં પીતરાઈ
વેંરી પાય વાહલાં સહુ દેખાડેં નહી દાંમળ
સાંમલ કહેં સગપણ ગયું જહારેં રુઠા રાંમળ ૪૬૨

ચોપઈ

મા-બાપ કહેં 'જણી બહરેં' ગર્ભ ગદ્યો કાં નહી તાહરેં?
જીવત કાં થયુ તાહરું? તેં કાં કુલ બોલ્યુ માહરું? ૪૬૩
કરુપ કાંઈ નાવિ પેટ? રુડી રુપ તે ઉઠી વેઠ' ૪૬૪

છપય

ન સોભેં રાંડી-રૂપ ન સોભેં વિપ્ર વણ-વિદ્યા
ન સોભે સૈન્ય-વણ લુપ ન સોભેં સીધની ન દ્યા
ન સોભેં સસ્ત્ર-વણ સુર ન સોભેં રાગ-વીણ ગાણું
ન સોભેં ગજ-વણ સૈન્ય ન સોભેં મુમ્મ વેર નાંણું
ન સોભેં નદીયો નીર-વીણ ન સોભેં દાતા દાંન-વીણ
સાંમલ કહેં સોભેં નહી માંનવ રુડું માંન-વીણ ૪૬૫

ચોપઈ

મા બાપેં વિચ્યારું મન "કંડે ગામ-તણો રાજન
નાત્ય-બાહર કાઢેં સહુ સાર બાંધ બ્યાપારેં વિવહાર ૪૬૬
બાંધ ઈજત સગાંમાં સાથ લોક દેખાડેં હુસેં હાથ" ૪૬૭

દુહા

નાન મુંકી માને કહું	‘નથી અમારો વાંક	
હંસ ચઢી નર આવીયો	તે નિશ્ચે આડે આંક	૪૬૮
સાખ્ય દાસી દસ તેડની	સાચું કહું છું સુત્ર	
કસ્તુરચંદસા સેઠનો	પેટ રથો છે પુત્ર’	૪૬૯
માઈ મોહ મચકોડીયું	‘જુવતી જોતી જુઠ	
જીવ-જીવાડણુ કારણે	આલપંપાલે ઉઠ’	૪૭૦
ન્યા ચુકવ્યો સહુ નારિયે	‘મુંકો જે વન-માંહે	
વાઘ સીંઘ વરુ ઘણાં	આપે કરડી ખાઈ	૪૭૧
નારિને હણવી નહી	જે વાંક પડે શત લાખ	
ખરહરવી તે પ્રીત-વીણ	જોલે સાસની શાખ્ય’	૪૭૨
ગાંઠે ગરથ ન બાંધીયો	નહી વચ્ચ વીવેક	
કાહાડી મુંકી કાંમીની	આપે એકત્રી એક	૪૭૩
કોલીઈ જેસારી દીકરી	ઉપાડી જણ પાંચ	
મુંકિ કહાં જે રાંતમાં	જિહાં અરણુવ-તણી બહુ આંચ	૪૭૪
વારુ વાઘ સીયાલીયાં	સીંઘ હરણુ ને સાપ	
મુંકી સહુ મંદિર ગયાં	રાંમા રહી રણુ આપ	૪૭૫
સંભારે શ્રી રાંમને	કરે વીલાપે વાંજુય	
‘સાર કરે’ તે માહરી	દીનકર લોલો લાંણુ	૪૭૬
સાચાનો સુરજ સાખીયો	પ્રત્યક્ષ દેવ મહારાજ	
દાવાદલ માહાદુખ પડયુ	તું રાખે મુઝ લાજ’	૪૭૭

ગોપર્ધ

હુઈયડાં-માંહે રાખી ધીર	પીધું સરોવરમાં જે નીર	
આગલ પાછલ વારુ વાઘ	ચઢી એક પુલરને આડ	૪૭૮
પાકાં પુલર વીણી ખાય	જલ પીવા સરોવરમાં જાય	
રાત્ર અંધારી ગાજે ઘોર	તલે ચર્ધ બહુ વર્ધ ચોર	૪૭૯

વાઘ સીંઘ ગરજનાયો કરે
‘ત્રાહ ત્રાહ રે શ્રી ગોપાલ
મુખમલમાં પોઠે’ જે જાત્ય
કસ્તુરીઈ જે નીત્યે નાહાય
જેહને દાસીયો ચાંપે ચરણ
સઘલી વાતનું જેહને મુખ

ઉદર ગરલ-તણે કારણે
એક માસ થયો જેટલે
માલ અનરગલ સાથે મોટ
ટાંકું ખાધા રણમાં ઢલે
દીવસ ઘેં રહી તે જાહાડ
મુય આંચો જહારે શીશ
ઉચી દ્રષ્ટ કરી જહારે
ડાકણ, વ્યંતરી, વેંશી એહ
કરે ખાલદાં કેરી હાંણ
ખેંચી કખાંન ચઢાંચો તીર
‘ઉતય’ રાંડ કરે સ્યું કાંમ ?
નાખે તીર તવ ખોલી ખાઈ
લાખો કહે ‘કરે સાં ચેંન ?
‘હું વીરચંદ-કેરી દીકરી
ભદ્રાલાંમીની માહરું નામ
વનીતા-કેરી સાંભલી વાત
ઉતારીને લાગી પાગ્ય
અમૃત મેવા આખ્યા આહાર
‘આ જે માલ ખજાનો દ્રવ્ય
લોજન મનલાવતાં જમો

કોમલ કુવરી દેખી ડરે
જુહું ચઢ્યું જુવતીને આલ’ ૪૮૦
તે ઝાડ ઉપર કાઢે છે રાત્ય
તે ઘુલરાં વીણી ખાય ૪૮૧
તે રહે આંપે એકલી વન
તે વેઠે નિત્ય ભુંડી ભુખ ૪૮૨

કાહાઠી મુંકી તે ખારણે
આંચો વણજરો તિહાં તેટલે ૪૮૩
લાખીણી લાખાની પોઠ
લાખો ઉતર્યો ઘુલર-તલે ૪૮૪
ભુખ, તરસ, તડકો નેં ટાઢ
ખાય છીક લાખો તે દીસ ૪૮૫
નારિ વલગી દિઠી તાહરે
સીધ, સીકોતરી, જહાણી દેહ ૪૮૬
કેં ખાલકના લેસેં પ્રાંણ
ઉઠો આલસ મોડી વીર ૪૮૭
હવડાં મારું આંણું ઠાંમ’
‘મમારેસ, મમારેસ રેલાખાલાઈ’ ૪૮૮
તું કિયા દાઢાની માહારી ખેંન ?
દંતપુત્ર કસ્તુરે વરી ૪૮૯
મહાદુખે રહી આ ઠાંમ’
‘ભલે ભલે હો માહરી માત’ ૪૯૦
આપી સુંદર રહેંવા જાગ્ય
ચંહેરાંચો સોભીતા સણગાર ૪૯૧
સ્મૃધ સઘલી તાહરી સર્વ
વણજરીયોમાં રંગે રમો’ ૪૯૨

ભદ્રા ઠરી રહી છે ત્યાંહેં	કરેં આણુંદ વણુજરી-માંહેં	
નારિ સુખ પાંમી છે નેટ	વધેં ગર્ભ પોતાનેં પેટ	૪૬૩
ખત્રીસી રસોધયો કરેં	તે લાખો જમીનેં ઠરેં	૪૬૪

દુહા

ખીજ જે વણુજરીયો	તેહનેં પડીયો ભાર	
‘કિહાંથી આવી કાંમીની?	રુપ તણો અવતાર	૪૬૫
આવસ્યેં એહનેં દીકરો	ઝાઝાં હોસ્યેં માંન	
ખેંન ખેંન માહેં કરેં	તે તો ફેગટ તાંન	૪૬૬
નારિ કરીનેં રાખસ્યેં	અધિકાર સુંખી એ તીર	
આપણાં એ ઉતારસ્યેં	નારિ એ તો નીર’	૪૬૭
વિચ્યારેં એ વણુજરીયો	‘પરહરીઈ એ પેંચ’	
રાખવી એ નવિ ઘટેં	નહી ઘટેં એ ઘેચ’	૪૬૮
પોઠ તિહાંથી ઉપડી	ઘડ પુર પાટણુ જાય	
ઠાડ્યું ટાંડું શુંદરેં	આનંદ અંગ ન માય	૪૬૯

ચોપઈ

વેચેં જે પોતાની વસ્ત	સોદો લેં છેં લોક સમસ્ત	
આવેં લોક પોઠી નીરખવા	ન્યાય અન્યાય પ્રીતેં પરખવા	૫૦૦
જાય લખાંનીયો ગાંમ જ માંહેં	જુઈ ખાજર તરતીખેં ત્યાંહેં	
દોસી દલાલ ગાંધીનાં હાટ	નેસ્તી નાંણાવટીયા વાટ	૫૦૧
જેતિ જેતિ આવિ સહુ નારિ	જિહાં શુંણીકા કેરા દરખાર	
ઠાલી માંચીયો ખેંઠી તેહ	આપ સમારેં રુડી દેહ	૫૦૨
અખીર અરઘજ બહેંક ખરાસ	પાંન કુલ નેં લીલવીલાસ	
કરેં રાગ નેં ગાઈ ગીત	અંગ સમારેં પુરી પ્રીત્ય	૫૦૩
તિહાં લખાંનીયો જોવા રહેં	તેહનેં ઉત્તર શુંણીકા કહેં	
‘ઇહાં તો મરદાંનાં કાંમ	કાંચનીયો કિમ આવી આ ઠાંમ?	૫૦૪
કાંચ કાંમ હોય તો કહો	હુંસ હોય તો વાસો રહો	
ખાવો પીવો નેં ખુળી કરો	સણુગાર નીત્યેં નવલા ધરો’	૫૦૫

હહા

હસી બોલી વણુબરિયો
તે ઘણી છે કુટડી
તમ મંદિર હોય માંનની
ટંકસાથ તમ ઘેરે પડે
ગાંમ સમંધ નહી ગોરડી
તમ ઘેર તે બેઠી રહે
તે ગુંણીકાએ સાંભલ્યું
તેહને સીર સ્વામી હસ્યે
વેચે તે વનીતા વડી
તે આવે અમ મંદિરે

‘એક નારિ અમ પાસ
તુંમ સહુને રાખે દાસ ૫૦
તો વેહેલું થાઇ ગાંમ
દે મનગમતાં દાંમ ૫૦
રઢીયાલી કેા રુપ
તો નિત્ય પધારે ભુપ’ ૫૦
‘વનીતા રુડે વાસ
તો અમને સ્યાંની આશ? ૫૦
દેઉ ઘણેરો ગરથ
સરે અમારો અરથ’ ૫૧

ચોપઈ

કહે લખાંનીયો ‘કહું તે કરો
વણુકાત્યે વણુપીજે વસ
લાખો નાયક ટાંડા-તણો
કરો તાંણી બેઠો જીહાં
કોટિક રુપ એ કાંમ્યની
માસ સાતમો તેહને પેટ
તે રાંમા રણુમાંથી જડી
કેશ કિધા’તા તે ઠાંમ
તમે તેહનો અલો હાથ
કહેજ્યો “એ માહરી દાસ
દંડ ઘણો તમને દેઇસ્યું
નાઠિ છે અઝો લેઈ ગરથ
તે વાતે અમ્યો દેઇસ્યું સાખ્ય
તે વાતની પ્રતિજ્ઞા કરી

વગર ગરથે નારિને હરો
તેહવો એક બતાવું દસ્ત ૫૧
જસ મહિમા જગતમાં ઘણો
સહુ કેા રમવા આવો તીહાં ૫૧
ભરજોવનમાં છે લાંમીની
એ ઇંધાણુ નારિનું નેટ ૫૧
વૃક્ષ ઘુલર ઉપર ચઢી
ભદ્રા કહે છે તેહનું નાંમ ૫૧
વઢો લાખા વણુજરા-સાથ
કિમ રાખિ લખાંની-પાસ ૫૧
માલ પોઠ લુટી લેઇસ્યું
સર્યો આજ મલ્યા તે અરથ” ૫૧
સહુ-કેા સાથ બોલીસ્યું લાખ્ય
સુંપીસ્યું તુઝને સુંદરી’ ૫૧

એહવો થાપ લાંમીની લાવીયાં	તરુણી સહુ ટાંડે આવીયાં
લેઈ પોતાનો સઘલો તાય	આવિ ગુંણુકા કરવા નાય ૫૧૮
રીઝ્યો લાખો ઘરમાં ગયો	ખોલ ભદ્રા-પ્રતેં કલો
‘એક મોહર સોનાની’ લ્યો	જવો ખાહર ગુંણીકાનેં ઘો’ ૫૧૯
ભદ્રા ખાહર આવી આપવા	ગુંણુકાનેં રુડું થાપવા
જોટલેં તેણીઈં અલ્યો હાથ	પાડિ ખુમ વઢી તે-સાથ ૫૨૦
ઝાલી લાખા-કેરી ખાંડ	લેઈ ઝાલી રાજદારા-માંહેં
‘વેચાવું પોઠ તાહરી	કિમ રાખેં દાસી માહરી ૫૨૧
એ ભદ્રા દ્રવ્ય લેઈ ગઈ	ઝાડ ઉમરા-કેરેં રહી
સાટેં પાછિ આપો મુંનેં	નહીતરદરબારલેઈજઈસ્યુંતુંનેં” ૫૨૨

હુહો

લખાંની કહેં ‘લાખા સુંણો	ખોઈસ સઘલો માલ
કાઠિ મેલ્ય એ કાંમ્યની	સીદ પડેં છે ખ્યાલ? ૫૨૩
સાખ્ય પુરીસ્યેં સહુ તાહરી	નહી વણજારિ એહ
ઘેંર કિમ રાખેં ગોરડી?	દેખી રુડી દેહ?’ ૫૨૪
ગલેં ઝાલી ઘણે જણી	કાઠિ મેહલી ખાહ્ય
ગુંણીકા ઘેંર લેઈ ગઈ	નક્ષત્ર-સરખી નાય ૫૨૫
દિધાં વધાંમણાં વિધવિધેં	ઉછવ અધિકો હોય
રુપ રંભા એ રાજવી	કલી ન સકેં હોય ૫૨૬
માંનની ઘાહલી માલીઈ	સહુ કો લાગેં પાઈ
અમૃત ચીજ આગલ ધરી	ચીતમાં સહુ કો ચાહેં ૫૨૭

‘અમ્યો સહુ તાહરી દાસીયો	તું માહરી સરદાર
પાંન આવો પ્રીતેં કરી	પેંહેંરા શુભ શણુગાર ૫૨૮
ખિજ લોક જે આપડા	માંનવ રુડાં મન
દિવાલી તેહનેં વરસમાં	આવે એકજ દિન ૫૨૯

નિત્ય દિવાલી આપણે	નિત્ય નવા સાણગાર	
નિત્ય નવાં પાણુરણ પહેરણે	નિત્ય નવા ભરતાર	૫૩૦
નિત્ય નવા અંગ અર્ધજા	નિત્ય ચાતુરી ચંત	
નિત્ય નવી સંગત્ય લક્ષી	નિત્ય કાકીલા કંથ	૫૩૧
જે આવે તે નર નવો	કરે પરાંણે પ્રીત્ય	
લાવે વસ્ત લેખાંવની	એહ આપણી રીત્ય	૫૩૨
બિજી જીવતિ જાર કરે	પલક એક પરવેશ	
દેખાડે સહ આંગલી	રહી ન સકે દેશ	૫૩૩
બીડી બંધે સહ બાપડી	જોઈ ન સકે જાર	
નિરભયથી નીસ્યંક-ચું	લોગવીઈ ભરતાર	૫૩૪
લાહો લાખીણો લીજીઈ	મનુષ્યા-દેહનો મેલ	
ચંદેરો ઉઠો ખાવો પીવો	અહુરનીશ ખાંત્યે ખેલ	૫૩૫
ભદ્રા મન વીચ્યારીયું	‘સંકટ આવી સાથ	
ના કહેતે નહી ઉગરું	પડી હરામી હાથ’	૫૩૬

છપય

ફટ પડ્યો અવતાર જે રહ્યું નાર્યતું ખાર્યે

ફટ પડ્યો અવતાર જે ગુંણ સત્રુના ગાર્યે

ફટ પડ્યો અવતાર જે જાર સાતનું જીઈ

ફટ પડ્યો અવતાર જે નામ બાપનું ખુઈ

પરવશ પરસેવન પરધર નિત્ય પરદેશ ફરવું ઘણું

ફટ પડ્યો શાંમલ કહે શુભકૃલમાં ગુંણીકાપણું

૫૩૭

કુલ રુડે કલંક રંક કરે રાજાને

કુલ રુડે કલંક મટે માંન માઝાને

કુલ રુડે કલંક બહુ પરીયા ખુડાડે

કુલ રુડે કલંક આશ્ય સાંચિ ઉઝાડે

સાસરે મુસાલ સજન સહ ખુડાડે તે આપને

સાંમલ કહે સમાંણસાં રખે તજે કો આપને

૫૩૮

ચોપઈ

‘એહને’ કુલ તો એ વ્યાપાર હું પરવસ પડિ અપાર
હવેં હું ર્યો કરું પરપંચ નથી કેા છુટાનો સંચ’ ૫૩૯

છપય

પરવશ પડીયો વાઘ લાગ પડેં તો છુટેં
પરવસ પડિયો રાયો દાવો આવેં તો રુઠેં
પરવસ પડિયો સાપ આપ ચાલેં તવ ખાઈ
પરવસ પડિયો ચોર કોર પાંમે તો જાઈ
પરવશ પડિં જે પ્રેમદા કુલ સુધ્યેં લેઈ ખાપનેં
સાંમલ કહેં કઠણ અતિ પરવશ રાખેં આપનેં ૫૪૦

ચોપઈ

‘સંકટ મોહું આવિ પડયું	જુહું કલંક મુજ મસ્તક ચઢ્યું
ઈશ્વર રાખેં માહરું આપ’	જપવા માંડ્યો તેહનો જાપ ૫૪૧
હઈયડેં દુખ પણ મોઢેં હસી	બ્રાંત ન આણેં તેહમાં કસી
‘ખાઈ એક માયું છું માંન	પ્રસવેં જહાર સુધી સંતાંન ૫૪૨
તારસુધી નવિ કહેંર્યો તમ્યો	એકાંત્ય જાગ્યો ઉતરીઈ અમ્યો
કોય પુરુષ-સાથેં નહી રમું	લોજન માહરી મેલેં જસું ૫૪૩
પછેં તમે કહેસો તે કરું	ધન રલી આપી ઘર ભરું
કરીગરી કહું છું માતા તુંનેં	એટલું માગ્યું આપો મુંનેં ૫૪૪
સહુ તે વાતે સુખીયાં થયાં	ઠરી લદ્દા તે ઠાંમેં રલાં
અવધ્ય થયા પુરણ દશ માસ	પ્રસંચો પુત્ર પોહોતી મનઆસ ૫૪૫
સાક્ષાત્કાર કેા બિજો કાંમ	દેવરુપ દેવાંસી દાંમ
આગતસ્વાગત અદકેરી કરેં	જોતાં મુખ દુખ સઘલું હરે ૫૪૬

પુત્રનેં નવરાંચો નારીઈ
રવી-કીરણ પડ્યાં જોટલેં
‘ખમા ખમા’ કહું વતન
અમુદ્યક જુગતેં જેં જોડય

ખાલા ખેંહી આપેં ખારીઈ
આવી છીંક સુતનેં તેટલેં ૫૪૭
પડ્યાં ખોલામાં જેં રતન
નહી તેહનેં ખાંપણ ને ખોડય ૫૪૮

વચન સ્વામીઈ કહ્યું તે મધ્યું
વિત્ત! દિન હવેં ચ્યાલીસ
‘હવેં વેં પાર તમે જારી કરો
નિત્યે છીકો ચ્યારેક ખાય
કાંમીની કહેં ‘હવેં સ્યું કરું
જિહાં જાવું તીહાં કાંદે પડું
ઇમ વિચ્યાર કરેં જોટલેં
‘ખાહ્ય’ આળ્યો છેં મિત્ર માહરો
પછેં રમાંડજો તાહરો તાંન
ખોલી લદ્રા શાંમા-સાથ
‘આજ એકાદશીનું વૃત
રતન તે નારીઈ નીરખીયુ

ઇમ કરતાં પડી છેં રાત્ર
એ પ્રેમદાનો પુત્ર જ મરેં
પુત્ર હરી એહનો લીજીઈ
નારિ ભરનીદ્રામાં જાહરેં
સ્યુંખ્યો તે દાસીનેં ત્રત
ગઈ દાસીયો રણ-મુઝાર
નાંખે કુપ-માંહેં જાહરેં
‘આ અવતાર ગુંણિકાનો દેહ
એહવામાં કરીઈ આ કમ’
ઇમ જ્ઞાન વિચ્યારું મન
જીવતો મુંદ્રી વનીતા વટ્ટી
‘તમ્યો કહ્યું તે કારજ કિધ
ઝખકીનેં જાગી તે નારિ
પેટ-માં હેં પડિ જાહુ કાલ

કહેં લાંમ્યની ‘મુઝ લાગ્ય જ દેહ્યું’
નાંમ્યું તે ગુણકાંઈ શીશ પ૪૯
હેત આવેં તે ઉપર ધરો’
રતન એકઠાં ગાંઠેં થાય પ૫૦
આંહાં-થડી તે કમ નીસરું
પુરુષ-હાથ કિમ જઈ ચહું?” પ૫૧
ગુણકા તીહાં આવી તેટલેં
દેખાડય લાવ તેહનેં તાહરો પ૫૨
હવડાં મનાવ્ય માંટીનું મન’
આખ્યું રતન અમુલ્યક હાથ પ૫૩
ન કરું કાંમ કુડું હું ત્રત’
અમુલ્યક પારખેં પરખીયું પ૫૪

ગુંણિકા કહેં ‘દાસીનેં વાત
તાહરેં કાંમ આપણું કરેં પ૫૫
ઉંડા કુપમાં નાંખી દીજીઈ’
લીધો પુત્ર તેંહનો તાહરેં પ૫૬
‘નાંખો કુપ પમાડો મૃત’
દિઠો કુપ એક તેણી ઠાર પ૫૭
દયા દિલ આવી તાહરેં
નીચ રોજગાર નારિનો નેહુ પ૫૮
સ્યો કરીસ્યેં આગલ ધમ’?”
કુપ-કંઠેં સુઆર્યો તન પ૫૯
પોતાની રાંણિનેં મલી
કુંવર કુપમાં નાંખી દિધ પ૬૦
પુત્ર ન દિઠો તેણું ઠારિ
‘કિહાં ગયો માહરો એખાલ?’ પ૬૧

કાલાવાલા કિધા ધાણા કુંણ માનેં તે તરુણી-તણા ?
એક કહેં 'હાંકીણ ઉધરિ' એક કહેં 'લીધો વ્યંતરી' ૫૬૨
એક કહેં 'બડ્યાડેં લીધ' કોડય પ્રકાર એહવા બહુ કીધ ૫૬૩

છપય

ભુંડું દેહમાં દુખ ભુખ તેથી પણ ભુંડી
ભુંડું દેવું દાંમ કાંમિની કલંકે કુડી
ભુંડું અતિ અનાથ્ય તેથી ભુંડું દાંમ નહી
ભુંડો કુઆમેં વાસ ભુંડું સ્ત્રી-સુખ નહી
ભુંડું ભાર ઉપાડવું ભુંડું કાસદું કરવું ઘણું
ભુંડાથી ભુંડું ઘણું સાંમલ કહેં સુત મરવા-તણું ૫૬૪

ચોપઈ

દાવાનલ પડવું સાર લલો હેમમાં ઠરવો ઠાર
કોટિ દુખ ભુંડું કહું કથી ભુંડું પુત્ર-વિજેગથી તથી ૫૬૫
વિચારી વનિતાઈ વાંહ્ય 'હેવેં તજું હું માહરા પ્રાંણ
કદાચિ જીવ તો માહરો જસ્યેં તો કલંક ચઢ્યુ તે સાચું થસ્યેં ૫૬૬
જીવતો આવેં માહરો કંથ કાલ્ય વોલસ્યેં પ્રોઠો પંથ
માહરેં વિજેગેં તજેં તે દેહ એહવો નર નારીનેં નેહ ૫૬૭
જીવતો નર ભદ્ર પામેં કહેં લોક જોયું તે સાચું કે ફોક
આવરદા સુતનો અધિકો હસ્યેં તો બાલીક માહરો જીવસ્યેં ૫૬૮
ઇમ કરીનેં વાલ્યુ મન ઈશ્વર વાલસ્યેં માહરો દિન ૫૬૯

છપય

કોયક દિન અમૃત અહાર કોય દીન લુખી લાજી
કોયક દીન ગણુઆણા પાય કોયક દિન ચઢવા વાંજી
કોયક દિન સુંદરી સેજ કોયક દિન ભુંમી સોવું
કોય દિન વીવા હોય કોયક દિન રીસેં રોવું
કોયક દીન રલવું રીઝમાં કોયક દિન ખોવા દાંમનેં
સાંમલ કહેં હિમત્ય ન મુંડીઈ સંભારીઈ શ્રી રામનેં ૫૭૦

ચોપઈ

‘સાંભલ ગુંણકા તું પણ માત	તુઝ આગલ કહું સાચી વાત
દિવસ એક બીજા પંચાસ	મ કરે તું રત્યાનિ આસ ૫૭૧
તાહરેં રત્યા-નો સ્યો છે અરથ	તાહરેં તો જોઈછે છે ગરથ
તે વાતેં આપું તુઝ લાંચ	આખ્યાં રતન અમુલ્યક પાંચ ૫૭૨
અંધારેં અજુવાલું થાય	નરખી નારિ હરખી મન-માંહેં
સંતોખી રાખી તે ઠાંમ	પંચાસ દિવસ ન લે કે નાંમ ૫૭૩

દુહા

એક રાક્ષસ ઉતાવલો	જલ પીવાનેં જય	
દીઠો કુચર કોડામણો	હરખ્યો તે મન-માંહેં	૫૭૪
હેતેં ચાંખ્યો હઈયડા-વિખેં	પ્રીત ઘણેરી પેય	
રહેંતો એક ગુફા વિખેં	લાવ્યો તેહનેં ઘેંચ	૫૭૫
કાંમદુર્ગા એક ગાવડી	હાકિ લાવ્યો સુધ્ય	
ઉછેરેં આદર કરી	પાઈ તેહનેં દુધ	૫૭૬
સખલસંઘ રાજ-તણી	કુચરી રુપનીધાન	
ઉપાડી આદર કરી	સુંખ્યો તે સંતાન	૫૭૭
ઉપાસન જક્ષણી-તાણું	પુરણ તે પરસન	
આવેં તે ઘેંર આપવા	દેવિ તે દરસન	૫૭૮
પ્રથમ પ્રસન્ન જક્ષણી	તેહ-તણો પ્રતાપ	
એક કુચર બીજી કાંમ્યની	ત્રીજો તે આપેઆપ	૫૭૯
પાડયું કોડેં કુચરનું	રતનસાગર શુભ નાંમ	
નીત્યેં થાઈ એકઠાં	મુંકે ઠરી તે ઠાંમ	૫૮૦

ચોપઈ

લક્ષ્મી એક સમે માલીઈ	ઝાંખેં છે ઝેંઠી જાલીઈ	
તેહ-તલેં જાવાની વાટ	ઝેંઠો એક તલેંટી ભાટ	૫૮૧
કવિત વખાણેં તે કેા નવિ કલેં	માંનવ લોક સાંભલવા મલેં	
તેણેં લણ્યું કવિત જ એક	કહી વાત તેહમાં વિવેક	૫૮૨

છપય

સ્વરુપમાં તો કાંમ સમાં સપુતેં સુરો

રાજ્યેં રુડો રાંમ નામેં રુડો પરમેશ્વર પુરો

કનક-દાંનમાં કરણ તરુણ તો રુડો તેજેં

સત્યવાદિ હરીચંદ્ર આસન શુભ હેજેં

બલરાવ બલીયો દાંનમાં ઇશ્વર જે ઘર જઈ અહ્યો

કહેં સાંમલ કલીઝગ-વિખેં દુખભંજન વીકમ વડો

નનો અક્ષર નાંમ ભલે મધ્યે જે નવિ ભણીયો

સુખ કિધું સંસાર પાર અવની અહુરણીયો

પરદુખ સુંણતેં કાંન મન તજેં પાંણ અન

માયા માહા પરતાપ આપ મનવેં તે મન

થયુ થાય નેં જે-જસ કોટી લોક કહેં થકી

દુખભંજન વિકમ-સમો શાંમલ કહેં સરજ્યો નથી ૫૮૪

ચોપઈ

એહવો પંથ જતાંમાં વાટ

સાંભલ્યું તે કાંમીનીઈ કાંન

કહેં પુતલી ભોજ સુંણય વીર

એક દિવસ ભિક્ષા-કારણેં

કહેં ભદ્રા 'સાંભલ્ય રે ભ્રમ

તુઝ મુઝ વચેં સીતાપતિ રાંમ

સાચું બોલું તાહરેં સાથ

પછેં કહ્યું કરો એ કાંમ

માંનું પાડ ઘણો તાહરો

વીકમસેન બેંઠા હોય જીહાં

તેહનો પ્રતિઉતર લાવજ્યો

આવસ્યો પાછા ફરી વતન

ભણી ગયો ભલેરો ભાટ

સાચું જુઠું જોડેં અનુમાન ૫૮૫

જોજ્યો શ્રી વિકમનું ધીર

આવ્યો ટહેલ બ્રાંમણ બારણેં ૫૮૬

માન્ય કહ્યું એક માહરો અમ

રખે કુડ કરે જો કાંમ ૫૮૭

પ્રથમ રતન એક ઝાલો હાથ

જાવો આપ ઉજેણી ગાંમ ૫૮૮

કાગલ લેઈ જાવો માહરો

સુંપવો પત્ર જઈનેં તીહાં ૫૮૯

સીઘ્ર સીઘ્ર વહેંલા આવજ્યો

તાહરેં આપસ્યું એક રતન' ૫૯૦

આપ્યો પત્ર એક પ્રીત્યેં લખી   આલ્યો વીંત્ર આસીસ જ લખી
રાત્ર દિવસનેં સાંઝ સવાર   દિવસ થયા પનર નેં બાર ૫૯૧
નગર ઉજેણુ ઉતમ નિરખીયું   હરદેવનું હૃયયડું હરખીયુ ૫૯૨

છપય

ઇંદ્રપુરિ-આકાર, વરણ અઠાર ભરી છે
વિશ્વકરમાએ સિદ્ધ, જાણિ એ લંક કરી છે
જાણે ભાગીરથી ગંગ તરંગ, ક્ષીપ્રા ઠેઠ ઠરી છે
માંનસરોવર માંન, અનુમાનેં સરસ સરી છે
દેઉ ઉપમા કિંમ દેવની જે નજરેં દીઠી નહી
સાંમલ કહેં નગર ઉજેણુમાં તેજપુંજ દીઠી તહી ૫૯૩

ચોપઘ

હરખ'તો હરદેવો જાય સમીપ આળ્યો રાજસભાય
ધાર અંધ ઉભા છે ધીર વહેં કરમેં જોઠા છે વીર ૫૯૪
અવર ઉપમા નવ્ય દેવાય નથી ખાધી સુંઠેં કોહની માય
તિહાં વિપ્રે દિધી આસીસ 'રાજ અવિચલ કોહિવરીસ ૫૯૫

છપય

પંચ-તણાં પ્રાકેમ લહેંર સાતાંની સોહેં
નવ રાખો તુઝ નેહ દેહ દશ મહિમા મોહેં
એકવીસ-તણો વીસવાસ પનર હો તાહરેં પુરી
બત્રીસ ચૌદ બહોતર આઠ સાલેં સતિ સુરી
એક તણી હો આમના ચ્યાર ધર્મ ચીતેં ચઢ્યો
અગીયાર તણો આદર અધિક તે સાંમલ સત્ય વિકેમ વડો' ૫૯૬

ચોપઘ

પ્રદક્ષણા કરી લાગો પાગ્ય સુંદર ખેસવા આપી જાગ્ય
'કિહાંથી આવ્યા નેં કિહાં રહો કાંમ સેવક-સરિખું કાંય કહો' ૫૯૭

છાડ્યો છેડેંથી એક પત્ર કર સુંખ્યો વીકમને તત્ર
 ‘હું નથી જાણુતો સ્યું છે કાંમ પત્ર આપવા આંખ્યો આ કાંમ’ પદ-૮
 વાંચ્યો કાગલ વીકમ વીર આલ્યાં આપ નયણેથી નીર પદ-૯

છપય

અમૃતવાડિ માંહેં તિહાં એક ગદાલ પેઠો
 માંનસરોવર-નીર તીર જઈ ધુક જ બેઠો
 નિરમલ ગગા-તોય જોય ગલીમાં ઢલીયો
 પદમની પ્રેમદા પુત્ર ભુતવત માંનવ મલીયો
 વાંણી એહ વીલોમ છે કેહે કામની કહું છું કથી
 સાંમલ કહેં વિક્રમસેન્ય-વિણુ તાહરું દુખ હરવા કેા નર નથી ૬૦૦
 રાસલીયોના સૈન્યમાં એક ગાય ગધ છે
 કાગણી-કેરી કેટિ હંસી હારી રહી છે
 વિજયા-કેરાં વન તુલસી તીહાં પડી છે
 સીપો સંખ્ય અસંખ્ય ઝવેંર મણી જુગત જડી છે
 રાક્ષસીયોમાં રુખ્યણી કથીર-મધ્ય કાંચન કથી
 સાંમલ કહેં વિક્રમસેન્ય-વીણુ સુલ કરવા સમરથ નથી ૬૦૧
 ઝાઝા લસણની ખાંણ્ય ખિંદુ ખરાસ-તાણું છે
 મુરખ-કેરી મોટય ભલેં એક ભાવ ભણી છે
 રેણુ-તણુ છે સરૂ કિંતુ કરતુરી ભેલી
 ઝેંહેંર-તણી છે ઝાલ માંહેં સીથ સાકર મેલી
 વાડય શુલ કાંટાં-તણી હગી કેલ કપટેં થકી
 સાંમલ કહેં વીક્રમસેન્ય-વીણુ જલવનારો કેા જન નથી ૬૦૨

ચોપધ

ચેત્યો રાજ ચમક્યો મન બ્રામણને આખ્યું ભોજન
 શુભ વાત લાખ્યો જે સાખ્ય આપી નગદ મોહોર એક લાખ ૬૦૩
 સાંઘ્ય સાત-માંહેં તે ભરી રથ રુડો આખ્યો જોતરી
 ‘મંદિર પધારો માહારાજ કરો રુડાં તે કુલનાં કાજ’ ૬૦૪

બ્રમ કહેં 'આવ્યો છું કાંમ
લેખ લખી આવ્યો હાથમાં
મન-વેગની સાંઠજ એક
અન-જલ નીદ્રા-સુખ તજ
ત્રીજે દિન આવ્યો તે કાંમ
નીશા-ચરચા જોવા-કારણે

દિઠિ સાંઘ્ય ગુંણિકાએ વલી
'જે જન એ માગે તે દેઉ
જેહ ચરીત્ર રાંમાની રીત્ય
પરનારિ સહોદર જેહ
ઉચી ખેંઠી અટારીઈ
'તાહરેં ઘેંચ' હોઈ જે દાસ
જાહરેં મંન માંને માહરું
તેહ વાત ગુંણીકાનેં ગમી
લીધો આપેં દીપક હાથમાં
દસ યોગણિ તેહનેં દાસ
રાજા સહુનેં દષ્ટેં જોય
લદ્રા ખેંઠી રાજસરૂપ
અકલપણેં જોયો આકાર
'વિપરિત એ વનિતાનિ વાત

પ્રતિઉત્તરલખી આપો આ કાંમ'
વિપ્ર જોલાવ્યો સહુ સાથમાં ૬૦૫
પોતેં પાખરી કરી વિવેક
ચાલ્યો ભુપતિ ભાંમિ ભજ ૬૦૬
ગઢ પાટણ ગુણવંતેં ગાંમ
ખેંઠો ગુંણીકાનેં ખારણેં ૬૦૭

ઘણિ કાલ્ય તે વેલાં ગલી
સાંમંત કેરી સાંઘ્યજ લેઉ ૬૦૮
કરી દેખાડેં પુરણ પ્રીત્ય
ચુકેં કિમ દેવાંસી દેહ' ૬૦૯
હાવ ભાવ માંડ્યો નારિઈ
પ્રીત્યેં લાવ્ય તુ માહરેં પાસ ૬૧૦
તાહરેં કહ્યું કરું હું તાહરું'
નરપત્યનેં નારિ તે નમી ૬૧૧
તેડ્યો રાજાનેં સાથમાં
પ્રીતેં સહુ દેખાડિ પાસ ૬૧૨
વખાંણ વાતમાં નાવેં કોય
તિહાં લાવિ ભાંમિ તે ભુપ ૬૧૩
દિઠો ભુપતિઈ ગદુ ભાર
ન હોઈ ગુંણીકાનિ એ જાત્ય' ૬૧૪

છપય

આલ-માંહેં જિમ ઇંદુ રહેં પટંતર પામિ

વિભુત-ઢાંકયો જિમ વન્હિ દીઠેં દૈવત તે દાંમિ
ટોલા-વિછોહી હરણ જિમ એક ફરંતિ

સહુ રાક્ષસીમાં સીત ચિત ઇંમ કોધ કરંતિ

જેહવું કમલ કરમાંવિયુ અવનિ કલ્પવૃક્ષ ઉખડ્યુ

સાંમલ આકારે ઉલખી મહિપતિ જોતાં મુખડું ૬૧૫

ચોપાઈ

રાજા કહેં 'સ્યાંમા સુણ્ય સુલ	માનની કહેં મંદિરનું સુલ'	
વિકસ કહેં 'કહું એક વાત	દિવસ રહુ તુજ મંદિર સાત	૬૧૬
તુજમાં તે વિદ્યા છેં કસી	કહેં બ્રાંત્ય ન રાખેસ કસી'	૬૧૭

હુહા

શુંણિકા કહેં 'પંથી સુંણો	હાર જીતની હોડ્ય	
સારિ પેંરેં સોગઠાં	તુજ કેહેં રમવા કેાડ	૬૧૮
બલાડી બુધ્ય-આગલી	દીપક રાખેં સીસ	
રમીધં આપણુ રીઝમાં	હોડ્ય બુધ્ય આ દિસ	૬૧૯
દીપક નાંખી છેં દેખતાં	તો હોડ્ય કહે તે દેહું	
ડગેં નહી તુજ દેખતાં	તો સાંઠ તાહરી લેવું'	૬૨૦
લખ્યાં કરાવ્યાં લોકમાં	રાખ્યા રુડા રાજ	
રમત માંડિ તિહાં રીઝમાં	કરવા રુડું કાજ	૬૨૧
બેસાર્યા સાખી બારણું	પ્રીત્યેં માંડ્યો પાટ	
દીપક મીની-મુસ્તીક ધર્યો	વીપરિત દિઠી વાત	૬૨૨
ડગાવેં નહી દિલ-થકી	કૌતુક જુઠું લોક	
'હવડાં સાંઠય હારિ જસ્યેં	ફજેત થાસ્યેં તે ફેાક'	૬૨૩
પેય' પેય' જોયું પારખું	'જીતેં એહ જરૂર	
ચરિત્ર કરિધં કાંચક ચિતથી	તો રહે નામનું તુર'	૬૨૪
વૈતાલ સમરીયો વિક્રમેં	'નિરમલ તાહરું નામ	
ઉપાય કરું કાંચ અલિનવા	કરો જરૂરી કાંમ'	૬૨૫
થયો કુતરો કારિમો	જેહવો કાંચક જોધ	
બિલો કેા દેખેં નહી	કરીનેં ઉઠયો કોધ	૬૨૬
નાઠિ દિવો નાંખીયો	થયુ અંધારુ ઘોર	
'હારિ હારિ હારિ' કહું	ચતુરા થૈ તે ચોર	૬૨૭
રાજા કહેં 'રાંમા સુંણો	બીજુ બલ કાંઈ હોય	
તો દાખવો સહુ દેખતાં	કલી ન સકેં કાંચ'	૬૨૮

ચોપઈ

તે જુવતિઈ જોડયાં હાથ
‘તમારું કહ્યું સીર પર લેવું
વડો દિસેં છે તુ કે વીર
રાજા કહેં ‘સહુનેં સુલીઈ દેવું
નિરમલ એક નારિનાં એંન
ગુણિકા કહેં ‘હું તાહરી દાસ
દિન બોલ કાંમિનીઈ કહ્યા
‘સાચું બોલો મુંકું જીવતિ

ગુણિકા કર જોડીને રહી
‘અન્યાય અમ્યો કીધો છે ઘણો
કિધું એક અઘટતું આંક
વિક્રમ કહેં ‘સુત માર્યો જોહ
કહેં દાસિ ‘સાંભલ્ય રે ભુપ
મુંકયો જીવતો તેહની તીર
પરદુખભંજન રાજી હોય
માલ ખજાનો ખકસી દીધ
ઘડીયા જોજન સાંઢેં ધરી
‘ન કરેસ ચિતા રાખે ધીર
પરનારિ-સહોદર એંન
વાટેં જાતાં વાત જ થઈ

‘કસ્તુરચંદ પરણ્યો’ તો પ્રીત’
‘વણજારાનેં હાથે ચઢી
ભાગ્યકરમરેખાનો ભલો
તેણે વખાણ તમારું કર્યું

બોલી તે સામંતને સાથ
હાય હોડયમાં કહો તે દેવું ૬૨૯
નારિ નેટ ઉતારું નીર’
ઘરખાર ખુંચીને લેવું ૬૩૦
એક જીવતિ રાખું એંન’
જિહાંકહે તિહાં વસું જૈ વાસ’ ૬૩૧
દેવરુપને આવી દયા
આ જોગ્ય કિહાંથી આંણી જીવતિ’ ૬૩૨

સુલ વાત માંડીને કહી
માર્યો પુત્ર એ પ્રેમદા તણો ૬૩૩
હારિ તમથી તે વાંક’
લાબ્ય દાસિ મોહ આગલ્યા તેહ’ ૬૩૪
નથી કુંવર મેં નાંખ્યો કુપ
આવી ઘેર ભરીને નીર’ ૬૩૫
એહથી દુખ પામેં કિમ કોય
ભદ્રા ભાંમ્યની સાથેં લીધ ૬૩૬
આપ રાય અસવારી કરી
હું બંધવ તાહરો વિક્રમ વીર ૬૩૭
તું માહારી માતા-જણી બેંહેંન’
કરમકથા માંડીને કહી ૬૩૮

કહી માંડીને તેહની રીત
ઘણું સંકટ ગુણીકા-ઘેર પડી ૬૩૯
ભાટ વાટમાં સાહમો મલ્યો
સાચું હરદેવ સાથેં ધયું ૬૪૦

વિપ્ર મોકલ્યો વેગે કરી
સકલ દુખ વિસાચું મન
એક છીકતાંમાં અડે
કસ્તુરચંદ સાંભરે છે કંથ
તે દુખે રહેવાતું નથી
માહારાજ મુને કાસિ વૈલાવ્ય
રાજા કહે 'ધરો માં દુખ
થોડે દિવસે દુખ વાંમસ્યે
મુવા પછિ મલે નહી કાય
સ તોખિને રાખિ નાર
આહુકાર અતિસે કિયો
સ્યાંમાઈ સમસ્યા કરી
રાખિ સાંઠ કહી એક વાત
આખ્યાં રત્ન તેવીસ અમુલ્ય
વિદાય થઈને મારગ પલ્યો
બાધુર થઈને બેઠો છે રથ
રાખી સાંઠ ઉલખીયા આથ
વિપ્ર કહે 'મુઝ ભાગ્ય જ ભલ્યું
કર્યા વિદાય ભુપતિ ભાવિયો
મહેલ પુત્રીયો-કેરા જાહાં

આવ્યા વીર ઠેકાણે ઠરી
રત્નસાગર સાંભરે છે તન ૬૪૧
રત્ન બે અમુલક જડે
ગયો વેગલે પ્રૌઢે પંથ ૬૪૨
કેઇ પરે પ્રાણ તજું સર્વથી,
ચીઠિ કરવતની કરી આલ્ય ૬૪૩
ઇશ્વર તાહરી ભાગે ભુખ
જીવતો નર ભદ્રા પાંમસ્યે ૬૪૪
કોટિ ભ્રમાંડ-કુલ ઉથલ હોય
મલો ભાટ વાટે તે ઠાર ૬૪૫
રુઠો દેખિને આસિસ જ દિયો
એહની વાતે આંતરડી ઠરી ૬૪૬
પસલી આપી મોહારની સાત
જેહવાં ચિંતામણી સમતુલ્ય ૬૪૭
વિપ્ર બચારો સાંહમો મલ્યો
ઘણું સાંઠ ભરીને ગરથ ૬૪૮
રત્ન બાર આખ્યાં તે હાથ
માગવું સાત જનમનું ટલ્યું ૬૪૯
ઉજેણું અધીપતિ આવિયો
ઉતારિ ભદ્રાને તિહાં ૬૫૦

દુહા

કસ્તુરચંદ વીવહારીયો
ભર્યો બીજો તે દેસનો
જકર પણ જાવે થકી
આવ્યો અરણુવ અગાધ થઈ
ગુણીકા રહે ગુલતાંનમાં
આવે વિદેસી વાટમાં

વેચી ઝાઝો માલ
અનરગલ અપાર ૬૫૧
પલ્યો તે દેસી વીર
ગુલતાંને ગંભીર ૬૫૨
તેહને રાજા-સાથે મેલ
તો ખરો રમાડે ખેલ ૬૫૩

ભારે ઉપાસન ભુતનું	વેચ્યું તે વેચાય	
ખીણમાં થાઈ જીવતું	ક્ષણમાં તે મરી જાય	૬૫૪
વાંદાણ રોક્યાં તે વાટમાં	‘લાગે’ દાંણ મુઝ દાયો	
આવિ ચઢે છે ગાંમ તો	હવે આપીને જાયો’	૬૫૫
કસ્તુર કહે ‘રે કાંચની	તું સી પુછે વાત	
ચું માગે છે દાંણમાં	કહે ભલેરી ભાત્ય’	૬૫૬
‘સાચા સાંમુ જોયું નહી	વોલાવી દેયું વાટ	
ખુંચી લેયું જુઠા-તાણું	ઘણું ઘડીને ઘાટ’	૬૫૭
સાખિ કર્યા તે સાંમટા	રાજ હજુરે રીત્ય	
વચ્ચમાં ઈશ્વર આંણીયો	પંચ પ્રમાણે પ્રીત્ય	૬૫૮

એક મૃત્યક વરસાં વીસનું	કરંક સરખી કાય	
આંણિ આગલ્ય નાંખીયું	તે દેખે સરવ સભાય	૬૫૯
‘મુયો છે કે’ આ જીવતો	ખાખત એ ક તું ખોલ્ય	
સહુ સભા તિહાં સાંભલે	મનનો પરદો ખોલ્ય’	૬૬૦
વિચાર કર્યો સહુ વાંણમાં	‘જો જીવત કહીઈ પેંચ’	
તો કહેચે ઉઠાડી મોકલો	હવડા માહરેં ઘેર’	૬૬૧
મહાજન મલી ઠરાવિયું	‘એ તો મૃત્યક હોય	
કરંક છે કે દીવસનું	જીવતું ન કહેં કાય’	૬૬૨
પ્રવેશ કર્યો પ્રીતેં જઈ	જડ તે ચૈતન થાય	
આલસ મોડી ઉઠીયો	રીઝ્યો તાહરેં રાય	૬૬૩
માલ મુંકાવ્યો મંદિરેં	હાર્યો કહીનેં હોડ્ય	
હોડિ ખેંસારી હાકિયા	ખરી દેઈનેં ખોડ્ય	૬૬૪
કસ્તુરેં વિચારી કલ્પના	‘સર્યો ન એકે અરથ	
જોયું ઘર જુગતે કરી	ઘણોય ભર્યો છે ગરથ	૬૬૫
પરમેશ્વરેં આખ્યો હસ્યેં	જાતિ વેલાં તન	
રત્ન હસ્યેં ઘર છીંકતાં	ઢગ ખાધા છે ધન’	૬૬૬

આપેં થકિ તે એકલો	ચર્ચા જોવા કાંમ	
ત્રાંબાવતી તે નગર ગયો	ઘેંર પોતાને ગામ	૬૬૭
પુછ્યું જૈ પટંતરેં	ડાહ્યો દિલ એકાંત્ય	
ભારે એક માંણસ ભલું	ભાગી મનની બ્રાંત્ય	૬૬૮
‘કુવલદંત કોડપતિ	કુસલ છે કહો કાંમ	
વ્યાપાર-વણજ કેહવા કરેં	ગુણ કેહવો છે ગાંમ’	૬૬૯

ચોપઈ

‘રખે વિર પુછેં તે વાત	તે ઘર વરત્યો માહા ઉતપાત	
તેહનો કુંચર ગયો પરદેશ	ઘેંર વહુચર રહી જોવન વેશ	૬૭૦
હરાંમ બુધિ તે નારેં કરી	પીહર મુંકી તેહનેં પરહરી	
તેહનેં પીતાઈ જાણ્યું આપ	મુંકિ વન તેણેં પણ આપ	૬૭૧
ત્રાંબકસેન્યેં તે જાણિયું	અરમાંન મનમાં આંણિયું	
લુટી લીધા ભારે ભંડાર	ગયો કાર ખોયો વેંવાર	૬૭૨
સરવ પેઢીયો ઉઠી ગઈ	ભુગલ સાટેં ભોગલ રહી	
દત હતા તે દાતાણુ થયા	હવડાં સદાવૃત લેવા ગયા	૬૭૩
લગર ખાઈ ભરે છે પેટ	વેપાર-તાણી ઉઠી છે વેઠ	
શુમાસતા જાપ દેતા નથી	તેહ-તાણી સી કહું કથી’	૬૭૪

દુહા

પલેં થયો તે પાટવી	લાગી જુગતેં ઝાલ	
‘હવેં હું દેહ કિમ ધરું	આણું માહરો કાલ	૬૭૫
ધિક અવતાર એ માહરો	ધીક ડાહાપણુ ધીક રુપ	
ધીકાર અકલ એ અમ તણી	જઈ પડું જલકુપ’	૬૭૬
માંડયો કુપ ઝપાવવા	વપુ સભારી વાંક	
જીવતો નર ભદ્ર પાંમર્યેં	સંભારિ એ આંક	૬૭૭
‘જોહ કેા ડાહ્યો દેવ છે	કરું ઉપાસન આજ’	
નારાયણ સમરી નિકલ્યો	કરવા રુકું કાજ	૬૭૮

અથડાતો ઉજોણમાં
માંહાંકાલેશ્વર રીવ કને
'વિક્રમને' જઈ વિનવું
એવડું આપિ કીમ સકે
મધ્યરાત્રીં માહારુદ્રનીં
કાહાલી ખડગ કોટેં ધયુ"
મહિપતિ માહાપુજા વિષેં
દિઠો દુખીયો દેહ પાડતો
'સીર છેંદે' તો સીવ-આગના
'માં' 'માં' કહીનેં મહીપત્યે

આળ્યો એક જ દિન
મરવા કિધું મન ૬૭૬
તેણેં અરથ-સ્યુ થાય ?
વડો જે વિક્રમ રાય ' ૬૮૦
અરચ્યા પુજ્યા ઈશ
સમરપવાનેં સીસ ૬૮૧
સીવદેહરામાં જાય
અચિરજ પાંચ્યો રાય ૬૮૨
સો સમ તાહરેં સાથ '
હિતે ઝાલ્યો હાથ ૬૮૩

ચોપઈ

દુખીઈ કિહું તેહનુ રુપ
અરસપરસ ધરતાંમાં ધીર
તે દુખીયાને ભીડ્યો રુદ્ધે
'સ્યેં' દુખ મરવા-કારણેં
દિસંતા છો રુડેં વેશ
આ વેલા આ સીવની આંણ્ય
આપ રાય દિઠો એકાંત્ય
'નગર ત્રંખાવતિ નીજ આપ
ગાહો લખ્યો તે પુરો કયો
રાંસા-સાથેં રગ જ કીધ
પુર્વાં વાહણ જવા જવ નેટ
હંસ હસની મલીયાં રાત્ર
બેઠો સ્કંધ ગયો હું ઘેર
'જાવે જઈને વેચ્યો માલ

ભારે સુરતિ એ કો ભુપ
ઉલખ્યા રાજ વિક્રમ વીર ૬૮૪
અમૃત વાંણી સુખથી વહે
આળ્યો છો સીવને ખારણેં ૬૮૫
પ્રાંણ તજવા આળ્યા પરદેશ
સ્યા-માટેં તજો છો પ્રાંણ ૬૮૬
મનમાં મુકી સરવે બ્રાંત્ય
દત કોટીધ્વજ મુજ આપ ૬૮૭
ભદ્રા ભાગ્યવતિનેં વર્યો
મેંહેંણું માતપીતાઈ દિધ ૬૮૮
છીખ્યાં એક સમુદ્રને બેંટ
કહી સરદસ્વાતિની વાત ૬૮૯
દેઈ રતુ પરવરીયો પેંર
વલતાં વાટેં થયો એક ખ્યાલ ૬૯૦

ગુણિકા-સાથે પાડિ છે હોડય
ગયો ત્ર બાવતીઈ ત્યાંહ
પુછી તેહનો લીધો પાર
નારિને દેસવટો દિધ
સાંભલ્યું દ્રઢ રહું છે ધીર
વલિ વિચ્યારું મેં મન-માહે
ઇમ વિચ્યારી પુજ્યો ઇશ
મુકયુ ખડ્ગ માંથે જેટલેં

મહીપતિ કહે 'સ્થીર રાખો મન
અમૃતવચને' પોખ્યો તેહ
ખિજેં દિવસેં પુર્યું એક વાંહાંણુ
વિવિધ પ્રકારેં ભરીયાં વસ્ત્ર
ખેચ્યું નૌકા ક્ષિપ્રા-નીર
ગુણિકા મનમાં પાંમિ સુખ
ગાંમ-રાય ચેતાવ્યો જઈ
ગાંમ લોકને રાજ સંચ
વચમાં તો ઇશ્વર આંણિયો
'જુઠાનું' તો લુટી લેયું
ઘર ખારનેં જાલ્ય સમેત
જે તમ્યો કહે તે કરું

હુહી

સલા મલી સર્વ ગાંમની
ખલ લોકને ખાંત્ય છે
'હવડાં હારસ્યે વાહાંણવટિ
કે લાખાં કેરા હર્યા
કરંક આંણિ નાંખિયુ
'છેં આ મુયુ કે જીવતુ

લીધો માલ ખોચી કઈ કોડ
વિપરીત વાત થઈ તે માંહ ૬૯૧
વનીતા-ગર્ભે ગયો વ્યાપાર
માલ સરવ રાજાઈ લીધ ૬૯૨
જે ચેતાવું વિક્રમ વીર
સાયર-હુખથી કિમ જીવાય ૬૯૩
સમરપતો'તો દુખેં સીસ
સાહારાજ રાજ પધાર્યાં તેટલેં' ૬૯૪

સરવેં મલસ્યેં પ્રોઢે દિન'
સીતલ કરી હુખીયાની દેહ ૬૯૫
સંઘ સોભતો સાથ સુજાંણુ
નાલ ગોલા સાંમથી સસ્ત્ર ૬૯૬
જે છિપ્યુ ગુલતાનેં તીર
'વલી આવ્યુ એક ખીજુ' લખ્ય' ૬૯૭
હોડય પાડવા તતખર થઈ
સેઠ પટલ પરિમાંણી પંચ ૬૯૮
સાખિ તેહનો જુગ જાંણિયો
સાચા થાયો તો સર્વસ્ત દેયું ૬૯૯
આપું સરવ આંણીનેં હેત
વચન તમારું મુસ્તક ધરું ૭૦૦

નાહાના મોટા લોક
સાહ તણે મન સોક ૭૦૧
લેસ્યે ખુચી માલ
એહના તેહ હવાલ' ૭૦૨
'ભરી સલા મોઝાર
ખોલો આણેં ઠાર' ૭૦૩

વિક્રમસેન્યેં વિચારીયું	‘એ કો ભુતનાં કાંમ	
જુગતેં કરે છે જીવતું	દેખેં બાધું ગાંમ’	૭૦૪
વેગેં વીર હકારીયો	બાંધ્યો પ્રેત પ્રમાણ	
મુંકયો જઈનેં ઉજેણમાં	સિધવડેં સુજાંણ	૭૦૫
મહિપત્ય કહેં ‘એ મૃત્ય છે	જો ઉઠાડે આ દિસ	
નહીતર ઘર ખાલી કરો	નહીતર છેદું સીસ’	૭૦૬
ઉપાય કરેં અધિકા કશા	જહારેં ભાગ્યું જોર	
‘હારિ’ ‘હારિ’ સહુ કરેં	ચતુરા કિધી ચોર	૭૦૭
સુખ પામિ સલા સહુ	રીઝયો નગરનો રાય	
જે કરેં તે ભોગવે	નારાયણ ઘેર ન્યાય	૭૦૮
પકડી લીધી પલકમાં	ખાંતે દેઈનેં ખોડય	
ઘણું ઠામ ગાજિ હતી	હુસ હરાવિ હોડય	૭૦૯
‘કહેં તો ઉઠાડું કરકનેં	ઠરી રહું છેં ઠાંમ	
પછેં દેઉ તુનેં સુલીધ	દેખેં બાધું ગાંમ	૭૧૦
કર્યો પ્રવેશ કરકમાં	વડ વેતાલેં વીર	
આલસ મોડી ઉઠીયો	દ્રઢ મન રાખી ધીર	૭૧૧
સાત સલાંમ સહેજે કરી	નમી નમી લાગે પાય	
‘હુખભંજન તું દેસપત્ય	વડહથ વિક્રમરાય	૭૧૨
ઇંદ્ર-થકિ ઉતપત્ય હવો	અતુલીબલ તું આપ	
મૃત્યક ઘાત મૂર્છા વલી	તે મહીમા તુજ પ્રતાપ	૭૧૩
સુકાં હોય તે પાલવેં	કુકુયાં મીઠાં હોય	
મુયો જીવેં એ માંનવી	એ મહિમા કલે નહી કૈાય’	૭૧૪
અચરજ પામ્યા સહુ જન	કઉતક જોયાં કાંમ	
મુલતાંનધીસ ચરણે નમ્યો	સુંણિ નરપત્યનું નાંમ	૭૧૫
‘ધન્ય ભાગ્ય ધરતિ-તણું	ધન્ય હું, ધન્ય આ દેશ	
દેવદેવાંસી પુતલું	પ્રીતે કરો પ્રવેશ	૭૧૬

ઉસંકલ અમનેં કરો	ઘણું વાંક વિવેક	
દેહેં શુભ છે દિકરી	આપું તમનેં એક	૭૧૭
કન્યા સુંખી કસ્તુરનેં	ભર્યા વિવેકેં વાંહાણુ	
હતો તેથી યોગણુ	લખ કેટિધા લાંહાણુ	૭૧૮
શુંણિકા મુંકિ જીવતિ	દીધું જીવતદાંન	
ઉજેણી આળ્યો અધિપતિ	મોટિમ રુડેં માંન	૭૧૯
કેક માલ કોડાં ગમે	હુંસ્યે લાળ્યો હાથ	
મહીસંગમમાં મોકલ્યો	સેવક સુંખો સાથ	૭૨૦
‘નાંમ લેજ્યો નરપતિ તાણું	ઉતારો એકાંત્ય	
ગરથ ભરો દંતા-ઘેરેં	લાંગસ્યો માં કાંચ બ્રાંત્ય’	૭૨૧
પુરમાં પાસેં રાખીયો	કસ્તુરચંદ કુચાર	
રાત્ર્ય પડ્યેં રલીયાતમાં	વિક્રમેં કર્યો વિચાર	૭૨૨
‘મહીમા મોટેં માવડી	હરસિદ્ધિ જેહ હજુર	
વ્યાપી રહી જે વિશ્વમાં	નારાયણ નિધ્ય તુર	૭૨૩
સજન પાલણુ સિંહારણી	કરતા હરતા કાંમ	
ઝલહલ જ્યોત્ય જુગતમાં	નવેં ખંડમાં નાંમ	૭૨૪
તે દેવીનેં દેહરેં ગયોં	પુન લેઈ પુર પ્રીત્ય	
સહસ્ત્ર નાંમથી સ્તુત કરી	રુડા શુંણથી રીત્ય	૭૨૫
આધાર અંગુઠા એકથી	ઉભો રહ્યો એક પોહોર	
દેવિ-ગણદ દેહરેં થયો	‘માગ્ય માગ્ય’ એ ઠોર	૭૨૬
‘માતા માણું છું એટલું	તે તું જાણે છે આજ	
આંતરજાંમિ છો અધિપતિ	રાખો છો નિત્ય લાજ	૭૨૭
કુચર કસ્તુરચંદનો	રત્નસાગર જે રિધ્ય	
તેહ મલેં માતા મુંનેં	તેહ બતાવો વિધ્ય’	૭૨૮
માતા કહેં ‘મહિપતિ સુંણો	ચિત ધરીનેં ચેંત	
વેગેં વંધ્યાચલ જજ્યો	પશ્ચમ પાસા પંથ	૭૨૯

અર્ધ દશા ઇશાન અતિ	ગેહવર છેં ગુફાય	
દેહુક નામેં દાંણુવ વસેં	રીસ-તણા છેં રાય	૭૩૦
ઉપાસન અધિકું કયું	જક્ષણી-કેરું જોર	
ઉખધી એહના હાથમાં	ગુંણુ તેહમાં છેં ઘોર	૭૩૧
એ કરી રાખ્યો દીકરો	બીજા છેં એક નાર્ય	
દાઢેં કો દીસેં નહી	પ્રીછેં નહી કો પાર	૭૩૨
ઉખધી એ અંજન કરેં	કરી નાંખેં છેં કાઠ	
માઝમ રાતિ માંનવી	ઠીક ખનાવેં ઠાઠ	૭૩૩

ચોપઈ

નિત્ય જક્ષણી તેહનેં ખાય	ઉખધીઈ સંજીવન થાય	
માટેં તિહાં પ્રીતેં પરવરો	પ્રસ્ન જક્ષણીનેં કરો	૭૩૪
જહારેં વચન થયું માહરું	કહું કરસ્યે જોગણિ તાહરું	
તાહરું આગલ વધસ્યેં ધર્મ	એહ એહનું જોગવસ્યેં કમ	૭૩૫
આગન્યા માગી મહિપતિ વલ્યો	કલો ઠાંમ તિહાં પંથેં પલ્યો	
જક્ષણી-કેરી ચોકી કરેં	તિહાં રાજા જઈ હેરું કરેં	૭૩૬
આવી જક્ષણી હાથ ત્રીશુલ	કોપેં તેહનું કાઢેં મુલ	
‘હલ્યા તું કુંણુ કિમ આંવ્યો ઈહાં	આ હાથચલ્યો હવેં જાઈસ કિહાં	૭૩૭
આયુષ પરવારું તાહરું	કહેં કરમ જોરાવર માહરું	
જીવતો તુંનેં જાવા નહી દેઉ	પાર વાતનો પુછીનેં લેઉ	૭૩૮
કિહાંથી આંવ્યો કુંણુ જ ગાંમ	સાયું કહેં તાહરું સ્યુ નાંમ	
સાહુકાર કે જાત્યે છેં ચોર	કુંણુ ઈષ્ટ ઈશ્વરનું જોર	૭૩૯
જુગતેં વિક્રમેં જોડ્યા હાથ	જોલ્યો તે શક્તિને સાથ	
‘પુછો છો તે સુંણુજ્યો તમેં	ઉજેણિ-તણા અધિપતિ અમો	૭૪૦
હરસિધ-હુકમથી આંવ્યો આંહ	માવડી તાહરા મોહલાં માંહ	
સીવ માંહાંકાલેશ્વરનું જોર	વૈતાલ જીતિ બાંધ્યો છેં ચોર	૭૪૧
પરમારથ વસેં મુજ પાસ	દયા દિવ્ય નેં વિપ્રનો દાસ	
પરદુખ દેખી સોંપુ પ્રાણ	દુખભંજણુ તું મુઝનેં જાણ	૭૪૨

દુહા

કહેં જક્ષણી 'રાય સુંણ	જો જાણેં પર-દુખ	
તો આ વેલા આ ઘડી	ભાગો અમારી ભુખ'	૭૪૩
ભુપતી કહે 'તુંને ભાવ સ્યો	મન મેહલીને માગ્ય	
રખે રાખતી ઉરતો	જુગતેં રુડિ જાગ્ય'	૭૪૪
'રીઝી રુધીર પા તું મુંને'	વલતું આગ્ય તું સીસ'	
સંતુષ્ટ થાયુ તેટલેં	તો દુખભંજન તું દિશ	૭૪૫
મેહિલ્યું કુંડું મુખ આગલેં	નસાબલ વિધવેલ	
છેદા હાથ ખડગે કરી	થઈ રંગની રેલ	૭૪૬
પાયુ પેટ ભરી તિહાં	રહ્યાં એકલાં અસ્ત	
હવેં સીસ લ્યેં સાંમદું	વારુ ગમી જે વસ્ત	૭૪૭
'હાં હાં' કરી કર ઝાલીયો	'માગ્ય માગ્ય તું માગ્ય'	
'આસ્ય પુરું તાહરી	જે ગમેં તે આ જાગ્ય'	૭૪૮
વચન વિક્રમ હાથેં ધયુ'	માગ્યુ વારું વરત	
'દૈત્ય ન કરેસ તું જીવતો	પ્રીતે પમાડો મૃત	૭૪૯
દુખભંજણ દાવેં આવીયો	કરવાનેં પર-કાંમ	
ખાંધી મેહિલ્યાં છેં બેં જણાં	તે પોહોચાડો કાંમ'	૭૫૦
વિક્રમ એક વૃક્ષેં ચઢયો	સીર આથમીયો સુર	
દૈત્ય આંચો દેશે થકી	પાપ-તણા જે પુર	૭૫૧
પુરુખ જીવાડ્યો પલકમાં	નીમીખ જીવાડિ નારિ	
દિપક-જ્યોતિ દિ પાવિયા	આવિ જ્યોગણિ તે કારિ	૭૫૨
કાયા કાપિ કૌડ-સ્યું	રાક્ષસેં જ્યોતેં જ્યોગ	
ભાવ ધરીનેં આપીયો	'લેં ભવાંની ભોગ'	૭૫૩
ભવાનીઈં તે ભક્ષ કર્યો	વચન બંધાણી વેશ	
વણુ-જીવાડયેં તે વહી	દેવિ દક્ષણ દેશ	૭૫૪

ચોપધ

પ્રગટ રુપ પોતાનું કર્યું
 ‘રખે ચિતા કરતાં કે આપ
 હકાર્યો વેતાલને વૃત
 રતન અમુલ્યક ભરિયાં ત્યાંહ
 તે ઘડિ તે વેલા તેણ
 ભદ્રા-પાસેં આવ્યો તે ભુપ
 ‘કસ્તુર મલ્યાનું ર્યું ઇધાંણ
 ‘હાખિ કુખ કેંહેંડને લંક
 ‘રતનસાગર કુંયર જો મલેં
 ‘છઠિ આંગલિ જમણેં હાથ
 પ્રગટ પારખું એહવો તન
 કિહાંથી માહારા કરમજ માંહેં
 તે નારિને દિધી આસ
 ‘ભદ્રા જો મલેં ભાંમિની
 ‘તે ઉલખ્યાનુ કારણ કસ્યુ
 પદ્મ કર હાખા મધ્ય સુત્ર
 નર નારિ નેં ત્રીજો તન
 ભાંમિનીઈ દિઠો ભરથાર
 પુત્ર જોટલેં દષ્ટેં પડ્યો
 છીક આવતેં રતનજ પડ્યાં
 દૈત્ય-ધરથી આંણિ આપ
 ઉપનો તેહના મનમાં નેહ
 રાજાઈ તેડ્યો પરધાન
 ‘તાહરી જે હાહી દિકરી
 ‘માહારાજ કહો છો તો લીજીઈ
 કન્યાનું છે સુંદર રુપ

વનિતા પ્રતેં વચન ઉચર્યું
 મેલવું તાહરાં મા નેં આપ’ ૭૫૫
 રથ રહીયાલો આણ્યો ત્રત
 ખાલક ખેં ખેંસાર્યા માંહ ૭૫૬
 આવ્યો અધિપતિ આપ ઉજેણ
 હસતું મુખ રઘ્યાલું રુપ ૭૫૭
 પ્રીછેં તેહનેં કિમ પ્રમાણુ’
 ઉજવલ લાખું આડેં અક’ ૭૫૮
 ર્યેં એધાંણ ઉલખેં તું ભલેં’
 છઠિ પગ હાખાનેં સાથ ૭૫૯
 છીક ખાય તો જડેં રતન
 એહવા પુત્ર કિમ પેંદા થાય’ ૭૬૦
 આવ્યા કસ્તુર-સાહાનેં પાસ
 કિમ ઉલખો તમે કાંમિનિ’ ૭૬૧
 અતુલ તેજ તેહનેં દેહ વસ્યુ
 તેખત્રીસ-લખ્યણો પ્રસવે પુત્ર’ ૭૬૨
 મેલ્યાં એકઠાં મહિપતિ મન
 ચાલી હરખ-આસુની ધાર ૭૬૩
 ક્ષાટિ કાંચલી પાનો ચલ્યો
 ઘણા હેતથી અચરિજ અડ્યાં ૭૬૪
 તેડાવ્યાં તેહનાં માખાય
 કસ્તુરચંદનેં પરણાવિ તેહ ૭૬૫
 મેંનત માગી દિધાં માંન
 પરણાવ્ય સેઠનેં એ સુંદરી’ ૭૬૬
 કન્યાદાંન કોડેં દીજીઈ
 કન્યાદાંન તિહાં દે છે ભુપ ૭૬૭

દુહો

કન્યાદાંત રાજા કરેં	પુરણુ ધરીનેં પ્રીત	
ગજ એક આખ્યો ગાજતો	રુડિ કિધી રીત્ય	૭૬૮
ખિજેં મંગલ ઘોડીલા	ત્રિજે મંગલ રથ	
ચોથું મંગલ વરતીયું	દશદશા રિધ્ય ગ્રથ	૭૬૯
પરણી ઉઠ્યા પાટથી	ગડગડીયાં નીસાંણુ	
દાંત આખ્યાં કેં વિપ્રનેં	જયક દીધાં લાહાંણુ	૭૭૦
પ્રધાંત ચોગાડણુ મોકલ્યો	‘ત્રંખાવતિઈ જાયોં	
તેડયો ત્રંખકસેન્યનેં	શુંણ હું કહું તે ગાયો	૭૭૧
“ઘણો ગરથ તેં લુટીઓ	કિધી કુડી વાત	
વીકસસેન્ય આગલ થઈ	ખોટી તાહરી ખ્યાત	૭૭૨
પાય લાગીનેં પ્રીછવો	સુખ્ય સવાયો માલ	
પત્ર લખાવ્ય જે પાંમિયા	નહેં તો જોંઠી ગાલ’	૭૭૩
જોર કરેં તો જુધ કરો	દેસ કરાવું તાજ્ય	
લક્ષ્મી લુટી લ્યો એહની	લેલ્યો રીધ્ય નેં રાજ્ય’	૭૭૪
લાહો લસ્કર લેખા-વનું	અસંખ્ય અપરંપાર	
ડેરા કિધા દેખતાં	ત્રંખાવતી નિરધાર	૭૭૫
હલહલ કરી હલકારડેં	વેલા વંઠી આજ	
‘સમજેસ નહીં જો સહજમાં	તો લેલાસેં તાંહરું રાજ્ય’	૭૭૬
ત્રંખક તિહાંથી નિસર્યો	મલીયો દેઈનેં માંન	
પ્રીતેં ઘેર પધરાવિયો	વિક્રમનો પરધાંન	૭૭૭
સમરિધ્ય સરવેં મોકલી	દંતકુવલનેં ઘેર્ય	
ગોંળિ નાદ ભુંગલ થયા	પુરવ પહેંલી પેર્ય	૭૭૮
કસ્તુર મલ્યો માળાપને	હેત પ્રીતની હોડ્ય	
અરસપરસ કયા કહી	પોહોતી મનની કોડ	૭૭૯
વગત્ય જે વરસ ખારની	આપ આપણી આપ	
કુલવદનેં વીતી બદું	તે કહી માત નેં બાપ	૭૮૦

કુલનારિ અતિ અતુર છે	પ્રીત્યે લાગી પાગ્ય	
ઉતાર્યાં અતિ આનંદમાં	જેહુ અનોપમ જાગ્ય	૭૮૧
નવ ટુંકા નવ ગુણના	રક્ત સીંદુર વર્ણ	
મેંહેંલા ઉતારિ મેંહેંલમાં	સાસુ સસરા સર્ણ	૭૮૨
ધન અવતાર વિંકમ-તણો	ધન્ય પરમારથ કાંમ	
ધન્ય કણુખી રખીદાસનેં	રહ્યું નવ ખંડે નાંમ	૭૮૩
ધન એ ભાટ ગુંમાંનનેં	ધન્ય એ સીહજ ગાંમ	
ધન્ય લક્ષણ લેઉયા-કુલેં	ધન્ય વીરનાથ શીવ નાંમ	૭૮૪
એહવાં કાંમ નિત્ય કાટિધા	દુખ હરતો નિશ દિશ	
જેહુનેં પ્રસન પરમેશ્વરી	આઘ નીરંજન ઈશ	૭૮૫
કહેં પુતલી લોજ મુંણુ	વિંકમનો મહિમાય	
એહવાં પ્રાકમ જો કરો	તો ધરો સિહાસન પાય	૭૮૬
વિંકમ-મહિમા સાંભલે	આણિ મનમાં ભાવ	
ગ્રાહો ઉનો ગ્રાથીયો	તેહુનેં નાવેં તાવ	૭૮૭
એહવું સાંભલી જે કરે	અન વસ્ત્ર જે દાંન	
મન-વાંછીત ફલ પાંમર્યેં	માહારુદ્ર-તાણુ શુભ માંન	૭૮૮
પુરાંણુ પરમારથ-તાણું	સુણે સીખેં કે ગાય	
વિજેગ ભાગેં તેહુનો	આસ્યા પુરણુ થાય	૭૮૯
મહિમા મોટો સાંભલેં	પુરણુ થૈ પરસન્ન	
પુન્ય અદ્રાચણુ ચારતુ	શ્રી દેવાનું દરસન	૭૯૦
શ્રી ગુજર ગુણનિધી ભલુ	લીલાલહેંર વીલાસ	
પાછલ પરાં પવિત્ર છે	વારુ વેગનપુર વાસ	૭૯૧
શ્રીગોડમાલવી વીપ્ર શુભ	વિરેશ્વર સુખધાંમ	
સામલણ સુત તેહુનો	નિરમલ રુડું નામ	૭૯૨
તે સીધ્ય શ્રીગોડનો	ગુરુકીપાથી ગાંમ	
ચરણુરેણુકા પદ તે	દેવી દિધું દાંન	૭૯૩

કવિ શ્રી સાંમલદાસ તે	તરતીએં તેડયો તિહા	
વિરેશ્વર વિશ્વપત્ય છે	જ્યોત જગતિ જિહાં	૭૬૪
સેંદુજ ગાંમ સીરોમણી	શુભ સાહોદર બ્રમ	
સેધુ બાધા સાસના	જાંણેં સઘલા મરમ	૭૬૫
કુલ-સુધ્ય કણુખી વસેં	લેઉઆં લક્ષ લાજ	
કાઉજી કુલદીપક વડો	મનજી સુત મહારાજ	૭૬૬
રખીદાસ રાજસ વડો	જસ-કેરો રીધ્ય રુપ	
શુમાંન દસુંદી તેહનો	ભાટ ભલેરો ભુપ	૭૬૭

કિરત કહી તેણેં કવી-તણી	શુંણીજન તેડ્યો ઘેંર	
પુરાણ-પરમારથ કરો	પ્રીત ધરીનેં પેંર	૭૬૮
કાલિદાસ કવિઈ કયું	સંસ્કૃત માહેં સુજાંણ	
કવિ સામલ કોડેં કયું	પ્રાકૃત-માંહેં પુરાણ	૭૬૯
બ્રાંમણ ભાટ ચારણ સહુ	કોય મ દેસ્યો ખોડ્ય	
તુમ કીપાથી એ હવું	જુગતેં અક્ષર જોડ્ય	૮૦૦
પીંગલપાઠ પરખું નહી	રાગ ન જાણ્યું રીત્ય	
લેદ શુંણ ભાલું નહી	પ્રીછું નહી કો પ્રીત્ય	૮૦૧
પાંગો પરવત જિમ ચઢેં	કિડી જીતેં ગજ	
તિમ હું તમ આગલ કવિ	જિમ ઘણી રેણુ રજ	૮૦૨
સાંમલ કહેં સંસકૃતમાં	સમજણ નહી સમરથ	
વિવેક નહી કાંય વેદમાં	અકલ ન આવેં અરથ	૮૦૩

શ્રોતા વક્તા સાંભલો	કહું તમનેં કર જોડ્ય	
સાંમલ કહેં સહુ ખોલજ્યો	જંચ જંચ શ્રી રણુછોડ	૮૦૪
ઇમ કહીનેં પુતલી	આપેં ગઈ આકાશ	
એહ કથા પુરણ થઈ	કહેં કવિ સાંમલદાસ	૮૦૫

પાઠાંતરો

ક. શરૂઆત : શ્રી ગણેશાય નમઃ : શ્રી મહાલક્ષ્મીજી સત છે. શ્રી બુદ્ધ લેરવાયજી.

ખ. શરૂઆત : શ્રી ગણેસાચ્ચ નામા : શ્રી રણછોડજીની કૃપા એક રીતે રાજ્ય નંદબત્રીસીનું આખાન લખુ છે.

ગ. શરૂઆત : શ્રી ગણેસાય નમઃ : શ્રી અંબાની સા છે. અથ સિ નંદબત્રીસીની કૃપા લખી છે.

ઘ. શરૂઆત : શ્રી ગણેશાય નમઃ : અથ નંદબત્રીસી લિખ્યતે.

ઙ. શરૂઆત : શ્રી ગણેશાય નમઃ : અથ વારતા નંદબત્રીસી લખી છે.

ચ. શરૂઆત : શ્રી ગણેશશાહે નમા : શ્રી ગરબોએ નમા : શ્રી શારદાએ નમા : અથ નંદબત્રીસી લખી છે.

૧. ૧. ખ. સીરી સારદાને. ગ. સારદાને. ઘ. શ્રી સારદાને નામુ સિશ. જ. શ્રી શારદાને નામુ સિશ. ચ. નામુ સીશ. ૨. ખ. ઉમાચ્ચા પતીસ. ગ. ઉમીચ્ચા પતીઈસ ઘ. જ. ઉમયા પતિ ઈશ. ચ. ઉમચ્ચા પતી ઈશ. ૩. ખ. ગણુપતીના પુજુ પાચ. ગ. શ્રી ગણુપતીના પુજુ પાચે. ઘ. શ્રી ગણુપતિના પૂજુ પાય. જ. ચ. શ્રી ગણુપતીના પુજુ પાચે. ૪. ખ. જેથી કામ સકલ સુલ થાય. ગ. એનેથી કામ સકલ સીધી થાયે. ઘ. જે સમરે કામ સકલ શુલ થાય. જ. જેથી કામ સકલ સીધ થાય ચ. જેથી કામ સકલ શુલ થાયે. ૨. ૧. ખ. સી રણછોડ ગ. શ્રી ઢીગણુમલ શ્રી રણછોડ. ઘ. શ્રી ધિગડમલ શ્રી રણછોડ. જ. શ્રી ઢીગલમલ શ્રી રણછોડ. ચ. શ્રી ધીગડમલ શ્રી રણછોડ. ૨. ખ. આરાધુ ખેલુ કર જોડ. ગ. આરાધુ તુકે ખેલુ કર જોડ. ઘ. આરાધુ તેને ખેલુ કર જોડ. જ. ચ. આરાધુ ખેલુ કરજોડ. ૩. ખ. માહરાજ. ઘ. તુ મોટો માહરાજ. જ. ચ. મોહોટો માહરાજ. ૪. ખ. લાખ વસા રાખે છે લાજ. ગ. લાખ વસાએ રાખે લાજ. ઘ. જ. લક્ષ વસાયે રાખો લાજ. ચ. લક્ષ વીશા. એ તો રાખો લાજ. ૩. ૧. ખ. વાડે ચડો. ગ. આવી ચડો. ઘ. આ પ્રતમાં ત્રીજી કડીનાં ચરણો ઉત્પટાવાયા છે. તેથી “બહુચર માતની કરણા ઘણી કેલુ કૃપા નંદબત્રીસી તણી” છે. જ. વારે ચડો. ચ. વાહારે ચડો. ૨. ખ. આવે તહાં ચડો. ગ. શ્રી બહુચર માતની કૃપા ઘણી. ઘ. કેલુ કૃપા નંદબત્રીસી

તણી. ઇ. કામમા આવી અડો. ચ. કામ આવીને કરો. ડ. ખ. ખેચર માતની કરુણા ધણી. ઘ. જો નોધારાંની વારે ચઢો. જ. ખહુચર માતની ક્રીપા ધણી. ચ. ખેહેચર માતની કરુણા ધણી. ૪. ઘ. નીકટ કામમાં આવી અડો. ચ. નંદખતરીશી. ૪. ૧. ખ. કવિતા સહુ તણે પ્રતાપ. ગ. કવિતા સહુ તણે પ્રતાપ. ઘ. કવીતા તણો સહુ પ્રતાપ. જ. કવી સહુ તણો પરતાપ. ચ. કવીતા શહુ તણો પરતાપ. ૨. ખ. વરધ ખોટ સહુ કરજો માફ. ગ. વરધ ખોટ તમે કરજો માપ. ઘ. વૃધ ખોટ સહુ કરજો માપ. જ. વરધ ખોડ કરજો માફ. ચ. વરધ ખોટ શહુ કરજો માપ. ૩. ખ. ભ્રામણ; સહુ વરણ. ગ. ભરામણ, સહુ વરણ. ઘ. ભામણ; સહુ વણ. જ. ભ્રામણ; શહુ વરણ. ચ. ભ્રામણ આદ અઢારે વરણ. ૪. ખ. વેદુ ગુર તણે તે ચરણ. ગ. વંદુ ગુરુ તણ જે ચરણ. ઘ. વંદુ સત ગુર કેરા ચરણ. જ. વંદુ ગુર તણા તે ચરણ. ચ. વંદુ શ્રી ગુર કેરા ચરણ. ૫. ૧. ખ. લલ વીલાસ. ગ. પદખંધ; લીલ વીલાસ. ઘ. પ્રતમા ખે ચરણ વધારે છે, “ગુરુ ગણપતિ સરસ્વતિ, પુરે મનનિ આશ.” પછી “તુકખંધ આતુટી લીલા કહે.” ઇ. પ્રથ ચાતુરી લીલ વીલાસ. ચ. પ્રથ ચાતુરી લીલા વીલાશ. ૨. ખ. કોહે કરજોડી સમલદાસ. ગ. કોહે કર જોડી. ઘ. કર જોડી કહે સામલદાસ. જ. કોહે કરજોડી સામલદાસ. ચ. કોહે કવી તે શાંમલદાસ. (ક) કર જાડ. ૬. ૧. ખ. પછમ દેસ નંદનગર. ગ. પછંમ દેસે. ઘ. પશ્વમ દેશ નંદ નગર. જ. પશ્વમ દેસ નંદનગર. ચ. દક્ષખણ દેશ એક નંદનગર. ૨. ખ. રાજનં. ગ. રાજન. ઘ. રાજન. જ. રાજનં. ચ. રાજનં. ૩. ખ. છે. ગ. છે. ઘ. જ. ચ. છે. ૪. ખ. વૈધલોચન. ગ. વૈધલોચન પ્રધાન. ઘ. વૈધલોચન. જ. તેનો વરલોચન પ્રધાન. ચ. તેહેને વૈલોચન પરધાન. ૭. ૧. ખ. ધણુ. ગ. ધણું. ઘ. જ. ચ. ધણુ ચ. સાધવો. ૨. ગ. અને ભોજ. ચ. શમો. ૩. ઘ. કોટિ શશિતુ રૂપ છે. જ. કનક શમાને રૂપ છે. ચ. કોક શમાને રૂપ છે. ૪. ખ. કામ તણો; ગ. કામ તણો. ઘ. જ. ચ. કામ તણો. ૮. ૧. ખ. સાસ્ત્ર; ગ. સાસ્ત્ર જાણે ધાણું. ઘ. શાસ્ત્ર જાણે ધણુ. જ. સાસ્ત્ર જાણે ગણુ. ચ. કામ નવ રશ ગુણ જાણે. ૨. ખ. શીરોમણ હોચ; ગ. સીરોમણી હોચ. ઘ. શિરોમણ હોય. જ. સિરોમણ હોય. ચ. વલી ચતુર શીરોમણ હોચે. ૩. ક. નાગ. ખ. હેસ ધણી નાટક વીખે; ગ. હોસ રાગ નાટક વીષે. ઘ. છપા છંદ નાટક વિષે. જ. વિખે. ચ. નચ નાહાનાં વર વીખે. ૪. ખ. નાહી; કોચ. ઘ. નહિ સમોવડ કોઈ. જ. નહિ સમોવડ કોય. ચ. નહિ શમાવેડ કોચે. ૯. ૧. ખ. માહા ભગત. જ.

માહા ભક્ત માહારાજનો. ચ. માહા ભગત છે માહારાજનો. ૨. ખ. સહુને
આપે સુખ. ઘ. કામ. ચ. કામ શમાને રૂપ. ૩ ખ. અવીદા; નાહી; ગ.
કેહેને નહી. ઘ. અવિદા. જ. અદા. ચ. અવીદા એકું નહી. ૪. ખ. સત ભડ
ભુપ, ગ. શત ભડ ભુપ. ઘ. સિલ સત્ય ભડ ભુપ. જ. સસ સિતલ ભડ ભૂપ.
ચ. શાર શ્રીત ભર ભુપ. ૧૦. ૧. ખ. નગરમા નમતો પરવરે. ગ. નગર
પચીશી મલપતો. ઘ. જય વન ભલિ ભાત શુ. જ. નગરપતી મલપતો. ચ.
મગર પચીશે મલપતો. ૨. ખ. જોહમા. ગ. જોહમા. ઘ. હેરા ધણિ નાટક
તણી. જ. જેમા ઈસ્વગ્નુ તેજ. ચ. તેહેમાં ઈસ્વરનું હેજ. ૩. ખ. પરજા
પાલે પીત સુ, ગ. પ્રજા પાલે પ્રીત સુ. ઘ. ત્રીજું ચરણ જ નથી. જ. ચ. પ્રજા
પાલે. જ. પ્રીત સુ. ચ. પ્રીત સુ. ૪. ખ. ગ. સહુ સુ રાખે હેત. ઘ. નહી
સમોવડ કાય જ. સહુ સુ રાખે હેત. ચ. શહુ સુ રાખે હેજ. ૧૧. ૧. ખ. પ્રધાન.
ગ. પ્રધાન. ઘ. પ્રધાન. જ. દાન લાએક સખો વાયક સકલ સુખ ધામ, ધીર
વીર કવિ ચાતુરી તે કરે પરમારથ કામ. (૨) સ્ત્રિ સેવે ભલિ ભાત સુ, ચતુર
સીરોમાણુ યે, નવરસ ગુણ જાણે નવલખો, સાત વિમાને જય. 'પરગપૂંજ.'
ચ. છે દાન દાએક રાખે, વાએક સકલ સુખ ધામ; ધીર વીર કવી ચાતુરી,
કરે પરમારથ કામ.' પરતાપવંત. ૨. ખ. ગ. રાજતણો અધીકાર. ઘ. દશ
ધણુ દાતાર. જ. રાજતણો હધિકાર ચ. રાજતણો શીર ભાર. ૩. ખ. અસ્ત
દસ સહુ વરણ છે. ગ. આદનાવસ સહુ વરણ છે ઘ. આ ચરણ નથી. જ.
અષ્ટાદસ સહુ વણ છે. ચ. અદાદશ શહુ વરણ છે. ૪. ખ. દખ ક બહુ
દાતાર. ગ. દખક સુર દાતાર. ઘ. આ ચરણ પણ નથી. જ. દક્ષત સહુ દાતાર.
ચ. દક્ષ ધણો દાતાર. ૧૨. ૧. ખ. રલીઆમણુ. ગ. રલીઆમણું. ઘ. નત્ર
અતિ રલિયામણુ. જ. રલિઆમણુ. ચ. રલીઆમણું. ૨. ખ. ઊદ્યો. ગ.
ઉદીઓ. ઘ. જ. જેવો ઉદ્યો ભાણુ. ચ. જેહેવો ઊદ્યો ભાણુ. ૩. ખ. પ્રધાન
પંડીત સહુ. ગ. રાએ પ્રધાન પંડીત સુ. ઘ. જ. રાય પ્રધાન પંડીત.
જ. શહુ ચ. રાએ પંડીત પરધાન શહુ. ૪. ગ. સકલ વાત સુજાણુ.
ઘ. સકલ વાત સુજાણુ. જ. સકલ સુલ જાણુ. ચ. શકલ શભા સુજાણુ.
૧૩. ૧. ખ. ગ. માંડપ કાળના. ઘ. દ્રાખનાં. જ. દ્રાક્ષના. ચ. નીચેનો સ્લોક
વધારાનો છે. ઘેર છેર માદલ ગરગડે, ઓછવ અદકા હોએ; રાંમરાજ સરીષકું,
કોહોને નગંજે કાએ.—માંડપ દ્રાખનાં. ૨. ખ. વાહુ એલચી પાન. ગ. વાર
એલચી પાન. ઘ. જ. વારુ એલચિ વંન. ચ. વરુ એલચી વંન. ૩. ખ. પાન

પુલ લીલા ઘણી. ગ. પાંન ફેફળ લીલા ઘણી. ઘ. પાન પુલ ફેફલ ઘણાં.
 જ. ચ. પાન ફેફલ લીલા ઘણી. ૪. ક. એનેક. ખ. કદલી આખા વંન. ગ.
 નીરખી હરખે મંન. ઘ. કદલી ફેરા સ્થંભ. જ. કંદલી આખા લવેગ. ચ. ફલેને
 કદલી વંન. ૧૪. ૧. ક. કમ. ખ. કમલ ખુલે સરોવર વીખે. ગ. શરોવર
 વીખે. ઘ. કમલ ખિલે સરોવર વિષે. જ. કમલ ખિલા સરોવર વિષે. ચ. કમલ
 ખીલે તો સરોવર વીખે. ૨. ક. ખોલો ચાતુક. ખ. ખેસે ચાત્રક. ગ. ચાતુક.
 ઘ. ચાતક. જ. ખોલે ચાતુરી. ૩. ખ. વાડી પુલી અવનવી. ગ. વેલ પુલવાડી
 ઘણી. ઘ. વેલ્ય પુલ વાડી ભલી. જ. વેલ ફૂલ વાડી ભલી. ચ. અઢાર ભાર
 ફૂલે શદા. ૪. ખ. સુક ને હંસ ચકોર. ગ. સુકમીના હાસ ચકોર. ઘ. શુક
 મેના હંસ ચકોર. જ. સુક મેના હંસ ચાકોર. ચ. સુખ પામે સહુ કાચે.
 ૧૫. ૧. ખ. ગ. ઘેરઘેર માદલ ગડગડે. ઘ. જ. બંનેમાં નીચેની પાંક્તઓ
 વધારે છે. ઘ. ધરધ નાદ અતિ ઘણ. જ. ઘેર ઘેર નોખત ગડગડે. ૨. ખ.
 ઓછવ અદકા હોઓ. ગ. અને આનંદ ઓછવ હોએ. ઘ. જ. ઓછવ અદકા
 હોય. ૩. ખ. રામરાજ સરીખડો. ગ. રામરાજ સરીખડુ. ઘ. રામ રાજ્ય
 સારખડુ. જ. રાજ રામ સારખડુ. ૪. ખ. વેરીને ગમે કાચ. ગ. અને નવ્ય ગળે
 કાચે. ઘ. કુહને ન ગળે કાચ. જ. કાહોને ન ગળે કાચ. ઘ. ને જ પ્રતમાં વધારે.
 ઘ. ભાર અઢાર ફૂલે સદા, સુખ પામે સર્વ લોક; વ્યાધિ વિયોગ કુને નહિ, નાહ
 સંકટ ને સોક. જ. ભાર હરાઢ ફૂલે સદા, સુખ પામે સહુ લોક; વ્યાધી રોગ
 આવે નહી, નાહ સંકટ ને સોક. ચ. વાધી વીજેગ વાપે નહી, નહી શંકટ ને શોક.
 ૧૬. ૧. ખ. ગ. એક સમે પોતે રાજન. ઘ. રાજન. ચ. શમે. ૨. ક. આપ કરી છે
 મન. ઘ. મહિપતિયે વિચાર મન. જ. મહિપતીયે વીચારુ મન. ચ. મહીપતીએ વીચાર
 મંન. ૩. ખ. ગ. ઘ. જ. તે સમે ગઈ છે. ખ. મદરાત. ગ. માધરાત ઘ. મધ્યરાત.
 ૪. ખ. ગ. રીઝે રાજ રદીઆ સાથ. ઘ. રાયે વીચારુ રુદ્યા સાથ. જ. રાજ
 વિચારે રુદ્યા સાથ. ચ. રાએ વીચારુ રદ્યા સાથ. ૧૭. ૧. ખ. નગરની.
 ગ. ગામની. ઘ. નગરનિ ચચ્યા નેઉ. જ. હુ બાધા ગામની ચચ્યા નેઉ. ચ
 નેઉ. ૨. ખ. ગ. મનનો સાંદે ખોઉ. ઘ. જ. મારા મનનો. ઘ. સંદેહ ખોઉ.
 જ. સંધે ખોઉ. ચ. શંધે ખોઉ. ૩. ખ. નેકી બધી કેવી ખોલાચ. ગ. નેક
 ખુધી કેહેવી ખોલાયે. ઘ. વિકે ખોલાચ. જ. કેવી કેહેવાય. ચ. નેકી બંધી
 કેહેવી ખોલાએ. ૪. ક. ના. ખ. ગ. ના અંના. ખ. કેવો, તોલાચ. ગ. કેહેવો
 તોલાએ. ઘ. કેવો તોલાય. જ. તોલાય. ચ. ના અંના કેહેવો તોલાએ.

૧૮. ૧. ક. સૂ બહુમખી. ખ. સુણુ વાત સહુ કાની મુખી. ગ. સાણુ વાત તે બાધી મુખી. ઘ. સુણુ વાત બાધે બહુ મુખી. જ્ઞ. સાભાણુ વાત બાધે બહુ મુખિ. ચ. સુણુ વાત બાધે બહુ મુખી. ૨. ક. દષી. ખ. પ્રરજ્ઞ. ગ. પ્રજ્ઞ. ખ. ગ. છે મુખી કે દુઃખી. ઘ. પ્રજ્ઞ છે મુખિ કે દુઃખિ. જ્ઞ. પ્રજ્ઞ છે. ચ. પ્રરજ્ઞ છે. ૩. ખ. ચરચા જ્ઞેવા ગચ્છો તે વાર. ગ. ચરચા જ્ઞેવા થયો તૈયાર. ઘ. ચરચા જ્ઞેવા થયો તયાર. જ્ઞ. ચરચા જ્ઞેવા થયો તઈયાર. ચ. ચરચા જ્ઞેવા થચ્છો તીચ્ચાર. ૪. ક. અંગે ભાજે છે હથીચ્ચાર. ગ. સકલ હથીચ્ચાર. ઘ. ભીષ્યાં અંગે સકલ હથિચાર. જ્ઞ. ભીષ્યા અંગે સકલ હથીચ્ચાર. ચ. બાધાં અંગ સકલ અથીચ્ચાર.

૧૯. ૧. ૨. એકે પ્રતોમાં નથી. ૩. ક. ઘડસડ. ખ. બાધુ ગડ મંડપ જાઈ લલો. ગ. વરિ ગઢ મઢ જ્ઞેઈ વજો. ઘ. વારૂ ઘડમા જ્ઞેઈ વલો. જ્ઞ. વારુ ઘડ મંડપ જ્ઞેઈ વલો. ચ. વારુ ઘડ મંડલ જ્ઞેઈને વલો. ૪. ક. વલે. ઘ. પલ્યો. ચ. પછી આપ એકલો પલો. ૨૦. ૧. ખ. ચઊટા ચાવટી જ્ઞેચ્ચા ચોક. ગ. ચૌટાં ચાવટી જ્ઞેચ્ચો ચોક. ઘ. ચોરા ચોવટા જ્ઞેચ્ચા ચોક જ્ઞ. ચૌઉટા ચાવટી જ્ઞેચ્ચા ચોક. ચ. ચહુટા ચોદશ જ્ઞેચ્ચા ગોખ. ૨. ખ. ગ. જ્ઞેચ્ચા મેહેલ મેડી ને ગોખ. ઘ. જ્ઞેચ્ચા મેહેલ મેઢી ને ગોખ. જ્ઞ. જ્ઞેચ્ચા મહેલ મેડી ને ગોખ. ચ. જ્ઞેચ્ચા મોહોલ મેડી બહુ શોક. ૩. ક. દચા. ખ. જ્ઞેચ્ચા ખાંચા સેરી પોલ. ગ. મેહેલી કુંચી સેરી પોલ્ય. ઘ. જ્ઞેઈ ગલિ કુંચી ને પોલ્ય. જ્ઞ. મેહેલી કાસેરી કુચી પોલ. ચ. લઈ કુચીને જ્ઞેઈ પોલ. ૪. ખ. ગ. જ્ઞેઈ દુકાન. ખ. ડોસીની ચોલ. ગ. દેરીની ચોળ. ઘ. જ્ઞેઈ દુકાંન દગળનિ ચોલ. જ્ઞ. જ્ઞેઈ દુકાનદારિની પોલ. ચ. જ્ઞેઈ દુકાનદારીની ચોલ. ૨૧. ૧. ખ. ગ. જ્ઞેચ્ચાં વેપારીના હાટ. ઘ. જ્ઞેચ્ચા વેપારી કેરાં હાટ. જ્ઞ. ચ. જ્ઞેચ્ચાં વેપારિના હાટ. ૨. ક. દસે. ખ. જ્ઞેઈ દસે દીસાની વાટ. ગ. જ્ઞેઈ દસે દસાની વાટ. ઘ. જ્ઞેઈ દસ દીનાની વાટ. જ્ઞ. જ્ઞેઈ દસે દસાની વાટ. ચ. જ્ઞેઈ દસે દીશાની વટ. ૩. ખ. જ્ઞેઈ નગર પછે આવો બહાર. ગ. જ્ઞેઈ ગામ પછે આવો બાહાર. ઘ. જ્ઞેચ્ચુ ગામ પછે આચ્છો બાર. જ્ઞ. જ્ઞેચ્ચુ ગામ પછે આવા બાહાર. ચ. જ્ઞેઈ ગામ પછી આવો બાહાર. ૪. ખ. ગ. દીકું સરોવર ભરીઉ. ખ. બાર. ગ. વાર. ઘ. ભરિયુ વાર. જ્ઞ. ભરિયુ સાર. ચ. ભરીજી વાર.

૨૨. ૧. ખ. તે વાલા. ખ. ધુવે ગ. ધુચ્છે. ઘ. ધોણિ ધુચ્છે. જ્ઞ. ધોલિ ધુચ્છે. ચ. ધોબી ધુચ્છે. ૨. ખ. ગ. તે તો રાજ દ્રસ્ટ જુવે. ઘ. તેને રાજ ડરવે જુવે. જ્ઞ. તે તો રાજ ડખે જુચ્છે. ચ. તેહને રાજ ડરશતે જહિચ્છે. ૩. જ્ઞ. નચ્ચનો.

૪. ખ. કાણુ ધોવા તણી. ગ. આ વેળા કુણુ ધોવા તણી. ઘ. કુણુ. જ. કાણુ ધોવા તણી. ચ. ધોઆ તણી. ૨૩. ૧. ગ. કો. ચ. વાંતર હશે. ૨. ખ. ખોલાવુ તો નાસી જસે. ગ. ખોલાવતાં તે નાસી જસે. ઘ. ખોલાવુ તો નાસી જસે. જ. ખોલાવતા તે નાસી જસે. ચ. ખોલાવતામાં હા નાસી જશે. ૩. ખ. હલવે હલવે તે પાસે ગઓ. ગ. ગઓ. ઘ. સાસતે સાંસતે તે પાસે ગયો. ક. સને સને. ચ. શને શને તેહેની પાસે ગઓ. ૪. ઘ. પરીયટ ધોતો રયો. ૨૪. ૧. ખ. સંગતે ખેલા ખેહે જણા. ગ. સાંધાતે ખોલા ખે જણુ. ઘ. સંધાયે ખોલ્યા સહુ જણા. ક. સંધાયે ખોલા ખેહુ જણા ચ. સંધાતે ખોલા ખેહુ જણા. ૨. ખ. ભે લાગે છે માનમા ઘણા. ગ. ભે લાગા મનમાએ ગણા. ઘ. ભે પોતાના મનમા ઘણા. ક. ભે મનમા લાગા અતી ઘણો. ચ. ભેએ લાગા મનમાંહા અતી ઘણા. ૩. ખ. કાણુ. ગ. ઘ. કુણુ કુણુ. જ. કાણુ કાણુ. ચ. કાંણુ કાણુ. ૪. ખ. લાગો છે વાદ. ગ. માહો મહી તે લાગો વાદ. ઘ. માહો માંહી વાધો છે વાદ. ક. માહો માહે. ચ. માહો માંહા માહો વીવાદ. ૨૫. ૧. ખ. રાજા જાણે મુવો. ગ. મુઓ. ઘ. મહીપતે જાણુ કાંઈ ધોખી મુવો. ક. રાજાએ જાણુ કાંઈ ધોખિ મુઓ. ચ. મહીપતે જાણુ કાંઈ ધોખી મુઓ. ૨. ખ. અવગત થઓ કે ભૂતજ હવો. ગ. અવગતે તે ભૂતજ હવો. ઘ. અવગતિયો ભમતો હવો. ક. હવતો અવગતિયો ભૂતજ થઓ. ચ. અવગતથી તે ભૂતજ થઓ. ૩. ખ. પરીઅટે જાણુ કો આવ્યો પ્રેત. ગ. પરીહટે જાણુ કોએ આવ્યો પ્રેત. ઘ. પરીયટે જાણું કો આવો પ્રેત. ક. પરિહટે જાણુ કોયાવા પ્રેત. ચ. પરીએટે જાણુ કાંઈ. ૪. ખ. કપટ કરવા મુજ સુ હેત. ગ. કપટે કરવા મુજ સુ હેત. ઘ. કરે કપટવા આવ્યો હેત. ક. કપટે કરવા મુજ સુ હેત. ચ. કપટ કરી મુજ દે છે ખેદ. ૨૬. ૧. ગ. કુણુ છુ. ઘ. કુણુ છે. ક. કે તુ કાણુ છે. ચ. કેહે રાજા તુ કાણુ છે. ૨. ખ. ગ. આવેલા આ દીસ. ઘ. જ. આ વેલા આ દીસ. ચ. દીશ. ૩. ખ. ઉતાવલો. ગ. ખોલ્ય. ઘ. ખોલ્ય. ક. ચ. ઉતાવલે. ૪. ખ. નાહી તો છેદુ સીસી. ગ. સીસ. ઘ. નિકટ છેદીસ શિસ. ક. નહિ તો છેદુ સિસ. ચ. નહીતર છેદુ શીશ. ૨૭. ૧. ક. આગો. ખ. ખીહીત નથી. ઘ. બિહુ નહી. જ. ભૂતા ભાગો બિહિ નહિ. ચ. ખીહીતો નથી. ૨. ક. કાહુ દુર. ગ. કાકંણુ કાહુ દુર. ઘ. જ. કાકંણુ કાહુ દુર. ચ. કાકેણુ. ૩. રાક્ષસને રોણુ અમ્યો. ચ. રાખસને અમો રોલવુ. ૪. ખ. તને કંરુ ચકચુર. ગ. તુજને કરસુ ચુર. ઘ. તો તેને કંરુ ચકચુર.

ચ. તો તુજને કરે ચક્રચુર. ૨૮. ૧. ખ. પરીચટ યોલીઓ. ગ. પછે પરીહટ
વળતો યોલીઓ. ઘ. યોલિયો. જ. તાહરે પરિહટ યોલિઓ. ચ. તારે પરીચેટ
યોલીઓ. ૨. ખ. મનમાં આણી તાપ. ગ. આંણી મનમાં તાપ. ક. આણી.
ચ. મનમાંહા તાપ. ૩. ખ. હું કોથી ખીતો નથી. ગ. હુ કોઈ થકા ખીહીતો
નથી. ઘ. તુ કોથિ ખિતો નથી. જ. તુ કોથિ ખીહીતો નથિ. ચ. તુ કોઈથે
ખીહીતો નથી ૪ ખ. હુ છુ ભુતનો બાપ. ગ. સુ છે ભુતનો બાપ. ઘ. સુ
ભૂતનો છે બાપ. જ. સુ ભૂતનો છે બાપ. ચ. સુ છે ભુતનો બાપ. ૨૯. ૧.
ખ. કહે પ્રથમ કહુ. ગ. કેહે પ્રથમ કહુ. ઘ. રાજ કહે પ્રથમ કોહો જ. પ્રથમ.
ચ. રાજ કહે પ્રથમ કહુ. ૨. ખ. નામ. ઘ. સું તમારે નામ. ક. નામ.
૩ ખ. તારે પછી થાહારુ કહે. ગ. તાહાર પછે તાહાર કહે. ઘ. તાર પછી
મારુ કહુ. ક. તાર પછે. ચ. તાર પછી તાહારુ કહે. ૪ ખ. થાએ આપણ
કામ. ગ. તો થાચ સકલ સીધી કામ. ઘ. આપણુ કામ. જ. નો થાય આપણુ
કામ. ચ. નોએ આપણુ કામ. ૩૦. ૧. ખ. રંકને રાચ, રાએને. ગ. રાએ,
રાએને. ઘ. કરુ રાયને રંક, રંકને રાય કરીજે. જ. કરુ રંકને રાચ,
રાયે રંક કરીજે. ચ. આ કરુ રાએને રંક, રાએનો રંક કરીજે. ૨. ખ. ગ. ક.
વસ. ખ. ગ. કોચ. ખ. કોચ વસ અમ નહીજે. ગ. કોહને વસ અમો ન
રહીજે. ઘ. કોચ ન રીજે. જ. હમો વસ કોને નવ રહિએ. ચ. કોઈ વશ અમો
નહીજે. ૩. ખ. અનમી અહંકારી સાર વાત દમા દાખુ. ગ. અહ નમીએ
અહંકાર સરવે વાત દલમા દાખુ. ઘ. અનમનીયે હવી અહંકાર સાર વાત દલ
દાખુ. જ. અનમિ હેવો હંકાર સરવ વાત દલમા દાખુ. ચ. અનામીએ એહંકાર
શારવાત દીલમાહ રાખુ. ૪. ખ. વસવરતી રાખુ. ગ. લેખે રાખુ. ઘ. પુત્રમિત્ર
સમાન ભોમા, અવશલે રાખુ. જ. લેખે રાખુ. ચ. અનવશ લેખે રાખુ. ૫. ખ.
માનીએ અમો, લેખે જવ ઘાલુ નહી. ગ. પર હુ વચ જીવ ઘાલુ નહી. ઘ.
મારણ પાલણ નામે અમ્યો, પરદેહ જીવ ઘાલુ નહી. જ. મારણ પાલણ
માનીએ હમો, પરદેહ જીવ ઘાલુ નહી. ચ. માલંણ પાલંણ માને અમો
પરદે જીવ ન ઘાલુ અમો. ૬. ખ. વસવરતી રાખુ. ગ. લેખે રાખુ. ઘ. લક્ષ
જિવ સુ સંચરુ તે એકલો આગ્યો અહી. જ. લક્ષ જીવ સાથે સાંચરુ
તે એકલા આવા અહી. ચ. લાખ જીવ થા નીશર, તે એકલા આવા અમો.
૩૧. ૧. ખ. તો પરીચટે. ગ. તે પરીચટે. ખ. ગ. મન. ઘ. તારે પરીચટે
વિચારુ મન. જ. તે પરિહટે. ચ. આ તે પરીચટે. ૨. ખ. એતા માહારા.

ઘ. મારો. ચ. એ તો નંદશેન રાજનં. ૩. ખ. સીરોમણ. ગ. સીરોમણી.
 ખ. રાચ. ગ. રાચે. ઘ. ક. સિરોમણ. ચ. શીરોમણ. ૪. ખ. પરજનચ. ગ.
 એની પરજનચે. ઘ. એહની છુ પ્રજનય. ક. એહેની છઉ પ્રજનય. ચ. હું પણ
 છુ એહેની પરજનચે. ૩૨. ૧. ખ. સમસામા. ગ. સમસીઆમાં. ઘ. એહને
 નાંમ સમસામાં કૃ. ક. સમંસ્યાએ કહુ. ચ. શંમશામાહા કહુ. ૨. ખ. લખ
 જ્ઞેતામા મે લહુ. ગ. લખણ જ્ઞેતામાં મે લહુ. ઘ. ચતુરાર્ધએ માટે મન લહુ.
 ક. લક્ષણ જ્ઞેતમા સર્વે લહુ. ચ. લક્ષણ જ્ઞેતામાં મે લહુ. ૩. ખ. માહારા
 નામનુ રાખુ માંમ. ગ. માહારા મનની રાખીને મામ. ઘ. મારા નામની રાખુ
 મામ. ક. ચ. માહારા મંનની. ૪. ખ. ગ. પટાતરે. ખ. ગ. નામ. ઘ. ક. કહુ
 પટંતરે. ઘ. માઈ. ચ. કહુ પટાતરે માહાઈ નામ. ૩૩. ૧. ખ. ધરે અંગ
 રંક રાજ સો દીસે. ગ. ધરે અંગ રાચે રાંગ અંક રાજ સો દીસે, પામે,
 ઘ. ક. રંક રાજ સો દીસે. ચ. ધરે અંક રાખે રંક, અંક રાજ શો દીસે.
 ૨. ખ. ઘ. ક. સોભે સાહ સુલતાન, માન પામે મન હીસે. ચ. માન પામે
 મંન હીશે. ૩. ખ. વીસાનો લાખ વીસાનો. ઘ. ધર કૃ વીશ વસાનો. ચ.
 તેહને કૃ લાખ વીશેક. ૪. ખ. જ્ઞેવુ જ્ઞેવુ કરમ, મરમ તેહમાં તે સાનો.
 ૪. ગ. તેહને હાસનો. ઘ. એહને જ્ઞેવુ કરમ મરમ કાહો તે તાંનો. ક. જ્ઞેને
 જ્ઞેવુ કરમ, ધરમ દેહે તે સોભે. ચ. તેહને તેહે વીશેક. ૫. ખ. ગ. ઘ. જે
 હાકણ જગત વીખે. ખ. ગ. ૩૫ સમારે તહારુ. ૬. ખ. ગ. ઘ. ક. અમો
 નીત સમાઈ તેહને. ખ. તુ. ગ. તે સમજને નામ મહાઈ. ચ. તેહને શમાઈ
 નીત અમો. ઘ. તે નામ જાણુજ્ઞે માહાઈ. ચ. માહેઈ. ૩૪. ૧. ખ. ગ. અરસ
 પરસ ઓલખીઆ ખેચ. ઘ. મનમા ઓલખીયા ખે માહાં ક. અરસપરસ
 ઓલખીઆ ખેહુ. ચ. આશપાશ ઓલખીઆ ખેહે. ૨. ખ. ગ. ભાગો મન
 તણો સંદેહ. ઘ. મન તણો સંદેહ ભાગો તાહાં. ક. સંદેહ. ચ. ભાગો મંન તણો
 સંદેહ. ૩. ખ. હવે ખેઉએ મરમજ લચો. ગ. હરખ થચો. ઘ. હરખ
 ખેહુના. ક. હરખ ખેહુના મંનમા થચો. ચ. હરખ ખેહુને મંન ના થચા.
 ૪. ખ. ગ. રાજ પરીચટ પાસે ગચો. ઘ. રાજ તેની ક. રાજ પરીહટ
 પાસે ગચો. ચ. નરપતી પરીચેટ પાસે ગચા. ૩૫. ૧. ખ. આવેલા તે અહી
 સું કાજ. ગ. આ વેલામા અહીઆ સુકાજ ઘ. કાહો આવેલા સુ છે. ક. આ
 વેલામાં હા સુ કાજ. ચ. આ વેલાએ સુ છે કાજ. ૨. ખ. કેમ આવા એકલા.
 ગ. કેમ એકલા આવ્યા. ઘ. એકલા પધારી રાજ. ક. કેમ એકલા

આવ્યા માહારાજ. ચ. એકલાં કેમ આવા માહારાજ. ૩. ખ. નહી સાથે
રાવત છોડલા ગ. નહી સાથે. ઘ. નહી સાથી જુથી ગોડલા. જ. નથિ
સાથે હાથિ. ચ. નથી સાથી લાથુ જોડલા. ૪. ખ. નહી સાથે
પાચક જોડલા. ગ. નહી લાથા પાચેક જોડલા. ઘ. નથી લાથી
પાચક જોડલા. જ. નથી હથીઆર પાચે જોડલા. ચ. નહી હસ્તી તથા ઘોડલા.
૩૬. ૧. ખ. ગ. અનોપમ. ઘ. અનોપમં કામલ જાત. ચ. રૂપ અનોપમ
માજમ રાત. ૨. ખ. નીસા અંધારી. ગ. કાલી અંધારી. ઘ. માજમ.
જ. કાલિ હંધારિ માઝંમ. ચ. કેમ આવા અંધારી રાત. ૩. ખ. ગ. સુણુ રે.
ઘ. સુણો પરીચટને નરપતિ કહે. જ. મૂણુ રે પરિહટ રાજા કહે. ચ. મુણુ રે
પરીચેટ રાજા કહે. ૪. ખ. સંખેપે. ગ. બહુ સાંખે પને મંનમા બેહે.
ઘ. કહો સંક્ષેપમાં તે તુ લહે. જ. કહુ સંક્ષેપે તે તુ લહે ચ. શહ સંક્ષેપ તુ
મંન માંહા લહે. ૩૭. ૧. ખ. નીસુ ચરચા. ગ. નીસા ચરચા. આવીઓ.
ઘ. નિશા. જ. નિસા. ચ. નીશ ચરચા જોવા આવીઓ. ૨. ખ. માટે સાથ
નથી લાવીઓ. ગ. માટે સાથે કાઈ નથી લાવીઓ. ઘ. માટે સેન્ય નથિ
લાવિયો. જ. માટે સેન નથિ લાવીઓ ચ. માટે શેન નથી લાવીઓ.
ખ. ગ. સંદે એક ઉપનો છે મુને તે માટે પૂછુ ધૂ તને. ઘ. જ. મે તો માર
કારણ કહુ પણ એક બીજુ અપરત થયુ. ચ. એક શંઘેહ ઉપનો છે મુને, તે
માટે હુ પૂછુ તુને. ૩. ખ. ગ. મધગતે. ઘ. મધ્ય રાતે તુ બેઠો ભુપ. જ.
મધરાતે બેઠો તુ ધુએ. ચ. મધરાતે તુ બેઠો ધુએ. ૪. ખ. માત્ર કોની નવ
જુવે. ગ. બીક કહેની મંન મ જુએ. ઘ. બિક મનમાં કોની નવ ધર. જ.
કોની તુ જુએ. ચ. બીહીક મંનમાંહાં કોહોની નવ જુએ. ૩૮. ૧. ખ.
સાચી વાત તુ કેજે આજ. ગ. સી જે વાત કહેને આજ ઘ. આ પંકિત
નથી. જ. તે વાત સત કોહો રે તમે ચ. શ્રીએ વાત તુ કહેની આજ. ૨. ખ.
લેસ માત્ર નવ રાખે લાજ ગ. લેસ માત્ર નવ રાખેસ લાજ ઘ. આ પંકિત
નથી. જ. તો તુજને નિવાજસુ હમો. ચ. લેશ માત્ર માંહાં ન રાખે લાજ.
જ. પ્રતમા આ પછી ખે ચરણ છે. સીચ વાત તુ કહે રે આજ
લેસ માત્ર ન રાખો લાજ. ૩. ખ. ઘોખી કહે સાલલીએ રાચ. ગ. ઘોખી
કહે સાલલ તુ રાચે. ઘ. ઘોખિ કહે કહુ મનમાં ધરો. જ. ઘોલિ
કહે સાંલલને રાચ. ચ. પરીચેટ કહે શાલલ રે રાચે. ૪. ખ. ગ. સમજ
આપ લેને મન માચ. ઘ. સુણિ વચનને પાછા કરો. જ. ચ. સુણી

માહારા વીર. ૨. ખ. હૈડુ નવ રેહે માહાર ધીર. ગ. હૈડુ ન થાપયે એ
 મુજ ધીર. ઘ. હૈડુ નવ ખેચે મુજ ધીર. જ. હૈડે મુજને રેહે ધીર. ચ. હૈડુ
 નવ ચાલે મુજ ધીર. ૩. ખ. ગ. કહે પરીચટ કે સાંભલિએ રાએ. ઘ. કહે પરિચટ
 સાંભલને રાય, જ. કહે પરિચટ સાંભલને રાય. ચ. કહે પરીચેટ સાંભલને રાએ.
 ૪. ખ. માહારે મોઢે નવ કેવાએ. ગ. માહારે મોઢે મે નવ્ય કેહેવાઅ. ઘ. મારે
 મોઢેકહુ નવ જાય. જ. માહારે મોહોડે નહિ કેહેવાય. ચ. માહારે મોહોડેનવ કેહેવાએ.
 ૪૬. ૧. ખ. સુતીનંદા હુ ન કર આપ. ગ. અસ્ત્રી નંદયા ન કર આપ.
 ઘ. હું અસ્ત્રિની નંદા નહી કરુ. જ. અસ્ત્રીની નંદયા નહી કરુ. ચ. સ્તુતી
 નંદા હુ ન કર આપ. જુઓ પરિશિષ્ટ. ૧. ૨. ખ. અસ્ત્રી નદેથી અસ્ત્રી
 હતા પાપ. ગ. અસ્ત્રી નંદે અસ્ત્રી હતાનું પાપ. ઘ. મહાપાપ મુસ્તક નહિ
 ધદ. જ. મહાપાતીક મુસ્તક નહિ ધદ ચ. સ્ત્રી નંદા સ્ત્રી હતા પાપ. ૪૭. આ
 પહેલા દરેક પ્રતોમા નીચે મુજબ વધારે પંક્તિઓ છે. જુઓ પરિશિષ્ટ ૧.
 ૪૭. ૧. ખ. ગ. રાંક, ખ. અંકુસ. ૧. છ. વણુ સહુથિ ટંક, રંક રાજથિ
 ઝાંઝો ૧. ચ. વરણ શહુથી રંક, અંક રાજથી જાને. ૨. સીરોમણ જાણ,
 રાણા માને આણે. ગ. જાત્ય સીરોમણી સાક્ષણ, રોણ મણ જસ અહાનો.
 ઘ. સય સિરોમણી સાણ, રાયમાનો જસ અને. જ. જાત સિરોમણ સાર
 રાય માને જસ અજાન. ચ. જાન સીરોમણ શાંમ, રાક માને તેજશ આને.
 ૩. ૪. ખ. તમને ઝીતે તેહ, તે તમે નહી ઝીતાઅ, રાઅ તમે વચન
 માનને, તે નદ ઝીતહરાઅ. ગ. તમને જીતે એહે તમે નવ્ય જીતાયે, એ
 વચને તમને મરંજીત થઅ. ઘ. તમને જિતે તેહ, એ જીતો નવી જાય,
 વચન તમને કે જે તે મરન સમ ઝિલ્યો રાય. જ. તમને જીતે જેહ, તે જીતો
 નવ જાય, તે વચન કહુ તમને રાઅ, રંઝીત રીઝો રાય. ચ. તંમને જીતે
 તેહે, તેહે જડતો નવ જાએ. પછી નુ ચરણ નથી. ૫. ૬. ખ. ભોગી તમારા
 ધર તણો, અદીકારે અદકો જેહ, પારીજાત મે પ્રીમલ ધણો, પદમણી છે ધર
 તેહે. ગ. ભોગી તમ રીઝી તણો, એહ અધીકાર અદકે ધણો, પારજાતીક
 પ્રેમલ સમી, પદમણી નાર ઘેરે તેહે તણે. ઘ. ભોગી તમ સમરધી તણો,
 આદ અધિકાર છે અતિ ધણો, પારજાતિ પુષ્પ નાર છે. ઘેર તે તણો, જ.
 ભોગી તમ સમરધી તણો, અરથ પદ હધીકાર અદકેરો ધણો, પ્રજાતીક
 પ્રેમલ શંમો, પદ્મની નાર ઘેર તે તણે ચ. ભોગી તુજ શંમદ ધણો, આદ
 અધીકાર છે તેહ તણો, પારજાત પ્રેમલ શંમી, પદમી નાર ઘેર તેહ તંણે.

૪૮. ૧. ખ. આપણે ઘેર આવે તે કામ. ગ. આવે કામ. ઘ. અને ક. પ્રતમાં
આની પહેલા નીચેના ચરણો વધારે છે. ઘ. જો સમજાવો તો ઘર જાઉ,
ચતુર શિરોમણિ છે નંદરાયો. વાલે અરથ કરુ તેનો તે, જો મનમાં હોય સંદેહ
ક. જો સમજા હોય તો ઘેર જ જાવો, ચતુર શિરોમણિ છે નંદરાય; વલી આથ
કરુ તેહનો. જો મનમાં હોય સંદેહ (પછી) ઘ. આપ ધરમાં અ ના આવે
જા કામ. ક. આપ ધરમાં ન આવે કામ. ચ. આપ ઘેર આવે કોઈ કામ. ૨.
ખ. તેહનું જે કેવાહે નામ. ગ. તેનું જે કેહેવાએ નામ. ઘ. તેનું જે કેવ નામ.
ક. એક તેનું કેહેવાય જે નામ ચ. તેહનું તો લેવાએ નામ. ૩. ખ. કેવાઅ.
ગ. કેહેવાઅ. ઘ. કેવાય. ક. રાધા અનને ચ. રાધુ અંન જે કેહેવાએ. ૪. ખ.
વીચારેરા અ. ગ. તેનું નામ વીચારે રાઅ. ઘ. તેહ નામ. ક. રાય. ચ. તેહનું
નામ વીચારે રાએ. ૪૯. ૧: ખ. ગ. ક. ચ. એ પે નો કરો એક વીચાર.
ઘ. પે મલિને કરજો એક વિચાર ક. ૨. ખ. મેહે કહી ત ધરની સ્વેન. ગ.
મે કહી તે નરને ઘેર નાર. ઘ. મેં કહી તે તેને ઘેર નાર. ક. મે કહી તેને ઘેર
નાર. ચ. મે કહી છે તેહેને ઘેર નાર. ૩. ખ. પંખી બિડો જોહેને જોડ. ગ.
ચ. પંખી ઘ. પંખિ ઉડે જેને જોર. ક. આ પંક્તિ પહેલા 'વલી કરુ ખીજી
દ્રષ્ટાન્ત, જો કોઈ મનમાં હોયે બ્રાન્ત. ક પછી ક પ્રમાણે. ૪. ખ. એ વાતનો
એ અંકાટ. ગ. એ વાતનો એમાં કાટ. ઘ. તે વાતનો લેજો અંકાટ. ક.
તે વાતનો લીજો કાલ, ચ. તેહ વાતનો લો અંકાટ. ૫૦. ૧. ક. જેને આધારે
રહે છે પ્રાણ. ૨. ખ. તુ ચતુર સુજાણ ગ. નામ રે ચતુર સુજાણ ઘ. એત
નામ તુ ચતુર સુજાણ. ક. ચતુર સજાણ. ચ. નામ તુ ચતુર સુજાણ. ૩. ખ. ગ. એ
પે પીછી કરો એક પેર. ઘ. હવે કરજો એક જ પેર. ક. એ પેતી કરો એક પેર. ચ. એ
પે પીછી કરો એક પેર. ૪. ખ. ગ. મેહે કઈ અસ્ત્રી તેને ઘેર. ઘ. સ્ત્રિ. ક. મે
કહિ ચ. મેહે કહી સ્ત્રી તેહેને ઘેર. ૫૧. ૧. સર્વે સહુ. ચ. મા આ કહી
નથી. ૩. ખ. ગ. પીછો તેહેના મંનનો પાર. ક. માં પહેલા એક પંક્તિ
છે. 'તેના મનનો મર્મજ લીધ, સુજા સરપાપ પરિહરને દીધ.' પછી ખ. ગ.
ની જમ "પીછો...ઘ. મા તેહના નામનો પારજ લિધો, સિધ સિરપાઉ
પરિઅટને દીધો." ૪. ખ. ગ. જુગતેથી પછે કરો જુહાર. ક. જુગતેથી જો
કરજો જાહેર. ચ. નથી. ૫૨. ૧. ખ. દલા સમણે પછે નર નારી નામ.
ગ. મંનમાં સમજે અસ્ત્રીનું નામ. ઘ. મન સમણે સ્ત્રીના નામને. ક. મનમાં
સમસો સ્ત્રીનું નામ ચ. મંન શમજો અસ્ત્રીના નામમાં. ૨. ખ. પાછો

રાજા આવો દ્વાર. ઘ. ગામમે. ચ. આ ચરણ નથી. ૩. ખ. થઉ મન રોમા-
વલચીત અંગ ગ. રોમાચીત્ય ઙ. રાજાચીત અંગ. ચ. થઓ મન પીત શંમા
સુરંગ. ૪. ક. સ્ત્રી દી લાગો રંગ. ખ. ગ. પરવસ દેહ થઓ અસ્ત્રી સંગ.
ઘ. સ્ત્રી મલવાનો કિધો સગ. ઙ. વસ્ય દેહ થઓ સ્ત્રી સંગ પડ. ૧. આ
બંને ચરણ એકે પ્રતોમા નથી. ૨. ૩. ગ. નીદુરા. ૫૪. ૪. ૨. ખ. થઈ
વાકુલ મહીપતીનું મન. ગ. વેહે વાકુલ રાજાનું મન. ઘ. માંનનિ સાથે
વલગુ મન. ઙ. માહની સાથે વલગુ મન ચ. છે વાકુલ મહીપતીનું મન.
૫૫. ૧. ૨. ઘ. સ્પર્શને હરતિ બલે. ૩. ખ. ખીજે. ૪. ખ. પરતક્ષ. ગ.
સાક્ષાત. ઘ. પ્રત્યક્ષ. ઙ. પ્રતક્ષ. ચ. પ્રતક્ષ. ૫૬. ૫૭. ૫૮. કડીઓ એક પણ
પ્રતમા નથી. ૫૯. ૧. ખ. ઘ. તળ કોડ. ગ. કરોર. નચેને. ૨. ખ. સ્ત જળ
પુરાને પે પેળી. ગ. સાર શત પારખે પેળી. ઘ. સાર સત્વ પરખે પેળી.
૩. ખ. નજર ભરી. હોરી. ૪. ખ.. લાલીધન. જોરી. ૫. ખ. અમો બળે
કઉ દામકી. ગ. અમુલખ કૈરી દાંમકી. ઘ. અમુલક થૈ કાંમની. ઙ. અમુલખ.
ચ. અસ્ત્રી શારી પરાતરે અમુલખ છે કામની. ૬. ખ. ચાખી, નહી કોડી
કાંમકી. ગ. ચાખી. નહી કોરી કાંમકી. ઘ. નહી કોડીકી કામકી. ઙ. કછુ
કામકી. ચ. ચાખી નવચીત છે થઈ, નહી ખોટી કોડી કામકી. ૬૦. ૧. ખ.
કાન. ઘ. કાને સુનિ એક જ કોડ. ઙ. કાને સુણી ને લક્ષ કરોડ. ચ. લખ જ
કોડ. ૨. ઘ. માટે રાજા લાગે હોડ. ૩. ઘ. જરૂરપણે વીતી જામનિ. ૪. ખ.
જોળી. ગ. વીચાર કરી જોળી. ઘ. જોઉ કામની. ચ. કરે વીચાર જોળી કામની.
૬૧. કડી પહેલાં ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. બધી પ્રતોમાં એક પંક્તિ—ખે ચરણ વધારે
છે. “જો જાણે માહરો પરધાન, તે વાતે ધરે મુજ નામ.” ૧. ક. આપ્ત ઘ.
હીયડે કરો પ્રપંચ. ઙ. ચ. હઈડે. ૨. ખ. સંગ. ગ. સાંચ. ૩. ખ. રાય. ગ.
રાએ. ૪. ખ. કરી એકટી સરવ સલાચ. ગ. સામદ સાંધાલી શરવે સલાએ.
ઘ. પુરણ ત્યાહા કિધી સલાય. ઙ. સોઉ સધલી સલાય. ચ. શામદ પુરણ છે.
શલાએ. ૬૨. ૧. ખ. ગ. ઙ. ચ. તે વેલા આવો. ૨. ખ. ઘણુ ખોલાવી દીધું
માન. ગ. મન સા સીધે દીધા માંન. ઘ. દેઈ માન રાયે આપ્યા પાન. ઙ. ચ. મન
સાશ્રીધે દીધાં માન. ૩. ૪. ઘ. પશ્ચમ દેશ ભણિ પરવરો. ઙ. પછે દેસ માહે પરવરો.
૬૩. ૧. ખ. ગ. લો ટંકા લાખ સવા કરોડ ઘ. લ્યો ટકા જોઈએ એટલા
ઙ. લ્યો ટંકા જોઈએ તે કોડ. ચ. લોની લાખ ટંકા રોકડા. ૨. ખ. ગ.
ઘોડા જુગતી જોડ. ઘ. દૂડા અશ્વ લાવો તેટલા. ઙ. લાવો અશ્વ ટુડી જોડ.

ચ. લાવેની જુગતી ઘોડલા. ૩. ખ. બહુ સેનાં સોડાડી સાથ. ગ. સપત સેન
 શો ઘોડો સાથ ધ. સુલપ સેન સુંઢાઢો સાથ. ક. સોઢાડો. ચ. નંદશેન
 શોઢાડો સાથ. ૪. ખ. દ્રવ અંદરગલ રાખો હાથ. ગ. દાંમ અંન રાંગલ.
 ધ. દ્રવ્ય અનરગલ. ક. દામ અનંગલ. ચ. દાંમ અનલગલ. ૬૪. ૧. ૨. ધ.
 ઉઠો સિદ્ધ કરો આ ધડી. ચ. ઊડી સીથે થાઓ આ ધડી. ૩. ૪. ધ. તો
 જાવાનુ ન ધરસો દુખ. ૬૫. ૧. ખ. ગ. ધ. ક. ચ. કહે પ્રધાન. ખ. ગ.
 સુણીએ મહારાજ. ૨. ખ. હવડાં કાજ. ગ. હમણાં કાજ. ધ. હવડાં
 ઘાડાનુ સુછે કામ. ક. હમણાં કાજ. ૩. ખ. ગ. વૈધરત. ધ. વૃષ્ટા
 વ્યતિપાત. ક. વીછી વ્યતીપાત. ચ. વીશટી વતીપાત. ૪. ધ. શુભ
 કામે થાય ઉતપાત. ચ. મોહોટાં કાંમમાંહા થાએ ઊતપાત. ૬૬. ૧.
 ખ. ગ. કાલ્ય. ૨. ધ. આપસુ. ૩. ખ. સાંભલ પ્રધાન. ચ. સાંભલ
 રે વાત. ૪. ક. ન લહે વાત; ખ. માહારી વાત સું ન ધરે કાંન. ધ ન લહું
 વાત. ગ ક. ચ. લેહે વાત. ૬૭ ૧. ક હુ કે જે લેવુ. ખ. ગ ક જે વાતનો
 કેડો લીજીયે. ધ જે વાતનો હું કેડો લઉ. ચ. કેડો લીજીયે. ૨. ખ. સીધ પાર
 તેહેનો લીજીએ. ગ. સદ પાર તેહેનો કીજીએ. ધ. ન થાય તો પ્રાણુજ દઉ.
 ક. સધ્ય પદારથ તેનો કીજીએ. ચ. શદ પાર તેહેને કીજીએ. ૩. ખ. સલામાં.
 ૪. ખ. ધ. ક. તારે હું સાનો રાજેન. ગ. હું તો સાનો રાજાંન. ચ. તાહારે
 હું શાંહાંનો રાજાંન. ૬૮. ૧. ગ. પ્રથેમ. ધ. આજ અવલેગ પ્રથમ મને.
 ક. આજ અવલેગ પરથમ મુને. ૨. ખ. પડે તુને. ગ. કહીએ તુને. ધ તારય
 પછી તો વેડે તુને. ક વલતી તુને. ચ નડશે તુને. ૩. ખ હવડે જાવાને કરે
 સહી. ગ જે જાવાનુ કરે ન નહી. ધ. ન કરે સહિ. ચ હમણાં જાવુ કરે
 નહી. ૪. ગ આજ થકો. ક આજ પછી. ચ. આજથી તુ પરધાંનજ નહી.
 ૬૯ ૧. ખ ગ. ધ. ક ચ પાલે ખોલ. ૨. ખ. ગ ધ ક ચ. પાલે કોલ.
 ૩. ક. પ્રતીધરમ ગ. પતીધરમ. ધ. પતિધર્મ. ક. પ્રતીધર્મ. ૪. ગ. પાલે કરમ.
 ચ. કરમ. ૭૦. ૧. ગ. હરીજાંન તે જે મુકે સાંસાર. ચ. આચારી તે જે
 પાલે આચાર. ૨. ખ. તેજે મુકે સંસાર. ગ. પવીત્ર તે જે પાસે આચાર.
 ધ. હરિજન તે જે લક્ષ અપાર. ક. ચ. હરીજન તે જે મુકે સંસાર. ૩. ૪.
 આ બંને ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. ૭૧. ૧. ૨. આ બંને ચરણ પણ
 એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ગ. સતવાદી નવ ખોલે આલ. ૪ ગ. રાજ
 તે જે પ્રજા પ્રતીપાલ. ધ. સત્યવાદી. ચ. શતવાદીનાં ખોલે આલ.

૭૨. ૬ માં આરંભે આટલું વધારે : જો સને જોવો કંજેસ (?), મંગણ
તે જોને નહી રાસ. ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં આ આખી કડીને બદલે નીચે
મુજબ છે. ૧. પંડીત તે જે પરખે પુરાણ, ઘ. પ્રતમા, વિદ્યા તે જે હોયે
પાઠ, ૨. સાહસિક જે હોયે સુખણ. ઘ. પંડીત તે જે જાણે વાટ. ૩.
જોગી તે જે પાલે રોગ. ઘ. વૈદ તે જે પરખે રોગ ૪. વૈદ તે જે પરખે
રોગ. ઘ. જોગી તે જે જાણે જ્યોગ. ૭૩. ૧. ખ. ગ. ચ. વરત કરે જે વરત
આચરે. ઘ. જ. ધન તે જે ગાંઠે ગરથ. ૨. ખ. ગ. ચ. સતવાદી પદ સંકટ
હરે. ઘ. જ. પોતાનો તે જે સારે અરથ. ૩. ખ. ગ. ચ. પુત્ર તે જે ગચ્છામાં
જાય. ઘ. જ. બલીઓ તે જે પરદુઃખ હરે. ૪. ખ. ગ. ચ. જીતો જેકા
ગંગા નાહાય. ઘ. ટલ્યૂ ખર જે પરદુઃખ હરે. જ. ટલ્યો ખર જે પરદુઃખ
હરે. ૭૪. ૧. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં નીચેનાં ચરણો વધારે
છે: ‘ધનપતી તે જે ધારે ધરમ; સંનાસી જે જાણે ભ્રમ. રહો તે જે ખરચે
હાથ, સારી અસ્ત્રી જે સરગે સાથ. મહીપતીનું જે રાખે માન, તેનું નામ
પુરો પરધાન.’ જ્યારે ઘ. પ્રતમાં બે ચરણ વધારે છે: ‘સતિ તે જે બાલે દેહ,
સાધુ જે તે સહુને સ્નેહ. ૨. ઘ. તે તો જાણું એકલો હુ. ૩. ૪. આ બંને ચરણોની
પહેલાં બધી પ્રતોમાં નીચેની પ કિત વધારે છે: ‘કેહે પ્રધાન સાંભલ ભુલિ, રોસ ન
ધરસો, રાજ અતિ,’ અને પછી “જે પાસા પડે તે દાચ, જે રાજ બોલે તે
નાચ” ૭૫. ૧. ખ. બોલે તે જાચ. ગ. નાચે. ઘ. નિરધન જે બોલે તે વાધ.
૨. ખ. સાહચ. ગ. સાહા. ઘ. સહાય. ચ. શાહા ૩. ખ. બોલે તે નાચ.
ગ. કરે તે અન્યાચે. ઘ. અન્યાય. જ. પાંચ પરમાણુ કરે તે નાય. ચ. પંચ પરમાણુ
તે તો ના. ૪. ખ. અંનાચ. ગ. અન્યાચે. ઘ. અન્યાય. જ. અંનાય. ચ. આચાર
ભક્ષ એ તો અંન. ૭૬. ૧. ૨. ઘ. નાચે જેહ જડે તે રાય. જ. રાહાય. ચ. નાઠાં
જે જડે તે રાહા. ૩. ખ. ગ. જ. ચ. ભુખો. ઘ. ભુખ્યો. ખ. ગ. જ. ચ. ખાચ.
ઘ. ખાય ૪. ખ. ગ. જે ગમે. ઘ. ચ. બેહરે જે ગમે તે ગાચે. જ. મન
ગમે તે ગાય. ૭૭. ૧. ખ. ચ. આચાલે જે થઈ તે થાચ. ગ. આચળ
લેખ લખુ તે થાચે. ઘ. અચાલે જે થયુ તે થાય. જ. અચાલે થઈ તે થાયે.
૨. જ. ગમે તે પાવે. ખ. ગ. જ. ચ. ઓશડ જે ગમે તે પાચ. ઘ. ઊખદ
જે ગમે તે ખાય. ૩. ઘ. પ્રજા પાલે તે કલિચે ગય. ૪. ખ. ગ. ચ. પેચે
પાન. ઘ. પે પાન. જ. પય. ૭૮. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં
નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે:

જે કાઈ ચીતવેસુ તે ચાહા,	અતીબલીએ તે જેને આહા	
દુખીઓ જે પરદેસે જાય,	અહસ્ત તે જે લેહેણાં લાય.	૧
પુન જે તે પરથ થાય,	સુખીઓ જે નવ રોગી કાય.	
ભલુ કરે તે ભુપત રાય,	રાજા કહે તે કેવી હાય.	૨

૭૮મી કડીને બદલે ખાવંદ કહે તે સાચુ આ દીસ, વચન લઈ થડાવે સીસ.

એમ કહીને ઉઠો તે ઘડી, વાર ન લગી વહેતાં ઘડી. ૩

૧. ૪-ક. અસ્તનો પેર જે લાણુ લાહ. ૨-૧. ગ. ક. ચ. પરમારથ થાય. ૨. ક. રાથી જે નરોગી કાય. ચ. દુખીઓ જેહેની રોગી કાયે. ૨. ૩. ગ. રાજા કહે તે સાચુ આ દીસ. ક. માટે રાજા ખોલે તે ખર. ચ. રાત દિવસ તે અંન ન ખાય. ૨-૪. ગ. ચાકર શો જે ચડાવે સીસ. ક. તે મજથી કામ થાયે તે ખર. ચ. ભલુ કરે તે ભુપત રાજન. ગ. માં ૩-૧ નથી. ૩. ૧. ૨. ક. માં રાય વચન ખોલા આ દીસ, ચાકર તે જે ચડાવે સીસ. ચ. માં અતુર તે જે કરે કીરતન, રાજા તે જે શાયો આ દીસ. ચાકા તે જે ચડાવે શીશ. ૩-૪. ચ. વહેતા વડી. ૭૯. ૧. ક. સુગડુ. ગ. સોઢાડુ. ધ. સુઢાડુ. ક. સોઢાડુ ચ. સોઢાડુ. ૨. ખ. અંદરગડ. ગ. અંદ્રગલ. ક. અનલગલ. ચ. અનગલ. ૩. ગ. પ્રધાન ઉચાળો. ધ. પ્રદેશે ગયો. ક. ચાલે ને ગયો. ચ. ચાલીને ગયો. ૪. ગ. આનંદ. ૮૦. ૧. ગ. પડી છે રાસ. ધ. જવ રાત ૩. ખ. ખીજુ કે નવ જાણે જાત. ધ. બિજો કોઈ ન ચલે વાણ. ૪. ખ. ચાલો રુદેમાં રાખી વાત. ચ. ચાલા આપ રહે પરમાણુ. ૮૧. ૧. ખ. લખ. ગ. ન ભવે ય નીદ્રા. ધ. ચિંતાતુરાણાં ન સુખ ન નિદ્રા. ચ. માં આપો શ્લોક જ નથી. ૨. ખ. ન બધુ ન મીત્ર. ધ. સ્વજન ન બંધુ. ૩. ધ. કામાતુરાણાં ન ભય ન લાખ. ૪. ગ. ન બલાં ન તેજ. ક. ક્ષુધા બલાનાં ન બલ ન તેજ. ૮૨. ૧. ખ. કાંનર. ધ. માટે રાજા જાંખે નાટ્ય. ક. કાહા નર ને કાહા નાર. ચ. કી નર. ૨. ખ. ગ. થાય તેનો શો વીચાર. ધ. થયો તેનો સો વીચાર. ક. થઉ તેને સો વીચાર. ચ. થાયે તેહનો. ૩. ખ. ગ. ક. ચ માં આ ચરણ પહેલાં એક પકિત વધારે છે: 'જનર બુધ જેને મન વસી, લાજ મરજદ તેહને મન કરી.' પછી ક. ગુણકા થકી વેદને શાલાડ. ૪. ધ. આલસ્યુ. ક. આલસુને મન. ૮૩. ૧. ખ. ગ. ક. ચ. ભીખમાં તે સાંનો ભોગ. ધ. સાનિ નિત. ૨. ખ. ગ. ક. જોરાવટી તે સાનો જોગ. ધ. વસનિને મન સાનિ પ્રીત. ચ. શુધ ચીત વીના તે શાહાનો જોગ. ૩. આ પંક્તિ પહેલા ખ. ગ. ક. ચ. માં કેટલીક પંક્તિ વધારે છે: ભંગીજનને

સાહાની નાત, વસની જનને સાહાની જાત. મદપાની તે સાહાનો પવીત્ર,
ભુહુ તાકે તે સાહાનો મીત્ર.’ ડ. ખ. ઊદમ ડસો. ગ. ઊદમ. ઘ. ઉદમ. ચ. ઊદમ
કશો. ડ. ખ. મુળને મન તે સાહાનો હસો. ગ. સોમને તે સાનુ હસુ. ઘ. શુભ
જે મન તે સાંનો વસો. જ. મુલને મન સામુ વસુ. ચ. શુભને મન તે શાહાનો વસો.
૮૪. આ ડહી પહેલાં ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે:

સેદાઈમાં તે સાહાનુસન, પટલાઈમાં તે સાહાનુ પત
પરમારથમાં તે સાનુ પાપ, સીધાઈ તાં સાહાનો શ્રાપ
રંડાપણુ તે સાહાની સતી, પીડા દે તે સાહાનો પતી.

(ચ. માં પ્રરજ્ઞ પીડે તે સાહાનો પતી.)

૧. ગ. સાંતોડી. ચ. શંતોડી. ૨. ખ. ધંન વીના તે સાહાનુ સુખ. ગ. ધાંન
પાકે સાંતુ સુખ. ઘ. રોગિને તે સાનુ સુખ. જ. ધન વના તે શાનુ સુખ. ચ.
ધંન અંન વીના તે શાહાંનુ સુખ. ૩. ખ. ગ. દાતારને. ગ. ધોન્ય. ચ. દાતા-
રને મન. ઘ. માં આ પહેલાં બે ચરણુ વધારે છે. નિરધનને મનોરથ ફેગ
જાનિને મન સાનો શોક. ૪. ગ. સુરાતણુને. ૮૫. ૧-૨. આ બંને ચરણુ એકે
પ્રતમાં નથી. ૩. ખ. અસ્ત્રી ભલી વીના સો ભાગ. ઘ. સ્ત્રિ વિના તે સાનો
ભાગ. ચ. ભાંમતી ભલી વીના શો ભોગ. ૪. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. સાનો ભોગ.
૮૬. ૧-૨. આ બંને ચરણુ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ક. દરદર રે
જાણપણુ કસ. ૪. જ. મુમને મંન સાનુ વસુ. ચ. માં આ ચરણુ નથી.
૮૭. ૧. ૨. ચરણુ એકે પ્રતમાં નથી. ૪. ગ. પીલ. ૮૮. ૧. ખ. ગ. ગુણુ
વિના. ૨. ચ. પ્રરજ્ઞ વીના તે શાહાનો ભુપ. ૩. ખ. સાહાંની વીરાઅ. ગ.
સી વીદાએ. ઘ. શિ વડાઈ. જ. શી વીધાય. ચ. શી વીદાએ. ૪. ગ. ચાલે નહી
તાહારે સાંનો દા. ઘ. સી નંદાય. જ. ચાલો નહિ તે સાનો દાય. ચ. ચાલ
ચાલે તે શી નંદાએ. ૮૯. ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિઓ
વધારે છે. ખ. કંઠ વીના તે સાહાંનુ ગાંન, તાલ વીના તે સાહાનુ તાંન.
દયા નહી તા સાહાનુ દાંન. ગ. કંઠ વીના તે સાંને ગાએ, ભુખ
વીના તે સાંનુ ખાએ. તાલ વીના તે સાંનુ તાંન, દયા નહીં તારે સાનું દાન.
મોહોરમ વીના તે સાંનુ માંન, હરી ભક્ત વીના તે સાંનુ ધાંન્ય. જ. માં ત્રણુ
ચરણુ ખ જેવાં છે. ચોથું એક વધારે છે. ‘માધો પાપિ તે સાનુ માન.
ચ. માં ત્રણુ ચરણુ. ખ. જેવાં છે. ચોથું એક વધારે છે-‘હેન વીના તે શાહાનું
માન, ૮૯. ૧. ખ. હરીજનને તે સો સંસાર. ઘ. હરિ ન જાણે તો સાનો

સંસાર. જ. હરિ ન જાણો તો સંસાર. ચ. માં ૧. ૨. ચરણો નથી.
૩. ૪. ખ. અને ચ. પ્રતોમાં આ પંક્તિઓ ઉલટાવાઈ છે. પણ જ. પ્રતમાં
નીચે મુજબ વધારે પંક્તિઓ છે: બ્રહ્મ થયો તે સાનો બ્રમ, એવા દાન તે
તો અધર્મ: કહુ કહે તે સાનો કવિ, શિખવિ વાત તે શાનિ નવિ. ૯૦. આ કડી
એકે પ્રતમાં નથી. તેને બદલે દરેકમાં જુદી જુદી કડીઓ નીચે મુજબ છે:

- ખ. ચોરે ખેસે તે સાહનો ચાડ, પરહુ આપે તે સાહનો પાડ.
વેવાર નહી તો સોયે પાર, ખરી વાતમાં સાહનો ખાર. ૧
ગ. માં આ કડી કે તેને બદલે બીજી કોઈ કડી જ નથી.
ઘ. સત્ય ખોલે તે સાનો ચાડ, પલહુ લે તે સાનો પાડ.
વિદેસિને સાતુ દુખ, માન વિના તે સાતુ મુખ. ૧
જ. ચોરે ખેસે તે સાનો ચાડ, પરમારથમા તે સાનો પાડ.
વહેવાર નહી તો સો વેપાર, અધરમિનો સો આધાર. ૧
બીદેસીને શાતુ સુખ, માન વીના તે સાતુ મુખ. ૨
ચ. ચોરે ખેસે તે શાહાંનો ચાડ, પરહુ લે તેહેમે શાહાંનો પાડ,
વહેવાર નહી તો વહેવાર, કમાઈ નહી તો કમ રેહેકાર. ૧

૯૧. ૧. ઘ. ભય ન મનમાંહિ. ૨. ખ. થઈ. ગ. થૈ. ઘ. થઈ. જ. થઈ. ચ. થઈ.
૩. ક. તેણે જે ગેહ. ખ. દરબાર પ્રધાન તેડીને ઠોર. ગ. મેડીનો ઠોર.
ઘ. પરધાનનાં જહાં ઠોર. જ. આ ચરણ નથી. ચ. તણો જેણે ઠોર. ૪. ખ.
આવો રાત્રી પેહેલે પેહેલે પહોર. ઘ. ગયો રાજા ત્રિજે પહોર. ૯૨. ૧. ખ.
વજરમાં છે વાહાં લોહોનાં ખાર. ગ. વજર મોહોલ છે લોહોનાં ખાર. ઘ.
લોહાનાં ખાર. જ. વૃખ મેહેલ. ૨. ખ. ગ. જ. ચ. કીધો રાજાએ કરનો પ્રહાર.
ઘ. સાં જઈને કીધો કર પ્રહાર. ૩. ખ. ગ. ચ. ધીર પ્રતીહાર તારે જાગિયો.
દ્વારપતિ તારે જાગીયો. જ. દ્વારપતી તાહારે જાગીયો. ૪. ઘ. મનસુ બિવાને
લાગિયો. ૯૩. ૧. ગ. મહાજંમ. ઘ. માજમ. ચ. પ્રતમાં આ ચરણો પહેલાં
નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

- ચ. જાગે જે કેા ધનનો ધણી, જાગે જેહેને ચીંતા ધણી.
જાગે રાત અંધારી ચોર, ધન વરસતા જાગે મોર. ૧
જાગે જેહેના ઘરમોહાં શાંપ, જાગે દીકરીઓનો ખાપ.
જાગે જેહેને માથે વેર, જાગે જે કેા કરે કેહેર. ૨

સાહાની નાત, વસની જનને સાહાની જાત. મદપાની તે સાહાનો પવીત્ર,
ભુડ તાકે તે સાહાનો મીત્ર.’ ૩. ખ. ઊદમ હસો. ગ. ઊદમ. ઘ. ઉદમ. ચ. ઊદમ
કશો. ૪. ખ. સુળને મન તે સાહાનો હસો. ગ. સોમને તે સાનુ હસુ. ઘ. શુભ
જે મન તે સાનો વસો. જ. સુભને મન સામુ વસુ. ચ. શુભને મન તે સાહાનો વસો.
૮૪. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે:

સેદાઈમાં તે સાહાનુસન, પટલાઈમાં તે સાહાનુ પત
પરમારથમાં તે સાનુ પાપ, સીધાઈ તાં સાહાનો શ્રાપ
રંડાપણુ તે સાહાની સતી, પીડા દે તે સાહાનો પતી.

(ચ. માં પ્રરજ પીડે તે સાહાનો પતી.)

૧. ગ. સાંતોડી. ચ. શંતોડી. ૨. ખ. ધન વીના તે સાહાનુ સુખ. ગ. ધાન
પાકે સાંતુ સુખ. ઘ. રોગિને તે સાનુ સુખ. જ. ધન વના તે શાનુ સુખ. ચ.
ધન અન વીના તે સાહાનુ સુખ. ૩. ખ. ગ. દાતારને. ગ. ધોન્ય. ચ. દાતા-
રને મન. ઘ. માં આ પહેલાં બે ચરણુ વધારે છે. નિરધનને મનોરથ ફેગ
જાનિને મન સાનો શોક. ૪. ગ. સુરાતણુને. ૮૫. ૧-૨. આ બંને ચરણુ એકે
પ્રતમાં નથી. ૩. ખ. અસ્ત્રી લલી વીના સો ભાગ. ઘ. સ્ત્રિ વિના તે સાનો
ભાગ. ચ. ભાંમની લલી વીના શો ભોગ. ૪. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. સાનો ભોગ.
૮૬. ૧-૨. આ બંને ચરણુ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ક. દરદર રે
જાણપણુ કસ. ૪. જ. સુમને મન સાનુ વસુ. ચ. માં આ ચરણુ નથી.
૮૭. ૧. ૨. ચરણુ એકે પ્રતમાં નથી. ૪. ગ. પીલ. ૮૮. ૧. ખ. ગ. ગુણુ
વિના. ૨. ચ. પ્રરજ વીના તે સાહાનો ભુપ. ૩. ખ. સાંહાની વીરાચ. ગ.
સી વીદાએ. ઘ. શિ વડાઈ. જ. શી વીધાય. ચ. શી વીદાએ. ૪. ગ. ચાલે નહી
તાહારે સાનો દા. ઘ. સી નંદાય. જ. ચાલો નહિ તે સાનો દાય. ચ. ચાલ
ચાલે તે શી નંદાએ. ૮૯. ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિઓ
વધારે છે. ખ. કંઠ વીના તે સાહાનુ ગાન, તાલ વીના તે સાહાનુ તાન.
દયા નહી તા સાહાનુ દાન. ગ. કંઠ વીના તે સાને ગાએ, ભુખ
વીના તે સાંતુ ખાએ. તાલ વીના તે સાંતુ તાન, દયા નહી તારે સાનું દાન.
મોહોરમ વીના તે સાંતુ માન, હરી ભક્ત વીના તે સાનુ ધાન્ય. જ. માં ત્રણુ
ચરણુ ખ જેવાં છે. ચોથું એક વધારે છે. ‘માહો પાપિ તે સાનુ માન.
ચ. માં ત્રણુ ચરણુ. ખ. જેવા છે. ચોથું એક વધારે છે-‘હિત વીના તે સાહાનું
માન, ૮૯. ૧. ખ. હરીજનને તે સો સંસાર. ઘ. હરિ ન જાણે તો સાનો

સંસાર. ક. હરિ ન જાણો તો સંસાર. ચ. માં ૧. ૨. ચરણો નથી.
૩. ૪. ખ. અને ચ. પ્રતોમા આ પંક્તિઓ ઉલટાવાઈ છે. પણ ક. પ્રતમાં
નીચે મુજબ વધારે પંક્તિઓ છે: ભ્રષ્ટ થયો તે સાનો ભ્રમ, એવા દાન તે
તો અધમ': કહુ કહે તે સાનો કવિ, શિખવિ વાત તે શાનિ નવિ. ૯૦. આ કડી
એકે પ્રતમાં નથી. તેને બદલે દરેકમાં જુદી જુદી કડીઓ નીચે મુજબ છે:

- ખ. ચોરે ખેસે તે સાહનો ચાડ, પરકુ આપે તે સાહનો પાડ.
વેવાર નહી તો સોયે પાર, ખરી વાતમાં સાહનો ખાર. ૧
- ગ. માં આ કડી કે તેને બદલે ખીજી કોઈ કડી જ નથી.
- ઘ. સત્ય ખોલે તે સાનો ચાડ, પલકુ લે તે સાનો પાડ.
વિદેસિને સાનુ દુખ, માન વિના તે સાનુ મુખ. ૧
- ક. ચોરે ખેસે તે સાનો ચાડ, પરમારથમાં તે સાનો પાડ.
વહેવાર નહી તો સો વેપાર, અધરમિનો સો આધાર. ૧
ભ્રષ્ટ થયો તે સાનો ભ્રમ, સેવા દાન તે સાનો દરમ.
વીદેસીને શાનુ સુખ, માન વીના તે સાનુ મુખ. ૨
- ચ. ચોરે ખેશે તે શાહાનો ચાડ, પરકુ લે તેહેમે શાહાનો પાડ,
વહેવાર નહી તો વેહેવાર, કમાઈ નહી તો કેમ રેહેકાર. ૧

૯૧. ૧. ઘ. લય ન મનમાહિ. ૨. ખ. થઈ. ગ. થૈ. ઘ. થઈ. ક. થઈ. ચ.
થઈ. ૩. ક. તેણે જે ગેહ. ખ. દરબાર પ્રધાન તેડીને ઠાર. ગ. મેડીનો ઠાર.
ઘ. પરધાનનાં જહાં ઠાર. ક. આ ચરણ નથી. ચ. તણો જેણે ઠાર. ૪. ખ.
આવો રાત્રી પેહેલે પેહેલે પહોર. ઘ. ગયો રાજ ત્રિજે પહોર. ૯૨. ૧. ખ.
વજરમાં છે વાહાં લોહોનાં ખાર. ગ. વજર મોહોલ છે લોહોનાં ખાર. ઘ.
લોહાનાં ખાર. ક. વૃખ મેહેલ. ૨. ખ. ગ. ક. ચ. કીધો રાજ્યે કરનો પ્રહાર.
ઘ. લાં જઈને કિધો કર પ્રહાર. ૩. ખ. ગ. ચ. ધીર પ્રતીહાર તારે જાગિયો.
દ્વારપતિ તારે જાગીયો. ક. દ્વારપતી તાહારે જાગીયો. ૪. ઘ. મનસુ ખિવાને
લાગિયો. ૯૩. ૧. ગ. મહાજમ. ઘ. માજમ. ચ. પ્રતમાં આ ચરણો પહેલાં
નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

- ચ. જાગે જે કેા ધનનો ધણી, જાગે જેહેને ચીતા ધણી.
જાગે રાત અંધારી ચોર, ધન વરશતા જાગે મોર. ૧
જાગે જેહેના ધરમોહાં શાંપ, જાગે દીકરીઓનો આપ.
જાગે જેહેને માથે વેર, જાગે જે કેા કરે કેહેર. ૨

જાગે જે ક્રો જપે જુગદીશ, જાગે દાંત ધણું જેહેની શીશ. ૩
જાગે જે ક્રો હોએ જાગ, જાગે જે કુટલની નાર.
જાગે જેહેના દેહેમાંહાં રોગ, જાગે જે ક્રો શાધે જોગ. ૪
જાગે જે ક્રો ચોરી કરે, જાગે જે પ્રતીધાર કરે.—

૩. ખ. ખોટી થાસે જે લાગે વાર. ગ. માં ખંને ચરણો ઉલટાવાયાં છે. ઘ. પહેલાં ‘નહિ ઉઘાડુ મારૂં ખાર.’ પછી ‘ચોરિ થાય સામો લગાડે વાર.’
ક. અને ચ. માં પણ ગની જેમ ચરણો ઉલટાઈ ગયાં છે. ૯૪. ૨. ખ. ગ. ક. બહુ લાજ. ઘ. લાજ બહુ ધર્તો તે મન. ચ. ઘણી એક લાજ. ૩-૪. ચરણો પહેલાં ખ. ગ. ક. અને ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

લાજે એક જે હોએ જાગ, લાજે કુલ સકુલની નાર.
લાજે મુરખ ભાંમણુ ભાર, લાજે ઉતમ ઊવાર. ૧
લાજે મોટા માનલંગ થાય, વચનબ્રહ્મથી લાજે રાય.
લાજે પંડિત ચૂકે ખોલ, લાજે ત્રીઆ ઉતારે તોલ. ૨
નીચ કામ જે નરપત ગઓ, લજ પામી ખોલજ કઓ.

૩. ખ. ઉઘાડ દુવાર. ૪. ખ. ક. પરવેસ. ગ. ઘ. પ્રવેસ. ચ. પ્રવેશ. ૯૫. ૧. ખ. ધણું જરૂર છે અઘડુ કામ. ગ. ધણું જરૂર છે માહારે કામ. ચ. જરૂર છે અઘડુકામ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ક. ચ. સીધે ઉઘાડી ચરણે લાગ. ૪. ખ. જેહે જોઈએ તે મુજપે માગ. ગ. ક. જે જોઈએ તે મુજ પાએ માગ. ઘ. મજ પાસે જે ગમે તે માગ. ચ. જે જોઈએ તે અમ પાશે માગજો. ૯૬. ૧. ખ. ઘ. ક. ચ. પ્રીતે. ગ. પછે પોલીઓ ખોલો. ૩. ઘ. ઉઘાડિયુ. ૯૭. ૨. ઘ. કરવા જાય જાગ. ચ. નીશરે જાગ. ૩. ઘ. મારે જાઉ. ક. મારે જોયો પાછા ફરી. ચ. ૯૮. ૧. ખ. ચ. પરધાન નહીં ઘેર તમતણો. ૨. ચ. કાંમની સાથે શુ કાંમ. ૩. ૪. ક. નીમ ગ. નામ. ઘ. તેનું તે શુ કામ. ચ. નાંમ. ૯૯. ખ. ગ. ક. ચ. માં આ પંક્તિ પહેલાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

ઊદર ખીલાડીને સો મેલ, અજા વાધ અને કમ ખેલ
સહી ગજ એકટા કેમ રમે, ગરડ સરપ સંગે કમ ગમે ૧
અગન ઘટ મલે કેમ એક, વપરીત દીસે એહે વીવેક
તમો રાસ પુરસની જાત, વીનતા સાથે સી કરવી વાત ૨

૧. ક. કહે છે. ઘ. ક. રાજા કહે સો કરવો વિચાર. ખ. રાજા કહે ઘડસુ ઘાટ. ગ. રાજા કહે ઘડુ સો ઘાટ. ચ. રાજા કહે એવડો શો ઘાટ. ૨. ખ. ગ. ચ.

ઉધાડ બાર જવા દે વાટ ઘ. મેલ્ય વાત ઉધાડો દ્વાર. જ. મેહેલ વાટ ઉધાડો
બાર. ૧૦૦. ૧. ૨. ખ. આ વેલા ચીરાવું. ઘ. નહિ કર હુ ચિરાવેરવ મેહેલ.
ચ. ખરે ખપોરે ચીરાવું. ૧૦૧. ૧. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. સુ છે જોર. ૩. ખ. ગ.
ઘ. જ. ચ. જો રૂડી ચીતવે. ખ. ખાવંદ. ગ. ઘ. ચ. ખાવંન. ૪. ખ. ગ. મન.
૧૦૨. ૧. ખ. દોણી. ગ. ડોણી. ઘ. દુણિ. ચ. દાહાંણી. ખ. હુદ. ૨. ખ.
ઘ. જ. તો મન માહે વિચારો ખુધ. ચ. તો શારો તમે રૂડી ખુધ. ૩. ૪.
ખ. ગ. જ. ચ. મા ઉલટાવાઈ છે. ૧૦૩. ૧. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. મુરખ મીત્ર
વેરી ને ઠાંમ. ચ. માં આ પહેલાં એક પંક્તિ છે. કસિ વાતનો છે સંદેહ, તેણે
વ્યાકુલ મારૂ દેહ. ૨. ખ. જ. ચ. વણસાડે ૧૦૪. ગ. વણસારે. આ કડી
પહેલાં ચ. માં એક પંક્તિ વધારે છે. ‘એવડો સુ રાખે છે અંક, આખર હુ
રાજા તુ રંક. ૨. ક. ખ. વીહાવો ગ. ખીહીવરાવો. ઘ. બિવરાવ્યો. જ.
ખીહીવાડો. ૩. ઘ. બિજી વિનતિ. ચ. ખીજી હોએ તો. ૪. ખ. પરસણ ગ.
પ્રસન. ઘ. પુસન. ચ. પુરશંન. ૧૦૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. જોહને કખજ.
૨. ઘ. જ. ખીજો તસ્કર રાય. ૩. ઘ. ત્રિજો રાજા રાત્રેણ. જ. ગરથ. ૪. ઘ.
જ. ચોથો સિયાલો કેવાય. ચ. ચોશીઆલો થાએ. ૧૦૬. ૧. ખ. કાડા. જ. કહાડા
૨. ખ. લખ કોડ. ગ. ટકા લાખે કરોડ. ચ. નવલક્ષ ટંકા કોડ.
ક. માં આ પછીના બે ચરણ નથી જ્યારે ખીજી વધી પ્રતોમાં તે છે. ૧૦૭.
૧. ઘ. દ્રવ દેખી મુનિવર ચલે. ૨. ખ. લોભી મલે. ૩. ખ. ગ. ઘ. જ.
ચ. કરે સહુ પ્રીત. ૪. ખ. દેખીને ચારીત. ચ. ચાલે રૂડી રીત ૧૦૮.
૨. ખ. દ્રવે અસ્ક ને અસ્ક જાણુ. ગ. દ્રવે આસ અસકને માંહા. ઘ.
દ્રવ્યે આસન અસંક ન આણુ. જ. દ્રવ્યે આસં અસંકને આણુ. ચ. દ્રવે
લાલ અસંકા જાણુ. ૩. ઘ. જીવ જાતો રહે. જ. જીવ જાય ને રહે. ૪. ગ.
હાઆને લેલો કહે. ૧૦૯. ૧. ગ. કાહાર. ચ. પ્રતમાં આ કડી નથી. ૨. ખ.
ગ. ઘ. જ. દ્રવે મેલો ને દ્રવે નૂર. ૩. ઘ. દ્રવે ચોર ને દ્રવ્યે સાહકાર. ૪.
ખ. દ્રવે રાક ને દ્રવે રાચ. ગ. રાંકને દરવે રાચ. ઘ. જ. દ્રવ્યે રંક ને દ્રવ્યે
રાચ. ૧૧૦. આ પહેલા ખ. ગ. ઘ. જ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે. ‘દ્રવે
કરખી, દ્રવે દાતાર, દ્રવે ઊગરે દ્રવે માર. ૨. ઘ. દ્રવે ઉચને દ્રવે નિચ. ૩. આ
પહેલાં ખ. ગ. ઘ. જ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે. પ્રથવીનુ કારણ છે દ્રવ,
દ્રવ થકી સોલા સઘલી સરવ. ઘ. જ. માં આ પછી

દ્રવ્યે પરનારી વસ પડે,

દ્રવ્યે કલંક ચઢ્યા ઉતરે.

દ્રવ્યે લક્ષણ દ્રવ્યે લાજ,   દ્રવ્ય દેખી સહુ કરે કાજ,
દ્રવ્યે અનિમની વશ થાય,   દ્રવ્યે રંક ઉપારિ રીઝે રાય.
દ્રવ્યે જોગ જાતાં મન ચલે,   દ્રવ્યે વહાન પાછુ નવ ફરે.
દ્રવ્ય થકી ન ખોલાયે કાચ,   પરંતરે પ્રાકૃમ બહુ જોય.

૩. ગ. જવ દીહુ પ્રતીહાર. ઘ. ચ. જવ દીઠાં. જ. જવ દીઠા. ૪. ૧૧૧. ૨.
ગ. જોયુ. ૩. ખ. ગ. ચ. દીઠા પ્રધાન તણા તે મોહોલ. ૪. ખ. ગ. ચ. તે
આગલ સોલા સધલી સેહેલ. ઘ. જ. એવી દીઠી જગમગ જોત, ૧૧૨. આ
કડી પહેલાં ઘ. જ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે.

પ્રધાન કેરો દીઠો વાસ,   પુરણ દીપક છે પરકાસ.
જોતો તે ચાલો રાજનં,   જોતાં ત્રપત થયા નયન.

૨. ક. પીલો. ખ. પચરંગીલુ તે છે ધણુ. ગ. પાંચ રાંગી, ધણુ. ઘ. પચરંગી
રૂપ પોપટમાં ધણુ. ચ. પીલુ ને પચરંગી ધણુ. ૩. ખ. મોટો છે પાટ. ગ.
હેઠલ માંડી છે ખાટ. ચ. તે આગલ ધાલો છે પાટ. ૪. ઘ. રાજા ચાલ્યો આવે
ધાર. ૧૧૩. ૧. ખ. ગ. જ. ચ. બેઠી દીઠી નાં કામની. ૩. ક. મૃગવેણી ગ.
મૃગ લોચની. ઘ. મૃગવેણા વંક. ૪. ખ. જ. સહી આકારે. ઘ. સિહોકાર ચ.
શીહાકાર. ૧૧૪. ૧. ઘ. આકાશમાં શોભે દામનિ જ. હંસા ચાલ. ચ. હંસ
ગની. ૨. ખ. ગ. જ. ચ. માં આ ચરણને બદલે નીચેનું ચરણ છે: સરદનીસા
જેવી જામની. ઘ. માં હેડછા ચાલે ગજ ગામની. ૩. ક. માં 'શરદની જેવેવી
જામની' ત્રીજા ચરણમાં છે. ૧૧૫. ૧. ૨. ખ. વાડીમાંની કેલ. ઘ. જમ શોભે
કેલ. ૩. ચ. જેવેવી ઈંદ્ર તણી અપહરા. ૪. ઘ. જેવી રાજરત્ન શુ ગહિ.
ચ. જેવેવી મદલરી મહરા. ૧૧૬. ૧. ઘ. જેવી કાચ નાગની કંન્યા. ચ. જેવેવી
કાશમેરી પુતલી. ૨. ખ. ગ. જેવી દેવકનાં રૂડી. ઘ. નહિ સમોવડ તે સંચાય.
જ. જેવી દેવકન્યા રૂડી. ચ. જેવેવી શો ના ધર સુતલી. ખ. ગ. જ. પ્રતોમાં
આ પછી નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

“જેવી કે નાગકન્યાઅ,   ખીજી જોડ નહી અંગના.
જેવી ઈંદ્ર તણી અપહરા,   જેવી મદલરી મહરા.
કામની તે કમલનો વ્રંદ,   મુખ જાણે પુનમનો ચંદ.
અંબુજ આકારે નેણ,   અમૃત જેવી વાણી વેણ.
પોચણ પાન સરીખા પાચ,   કરણાં કામ સરીખી કાચે.”

ઘ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

“જેવી ઈંદ્ર તણિ અપહરા, મદમાની શોભે મહરા,
સ્ત્રિ જાણે કમલનો વંદ, મુખ જાણે સરદનો ચંદ.
હિરા સરખા જેનાં દંત, અમૃતવાન મૂષ ખોલવેણ.”

ચ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

કાંમનીને કમલનો વ્રંદ મુખ જાણે પુનમનો ચંદ.
અંબુજ લક્ષ આકારે નેણ, વાચાવાણી અમૃત વેણ.
પોએણ પાન શરીખા પાએ, કરેણ કાંમ શરીખી કાએ.

૧૧૭. ખ. ૧. નઅન અંબુજ. ઘ. ઉર અંકુર અતિ ઉપનિ. ચ. અંબુજ ચખે.
૨. ખ. ચક્રવાક જુગ જોડ. ગ. ચક્રવાક કુચ જોડ. ઘ. ચક્રવિજ્ઞ કમ જોડ.
ક. ચક્રવાક જુગ જોડ. ચ. ચક્રવીશ તન જોડ. ૩. ખ. કનક રૂપ ઉર ઓપતુ.
ગ. ક. ચ. ઉર ઓપતા ઘ. કનક કલસ અમૃત લખ્યા. ૪. ખ. ખાણુ માત્ર નહી
ખોડ. ગ. ક. ચ. ક્ષણુ માત્ર નહી ખોડ. ઘ. ક્ષણુ નહિ તાં ખોડ ૧૧૮.
૧. ખ. ગ. કેલ પત્ર. સોભા પ્રસ્ટની. ઘ. કેલપત્ર સુપેટ શુભ. ક. કેલપત્ર શ્રી
પ્રસ્ટ સુભ. ચ. કેલ પત્રે ખમી શ્રુખે. ૨. ખ.ચ. પીપલ પાન. ઘ. પૂરણ પાન. ક.
ઉર તો પોયણ પાન. ૩. ઘ. કપોતની. ચ. ગ્રીવા ઓત કપોત સી. ૪. ઘ.
ઉપિત ઉજલ વાન. ૧૧૯. ૧. ઘ. માં નીચેની પંક્તિ આ પહેલાં છે. ‘પન્નગ
પ્રમાણે કેશરિ શશિ કર અંબુજ આકાર.’ અને ક. પ્રતમાં પનંગ પરમાણે
કેસ, શ્રીસ કર અંબુજ આકાર ૨. ઘ. તે સમે દષ્ટે નરખી નાર. ક. ઘરે
નરખી નાર. ૩. ખ. રાજા થઓ. ઘ. ક. પ્રતોમાં એક પંક્તિ આ પહેલાં છે.
‘કાંન સુણિતી કામની, નજરે દીઠી જાણુ. ૪. ખ. ગ. વાગુ ઉદર ખાણુ.
૧૨૦. ૧. ખ. પાસાણુ થકી લોહુ ગલે. ઘ. ક. અગન લોહ પાસાણુથી. ૨.
ખ. દ્રત. ઘ. તમ હોઅ જે ગત. ક. હેમ હોમિઅ અત. ૩. ક. અનંગ
ખાધો. ખ. અનલ ગ. આંગમાંહી અગન લહકયો. ઘ. ક. કામાતુર રાજા હતો.
ચ. વાધો અંગો અંગથી. ૪. ગ. થઈ ઉઠો તરત. ચ. લહકો ઉઠો તરત.
૧૨૧. ૧. ૨. ગ. થઈ અગનવસ આગ. ચ. વીશરો લાજ પ્રતી નેમ.
૩. ખ. ક. ‘કાંઈ સુજે નહી. ગ. કાંઈએ સુજે નહી. ઘ. કાંઈ સુજે નહિ.
ચ. સુજે નહિ. ૪. ઘ. સ્ત્રિ શું લાગે પ્રેમ. ચ. પ્રેમદા સુ લાગો પ્રેમ.
૧૨૨. ૧. ખ. ગ. ચ. વિસરો ઈષ્ટ ગુર દેવતા. ઘ. ક. પ્રતોમાં આ કડી
નથી. ૨. ખ. ગ. ચ. પ્રતિ નેમ. ૩. ચ. વિસરો ઘર પુર માહાં ગઓ.

૧૨૩. ૧. ૨. ક. ભયે ભાત. ખ. ભયેભીત ધનં ધોર. ગ. ભેચ્છભીત ગનંધોર.
 ઘ. ભેભીત ધનંધોર. જ. ભયભીત ધનંધોર. ચ. માં આ કડી નથી. ૩. ખ. ગ. ઘ.
 કપ્ટ. જ. ડ્રપ્ટ. ૪. ક. ખ. ચંડો. જેસો ચંદ્ર ચક્રોર. ગ. જેમ ચીત ચંદ્ર ચક્રોર.
 ઘ. જેમ ચંદા ચક્રોર. ઘ. અને જ. પ્રતમાં આ પછી નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

પરીક્ષા કરી પોપટે, એ નંદસેન રાજન.
 આવ્યો એકલો આ સમે, કામાતુર છે મન.
 તારે સાન કરિ સમઝાવિયા, સતિ સિરોમણુ જેહ.
 હડખડશો માં હઈડા વિશે, ધરો પુરપતિ સુ-નેહ.

૧૨૪. ૧. ઘ. પોપટ પદમની આવ્યાં જાહાં. ૪. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. ચતુર
 મલી ખે કરો વીયાર. ૧૨૫. ૨. ગ. વ્રેહેવાકુલો છે રાજનં. ૪. ખ. ગ.
 કામની કે તવ સરસે કાજ. ઘ. જ. તો સરે મન વાંછિત કાજ. ચ. કાંમીને કેહે
 સુ કોણુ કાજ. આ પછી ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે.

એમ કરતાં ખોલો વાણુ, અધીક ચાતુરી મનમાં આંણુ.

૧૨૭. ૩. ઘ. આનંદકંદ અતિરાજિયા. ૧૨૮. ૩. હુ જાણુ છુ નીહારવા. ગ.
 જાણુ છુ નાહલવા. ઘ. હું જાણુ છુ નાલવા. જ. હુ જાણુ છુ જે ન્યાહાલવા.
 ચ. હુ જાણુ છુ નીહાલવા. ૪. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. આવા છો ધરસૂત્ર. ૧૨૯.
 ૪. ખ. ગ. ઘ. જ. પુત્રીને ઠામ. ૧૩૦. ૩. ઘ. પ્રજા ઠામ સહુ પુત્રને. આ
 પછી ખ. ગ. જ. ચ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

રાજા તે તો તાત છે, પ્રજા તે તો પુત્ર.

સાહસ્ર સાખ પુરે સદા, સાચો અક્ષર સુત્ર

જ્યારે ઘ. મા નીચે મુજબ પંક્તિઓ વધારે છે.

પુત્રિ જમ પિતા થકી, તમ માને છે લાજ

ખેસે હેઠા બાજેકે, કોણુ આવ્યા કુણુ કાજ.

૧૩૧. ૧. ક. બારી આવી. ૨. ખ. ગ. એહ તાત નંદરાચ. ઘ. જ. એહ આપણે
 તાત ચ. એ તો છે નંદરાજ. ૩. ખ. ગ. જ. લાવીયા. ૪. ખ. ગ. તેહેની તે સી
 લાજ. ઘ. આવ્યા છે સી લાજ. જ. ચ. તેહની સી કરવી લાજ. ૧૩૨. ૩. ઘ. રાજા
 સનમુખ રહિ કરી. ૪. ખ. કોહો દુખ સુખની વાત. ગ. સુખે કહો મનં તણી
 વાત ઘ. કોને મનંન વાત. જ. કોહો મન જાડી વાત. ચ. કોહો સુખદુખની વાત.
 ૧૩૩. ૧. ખ. ગ. ચ. રાણી ખોલી. ઘ. જ. અચ્છી ખોલી. ૨. ઘ. એવા ખોલ

મ ખોલો વીર. ૩. ખ. ગ. ચ. આધા ખોલ ન ખોલો અતીષ. ધ. જો ચઢસે
 નંદરાયને રિશ. ક. અધકા ખોલ ન ખોલ અતીશ. ૪. ખ. ગ. ક. ચ. ચઢસે
 નંદ રાજને રીસ. ધ. તો તતક્ષણ ખેદશે સિશ. ૧૩૪. ૧. ખ. ચ. હુકમ
 સીર રાજનો લીજીએ. ગ. હુકાંમ સસરાનો લીજીએ. ધ. અન્યાય અધરમ તો નવ
 કિજીએ. ક. હુકમ સીસ હેનો લીજીએ. ૨. ધ. હુકમ સિર એનો લિજીએ. ૩.
 ધ. એ છે અધર્મતણો અવતાર. ૪. ખ. ગ. ધ. ક. જાણે સકલ વિવેક વિચાર
 ચ. જાણે ચૌદ તેહેને શાં ચાર. ૧૩૫. ૧. ૨. ક. ખ. મોડે વખાણ. ગ. જાણે
 સકલ વીવેક વીચાર. ધ. ઝાઝાં મુખ શાં કરે વખાણ ક. સુ કરિઅ વખાણ.
 ચ. મોહોઢે તે શુ કરીએ વીખાણ. ૩. ગ. ચતુર પુરસ હસે તો સાંખસે.
 ધ. સલવાદિ માટે સાંખસે. ક. ચતુર પુરસ માટે સાંખસે. ચ. ચતુર પુરસ એતો
 શાંખશે. ૪. ખ. ચ. મુરખ કો. ધ. નહિ કે મુરખ તુને મારિ નાખસે.
 ૧૩૬. ૧ ૨. ખ. ઝઝી ગ. ચ. જાજી. ધ. ક. ઝઝી. ૩. ખ. ગ. ક. ચ.
 પ્રતોમાં આ પહેલાં એક પંક્તિ વધારે છે. “વીવેક વાત મહારે મંન વસી,
 નંદરાઅને સિખામણુ કસી. ખ. નીસા લગરણુ સરસ્વતીને કસાં ગ. નીસાલગણું
 સરસ્વતીને કસાં. ધ. નિસા આગલ સરપ તે કિસા. ક. નીસા લગણુ સરસ્વતીને
 કસા. ચ. નીસા લગરણુ સરસ્વતીને કસાં. ૪. ક. કેહે પારસા. ધ. કંચન
 આગલ કે વાર. ચ. કંચન આગલ કેહેવા આરંશાં. ૧૩૭. ૩. ક. જાણે
 જે ચાર ધ. તેના સા ચાર. ક. જાણે વેદ તેને સી વાર. ચ. માં આ બંને
 ચરણુ નથી. ૪. ખ. સત ખોલે તેહેને સો ખાર. ગ. સત ખોલે તેનો સો ભાર.
 ધ. સલઆધાર તેને સો ભાર. ક. સલ આધાર તેને સાનો ભાર. ૧૩૮. ૧.
 ૨. ખ. ગ. ચ. તે કેહેવા ગીત. ધ. વેદ આગલ ગાથા સિ ગીત. ક. તે સુ ગીત.
 ૩. ખ. ગ. ક. ચ. પરબ્રમ આગલ સો પાખંડ. ધ. મિત્ર આગલ ખીજી સી પ્રિત.
 ૪. ખ. ગ. ક. ચ. દર્ધવ આગલ ખીજી સો ડંડ. ધ. વેદ આગલ ગાથા સિ ગીત.
 ૧૩૯. આ કહી કોઈ પ્રતમા નથી. તેને બદલે નીચે મુજબ ખ. ગ. ક.
 પ્રતોમા છે.

દાણી ધન આગલ સુ દુખ, અચ્ચી ભલી થકી સુ મુખ.

વીપ્ર આગલ સી ખીજી વાત, સુરો કહેવાએ તેહેની સી વાત. ૧

ગંગ આગલ સી ખીજી નદી, યુગલ આગલ સી ખીજી વીદી.

સીવ પૂજન આગલ સી સીધ, રાજસોઈ આગલ સી રીધ. ૨

ભીખ થકી તે ભુડુ કસું, રુડુ સુખ તો સંતોષી તસું.
ચંદ્ર આગલ તે તારો કસો, રવી આગલ તે આગીઓ કસો. - ૩
સ્વરગતું સુખ, દુખ નરકજ તણું, વખાણ કરી સખે કેમ ધણુ
નંદને સીખામણ દે જેહ, નથી સરને ભુમાએ તેહ. ૪

જ્યારે ધ. પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

શુભ સ્ત્રી આગલ ખીજુ સુ સુખ,	દેણા આગલ ખિજુ શુ દુખ.
ધાન્ય આગલ ખીજુ સુ ધન્ય,	પરમારથ આગલ ખિજુ શુ પુન્ય. ૧
સાચા આગલ ખીજુ સુ સત્ય,	અમ ભોજ્ય આગલ ખિજુ સુ ધર્મ

અને ચ પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

હેમ આગલ ખિજુ જાત,	મરણ આગલ ખીજુ શી ધાત,
પુન આગલ ખીજુ શું કામ,	રાજ આગલ ખીજુ શું નામ.
કાશીથી ખીજે શો વાસ,	જેહેવો ખેહેકે માંહે બરાશ.

૧૪૦. ૧. ખ. ગ. ક. વસ વરતે સહુ લોક. ધ. ચ. સહુ લોક. ૧૪૧. ૩. ખ. સાજસે. ધ. શાં બાપ આગલ લાડ કરતાં. ૪. ક. જહેવુ રીસે ચેહેન. ગ. જે કરસો તે ચેન. ધ. માં આ ચરણ નથી. ક. જે કરીસે ચેહેન. ચ. જે કરશે તે ચેહેન. ૧૪૨. ૧. ખ. અંના. ગ. ધ. અના. ક. અન્યા. ચ. અરજ અતી અંના કરે. ૨. ચ. મંનમાં ન આણે બાપ. આ પછી ચ. પ્રતમાં એક પંક્તિ વધારે છે.

ગાંડુ ઘેહેલુ બોલવુ, તે મંનમાં ન આણે કાએ.

તેમ રાજને હુ કહુ, તેનો ખેદ ન કરશે કાએ.

૧૪૩. ૧. ખ. ચીખડા. ૨. ગ. ધ. મુંઘી વસી. ખ. મોહોધા થાઅ કાહોને નવ મલે. ૧૪૪. ૩. આ પહેલાં ખ. ગ. ક. ચ. માં એક પંક્તિ વધારે છે.

“નવાણુ પીતાં હોય જો નીર, તો જીવ જંત કેમ ધરે સરીર.

ધ. જો માતા મારે પ્રસવતાં પુત્ર. ૪. ધ. તો શા થઈ કિમ બોલે આલ. ૧૪૫. ૧. ક. થહીને. ૪. ખ. ગ. ધ. ક. ચ. તો કહુ તે કાનુ થસે. ૧૪૬. ૧. ખ. પુત્રી પિતાસુ રમસે જાર. ૩ ગ. આવે ગાદ. ધ. જહા વાર હોય તાં-હાથિ આવે ધાડ. ચ. ધરીએ આડ ૪. ધ માં આ ચરણ નથી. ૧૪૭. ૧. ધ જો મધ વરસતા પથર પડે ૨. ખ લાક ગ. કાને સીસ પડે. ૩ ક. કેમ દુખ દે ધર નાર ૪. ખ. ખીજુ સાચવે તેણે દાર. ગ કુણ સાચવે તેહેને દાર. ધ. તો કુણ સાચવશે તેણે દાર. ૧૪૮. ૧ ધ. પુખ્તહારમા

વલગસે સાપ. જ. પુષ્પહારથી જો વલગે સાપ. ૨. ખ. તે તો કોણ જલવસે
આપ. ગ. તોહોને કુણ જલવે આપ. ઘ. તો તહા કુણ સાયવશે આપ. જ. ય.
તાહાં તો કોણ જલવસે આપ. ૩. ખ. પે પીજીએ. ઘ. પય પિયે. જ.
પય પિજીએ. ચ. પ્રીતે પીજીએ. ૧૪૯. ૧. ઘ. કોટ કરડી ખાય કાંન. ૨. ખ.
જઈ કરીએ જર. ઘ. તે કુણ આગલ કરી જાણુ. ૩. ઘ. ચંદન તણાં પાણિ
અગ ધરિએ આપ. ૪. ખ. અગની. ઘ. અગ્નિ. જ. અગર થાએ અજન તો
પુરણ પાપ. ચ. અગંન. ૧૫૦. ૧. ક. જહીયે-રણુ. ખ. ગ. જઈએ સરંણુ.
ઘ. જોરાવર જોઈ થઈએ શરણુ ચ શરણુ ૨. ખ. પામીએ. ગ. કરે ધાત.
૧૫૧. ૧. ખ. ઘ. જ. આપ રલનારો. ગ. રાખવાજો. ચ. આપનારો. ૨. ગ.
લાંઢાર. જ. લાગ. ૩. ૪. આ બંને ચરણુને બદલે ખ. ગ. જ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

છાની થાપણુ લોભે લેએ, તાંહાં સાખ કોણ આપી દેએ.

કોએક દુઃખ દે માહા પરચંડ, તો તેને રાજ દે દડ.

૧૫૨. ૧. ચ. રાજ પ્રજનને ભોગવે. ૨. ગ. તો પ્રજનું પુરણ પાપ. ચ. તો
લક્ષ ગણુ પોતે ભોગવે. ૩. ૪. આ બંને ચરણુની પહેલાં ખ. ગ. જ. માં
નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

રઈઅત ઉપર જે કોપે રાખ,	તો રાંક માણસ સો કરે ઉપાખ,
તેહોને પૂછનારો ઈસ્વર એક,	વેદ વચન કહું કરી વીવેક.
રાજ પરજનને દુખજ દેએ,	તો લખ ગણુ પોતે ભોગવે.
મોટા કરે જો કુડું કાજ,	તો પાંમે કમ રૂડાં રાજ.

જ્યારે ચ. માં નીચે મુજબ છે,

‘મોટા કરે જો કુડા કાજ, તો કેમ પામે રૂડાં રાજ.’ ૩. ખ. ગ. ચ.
સાંમા સુક. ૧૫૩. ૧. ક. લયભુત થહી. ખ. જ. ભેએભુત થઈને. ગ. ભે
ભીત. ઘ. લયભિત ભુપત આપાયો ઘ. લઅમીત. ૨. ક. કાંહીક. ખ. જ.
કાઈએક. ગ. કાંઈક ગનાંન. ૩. ક. ન સૂજે ખાટ. ખ. એકે વાત ન સુજે
વાટ. ગ. જ. એકે વાતના સુજે ધાટ. ઘ. એકે વાત ન સ્યુજે ધાત. ચ. ન
સુજી ધાટ. ૧૫૪. ૧. ગ. આગતા સ્વાગત. ઘ. આવતાં સાગત દિધાં માન. જ.
શ્વાગત. ચ. આશવાસના ઘણાં દીધા માન. ૩. ઘ. પોપટ ખોલો. ૪. ખ.
ગ. જ. ખોલ. ઘ. ખોલ્ય તાતસુ. ચ. ખોલ્ય તાતસુ. ચ. ખોલ્ય તાત સુ
કરુણા કરી. ૧૫૫. ૧. ખ. પીતા પુત્રી...ગ. પોતાની પુત્રી. ૨. ખ.
મનવાંછીત આપસે ગ. મનવાંછીત રૂળ. ઘ. જ. મનવાંછીત માગુ.
ચ. મનવાંછીત માગો. ૩. ઘ. જ. રાજ પધારા રૂડિ પેર. ૪. ખ.

ગ. રાજા આવો રૂડી પેર. ધ. ડ. પસલિ લઈ આવ્યા છે ઘેર. ચ. લાવા
પશલી ગુણવંત ઘેર. ૧૫૬. ૧. ખ. ગ. ડ. ને એ મોસાલ. ૨. ખ. આપણા
ઉપર અદકો વાલ. ગ. ચ. આપણા ઉપર અદકો વાહાલ. ધ. આપણુ ઉપર
છે અદકો વાલ. ડ. આપણુ ઉપર અદકેરો વહાલ ચ. ૩. ચ. ખેટીખેડેનને તુ
ભાણેજ. ૪. ચ. તુજ ઉપર અદકો છે હેજ. ૧૫૭. ૧. ખ. વડી ખેનને
હું ભાણેજ. ડ. ખેટી ખેડેનને તુ ભાણેજ. ૨. ખ. ગ. ડ. આપણુ ઉપર
અદકું હેજ. ધ. આપણુ ઉપર એને હેત. ૧૫૮ ૧. ખ. માંતુની મુખ સન-
મુખ રહી. ગ. માંનતી સનમુખ રહી. ધ. શુક સાથે સનમુખ રહી. ડ. સુપ
સાથે સનમુખ રહિ. ચ. માંતુની સનમુખ થઈ. ૨. ગ. સુખ સુ-ધ. વનિતા
કહે છે વાત. ડ. વીનતા કહે છે વાત. ચ. શુક સુ કીધી વાત. ૩. ખ. ગ.
એ કામ ભરો નર કોપસે. ધ એકાકિ જો કોપસે ડ. એ કામભરો જો કોપસે.
ચ. એ કામી પુરશ જો આવશે. ૪. ચ. તે તુજને કરશે ઘાત. ૧૫૯ ૧. ખ.
ગ. ડ. જોખનનો જને હોચ મદ. ધ. જોખનનો જે મેલો મંદ. ૨. ખ. ગ. ડ.
ખીજો કામ આકુલો અંધ. ધ. ખીજો કામ આકુલનો અંધ. ચ. ખીજો આકુલો
કામે અંધ ૩. ૪. ખ. ચોથો કોપ ભરીઓ દેહ. ગ ચોથો કેદ જહની
દેહને. ધ. ચોથો અમલ હોય તેહને. ડ. ચોથો કોપ જયો હો તે દેહને. ચ.
ચોથી કેદ જહની દેહને ૧૬૦. ૧. ધ પાચમો મદ જે મારે મરે. ૨. ધ.
છઠો મદ વિધાનો કરે. ૪. ધ. આઠમો મદ વસનીનો દેહ. ૧૬૧. ૧. ૨. ગ. ના
કહીએ તો નીશ્ચે હણે. ખ. નીશ્ચે મારે.

૧૬૨. આ પહેલાં ખ. પ્રતમાં નીચે પ્રમાણે છે.

વચન વાતો રાજા મન ધરે; સુક સું સામા વાતો કરે.

ધ. પ્રતમાં નીચે પ્રમાણે છે.

એટલા ધર્મ કરમ નવ ગણે, અંધ થયો તે નિશ્ચે હણે.

ઢ પ્રતમાં નીચે પ્રમાણે છે.

એટલા ધર્મ કરમ નવ ગણે, અંધ થયો તે નિશ્ચે હણે.

૧. ખ. માં આ ખે ચરણ નથી. ધ વચન એ રુદયે ધરો. ૨. ગ. મુક સુ
કીધી વાત ધ. પોપટ કહે. ચ વીનતા સુ કીધી વાત. ૩. ગ. કામ મદ
જોખન સુ કરે. ધ. મદ ને જોખન સુ કરે. ચ. કામ જોખન મંન શુ કરે.
૪. ગ. જગતપતી એ તાત. ચ. એ જગતના પતી તાત. ૧૬૩. ૧. ધ. અગ્નન
અગ્નના. ૪. ખ. ગ. તે મંન વીચારી જોચ. ધ. તે મન સમજિને જોચ.

ઙ. તે મન સમજીને જોય. ૧૬૪. ૨. ખ તો પુછે કાણુ એને ફરી. ગ તો તેહને પુછે કાણુ ફરી. ઘ. તો એને પુછનારો ફરી. ઙ. તો હેને કાણે પુછે ફરી. ચ. તો કાણુ પુછે એને ફરિ. ૩. ખ શીદ મોકલો. ૪. ગ. આપે કામ આવે એકલો. ઘ. ઙ. રાતે સિદ આવે એકલો. ચ. કેમ આવે આપ એકલો. ૧૬૫. ૧. સઘલુ છે સલ. ગ. એમ કરતાં સગલુ છે સહેલ. ઘ. એ શમવુ છે સઘલુ સહેલ. ૨ ખ ચ. ખરે બપોરે ચીગવે મેહેલ. ગ. ખરે બપોરે ચીરે મહેલ. ઘ. ખરે બપોરે કાં ન લૂટે મહેલ ઙ ખરે બપોરે લુટે મહેલ ૩. ખ ગ. કાલાગ્રેહે ઘ તારા કંથને કાલાગ્રે નાખ્યો. ઙ. તાહારા કંથને કાલાગ્રેહે લાપે. ચ. વજીરને કાલા-ગ્રહ નાખે. ૪. ખ ગ. એ પાખે ઘ. બલીયો કુણુ જે આવિ રાખે. ઙ ખીજે કાણુ બલીઓ એ પાખે ચ તો કાણુ જોગવગ એ પાખે. ૧૬૬. ૧. ૨ આ બંને ચરણુ એકે પ્રતમાં નથી. ૩. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. તે કુડાં કરે કેમ કરંમ ૧૬૭. ૧. ૨. આ બંને ચરણુ એકે પ્રતમા નથી. ૩ ૪. ખ. તો સી થાય પ્રથવીની ગત. ગ. ઘ તો પ્રજની સી થાય ગત. ઙ તો પ્રજની સી થાયે ગત. ચ. તો શી થાયે પ્રજની ગત. ૧૬૮. ૨ ઘ. કેમ કરે મધ. ચ. વ્રધી કેમ કરે ઈંદ્ર મેહ ૩. ૪. આ બંને ચરણુ એકે પ્રતમા નથી. ૧૬૯. ૨. ખ. ગ. ભ્રમંડ. ઘ બ્રહ્માડ. ઙ. ચ. ભ્રમાડ. ૩. ચ. વાત કરુ હુ તુજને વાણુ. ૪. ખ જાયે પાતાલ. ગ. પ્રથવી જાયે રસાતાલ. ઘ તોડો લિ પડશે દશ દિક્ષપાલ. ઙ તો તુટી પડે દીકપાલ. ચ. શાંભલ રાણો ચતુર સુજાણ. ૧૭૦. ૧. ખ. ગ. વાત એ કરુ તુજને કરુ. ઘ. ઙ. ને મહિપતિતુ મન વિકલ થસે. ચ. વાત કરુ હુ તુજને વાણુ. ૨. ખ. ગ. રાણી કાને સાલલ તુ. ઘ. ઙ. તો પ્રથવી પાતાલે જસે. ચ. શાલલ રાણી ચતુર શુજાણ. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. આ પ્રતોમાં આ બંને ચરણુ નથી. ઘ. માં મુજને જે તેકહુ. ૪. કાને શાલલ રાણિ તુ. ૧૭૧ મી ૧૭૨ મી અને ૧૭૩ નાં પ્રથમ ચરણુ એકે પ્રતમા નથી. પણ ચ. પ્રતમાં નીચેની કડી વધારે છે.

“પદમની ફેરાં લખણુ લહાં, કાંઈએકે રાજ દશટતજ કહાં,
મહીપત તેણે હરખો મંન જાણી તુજને તારણી તંન.

૧૭૩. ખ. દુધે ઉઠા. ઘ. આપણે દુધે વરશા મેઘ. ઙ. તુઠા મેહ. ચ. ત્રુઠા મેહ.
૧૭૪. ખ ગ ઘ ઙ. પધારા ગ ગ. ચ. આપણે ઘેર પધારા ગ ગ. ૨. ખ. ગ ઙ.
ઓછવ આપણે રુડે ર ગ ઘ. વાધ્યો હરખ થયો મન ર ગ. ચ. આપણે ઘેર
ભ્રમાને ઈંદ્ર. ૩. ખ. દે માન સમજીને પેર. ચ. દો માન સજેઈ રૂડી પેર.

ઘ. દો માન સળઈ બહુ પેર. જ. દો માન સળ પેર. ચ. અંન દાતા બાણે
જુગદીશ. ૪. ગ. રાઅ પધારા. ઘ. જ. લલે રાય પધારા ઘેર. ચ. માં આ
ચરણ નથી. ૧૭૫. ૧. ખ. ગ. પોપટનુ જે વચનજ લહુ. ઘ. વચન શ્રવણે લહુ.
ચ. શુક જાણીને વચનજ કહુ. ૨. ક. તાહાંથી ગાંન. ખ. ગ. તાંથી સ્નાન
રાજને ઘ. ત્યાંથી સ્નાન. જ. તાહાંથી સ્નાન. ૩. ચ. ખેઠો હોતે આશંન કરી.
૪. ગ. પાસે ખેઠી. ચ. શમીપ પાસે છે સુંદરી. ૧૭૬. ૧. ઘ. જ. નારિ કહે.
૨. ક. કાહી. ૪. જ. પવિત્ર ઘર થયે માહરુ. ચ. પવીત્ર આંગણુ થયે માહેર.
૧૭૭ ૧. ઘ માં આ પહેલાં એક કહી વધારે છે.

અમ ઘેર આજ બ્રહ્માને ઈશ, અમ ઘેર આવ્યા શ્રી જગદિશ.

અમ ઘેર આવ્યાં સ્વજન સગાં, અમ ઘેર આજ બંધને તાત.

૨ ખ અદકે ઘણે. ઘ. અમને ચેતવો નેહે તે ઘણે. જ. અમને તે ચીતવે
જે ઘણે. ચ. મંન ચીતવો હેતજ ઘણો. ૩. ખ. ગ. ચ. પ્રેમદા મંદિરમાં પરવરી.
ઘ. જ. એવું કહી સળઈ કરે. જ માં આ ચરણ પહેલાં નીચેની પ કિતઓ વધારે છે.

અમ ઘેર આજ બ્રહ્મા ને ઈસ, અમ ઘેર આજ શ્રવમેવ જુગદીસ

અમ ઘેર સહુ સ્વજન સાક્ષાત, અમ ઘેર આજ તાત ને શ્રાત.

અમો વલગા છઉ તમ તણે, અમને ચીતવો હેતજ ઘણે.

૪. ખ. ગ. ચ. સાક પાક સામગરી કરી. ઘ. મંદિરમા પોતે સાંચરે. જ. પ્રમદા
મંદીરમાંહે પરવરે. ૧૭૮ ૧. જ. સાકપાક સામગ્રી કરે. ચ. કરવા માડા પુરણ
પાક. ૨. ક. રસોહી. ખ. ગ. રસોઈ બત્રીસી સુંદર સાક. ઘ. રસોઈ બત્રિસિ
રાધિયાં સાક. જ. નાર પોતે ઘરમાં ફરે. ચ. બત્રીશે વાંતી શુભ શાક.
૩. ખ. ગ. મીઠા મધુરાં અતીસે સાર. ઘ. એવુ કહિ સળઈ કરે. જ. ખાટાં
ખાએરાં. ૪. ખ. ગ. ખાટા તીખા અતી રેસાલ. ઘ. મંદિર હિનાં તાજાં ખારાં
ખરખરા. જ. મીઠાં મધુરા અતી સાએરા ચ. ખારાં તીખાં અતી શાએરા.
૧૭૯. ૧. ક. કીર સરીર. ખ. ચ. કરી સરીર. ગ. કરી સરીર. ઘ. કિધિ
શરિર. ૨. ઘ. નાવા. ૩. ક. મંજન. ગ. માંજન. ઘ. માજન. ૪. ક.
કરવો. જ માં આ ચરણ નથી. ૧૮૦ ૨ ખ પીરસે સુલ સામગ્રી ઘણી.
ગ. પીરસી સુલ. ઘ. પીરશાં શાક સામગ્રિ ઘણી. જ. પીરસા ચ પ્રીરશા
પાક શામગ્રી કરી. ૩. ખ. ગ. જ. ચ. ભાવ ધરી કીધુ ભોજન. ઘ. હવે પણે
પામ્યો ભોજન. ૪ ચ. જાણી તુજને તારુણી તંન. ૧૮૧. ૧. ખ. ચ. સાથ
વેલા. ૨. ઘ. એવુ તારે. ચ. પદમની શાંહામુ જોજી તાહર. ૩ ઘ. વનિતાએ

તો વરત્યુ મંન. ૪. ક. કાંહીક. ચ. કાંઈએક કામાતુર રાજન. ૧૮૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતોમાં આ કહી પહેલા એક પંક્તિ વધારે છે.

વીનતાએ તાં કરી વીવેક, દેખાડુ દ્રષ્ટાત એક.

૧. ઘ. ત્રાખા વાસન વિરશે ભાત. ૨. ચ. દીધો તે ઘાટ. ૩. ૪. ઘ. વલતી થકિ. ઙ. વલ થકી. ચ. પીલો તે કથી. ૧૮૩. ખ. ચ. સોના માટ ગ. સોના ઘાટ. ઘ. વલતિ કાઢ્યો સોનાનો માટ. ઙ. સોનાનો ભાત. ચ. ૨. ખ. દીધો તે સાઠ. ગ. દીધો તે માટ. ઘ. દીધો સુધાટ. ૩. ઘ. કાઢ્યો પિતલને રંગ. ઙ. પીતલથી સંગ. ૪. ખ. ગ. કસુખી. ઘ. તેને કસુંખિ દીધો રંગ. ઙ. તાહાં કસુખી. ચ. તાહાં રંગ દીધો કોશંખ. ૧૮૪. ૧. ખ. મરતકા. ગ. મરતીકા. ચ. મૃતકાને માટ. ઙ. મતીકાને ઠામ. ચ. મૃતીકા. ૨. ઘ. શ્યામ રંગ દીધો સુધાટ. ૩. ૪. ઘ. જોઈ આશ્ચર્ય મન પામ્યો ઘણો. ૧૮૫. ૧. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. રંગ જુજુઆ ખુખી અનેક. ૨. ક. જોહી. ખ. રાજ વીમા-સણ કરી વીવેક. ગ. જોહી વીમાસો ભારે ભુપ. ઘ. ઙ. જોઈ વિસ્મે પામ્યો તે ભુપ. ચ. ભલે વીશમે પાંસો ભુપ. ૩. ખ. આણી વાલ. ગ. ભરે કાલીઓ રાગ વીસેસ. ઘ. કરે કાલિયો ઙ. ચ. ભરે કાલીઓ રંગ વીવેક. ૪. ખ. દીલમે રજ થાય ખુસાલ. ગ. મુખમા સ્વાદ આવે છે એક. ઘ. તેનો એકજ લાગે સ્વાદ. ઙ. સ્વાદ તહે તે આવે એક. ચ. મુખ માહાં સ્વાદ છે એક. ૧૮૬. ૧. ખ. દેખ ખુખી રંગ વીસેક. ઘ. કરે કાલિયો રંગ વસેક. ઙ. ભરે કાલીઓ રંગ વીવેક. ચ. ભરે કાલીઓ રંગ વીશેક. ૨. ૩. ખ. સામા પીરસે રાજ ખાચ. ૪. ખ. માઝા. ગ. મુખમાં એકનો એકજ જાચ. ઘ. મુખમા મુકે એકજ ખાય. ઙ. મુખમા એકનો એકજ સ્વાદ. ૧૮૭. ૧. ખ. ગ. હાથમા તાર. ઘ. હાથમા તારીક દીઠાતુ મુખ. ઙ. હાથની તારીક દીઠાતુ. ચ. હાથને તારે દીઠાતુ. ૨. ગ. ટલી ગયો જેમ મુકે મુખ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. દેખતા મા. ૪. ખ. ગ. ચ. મુખમા એક મઝા. ઘ. ખાધે તારીક એક તે તેણિ. ૧૮૮. ૧ ૨. ૩. આ બંને ચરણો એકે પ્રતમા નથી. પણ તેને બદલે ખ. ગ. ઙ. ચ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

“રાજમા લખણ બત્રીસ, હાંડામાં નવ આણી રીસ.
સમજે સીખામણ તાંહાં જોહ, ભાગો મન તણો સંધેચ.
અગનાન રુતુ તે ખોજી, તે જુવતી સામુ જોહ.
કામની કેહે કરે એક ઉપાએ, રખે મન કાચો હાએ રાયે
મનમાં એ વિચારી બુધ્ધ, ઘોલી ઘેન્યતુ દોહુ દુધ.”

જ્યારે ઘ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ છે.

“રાજમા લક્ષણ અત્રિશ, હઠડામાં ન આણિ રિશ,
વલિ સ્ત્રિયે કિધો પ્રપચ, પ્રતિજ્ઞા તે દીધી સંચ.
હઠડામાં વિચ્ચારી બુધ્ય, ધોલિ ધેનનુ ધ્યુ છે દુધ.”

૪. આ ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. ૧૮૯. ૧૯૦. ૧૯૧. આ ત્રણ કડીઓને
અદલે ખ. ગ. પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

ખ. ગ. ચ. કાલી રાતીને કાંબરી, મુકા દુધ તે ભોજનભરી
વીવીધ પર કરે વીવેક, સ્વાદ દુધનો સરવે એક ૧
પામો સીખામણ પોતે દેહ, મન તણો ભાગો સંધેઅ ૨
ઘ. કાલિ ગાયનુ પિરશુ ખિર, સન્મુખ દેષે સાહસ ધીર
રાતિ ધેનુ દોહિ છે જેહ, પ્રિત કરી પિરશાં છે તેહ ૧
એવાં પય પિરશાં છે પાંચ, દિધુ જ્ઞાન ને આવી છે સાન
જેજે વિધનાં એકજ દુધ, મહિપતિએ વિચારી બુધ ૨
વરણ જુજુવા એકજ સ્વાદ, અમ્રતપણે મુકે વિપવાદ
ઉપમાં કહુ તુને, સિખામણ તે દીધિ મુને ૩
આપણા ખેનો રાખો ધર્મ, ખેહુ નહિ મુજ માથે કર્મ
ઈહ લોક પરલોકે રહીલાજ, કામનિ તે કિધુ શુભ કાજ ૪
ઙ. કાલી ગાયનુ પીરસુ પીર, સનમુખ દેષે રાજ ધીર
રાતી ધેન દોહી છે જેહ, પ્રેમે પય પીરસુ છે તેહ ૧
ભુરિ ગાય વલિ કાંબરી, મુકા દુધ પાત્રમા ભરિ
વીવીધ પ્રકારે ગાઓ વીવેક, સ્વાદ દુધનો સર્વે એક ૨
એહેવા પય પ્રીરસા રાજેન, દીધુ જ્ઞાન તે આવી સાન
પામો પીષામણ ડાહો દેહ, ભાગો મન તણો સંધેઅ ૩
જુજવી ધેનને એકજ દુધ, મહીપતીએ વિચારી બુધ
વરણ જુજવી પણ એક સ્વાદ, મમતપણે મેહેલો વીધવાદ ૪
શ્રી ઉપમા કહુ હુ તુને, સીખામણ દીધી તે મુન્યે
આપણ ખેહુનો રાખો ધર્મ, ખેહુ નહી મુજ માથે કર્મ ૫
આ લોકે પરલોકે રહીલાજ, કામની સુભ તે કીધુ કાજ.

૧૯૨. ૧. ૨. ઘ. અને ઙ. પ્રતમાં આ બે ચરણ નથી. ૩. ઘ. અંધ
મન પોપટ મુ ગણુ. ૪. ખ. ચ. અરધુ મન નારીથી ટલુ. ગ. અરધું

રાંણી ગુણથી ગહું. ધ. ક. અધુ" તારા મનથી વહું. ૧૯૩. ૧. ધ. ક. પ્રતોમાં આ પહેલા એક પ કિત વધારે છે. જ્ઞાન મુરખ પાંચો અતિ ચેના મુખથી કહી ઘેરીને બહેન. ૨. ખ. ગ. ધ. ક. ચ. સુભ સુંદરી. ૩. ધ. અમુલક અંબુ જેહ ક. અમુલક અંગુઠી દીધ. ચ. જડાવ વીટી કાઢાડી છાપ. ૪. ખ. પદમણી હાથે ધાલી તેહ. ગ. પદમંનીને હાથે સોંપી તેહ. ધ. સાસરવાસામાં આપ્યુ તેહ. ક. પ્રીતે આપી પ્રેમે લીધ. ચ. તે પદમનીને શાંપિ હાથ ૧૯૪. ૧. ખ. નવ આણો. ગ. નાણો. ધ. ન આણ્યો મમ'. ચ. ન આણો. ક. ન આણો. ૨. ક. હીશ્વરે. ખ. ગ. ઈશ્વરે. ૩. ૪. ખ. ગ. ધ. ક. ચ. એકે પ્રતમાં આ બને ચરણ નથી. ૧૯૫. ૧. ખ. કરી પરણામને. ગ. કરી પરદક્ષણ પાછો. ધ. કરી પ્રણામને. ક. કરી પ્રણામ. ચ. કરી પ્રણામને. ૨. ખ. ચ. જઈ મહીપત મલો. ગ. રાજ જઈ પતીહારને. ધ. પ્રતિહારને જઈ પ્રેમે મલ્યો. ક. પ્રતીહારને પ્રેમે જઈ મલો. ૩. ધ. ક. મિત્ર ઉધાજ્ય મંદિર તારુ. ચ. ઉધાડની મ દીર તાહેરુ ૧૯૬. આ કડી પહેલા ખ. ગ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

“તેહ પ્રતીહારે કહુ વચન, સાંભલો રુકા રાજન.”

ધ. ક. પ્રતમાં નીચેના ચણો વધારે છે.

“કરીશમા વણસમઝયે રાઘ્ય, કુંડલ કાનથી પાછું આપ્ય.”

ચ. માં નીચે મુજબ ચરણો વેધારે છે.

શાલલ રે રુડા રાજન, પ્રતીહારે જે કહાં વચન.

૧૯૭. ૧. ખ. મહીપતી ગ. પુરપતિ. ધ. નરપતિ. ક. પુરપતી. ચ. રાએજી. ૨. ૩. ધ. માટે જાઓ પાછા ફરિ. ૪. ધ. રાખિ પોતાનો ભાર. ખ. વેવાર. ગ. ક. ચ. વેહેવાર. ૧૯૮. ૧. ખ. ગ. ક. ચ. કામે. ધ. મહિપતિ કે કુંડલ આપિયુ. ૨. ખ. પુરમાં પરવેસ. ગ. ક. પુર પ્રવેસ. ધ. કીધો પુર પ્રવેશ. ૩. ખ. ગ. ધ. ક. ચ. કામ કરા વિના. ૪. ધ. પાછુ લઈશ. ૧૯૯. ૧. ૨. ખ. ચ. એના ગ. એમ નહી થાએ. ધ. ક. અન્યા. ૩. ખ. ગ. ખોલુ અખોલુ કરસો તમો. ધ. ક. ચ. તમ આગત કરુ છુ દ્રષ્ટાત. ૪. ધ. ક. ચ. ને આવેલા છો એકાત. ૨૦૦. ૧. ધ. ક. નહીકર કમ ખોલાય તમ સાથ. ૨. ધ. ક. આભ સંઘાથે ભરવી બાથ. ૩. ખ. તસા થઈ. ગ. તખા થઈ. ધ. પુરી તૃષા થઈ. ક. પુગણ તરસા. ચ. પુરણ તરશા. ૪. ખ. ચ. ધાલા ઢોર અવાડે જઈ. ગ. ધોલા ઢોર તલાવે જૈ. ધ. ખોલાં ઢોર તલાવે જઈ. ક. ધાલા ઢોર તલાવે

જઈ. ૨૦૧. ૧. ખ. કા પીએ ને કા ના પીએ. ગ. ચ. કાઈ પીએ ને કાઈ ન પીએ. ઙ. નહી પીએ. ૨. ખ. લીછએ. ગ. લે. ધ. સહુ કા પિએને પાછુ વલે. ઙ. સહુ કાનોથી આવો લીએ. ચ. શહુ કાહોનો પીઆવો લીએ. ૩. ખ. ધેન. ગ. ધન હાકિ ગોવાલીઓ જાય. ઙ. ઠેર હાકી. ચ. ધનુ. ૪. ખ. કા ખેસી રે કા તણા ખાઅ. ગ. કાઈ ખેસી રહે કાઈ તણ કા ખાએ. ધ. માં આ ચરણ નથી. ઙ. કા ખેસી રહે કા તણ જ ખાય. ચ. કા ખેસી રહે કા તરણા ખાએ. ૨૦૨. ૧. ખ. ગ. ઙ. તેમા ગોવાલીઆનો સો વાક. ધ. ગોવાલામાં તેનો સો વાક. ચ. લીએ ચરાઈ તે આડે અંક. ૨. ખ. ગ. ધ. ઙ. આડે આંક. ચ. તેહેમાં ગોવાલાનો શો વાક. ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. ગામ જમાડે. ધ. ગામ જમાડુ. ૪. ખ. નેતરાં. ગ. નોતરાં. ધ. કરે તુતરાં ઘરોઘર. ચ. કા નોતરાં. ૨૦૩. ૧. ખ. કાહોને હોઅ સરીરે દુખ. ગ. કાઈને હોઅ દેહીએ દુખ. ધ. કાને કામ હોય કાને દુખ. ઙ. કાને કામ ને કાહોને દુખ. ચ. કાએકના દેહમાહ હોએ દુખ. ૨. ખ. કાઈ એકને નવ લાગે ભુખ. ગ. કાઈ ને નવ લાગે ભુખ. ધ. કાને ન લાગિ હોય ભુખ. ઙ. કાહોને નવ લાગે તે ભુખ. ચ. કાઈ એક ને નવ લાગે ભુખ. ૩. ખ. ગ. ચ. તેહમા જમાડનારો સુ કરે. ઙ. તેમા તે ધણી સુ કરે. ધ. પ્રતમાં આ પહેલા કટલાક ચરણો વધારે છે.

દેહ દુખે કાય પાછુ જાય, કાય ભાવે મનગમતુ ખાય.

તેમા તે ધણે સુ કરે, માહાપુરુષ હઈકામા ધરે.

૪. ખ. કાહા ચતુર તે મનમાં ધરે. ગ. કાઆ ચતુર મનમાં કેમ ધરે. ઙ. કાહા પુરુષ હઈકામાં ધરે. ચ. કાહા પુરુષ તે દીક્ષમાં ધરે. ૨૦૪. ૧. ખ. ગ. ખેતર ખેડવાને આપીછી. ગ. ચ. ખેતર વાવવાને. ધ. ખેતર તો સાંચે આપિયુ. ઙ. ખેતર સાખી આપ આપીછી. ૨. ખ. ગુણવંત કરીને થાપીછી. ધ. ગુણવંત તો કરી થાપીયુ. ઙ. ગણવત કરીને થાપીયુ. ચ. ગણોત કરી પોતાનુ થાપીછી. ૩. ગ. પરતર ગણે કે જમનુ વાવે. ધ. જમાનુ વાવ્ય. ૪. ગ. પડહા પ્રમાણે અમારુ લાવ. ધ. પઠણ પરમાણે મારુ લાવ્ય. ઙ. પહા પરમાણે. ૨૦૫. ૧. આ પહેલાં ખ. ગ. ચ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

લીધા દાથી થોડા કામ, પ્રતીત જોઈને આપા દામ

ગલીઆ થાઅ કે મરતે મરે, તેહમા વેચનારો સુ કરે.

૧. ગ. ગંછા ધ. મનગા. ૨. ખ. પરહા દામ પોતાનો કરી. ગ. લીધા આપ.

ધ. જી. કિધો દાસ પોતાનો કરી. ચ. દીધો દામ પોતાનો કરી. ૩. ખ. કે
તો કામ. ધ. ખેસારી રાખો કે દો કામ. જી. રાષ ખેસારી કેહુ કામ. ૪. ખ.
માસ એક પુરણ દામ. ગ. જી. તે માસ થએ પુરો લે દામ. ધ. ચ. માસ થાય
તારે માગે દામ.

૨૦૬. ૧.૨. આ ખે ચગણ એકે પ્રતમાં નથી. પણ નીચેની પંક્તિઓ છે.
ખ. ગ્રહસ્તને ઘેર આવો પુત્ર, સોભા બાધુ ધરને સુત
વધામણીએ ખોલજ કહો, પામો દાન તે નાહાલજ થઓ
રાજક દર્ધવક તેને થાચ છે, પાછુ લેવા કુણ જાચ છે.
વેવીસાલીએ વેવા કરે, વર રૂડો કંનાને વરે.
કરે જોખ કે ભુખે મરે, તેમાં વેવીસાલીઓ સું કરે.
ગ. વેવીસાલીઓ વીવા કરે, રૂડો વર કંનાને વરે.
કર ભોગ કે ભુખે મરે, તેમાં વેવીસાલીઓ સું કરે.
ધ. ગ્રહસ્તને ઘેર આવ્યો પુત્ર, વધામણિ સંતોસો સૂત.
પછે મરણ પામ્યો તે બાલ, વધામણિયો કમ ખાસે ગાલ.
જી. ગામ અજારે જે નર કરે, પરઠા દામ આગલથી ભરે.
વાધે લાલ તણી તે મોર, કે મુલગામાં આવે ખોર.
વેવીસાલીઓ હોએ જોહ, વીહીવા કરાવે આણી નેહ.
કરે જોષ કા ભુખે મરે, તેહમાં તે કોઈ સુ કરે.
ચ. ગ્રહસ્ત તણે ઘેર આવો પુત્ર, શોભાવુ છે તેહનુ ધર સુત
વધામણીએ એક ખોલજ કહો, પામો વધામણી નીહાલજ થઓ.
પરમેશ્વરને દંડ તેહને થાએ, પાછુ લેવા ને કુણ જાએ.
વેવીસાલીઓ વેહેવા કરે, વર રૂડો કંનાને વરે.
કરે જોખ કે ભુખે મરે, તેહમાં વેવીસાલીઓ શુ કરે.

૨૦૭. ૨૦૮. ૨૦૯. આ કડીઓ એકે પ્રતમાં નથી. તેને બદલે નીચે પ્રમાણે છે.
ખ. બાપે સમરધી મુકી ધણી, થઓ પુત્ર સરવ ધનનો ધણી.
રમો જુગરુ હારો સરવ, ધરબાર સહીત તે હારો દ્રવ.
તેહમાં સુ કરે માચ ને બાપ, તે તો પુત્રનુ પુરણ પાપ.
નાહાનો પુત્ર મુકો નીસાલ, ગુરુ ભણાવે આણી વાલ.
બત્રીસ લખણો કીધો ધણો, સંગ થઓ પછે ગુણકા તણો.
વીસારી વીદા આડે આક, તેમાં ભણાવનારનો સો વાક.

- ગ. એવાં કઠિતક છે બહુ ક્રોડ, કહું તંમ આગલ હું કરન્નેડ.
હું સું જાણું જે સે કામે ગયા, સરોવર વખે અમથા રચા.
બાપે સંમરધ સોપી ધણી, થયો પુત્ર તે સરવનો ધણી.
રમી જુગરુ હારે સરવે, ધરખાર સહીત ખોળી ધરવે.
સંગ થયો પછે ગુણકા તણો, ...
વીસારી વીદા સરવે આડે આક, તેહમાં ભણવનારનો સો વાક.
એવાં કઠિતક છે બહુ કરોડ, તે તમ આગળ કહાં કરન્નેડ.
હું સુ જોણ્યુ સે કામે ગયા, સે અરથે તમે અમથા રહા.
ધ. બાપે સમધિ મુકિ ધણિ, થયો પુત્ર સહુ ધનનો ધણિ.
રમી જુગરુ સર્વે ખોય, ધરખાર તજી તે જાય.
તેમાં શું કરે માને બાપ, તે પુત્ર કરમનાં અદકાં પાપ.
નાનો પુત્ર મુક્યો નિસાલ, ગુરુ ભણાવે આણિ વાલ.
બત્રિશ લક્ષણો કિધો ધણો, સંગ થયો પછે ગુણકા તણો.
વિદ્યા વિસારિ અઢારે આંક, ભણાવનારનો તેમાં શો વાંક.
લિધો હાથિ ઘોડો કામ, પતિત જોઈને આપ્યો દામ.
પછે ગલિયો થાય ક્યમ, તેમાં વેચનારો શું કરે.
ગામ અજરે જે નર કરે, પઢ્યાં દ્રવ્ય આગલથિ ભરે.
વરધ લાલ છે કે ખોટય, કે મુદ્દલમાં આવિ ખોટ.
વેવિસાલિયો હોય જોહ, વિવાહ કરાવે આણિને નેહ.
પછે જોખ કરે કે ભુખ્યે મરે, તેમા વેવિસાલિયો સુ કરે.
હું શું જાણુ શે કામે ગયા, સરો વરથ કે અમથા રહા.
ક. લીધા હાથી ઘોડા કામ, પતીત જોઈને આપ્યા દામ,
ગલીઓ થાય કો મર તે મરે, તેહમાં વેચનારો શું કરે.
ગ્રહસ્ત તણે ઘેર આવ્યો પુત્ર, સામાવ્યુ બાધુ ધગસુત્ર,
વધામણીએ ખોલજ કહો, પામે દામ તે નાહાલ જ થયો.
રાજકૈવક તેહને થાય છે, પાછુ કોણ લેવા જાય છે,
બાપે સમરધ મુકી ધણી, થયો પુત્ર સર્વનો ધણી.
રમા જુગરે હારા સર્વ, મંન સાથે ઉતરીયો ગરવ.
તેહમા સુ કરે માબાપ, તે પુત્રના ઉધા કરંમ ના પાપ.
નાહાનો પુત્ર મુકો નીશાલ, ગરુએ ભણાવ્યો આણી વહાલ.

બત્રીસ લક્ષણો કીધો ધણો, સંગ થયો પછે મુનુદા મુનુદા.
 વીસારી વીધ્યા આડે આંક, તેમાં ભણાવનારને કોઈ નહીં.
 એહેવા કૌતીક છે બહુ કોડ, કહુ તમ આગલ દુ કનિ.
 હુ સુ જાણુ સે કામે ગયા, થઓ અરથ કે અમથા રદા.
 ચ. બાપે શમરધ આપી ધણી, થઓ લાખ છત્રપતનો કાનુ.
 રમી જુગરે હારો શરવ, ધરખાર શહીત ને રદ.
 તેહેમા શુ કરે માં ને બાપ, તે પુત્ર ઉધ કરમીનાં પાપ.
 હું શુ જાણુ જે શે કામે ગયા, શરો અરથ કે અમથા રદા.

૨૧૦. ૨૧૧. ૨૧૨. ૨૧૩. આ કડીઓને બદલે દરેક પ્રતમાં નીચે મુજબ
 જુદી જુદી કડીઓ છે.

ખ. એ વાતનો હું નહીં જામાંન, હું ખેઠો રહું માહારે કામ.
 બિઘાડીને જાવા દેઉ, તે વાતે હું બમાણું લેજી. ૧
 રાખું બાર તો પાછા ફરો, ખીજે દીવસે જાણો તે કરો.
 મેહે તો માહારો ધરમ મુકીઓ, લોભે ચીત થકે ચુકીઓ. ૨
 તે કુંડલ કંમ આપા આજ, જાઓ ઘેર સમઝી મંન રાખ.
 તમો કુંડ કર નહીં હોએ, તે આગલ તરસે તમારુ ધરમ ૩
 તરે ધરમ ને બુડે પાપ, તેહેની વેદ પુરાણે છાપ.
 બપનો રાજાને મંન વાલ, કુંડલ ઉપર આપી સાલ. ૪
 ગ. તે વાતનો હું નહીં જામાન, હું ખેઠો રહું માહારે માન.
 બિઘાડીને જાવા દેઉ, એટલા માટે કુંડલ લેજી ૧
 રાખુ બાહાર તાહારે પાછા ફરો, ખીજે દીવસે જાણો તે કરો. ૨
 શ્લોક : લોભેન પાપ મુલેશ્વ, લ જા મુલ વી દો સ ના.
 મમ : લોભ કથં નાસ્તી, ગ્રહીતે રતનકુંડલ. ૩

ચોપાઈ

મેહેતો માહારો ધરમ મુકીઓ, લોભ ચીંત થકો ચુકીઓ.
 તે કુંડળ આપાં કેમ જાએ, જાઆવ ઘેર સંમજે મંન માએ. ૪
 તમો કુંડ નહીં કર હોએ કરંમ, તે આગલ તરસે તાહારુ ધરંમ.
 તારે સતને બુડાડે પાપ, તેહેની વેદ પુરાણે છાપ. ૫
 તે સુણતા બપનો રાજાને વાહાલ, કુંડળ ઉપર આપી સાલ.

ધ.ક. તે વાતનો હું નહિ જમાન, નહિ કે ખેઠા રહો આંણે ઠામ.
 ઉઘાડિને જાવા ઘો, તે માટે હું કુંડલ લેઉ. ૧
 જે ખોલ્યુ અણખોલ્યુ કરો, તે વેલા તો પાછા ફરો.
 જે માણસનું વચન ગયું, બિજુ તેમાં તોલ શ્યુ રહુ. ૨
 ન ઉઘાડો તો શુ કરો, તો પાછાં ધરને પરવરો.
 મે તો મારો ધર્મ મુકિયો, કુંડલ તો ચિત મુકિયો. ૩
 તે આપ્યું પાછું ક્યમ જાય, ગયો ઘેર મન સમઝી રાય.
 (વલતા મહિપતિ આંણ વાલ, કુંડલ ઉપર આપી સાલ.)

ક. માં ૪-૧-૨ ચરણ પછી નીચેનાં ચરણો વધારે છે.
 તમે કુંડ કર નહી હોયે કર્મ, તો આગલ તરસે તમારો ધર્મ
 તારે સતને બુડે પાપ, તેહની વેદ પુરાણે છાપ
 ઉપનો રાજને મન વાહાલ, કુંડલ ઉપર આપી સાલ.
 ચ. તેહ વાતનો હું નથી જમાન, હું ખેઠો છું માહારે ઠાંમ,
 ઉઘાડીને જાવા દેઈ, એટલા માટે કુંડલ લેઈ, ૧
 રાખુ ખાહાર તો પાછા ફરો, બીજો દીવશે ગમે તે કરો,
 મેતો માહારો ધરંમ મુકીઓ, લોભે ચીત થકી મુકીઓ. ૨
 જાઓ ઘેર શમજો મનમાંહે, તે કુંડલ કેમ આપુ આંહે.
 તમે જે નહી કર હોએ કરંમ, તેહનો આગલ તરશે ધરંમ. ૩
 તરે સતને બુડે પાપ, તેહની વેદ પુરાણે છાપ.
 ઉપનો રાજને મન વાહાલ, તે કુંડલ ઉપર આપી સાલ ૪

૨૧૪. ૩ ખ. ધ. શાખાસ કહુ રુડી પેર. ગ. રાજ કેહે રે પ્રતીહાર-. ચ.
 શાખાશ શાખાસ કહો રુડી પેરે. ૪. ખ. ધ. ચ. મહીપત પોતે આવા ઘેર.
 ગ. તુને જાંણે ચતુર સુજાંણ. ધ. મહિપતિ મંદિર વલ્યો તારે. ૨૧૫. ૧.
 આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ક. ચ. માં એક પંક્તિ વધારે છે.

સમજી સહુ રહા છે મન, કોએ વાત ન જાણે અન

૩. ખ. ગ. માં આ બંને ચરણ નથી. ક. આપે આપ રાખુ છે મન.
 ૪. ક. એમ કરતાં વીતા બહુ દન. ૨૧૬. ૧. ખ. પખ પાચ પુરી થઈ. ગ.
 પ્રક્ષ પાંચ. ધ. પખવાડીયાં પાંચ પૂરાં થયાં. ક. ચ. પક્ષ પાંચ પુરા થયા.
 ૨. ખ. ગ. ધ. ક. વધલોચન. ચ. વૈલોચન. ૩. ગ. ધ. ચ. અભિનવા.

૪. ખ. દીઠાં માન. ગ. દીધાં માન્ય. ઘ. ચ. દિધાં માન. જ. દીધા માન.
 ૨૧૭. ૧. ખ. તોરી જોઆ તરતી અસુ. ગ. સુરી જોઆ તન ખીર સું.
 ઘ. તોરિ જોઆ તરતી અથી. જ. તુટિ જોઆ તરતી અસુ. ચ. તુરંગ જોઆ
 પ્રીત શુ. ૨. ખ. ગ. જ. ચ. સહુતુ મંન. ઘ. હરખ્યાં સહુનો મન. ૩. ખ.
 વજર મોહોલ પધારીઓ. ગ. જ. ચ. વજર અવાસ પધારીઓ. ઘ. પ્રધાને
 કહુ પરવરો. ૪. ગ. હુકમ કીઓ રાજાંન. ઘ. હકમ દિયો રાજન. ૨૧૮. ૩.
 ક. નવકોડનાં કુંડલને તો. કુંડલ જોઆ. ગ. ચ. કુંડલ જે નવ કોટીના. ઘ. જ.
 કુંડલ ખે. ૪. ચ. પ્રધાને દીઠાં કાંન. ૨૧૯. ૩.ખ. ઘ. પલે થઓ તે દેખતાં.
 ૪. ખ. ઘ. થઓ મનભંગ. ચ. પરધાંન તાણું. ૨૨૦, ૨૨૧, ૨૨૨, ૨૨૩,
 ૨૨૪, ૨૨૫, ૨૨૬. આ કડીઓને બદલે દરેક પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.

ચોપાઈ

ખ. પ્રતીહાર ઊપર કીધી રીસ, ભમર આંખ ચડાવી સીસ
 મેં સોપુ તુ તુને કામ, મુકો તે તારો ઠામ ૧
 કોણુ આવુને કોણુ જ ગજી, લોભ વસ મન તાર કમ થઈ
 સીધ ખોલરે કહુ તુજને વાત, જોતામાં કરે તુજ ધાત ૨
 કહે પ્રતીહાર સુણુ વડા વજર, રાખો આપ રદેમાં ધીર
 જે સાથે દાવો તાહેરો, તીલ માત્ર વાંક નથી માહેરો ૩
 જે દીવસના ગઆ છો ગામ, સુનો મુકો નથી મે ઠામ
 જે સાથે નવ ચાલે તમો, તેહને રાખી સકું કેમ અમો ૪
 આમે જે લખુ તે થાઅ, મેલુ તે અમાર જાઅ
 તસકર હોઅ તે પ્રગટ સીદ કરે, ધરને ખુણે જઈને ધરે ૫
 હૈડામા તે કંમ સમાઅ, તમ આગલ ચુગલી કમ થાઅ
 ચુગલી કરે કુંડલને સાલ, સમજી લો જો હોઅે માલ. ૬

ગ. પ્રતમાં ખ. ની જેમ જ છે. માત્ર ખ. ની ખીજી કડીના ત્રીજાં ચરણ પહેલાં
 નીચેનો શ્લોક વધારે છે.

“હે પ્રતીહાર મૃંછેન કિં, લોભેન કિં કરીખ્યાતી
 સલાંભવતિ મુખેન, અસલ્ય પરીતજે તૃગ.

ઘ. રાખી રીસ હઈડા વિષે, બલાને સુ બાંણુ
 કાંને કુંડલ ક્યાં થકી, કહે જોડિ ખે પ્રાણુ. ૧

ચોપાઈ

હાથ કાકણ અરીસો જોઉ,	તો પાણિ કાં પોતાનો ખોઉ	
આંખ્યે દેખોને પૂછો વાત,	તે સાંભલ્યુ સાંતુ સાચ	૨
હું મારે ઠેકાણે ઠર,	ઉવાર અન્યા તો નવ કર	
દો છો તે ચાકરી એ વતાં,	રાંકને તો પૂઝું જતાં	૩
જે પ્રતે નવી ચાલે તમો,	તે કેમ અમીડો જાય અમ્યો	
ભલિ ભુંડી તો નવિ ભાંખિયે,	બલિયાનો બનો રાખિયે	૪
અમો જે લખ્યુ તે થાય,	મેલ્યુ તે અમાર જાય	
તસ્કર વિદ્યા નહિ મુજ માહિ,	સાચો છુ સોવરાવુ કાને	૫
જ. રાખી રીસ રુદા વીખે,	ખોલે તે સુ વાણુ	
કાને કુંડલ કાણુથકી,	તુ કેહે જોડી ખે પાણુ.	૬

ચોપાઈ

પ્રતીહાર બિપર કીધી રીસ,	ભમર આંપ ચડાવા સીસ	
મે સોપુ તુજને કામ,	કેમ મુકો તે તાહારો કામ.	૨
કાણુ આવુને કાણુજ ગયુ,	લોભ વસ કેમ મનહુ થયુ	
સીંચે ખોલ રે કેહે તુ વાત,	જોતામા કરસુ તુજ ધાત	૩
કે પ્રતીહાર સુણો વડા વજર,	રાખો આપ રુદેમાં ધીર	
હાથ કાકણ અરીસો જુએ,	ને પાણિ પોતાતુ ખુએ	૪
હાથ હથિઆરને ગડદે વડે,	બળીઓ જસ તે તો કબડે	
આખે દેખે તે પુછે વાત,	તે સોણુ સાતુ સાક્ષાત	૫
જુઠો સાથ દેવો તાહરો,	તલ માત્ર વાક નથિ માહરો	
જે દીવસના ગયા છો ગામ,	સુનો નથી મુક્યો મે કામ	૬
રાક માણસ જાએ નહી કાય,	આપ જ્ઞાન વીચારિ જોઅ	
હુ માહારે ઠેકાણે ઠર,	અવર અના ચોરી નહી કર	૭
દો છો તેવા કારએ વતા,	મને ગરીબને પુછો છો જતા	
જે પર તે નવ ચાલે તમો,	તે કેમ રોકો જાએ અમો	૮
ભલી ભડી તો નવ ભાખીએ,	વલીઆનો વનો રાખીએ	
આમે જે લખ્યુ તે થાઅ,	મેહેલુ તે માહારુ જાએ	૯
તસ્કર હોય તે પ્રગટ સીધ કરે,	ધરને ખુણે જઈને ધરે	
તસ્કર વિદ્યા નહી મુજ માન,	સાચો છુ સો વદાવુ કન	૧૦

જ્યેડી પ્રાતે કેમ સમાઉ, તમ આગલ યુગલી કેમ ખાઉ
 યુગલી રૂપ કુંડલ ને સાલ, સમજે જે હોઅ મન માલ ૧૧
 ચ. પ્રતીહાર ઉપર કીધી રીશ, ભમર આપ ચઢાવા શીશ
 મેં શોપુ શુ તુજને કાંમ, કેમ મુકો તે શુનો કાંમ ૧
 કેહે પાપી તુ તે કાંહાં કરો, એમ કહીને કોધજ કરો
 સીગ્ર ખોલ રે કેહે તુ વાત, જોતાં માહાં કરે તુજને ધાત. ૨
 કેહે પ્રતીહાર તુ વડો વજર, રાખો આપ રૂદે માહાં ધીર
 જુઠા શાયે દાવો તાહેરો, તલ ભાર વાંદ નથી માહુરો. ૩
 શમેશે તેનો ગચ્ચા છો ગામ, શુનો નથી મુકો પલ કાંમ
 રાંક માણસ નહીં આવે કેએ, આપ જ્ઞાન વીચારી જોએ. ૪
 જે પ્રતે નવ ચાલે તમો, તેહેને રાખી શકુ કેમ અમો
 કરમે જે લખુ તે થાએ, મેહેલુ તે તો માહારં જોએ. ૫
 તરુકર હોએ તો પ્રગટ સીદ કર, ઘોરને ખુણે જઈને ધર
 હઈમાહા તે કેમ શમાજી, તમ આગલ યુગલી કેમ ખાજી. ૬
 એ યુગલ રૂપ કુંડલને શાલ, સમજે કાએક હોએ માલ
 મેં જાણુ કાંઈ ધરશે વાહાલ, પણ વધામણીમાંહાં પામે ગાલ. ૭

૨૨૭. ૧. ધ. પ્રધાન તે પાલો થયો. ૩. ખ. ગ. પોપટ પદમણી પે જણાં.
 ધ. પોપટ ને પદમનિ. જ. પોપટ ને પ્રેમે પદમની. ચ. પોપટ ખેઠાં પદમની.
 ૨૨૮. ૧. ૨ ખ. કરતાં સીરીખો કાલ. ગ. ધ. ક્રતાત સરખો કાળ. ૩. ખ.
 દીસે ભમર અતી રાતડી. ગ. રીસે આંખ અતી રાતડી. ધ. રીસે ભમર અતિ
 ઉલટા. ૪. ખ. મુખ વીકટ. ગ. મુખ કીધું. ચ. મુખ જાંણે વીકાલ. ૨૨૯.
 ૧. ખ. તે સમે. ધ. પ્રતમાં ૨૨૯ થી ૨૩૪ સુધીની કડીઓ નથી. ચ. સમજાં
 'પોપટ. ૨. ખ. પાએ. ગ. ચરણે. ચ. પગે નમાવું. ૩. ખ. ખેમ કુસલ છે
 આપણે. ગ. કુસલ છે રીએ આપણે. જ. જેમ કુસલ છે આપણે. ચ. ખેમ
 કુસલ છે તાહેરો. ૪. ખ. રખે ધરતા મન રીખ. ચ. એરે રાએ ન ધરશે
 રીશ. ૨૩૦. ૧. ખ. અવને નથી. ગ. આવીને નમી. જ. અવને નથી. ચ.
 લાંછન નથી. ૨. ખ. રખે મન જાણો મરમ. ગ. મન મરમ. ચ. અરે બ્રાંત
 ન ધરશે બ્રાત ૩. ખ. ગ. પ્રતાપથી. ૪. ખ. ગ. જ. ઈશ્વરે. ચ. ઈશ્વરે
 રાખી લાજ. ૨૩૧. ૧. ૨. ખ. ગ. ખોલી પતીની સાથ. જ. ખોલી પતીને
 સાથ. ચ. ખોલી પતી શુ સાથ. ૩. ૪. ખ. દીઠો તેને હાથ. ૨૩૨. ૧. ખ.

જવાલ. ગ. જલા. ચ. અગન ધુમ્ર ધણી હુતી. ૨. ખ. ધૂત. ગ. ધ્રૂત. જ. ચ. ધ્રૂત. ૩. ખ. એકઠા મલાં. ચ. અગની રાવ દલ બલો. ૪. ખ. ભડકે થયો તરત. ૨૩૩. ૧. ખ. ઉદખ પીએ નહી. ગ. ન ખાઅ પાંણીએ નહી. જ. ખાએ નહી પાણી નહી પીએ. ચ. ભુખતરશ નીદ્રા ગઈ. ૨. ખ. ગ. નીદ્રા નહી લગાર. ક. મા નહી નીદ્ર નહી લાગ છે તેને બદલે. ખ. નો પાઠ સારો લાગે છે માટે તે મુક્યો છે. જ. નહી નીદ્રાનો લાગ. ચ. ગણી મમતા લખ લાલ. ૩. ૪. ખ. ધરો રૂદ્યામાં ખાર. ગ. પડ્યો રહેમાં ડાગ. ૨૩૪. ૧. આ કડી પહેલાં. ખ. ગ. જ. પ્રતોમાં એક કડી વધારાની છે.

તે તો ટાલો ટલે નહી, પડો દાઢ જે જાત,
જેમ અક્ષર છઠી તણા, જેમ ખીખાની ભાત.

૨. ૩. ખ. ગ. સાન આણી ને. જ. ગ્નાન આણી. ચ. શમજે ગ્નાન આણી. પ્રેમ. ૪. ચ. નથી ખાપણ તુજને છે ખેમ. ૨૩૫. ૧. ધ. વાતની પ્રતિજ્ઞા કરે. ચ. તે વારે પ્રતંગના કરે. ૨. ખ. હુ તો સત વચન યોચરે. ધ. અસત્ય વાક્ય મુખ ન ઉચરે. જ. ઉ વાચા સત વાચા ધરે. ચ. પ્રથવી પાપ મુજ મશતકે ધરે. ૩. ખ. પરથમ વાત વીગત જે થઈ. ગ. પ્રથમ વાત વીતક જે થઈ. ધ. પ્રથમ જેહ વીગત થઈ. જ. પ્રથમ જેહ કાગત થઈ. ચ. પ્રથમ વાત જેટલી થઈ. ૪. ખ. વીસ્તારી વજરને કહી. ગ. વીસ્તારીને સગલી કહી. ધ. જ. સમ ખાઈને માડિ કહી. ચ. તે વીસ્તારી માડી કહી. ૨૩૬. ૧.-૨. ખ. ચ. જુહુ ખોલુ તો મુજ સીર પાપ. ગ. જુહાં ખોલે તેહને બહુ પાપ. ધ. જ. જુહુ ખોલુ તો બ્રહ્મહત્યાનુ પાપ. ૩. ખ. સમઝાવો રાજસની રીત. ગ. રાએજસની રીત. ધ. રૂડિ રિત. જ. ચ. રાજની રીત. ૪. ખ. કહુ પ્રણુ જોડીને પ્રીત. ગ. કરુ પણુ બહુ જોડીને પીત. ધ. પ્રેમ વચન કહિ બહુ પ્રીત. જ. કહુ પણુ જોડી નહી પીત. ચ. કહુ કરે જોડીને પ્રીત. ૨૩૭. ૧. ખ. જ. માં એક પંકિત આ ચરણુ પહેલાં વધારે છે. “હજાર થઈ આવો થો ભુપ, થયો જનક તે રૂટે રૂપ.” ખ. જાર હતો તે. ગ. જ. જાર હતો તેજ. ધ. જાર આવો પણુ જાય થયો. ૨. ૩. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં ૩ અને ચોથા ચરણુ પહેલાં એક પંકિત વધારે છે. “કહુ બહેન મન આણી વહાલ, આપી વીટી આપી સાલ. ૪. ગ. રામે રાખીયો. ધ. માં આ ચરણુ નથી. જ. ઈશ્વરે રાખીયો. ક. સતી ધીરમ રાખી. ૨૩૮. ૧.-૨. ૩. ખ. અસ્ત્રીએ સુકે કહાં ખેહુ ભેદ. ગ. અસ્ત્રી સુકે કહા. ધ. ખે મલિને કહા

બહુ ભેદ. જ. સ્ત્રી મુખે કહા બહુ ભેદ ચ. અસ્ત્રી કહે શુક ભારે ભેદ. ૪. ખ. પણ તેણે નવ મુકે ક્ષેદ. ગ. તોહોએ તેણે નવ મુકે ખેદ. ઘ. પ્રધાન નવ મુકે ખેદ. જ. પરધાને નવ મુકે પેદ. ચ. તોહો પણ નવ મુકે ખેદ. ૨૩૯. ૧. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. ખે જણ વાતો કરે. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં એક પંક્તિ વધારે છે. એને મારૂ કે હુ મરૂ, ભારે દુખ રુદે કંમ ધરૂ. ખ. ગ. એને મારૂ કે હુ મરૂ. ઘ. રામાને મારૂ. જ. સ્ત્રીને મારૂ. ૨૪૦. ૧. જ. માં આ કડી પહેલાં એક પંક્તિ છે. “હલવે હલવે લેસુ વેર, રુદેમાં રાખુ કેર” (આપે મંન વીચારૂ અસુ) ચ. શને શને વેર લઈશુ. ૨. ખ. રાજને દગો દેઈસુ. ગ. રાજને દાવો દેઈસુ. ઘ. એમ રદેયે સુ રાખ્યું કેર. જ. રાજને દાહો દેઈસું. ચ. રાજને દુખદા દેઈશું. ૩.-૪. ખ. ગ. જ. ચ. માં આ બંને ચરણો નથી. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે. “મહિપતિને મારૂ જારે, સફલ જિવતર મારૂ તારે.” ૨૪૧. ૧.-૨. ખ. ગ. જ. ચ. તેનો પ્રતિબોધ. આ પછી ઘ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિ વધારે છે.

“મહિપતીને મારૂ જહરે, સફલ જીવુ મારૂ તાહરે
પીત્રી તારે લેસે પીડ, દુખમનને દઈએ જવ ડંડ.”

૩. ખ ગ જ. મુરખ પોપટ ગુણહીન ગુઢ. ઘ. પોપટને કહે મુરખ તુ મુઢ. ચ. પ્રતમાં આ ત્રીજું ને ચોથું ચરણ નથી. ૪. ખ. ગ. જ. સું મોઢે બોલે છે મુઢ. ઘ. જુઠિ વાત છે પ્રોઢ. ૨૪૨. ૧.-૨.-૩. ઘ. ખરિ સાંભલિ તારિ ક્ષાત. જ. પરિ સાંભલી તાહારી પાત. ચ. કાને શાભલી તાહારી ક્ષાત. ૪. ઘ. આપિ કુંડલ આવે રાત. જ. આપા કુંડલ આવ્યો રાત. ચ. આપી કુંડલ આવો રાત. ૨૪૩. ૧. ખ. જેના નેણ, ગ. ઘ. કાંમ આધજો જેનાં ચેન. ચ. માં પહેલું ને બીજું ચરણ નથી. ૨. ખ. દ્રષ્ટ પડી કમ મુકે રેણ. ગ. ઘ. દ્રષ્ટે આવી કેમ મુકે અંન. જ. દ્રસ્ટ આવા કેમ જીએ એન. ૩. ખ. ગ. ચ. વાતો ધણી. ઘ. ભાઈ બાપ કે ધરણિ ધણી. ૪. ખ. એ તાંહા મુજને કહે વાત તણી. ગ. જ. તે તો મુજને કહેવા તણી. ઘ. પ્રીતમાં નવિ પુછા તણિ. ચ. તે મુજને શમજવા તણી. ૨૪૪. ૧. આ કડીનાં પહેલા બે ચરણ એકે પ્રતમાં નથી. પણ તેને બદલે નીચે મુજબ કેટલીક વધારે પંક્તિઓ છે.

૨. ખ. ગ. ઘ. જ.

જે મુરખ નારીએ જીતો હોએ, તેહેના મુખ આગલ ગુણ ગાઅ.
અસ્ત્રી ચરિત્ર વખાણો તમો, તે ડાહાપણ કંમ માનુ અમો.
કુ અસ્ત્રી ચરિત્ર ભણો છુ ધણા, જાણું ચેન ચતુરાઈ તણા.

ચ. જે મુરખ નારીનો જીતો હોય, તે આગલ તે રાંમા રોયે
અસ્ત્રી ચરિત્ર વીખાણો તમો, તે ડાહ્યા પુરશ કેમ માનુ અમો.
હુ અસ્ત્રી ચરિત્ર ભણો છું ધણાં, જાણુ છું ચેહન તેહ તણાં.
શાને પ્રતંગના જાણ કરો, દેહ બાધો અગનીમાંહા ઢરો.

૩. ખ. કાઠી થાઅ કે કુડી નવ થાઅ. ગ. કારી થાએ. ઘ. કાટિ થાઅ.
ઙ. કાઠી થાએ. ચ. માં ૩-૪ ચરણ નથી. ૨૪૫ ૧. ખ. ગ. ઙ સમ
પ્રતંગના ઝાઝી કરે. ઘ. સ્ત્રીનો નેહ માને ભરથાર. ચ. દુખણી થઈને
રામા રુએ. ૨. ખ. ગ. દે બાધી અગનીમાં ધરે. ઘ. જાણે તેને ગણ્યો
ગુમાર. ઙ. દેહુ બાધી અગનમાં ધરે. ચ. ખાતાં જીવ પોતાના ખુએ.
૨૪૫. ૩. ખ. ગ. વળી દુખણી થઈને રુએ. ઘ. માં આ બંને ચરણ નથી.
ઙ. ધણી દુખણી થઈને રોઅ. ચ. કાટી લક્ષ કીધા ઊપાએ. ૪. ખ. ઙ. આલે
જીવ પોતાનો ખુએ ગ. એજે જીવ પોતાનો ખુએ. ચ. આપે આપ જુઠો નવ
થાએ. ૨૪૬. ૧. ખ. ગ. માનની નેહ માને ભરથાર. ગ. ઙ. પ્રતોમા આ
પહેલાં એક પંક્તિ વધારે છે. “કાટી લક્ષ કરે ઉપાઅ, પોતે આપ જુઠી
નવ થાએ.” ઘ. ઙ. સ્ત્રીનો નેહ માને ભરથાર. ૨. ખ. ગુરવજીત તર તેહ
ગુમાર. ગ. તે તો ગુણવજીત ગુમાર. ઘ. જાણે તેને ગણ્યો ગુમાર. ઙ. જાણો
તેહને ધણો ગુમાર. ચ. ગુણવજીત તે નામ ગુમાર. ૨૪૭. ૧. ક. પરગનના.
ગ. પ્રતીગના. ઘ. પ્રતિસા. ઙ. પ્રતીબોધ. ચ. પ્રતંગના. ૨. ખ. જે બોલો
તમે બોલ. ગ. બોલ. ઘ. બોલ વચન કારે વાર. ઙ. જે બોલો તે વાર.
ચ. જે બોલે તે બાર. ૩. ખ. લોહા. ગ. જેમ લોહા લોહા ઉપરે. ઘ. નમલિક
લોહા ઉપરે. ઙ. જમ લીધ લોહા ઉપરે. ચ. જેમ લોહ લોહા ઉપરે. ૪. ક.
પટકાલે. ખ. ચોખ. ઘ. જમ પડિ પગેલે લાત. ઙ. જમ પટકુલે ગાર.
૨૪૮. ૧. ખ. ઘ. ઙ. અનેક ઉપાઅ તમો કહો. ગ. ચ. ઉપાઅ તમો કરો.
૨. ઙ. પણ પોયણ ઉપર નીર. ૩. ખ. દાઘ ટલે નહી એહનો. ગ. દાગ ટળે
નહી એ તણો. ચ. દાજ ટલે નહી માહેરી. ૪. ખ. ગ. દ્રઢ કરી રાખુ ધીર.
ઘ. સાધૂ મે જે શરીર. ઙ. સાધૂ મે સરીર. ચ. ગ્રત કરી રાખુ ધીર.
૨૪૯. ૧. આ કડી પહેલાં ઘ. ઙ. પ્રતમા નાચેતી પંક્તિઓ વધારે છે.

પડો દાઘ મારે હદે, તે ટલે ન આંણિ જાત
જમ અક્ષર જીઠિ તણા, જમ પડિ બખે લાત.

૨. ૩. ખ. ગ. ચ. ઈસ્વર આંણ માનું નહી. ધ. હુ દોહા માનું નહિ.
 જ. હું ડાહો માનું નહી. ૪. ચ. અસ્ત્રી ચરીત્ર આહાર. ૨૫૦.
 ૧. ધ. સ્ત્રી ચરિત્ર સમ. ૨. ખ. ભગીની રીત. ગ. ભાંગીની રીત.
 ૩. ખ. ચ. માં આ ખે ચરણ નથી. ૬. ઓરમાહા હેત ગુણકાની લાજ.
 ગ. ધ. જ. ઓરમાઈનું હેત, ગુણકાની લાજ. ધ. વેશાની લાજ. ૨૫૧. ૧.
 ૬. પદપાંતી. ખ. મદપાની કમ હોઅ પવિત્ર. ગ. ધ. જ. મદપાની ડાહો.
 ચ. મદપાની હોએ કાગ પવીત્ર. ૨. ધ વસીયર રાજ અસ્ત્રી પ્રીત. ચ.
 વસીએર રાજ હોએ મીત્ર. ૩. ખ. સદેસે એલગ. ગ. જ. ચ. સદેસે
 એલગ. ૪. ખ. કમ ઉપાસી ભુત. ધ સ્વર્ગ ન પામીએ ઉપાસે ભૂત.
 ચ. શયર ગના ઉપાસે ભુત. ૨૫૨. ૧. આ પહેલા ખ. ગ. જ. માં નીચેની
 પંક્તિ વધારે છે. “સોની સાહા ભાખાએ ભોગ, નરગમાહે તોહે જતીનો
 ભોગ.” ગ. માં “નાગર નેહ, જતીનો ભોગ” છે. ચ. “નીરલોભી નોતરાનુ
 પુન.” ૨. ખ. ફોકટ રાહા. ચ. સ્ત્રી ફહેની ફોગટ વા. જ. સ્ત્રી રત ફહેની
 ફોગટ વા. ચ. ભોગીનુ ગાંન નાપીકનું મંન. ૩. આ ચરણો પહેલાં ખ. ગ.
 ધ. જ. પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે. ૪. ચ. મુગ્ધ મોહનીપતી
 કહીએ તેહ.

ખ. મોઢે મલ પુછ જવુ, વીસ્વાસે ધાત કાગ કણ કુર.
 વાપ્ર હીમત, કણખી કુલ રૂપ, ગગસીઓ ઝરો, ભીખુક ભૂપ.
 નીરલોભી નારી, નાતરે પુન, ભોગી ગાંણ નાવીક મુન.
 કવી સાચો ભોજન ભટ, ભીલ વંદાણ, વંણસે દાઠ.
 ચુગલ ચતુરાઈ, ચોરન ચંત, નવસંથો નીરમલ ધરમીસ્ટ સુધીત.
 એટલાં વાનાં માને નેહ, મુરખ મહીપત કહીએ તેહ.

ગ. મોઢ મલંણ ન કે તુર, વેરી વીસ્વાસ કાગ કાણ કપુર.
 કામ હીમત કાંણખી કુલ રૂપ, ગારસ ગોળગે. ભીખુક ભૂપ.
 નીરલોભી નારી નાતરે પુન, કવી સાચો ભોજો નેમ ભાટ.
 ભીલ વંદાણ નો દગ ગાર, ચુગલ ચતુરાઈ ચોરનું ચીત.
 અસુર આચારી રજપુત રીલ, નવી સાદે નીગમળ પતીત પુરાણ.
 ભવા ભુંડામણ સોલ વખાંણ,
 એટલાં વાનાં માને નેહ, મુરખનો મહીપતી તેહ.

ઘ. સોનિ શૃંગિ નારા નખિ, જલા વિશ્વાસ કરે તે દુખિ.
પાસા દુત વિસવાસે રમે, રહે વિશ્વાસ તે સેજે મરે.

ઙ. સોની સંગી નાહારી નખી, જલ વીસ્વાસ કરે તે દુખી.
પાસો દુત વિસ્વાસે રમે, રહે વીસ્વાસે સજે સમે.
મુઠ મલણ નપુસક તુર, વેરી વીસ્વાસ કાગ કણ સુર.
વીપ્ર હીમત કણખી કુણ રૂપ, ગરાસીઓ ગોઝારો, ભિક્ષુક ભુપ.
નારલોભિ નાતરાતુ પુન્ય, ભેગીતુ ગાણુ નાપિકતુ મુન.
કવી સાચો ભલો જન ભાટ, ભીલ ધણી વનો ઠગ ઠાઠ.
ચુગલી ચતુરાઈ ચોરનું ચીત, અસુર આચારી રજપુતની રીત.

૨૫૩. ૧. ૨. ખ. લખેણુ જોતામાં મેં લહુ. ગ. લક્ષણુ જોતામાં મેં લહુ.
ઘ. ઘણાં એક મારા મનમાં લહુ. ૩. ૪. ખ. તમને સોઅ. ઘ. પરંતરે પ્રાકૃમ
ખહુ જોય. ૨૫૪. ૧. ૨. ખ. સીવ ચડો. ગ. સીવ સીર ચડો. ઘ. દક્ષિણાવર્ત-
સિર ચડો. ચ. ખીજો દક્ષિણાવર્ત શીવને ચડે. ૩. ખ. એક છીપ કમી સમ
તુલ. ગ. ક. ચ. એક છીપ સાવ સમ તુલ્ય. ઘ. માં ત્રીજું અને ચોથું
ચરણ નથી. ૪. ખ. ક. ખીજી મોતી અતિમુલ. ગ. ખીજી મધે મોતી અમુલ્ય.
ચ. ખીજી મોતીએ ભરી એ મુલ. ૨૫૫. ૧. ખ. ગ. પાપાણુ ઘ. પાપ્યાણુ
દેહરિ પુખ્તય. ૨. ખ. સીલા. ૩. ખ. ગ. ક. ચ. પ્રતોમાં આ ચરણ પહેલાં
નીચે મુજબ એક કડી વધારે છે.

“એક કવિ પાખંડ જ ભણે, ખીજો નીરગુણ ગુણ ગણે.

એક પટેલ પસાચતુ કરે, ખીજો ખીજની આપે હરે”

૪. ઘ. ખીજી માણિ તો છે દશ દામ. ખ. ગ. ચ. ખીજો માણિ દસ બાર
બદામ ૨૫૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ક. ચ. એકે પ્રતોમાં પહેલું ને ખીજું ચરણ
નથી. ૨. ૩ ઘ. એક નાટ્ય શાસ્ત્રિ સંખનિ. ક. ષંપણી. ૪. ઘ. ચ. ચંતની.
ક. ચીતણી. ૨૫૭ ૧. આ પહેલાં ખ. ગ. ક. અને ચ. માં નીચેનાં ચરણો
વધારે છે.

ખ. ગ. ક. એક પુત્રથી એકાતેર તરે, ખીજા પુત્રથી લગ્ન હરે

ચ. એક પુત્ર ગચ્ચાવત જાએ, ખીજો ચોરે ચુગલી ખાએ.

૧. ક. ખંમણ. ખ. ગ. વીપ્ર. ક. વીપ્ર. ૨. ઘ. ખીજો મહાદેવે ઉચરે.
૩. ખ. ઈંધણને દામ. ગ. કેરડાહા તણુ. ઘ. કાપ્ટ તો ક્રિયા ધણી ક. કરોડા
તણુ. ચ. કેરડાં તણાં. ક. પ્રતમાં કરી ડા ધણુ છે. તેને બદલે ખ. નો પાઠ

મૂક્યો છે. ૪. ખ. ચંદન હામ. ગ. પાવન ચંદન. ૨૫૮. ૧. ચ. માં આ કડી જ નથી. ૨. ખ. ગંગા જલ ગભીર. ૩. ૪. ખ. ગ. ધ. ક. માં આ ખંને ચરણ નથી. ૨૫૯. ૧. ધ. એક બંધવ દુર વાહાલ. ૨. ખ. ખેસે છે સુખપાલ. ધ. ખીન્ને ઘોડે ખેસે સુખપાલ. ૩. ૪. ખ. માં આ ખે ચરણ નથી. ગ. ક. એક સુતર સવાએ સેર. ધ. માં આ ચરણ પહેલાં નીચે મુજબ પંક્તિઓ વધારે છે.

રાજ એક તો રાજઅંસ તણા, બિજ તો પ્રથમ વિપત ઘણા.
એક શ્રી ભગવંતનું રાન, બિજ પાખંડ શું નહિ કામ.
એક પુન્ય પ્રમારથ પ્રીત, બિજ સજન કિરતિની રિત.
એક બિજ ઉપાસના, ...

ચ. એક નાર પાંચ પુત્રને જુએ, ખીજ વીધા થઈને રૂએ. ૨૬૦. ૧. ખ. તીલ. ગ. ધ. ક. તલ. ૨. ખ. ખીન્ને તલ સીવપુજ થાય. ધ. શિવ મસ્તક મેલાયે. ક. સીવ. ૩-૪. ખ. ગ. ધ. ક. ૨૬૧. ૧. ખ. કોડી ફેડેવાએ. ગ. ધ. ક. ડાભો કર. ૨. ગ. ખીજે જમને ભોજન થાય. ધ. ક. જમણે હાથે ભોજન થાય. ચ. ખીજ શિવ પુજનમાં હાં જાય. ૩. ખ. ગ. ક. ચ. એક પ્રથવી ઉપર. ધ. એક દ્રવ્ય પ્રથવિ હવન હોય. ૪. ધ. બિજુ દ્રવ્ય રાજદ્વારે જાય. ૨૬૨. ૧. ખ. એક ધોરી તો હલ જોતરે. ગ. હજો જ વહે. ધ. માં આ પહેલું ને બીજું ચરણ નથી. ક. ચ. હલ જ વહે. ૨. ખ. ખીન્ને ધોરી રથ જ ફેરે. ગ. ચ. ખીન્ને રાજદ્વારે રહે. ક. ખીન્ને ધોરી રાજ ઘેર રહે. ૩. ખ. ગ. ધ. ક. વાંણ તણા વહેપાર. ચ. આ અને તેની પછીનાં ૨૬૩-૬૪. કડી નથી. ૪. ધ. ખીન્ને અતી ઉપાડે ભાર. ૨૬૩. ૧. ૨. ક. ખીજુ બડ કેરુ. ખ. ખીજુ બદરી કાણે નવ ગણુ. ગ. બદરી ફલ રાંત. ધ. બિજુ છવ કરી સારાણુ. ક. ખીજ બદરી પત્ર તે રાંત. ૩. ખ. એક ફલ અત સહકાર. ગ. એક અમૃત ફલ સીકાર. ધ. એક ફલ અમૃત સહકાર. ક. એક અમરીત ફલ સહકાર. ૪. ખ. ખીજુ રૂપાણુ અંગાર. ગ. ખીજાં બરબુદ ફલનો ભાર. ધ. બિજુ બદરી ફલનો ભાર. ક. ખીજુ બર બુરનો ભાર. ૨૬૪. ૧. ધ. ગુણ જુજ્યા છે. આ પહેલાં ખ. ગ. ક. ચ. પ્રતમાં નીચેની કડીઓ વધારે છે.

ખ. ગ. ક. એક નારી સ્વામી સુ બલે, ખીજ પર પુરસ સું ચલે,
એક ભીખુક ઘેર ઘેર જોડલા, ખીજાંને મલે ઘોડલા. ૧

એક રાજા નગરપત જોય,	ખીજો પ્રથવીપત જ હોય.	
એક જોગી ભીખાએ કરે,	ખીજો ગજદાર ઓયરે.	૨
એક લોહ સેર પૈસા તણ,	ખીજુ અમુલ સમસેરજ તણ.	
એક વસ્ત્ર દોકડે ગજ,	ખીજુ મોઘુ ઝરમર ધજ.	૩
એક ભોજન અત્રત સમાન,	ખીજુ કુસકા કેરુ ધાન.	
એક જન પરમારથ કરે,	ખીજો કોના પ્રાણ જ હરે.	૪
એક સદાવરત આપે સીખ,	ખીજો ઘેર ઘેર માગે ભીખ.	
એક હસતીનાં ઉપર ચડે,	ખીજો અણવાણે પચે રડવડે.	૫
એક સાહસ્રની વાનીત ગણે,	ખીજો જાણે પહેલુ સરવ ભણે.	
એવાં કહુકો તો અનેક,	જે જે મનમાં કરી વીવેક.	૬
તોમ એક પણ ગુણ છે ઘણાં,	એક રાજા ખીજુ રંકજ તણા.	
ચ. એક નાર સ્વામી શુ બલે,	ખીજુ નાર વીચાર માંહા ભલે.	૧
એક નર શુરાપણ વઢે,	ખીજો કાચેર અગીઆરા ગણે.	
એક નર પરમારથ કરે,	ખીજો ખીજનાં પ્રાણ જ હરે.	૨
એક સદાવરત આપે શીખ,	ખીજો ઘેર ઘેર માગે ભીખ,	
એક નર હસ્તી પર ચઢે,	ખીજો અરવણ પગ રડવડે.	૩

૨૬૫. ૧. ક. સો કહે ૨. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. તલે નહી તેલ. ૩. ૪. ૨૬૬.
 ૧. આ કહી ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. એકે પ્રતોમાં નથી. ૨. ૩. ૪.
 ક. બહુને માસ (?) અનુમાને પાઠ મૂક્યો છે. ૨૬૭. ૧. ૨. ૩. ખ. ઘ. ચ.
 અનેક દીવસ એમ વધ ગયા. ઙ. અનેક દીવસ તો વહી ગયા. ૪. ખ. ગ.
 પણ કાઈ ન જાણે પેર. ઘ. કુણે ન જાણે પેર. ઙ. ચ. પણ કાચે ન
 જાણે પેર. ૨૬૮. ૧. ખ. રાજાને મન સેલ છે. ગ. ચ. ગજ ભોળાઈએ ગચે.
 ઘ. ભૂપતિ ભુલાઈ ગયો. ઙ. માં આ કહી નથી. ૨. ૩. ખ. જે વેધાંત.
 ગ. હાડ વેરને વેધાંતો. ઘ. કપટિ કુડા અધરમિ. ચ. જેણે વેધાંત. ૪. ચ
 તેણે રાખુ જેહર. ૨૬૯ ૧ ૨. ૩ ૪. ખ. ગ. ચ. ચતુરા ચતુર સુખાણ.
 ઘ. મેલિ પૈચર પ્રમાણ. ૨૭૦. ૧. ઘ. ઘણુ પરલવો ઙ. પરધાન પરસ
 પેર ઘણું પીછ્યો. ૨. ચ. પોતાનો પરધાન ૩. ૪ ખ. દેએ સલામે માન.
 ૨૭૧. ખ. ગ. ઙ. ચ. માનું નહીં. ઘ. પણ તેને તો માનું નહિ. ૨. ૧ ખ.
 પછી ક. માં “સમઝે નહી તે જુહો જન, અનેક ઉપાય અધીપત્ત કલા—
 વધારે છે. ૩. ૪ ખ. ઘ. ધરનાર. ગ. ઙ. ચ. ઘેર નાર. ૨૭૨. ૨. ખ. ગ.

રમવાને સકાર. ઘ. રમવા સુખ સકાર. ઙ. રમવા સુલ સીકાર. ઙ. ખ. કે
 નહી. ૪. ખ. ખનો થયા અસવાર. ચ. ઘેર નાંખનો રાજકુમાર.
 ૨૭૩. ૧. ઘ. રમી શકારને સાંચરા. ઙ. તે સાંચરા. ૨. ખ. નચ નવતી
 સુલ ગામ. ઘ. નેનસુખને ગામ. ઙ. નયનાવતી ગુણ ગામ. ચ નેવંતી
 શુલ ગામ. ૩. ખ. નચેનસુખ વેવારીઓ. ગ. ઙ વહેવારીઓ. ઘ વેવારીઓ.
 ચ. નેનશા શુક વહેવારીઓ. ૪. ખ. આવા તેણે કામ. ગ. આવા તેને ગાંમ.
 ઘ. આવ્યો તેણે કામ. ચ. આવા તેણે કામ. ૨૭૪. ૩. ખ. ઙ ચ. આદર
 ભાવ. ગ. આદર માન અદકાં કરો. ઘ. આદર માન અધીકો કરો. ૪ ખ.
 ઙ. કરો પસાચ ગ દીઓ પસાચે ઘ. પૂરણ પંચ પસાય ચ બોહો
 વીધથી પસાચે. ૨૭૫. ૧ ખ. ગ. ચ. ધનં ગાંમ, ધનં ગોદરુ ઘ. ઙ. ધન
 દેશ ધન ગામને ૨ ખ ગ ધનં આજનો દીવસ ઘ ધન આજનો દિન.
 ઙ. ચ. ધનં આજનો દીન ૩. ખ. ગ. ધનં રાચ પરધાન પધારીઆ. ઘ. ઙ.
 ધન પ્રધાન પધારીયા. ચ ધન રાચે પ્રધાન તેડીયા, ૪. ખ. ચ પ્રસંન
 થયા મુજ ઈસ. ગ. પ્રસન થયા મુજ ઈસ. ઘ. ધન સાથે રાજન.
 ઙ. ધનં સાથે રાજન. ૨૭૬. ૧ ખ. ગ. ઙ. ઢાલા પાટ. ઘ. ઢાલી પાટ.
 ચ. ઢાલા પાટ કનક તણા. ૨. ખ ગ ઙ. ચ. ચોપાસ. ઘ વેર રાખ્યૂ ચોપાસ.
 ૩. ખ. કુમ કુમ છાટા દેવરાવીઆ. ગ. છડા. ઘ. ઙ. ચ. છડા દેવ-
 રાવિયા. ૪. ખ. હાજર હિલા દાસ. ગ. રાંગ મોહોલ અવાસ. ઘ. ચ. રંગ
 મોહોલ અવાસ. ઙ. રંગા મોહોલ અવાસ. ૨૭૭. ૧. ખ. રંગા મેરી માલીઆ.
 ગ. ઙ. ચ. તરીઆં તોરણા બાંધીઆં. ઘ. દુધે ઉમરા ધોવરાવિયા. ૨. ખ.
 ગ. ઘ. ઙ. ચ. ચોક. ૩. ખ. ઙ. ચ. ઉમર ધોવરાવિઆ. ગ. ધોઈઆ ઘ.
 તરિયા તોરણ બંધાવિયાં. ૪. ખ. તે ગોખ. ગ. ઙ. છે ગોખ ઘ. અજુઆલ્યા
 બહુ ગોખ. ચ. અજવાલાં ગુણ ગોખ. ૨૭૮. ૧. ઘ. ઙ. કસ્તુરી કેસર અર-
 ગળા. ૨. ખ. ઙ. મરદન. ગ. મરદન ઘ. સારાં શુલ શરીર. ચ. મરજન કરાં.
 ૩. ખ. ગ. ઙ. અંગે સારીઆ. ઘ. અંગે ધરા. ચ. સુગ ધ તેલ અંગે શરાં ૪.
 ખ. ઊસ્નોદક સુલ નીર. ગ. ચ. ઊસ્ન ગંગોદક નીર. ઘ. ઊસ્નોદકનાં નિર. ઙ
 નીરમલ ઊસ્નોદક નીર. ૨૭૯. ૧. ૨. ખ. ગ. ઙ. ચ. વીવીધ મેવા પકવાન
 ઘ. નાનાવિધ પકવાન. ૩. ૪ ખ. બાસ્ટ પાન. ગ. ચ. બીડલે બાસઠ પાન. ઘ.
 બિડલે બાસક પાન. ઙ. બાસટ પાન ૨૮૦. ૧. ઘ. અન્ન ભોજન કરી ઉઠીયા.
 ૨. ખ. ઙ. ઢાલ ઢોલીઆ એકાંત. ગ. ચ. ઢાલા ઢોલીઆ. ઘ. ઢાલ્યા ઢોલિયા

એકાંત. ૩. ખ. ગ. જ. ચ. માંડા પાસા. ધ. માંડયા બાજેકે સોગટાં. ૪. ૨૮૧.
૧. ખ. ગ. જ. વેવારીએ કરે ચાકરી. ધ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ. પહેલી
વાત વીનતા તણી. ૨. ખ. ગ. જ. દીપક અગ્નિને હાથ. ચ. છે બુધે શર ધણુ
બાપ. ૩. ધ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ. શુભ સતી છે સુંદરી. ૪. ખ. ગ. જ.
અંન નહી તે સાથ. ચ. જેમ વેદ પુરાણે છાપ. ૨૮૨. ૧. ખ. ગ. જ. ચ.
વાત કાઠી રમવા તણી. ધ. ભેરુ થયા. ૨. ખ. જ. વપરીત મન વીચાર.
ગ. વીપ્રને મન વીચાર. ધ. જોવા સરખી વાત. ધ. વીપરીત મન વીચાર.
૨૮૨. ૩. ખ. ગ. જ. ચ. માં આ કડી પહેલાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

“ચારવના રમવું કસું, બેનો નહી વેવાર.

રાઅ પ્રધાન બેએ બીરુ થયા, જોવા સરખી વાત.”

૪. ખ. ગ. ધ. પદમની. જ. એક મેર પોતે પદમની. ચ. બીજી પાશે પદમની
૨૮૩. ૧. ધ. માં આ ચરણ નથી. ચ. રમે રાએ પ્રધાન બે. ૨. ધ. સહુને
મન છેદ. ચ. તાહાં બેટીને બાપ. આ પછી ચ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

“ચાર પાશેથી ચતુર છે, અકલ ધણેરી આપ.

લાગી જડ રમવા તણી, ખરે શહુનાં મનમાંહા બેદ.”

૩. ખ. પેલી વાત. ગ. પેહેલી. ધ. કાઠિ વાત વેવહારિયે. જ. કાઠાડિ વાત
વેહેવારીએ. ચ. પેહેલી વાત શએરે કરી. ૪. ૨૮૪. ૧. ધ. એ પણ ચાર એકાંત
છો. જ. આપણુ ચાર એકાંત છુ. ૨. ખ ચ તે તો સાચો હોઅ ગ. તે
સતે સુતો હોએ. ધ જ. અન્ય નહિ ત્યાં કાય. પછી નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

“પ્રતિજ્ઞા પરીક્ષા કરો, સાચુ જુહુ જોય.

પોબાર પડે જોહને, તે સત્ય સાચો હોય.”

૩.૪. ૨૮૫. ૧ ખ ગ જ એમ કહીને ઢાલીઆ ધ. માં આ બે ચરણ નથી. ચ.
વજર કહે અજર કસી. ૨ ખ ગ અંનોઅંન પાસાઅ જ અન્યોઅન્ય પાસાય ચ.
નાખો શાયા પન ૩. ખ. ગ. જ. વચમા ઈસ્વર આણીઆ. ધ. માં આ બંને ચરણ
નથી. ચ. માં આ કડી પહેલાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

પડશે તો છે પાધરુ, નહીતર બોશો પત.

શાહા કહે સાચી શાખનો, ઈશ્વર આપે આપ.

સાચુજૂહુ સહેજ માંહાં, પલકે પુન ક પાપ

એહેવું કહીને ઢાલીઓ, અંનોઅંન પશાએ.

પંચમાંહાં ઈસ્વર આણીઆ, એ સત સાખી કહેવાએ.

૪. ખ સાખી જે કેવાચ. ગ જ. જે સત સાખી કેહેવાચે. ૨૮૬. ૧.
 ૨. ખ. ગ જ. જે સદા પવીત્ર વાર. ધ. રેવા જલ સુલ વાર. ચ. પુનં પવીત્ર.
 ૩. ૪. ૨૮૭. ૧. ધ માં આ કડી નીચે મુજબ છે. “અરુણ આગલ જમ
 આરસિ, દુષ્ટ આગલ અંધકાર જર આગલ જમ જીવતિ. ૨. ૩. ૪.
 ૨૮૮ ૧. ક પડ કેસર વાટે ગયો. ખ. ગ જ ચ માં ૨૯૦ મી કડી
 પહેલાં છે. આ કડી તેની પછી છે. “જેણી વાટે કેસરી ગયો” ધ. જ. માં
 આ કડી જુદી છે.

ભુખ્યા સિંહને ભેટિયે, ગરવ કરેરે અપાર
 જાણિ મેલે જીવતો, તો પડ પાસા પોહોબાર.

ચ. માં નીચે મુજબ આ કડી છે

જે વેગે સહી સાંચરે, તાંહાં અધીક ગુણ અપાર
 તે ખડ ઊભાં સુકશે, તો પડ પાસા પોબાર.

૨. ખ. લાગી ત્રણ અપાર ૩ ખ તે ખડ ઊભા સુકશે ૪ ૨૮૯ ૧. ખ જ.
 ભોરંગ મણી ગ ભોરંગ મણ. ધ કેસરી મુછ ભોરંગ મણિ ગ સહી
 મુછ ભોરંગ મણી. ૨. ક. પરપીજર સીતા સાર. ૩. ખ ગ ધ ચ જીવ
 ગયે પરહાથ જસે. જ. જીવ જયે પરહાથે જસે ૪. ૨૯૦ ૨૯૨ આ બે કડી-
 યોને બદલે ખ. ગ જ ચ પ્રતોમાં નીચે મુજબ છે.

પરથમ નાખા સસરે ઠાર,	ખરા પડા તેહના પોબાર	
ખીજી વાર રાચને હાથે ચડા,	તરત તેહને પોબાર જ પડા.	૧
નાખા કામનીચે ત્રીજી વાર,	બહુ વીધ પડા તેહના પોબાર	
ચોથી વાર નાખા પરધાન.	ન પડા બાર ઊતરીઉ માંન.	૨
હસી પડા માંહોમાહે સાથ,	પરસપેર તાલી લે હાથ	
તારે વજીર વાણી ખોલીઓ,	મન તણે પડદો ખોલીઓ.	૩
ખીજી વાર નાખો દાવ પડે,	માહારે કાન અચરત અડે	
એક વાર પાધર આવે સોચ,	તેહેને સાચો ન કે હોચ.	૪
તારે સસરો ખોલો વાણ,	સાંભલો સહુ કે ચતુર સુજાણ	
સાચો ઈસ્વર પૂરે સાખ,	નાખો બાર હજારો વાર.	૫
છિનાં તેલ જો ટાડાં કરે,	દરપ જુકા માણસને હરે	
એમ કહીને હસા સાથમાં,	લીધા પાસા સસરે હાથમાં.	૬

ધ માં નીચે મુજબ છે.

સસરો રાજ ત્રિજિ નાર, ત્રણ જણના પડા પોખાર
બાજિ વાર સ્ત્રી હાથે ચઢ્યા, તે પણ પોખાર જ પડ્યા. ૧
હાલ્યા કામનિ ત્રિજિ વાર, તે પણ પડ્યા પોખાર.
ચોથિ વાર નાંખે પ્રધાન, મન ધણુ થઈ સાવધાન. ૨

દોહા

મિની આગલ પે કિમ રહે, અગ્નિ આગલ ધૂત સાર
ભુખ્યાં આગલ ભોજન કયમ રહે, તો ૩

ચોપાઈ

હસિ પડતાં સહુ કેા સાથ, માહોમાંહિ તાલિ લે હાથ
વજિર વાણિ વલતો ખોલિયો, મન તણો પડેા ખોલિયો. ૪
જે બિજી વાર નાંખે દા પડે, તો માહારે મન અચરજ અડે
પાસા સસરા હાથમાં, નાખ્યા પરતક્ષ સહુ સાથમાં ૫

૨૯૨. ૧ ૨. ખ. ગ. જ. કદલીક ફેલાં સાર ધ. કદલીયે ફેલાં સાર. ચ ફેલે
તે કદલી સાર ૩ ખ. બરાસ ની છાંડે. ગ. ન છડે વાસના. ધ. ચ ન છાંડે
વાસના ક. ન છોડે વાસના ૪. ૨૯૩ ૧. ખ. જાણી દેવનો. ચ પરતો
પરતખ દેવનો ૨ ખ ધ જ પુજન ગ પુજણ ચ. ગચો પુન હુ ઠાર.
૩. ખ પરસણ નહી. ગ ધ પરશન નહી જ પરસન નહી. ચ પરશણ
નહી. ૪. ૨૯૪ ૧. ખ ગ ચ માં ૨૯૬ મી કડી પહેલાં છે. ૨૯૫ મી
પછી છે જ્યારે ધ અને જ પ્રતમાં આખી કડી જુદી છે ખ. સુમારગ.
ગ. સમારગ ચ શ માર નર એક સાંચરે. ક સૂલ મારગ જે સંચરે ૨
ખ કુમારગ જે જાચ. ગ. કમારગ જાચ તે સાર. ચ કેમ જાચે ડગ ઠાર.
ક. કૂસંગ કરે કમ ઠાર. ૩. ખ જુહુ અંન પ્રાસે નહી ગ એહ અન
પ્રાસે નહી. ચ એહુ તે જમે નહી ક. ઉત્તમ પુરુષ એહુ નવ જમે ૨૯૫ ૧
ખ તાંતણેા સહે નહી ગ તાજાંણુ સે નહી. ધ ચાખખ નવ સહે. ચ.
તાજણુ શે નહી. ૨૯૬. ૧. ખ. ધ જ ચ. સસરો રાજ ત્રીજી નાર ગ.
સસરો રાજ છતી નાર. ૨ ખ. જ તેહ તણા પડા પોખાર. ગ. એ જણના
પડા પોખાર. ધ. ત્રણ મલિ જણના પોખાર. ચ. ત્રણેના પડા પોખાર. ૩
ખ. ગ. જ. ચ ના પડા પ્રધાન તે ઝાંખો થયો. ધ. પ્રધાન હતો તે ઝાંખો થયો
૪. ખ. ગ. ધ. જ. ચ પણ એક રહીને ખોલજ કહો. ૨૯૭. ૧. ૨. ખ. ગ.

તે તો વાત જાણુ નીરધાર. ધ જ. તો ખરી વાત માંતુ નિરધાર. ચ. તે તો થાએ વાત નીરધાર. ખ. ગ. ડ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે, વારુ કહી ઝાલા પાસાઅ, ફરીને સસરો નાખે દાઅ. ધ. મા નીચે પ્રમાણે છે. વલિ કર પાસા ઢાલિયા, વેપારીએ ધરણી ઢાલીયા ચ. મા નીચે પ્રમાણે છે. વારુ કહીને ઢાલો પાશાએ, ફરીને નાખો હો દાએ. ૨૯૮. ૧. ખ. સતી સમાણી સુંદરી. ગ. સીત સમાને સુંદરી. ધ. સતિ સલ્ય ડિમ વિસરે જ. સતી સમાને સુંદરિ. ચ. સીતા સમાન છે સુંદરી. ૨. ધ. ન તજે ધર્મ વિચાર. ચ. મુને દીધી ધરમ વીચાર. ૩. ખ. સોમ્રણ સાંમ. ગ. શ્રોવણ સાંમ. ધ. સોને સામ લાગે નહિ. જ. સોવણ સામ લાગે નહી. ચ. શાવરણ શામ અડે નહી. ૨૯૯. ૧. ખ. અમ્રત પરીસુ. ગ. અમરીત. પ્રીસુ થાલમાં. ધ. અમૃત પીરશ. જ. અમૃત પીરસુ. ચ. અમ્રરત ઠડુ થાલ માણં. ધ. મા આ પહેલાં નીચે પ્રમાણે એક કહી વધારે છે.

“હંસ ગયો સરોવર વિખે, દીકું અમૃત સાર.

દિકું પણ પિધુ નહી, તો પડ પાસા પોહોખાર.”

૨. ખ. કરવા આપે આહાર. ગ. કરવા આપો હારા. ધ. કરવા ખેઠા આહાર. જ. કરવા ખેઠો હાર. ચ. આપે કરવો આહાર. ૩૦૦. ખ. ગ. જ. ચ. માં ૩૦૨ મી કહી પહેલાં છે. આ કહી પછી. ૧. ખ. ચ. પેએ રહે. ગ. પએ રહે. જ. પે રહે. ૨. ક. અતી ભુખે રેહે આર. ખ. ગ. અગતી આગલ ઘત સાર. જ. ભુખ્યા આગલ હાર. ૩. ક. અગને ધૃત ન ઉકલે. જ. અરથી ધન દેષે રહે. ધ. મા નીચે પ્રમાણે આ દોહરો છે.

માનની અલ પેરે, અરથી આગલ આહાર.

અરથ ધન દેખિ રહો, તો પડ પાસા પોખાર.

૩૦૧. ૧. ધ. માં આ આખી કહી નથી. ૨. ખ. ગ. જ. ગ. ચ નોધારાનો ૩. ગ. રાખસે સત. ૩૦૨. ૧. ખ. ગ. ચ. પડા ખાર હરખ્યા જણુ ત્રણુ ધ. પડા પોખાર ત્રણે જણુ તણા. જ. પડા ખાર હરખ્યા મંત ત્રણુ. ૨. ખ. ગ. વજરે વાત સાલલી છે કરણુ. ધ ન પડા વજરે નાખ્યા ધણા. જ. વજર વાત સંલલાવી કરણુ. ચ વજર તો સાલલે છે કરણુ. ૩. ખ ગ જ. ચ. પ્રતોમાં આ ખે ચરણુ નથી. ધ ચોથિ વાર પડે પોખાર. ૪. ધ તો ખરી વાત માંતુ નિરધાર. ૩૦૩. ૧. ખ ગ જ. ચ વેદ વચન કેવાએ ચાર. ધ માં આ આખી કહી નથી. ૨. ખ ગ તે તો વાત થાએ નીરધાર. જ. તો હુ

સસરે રાજ ત્રિજિ નાર, ત્રણ જણના પડા પોખાર
બીજિ વાર સ્ત્રી હાથે ચઢ્યા, તે પણ પોખાર જ પડ્યા. ૧
ઢાઢ્યા કામનિ ત્રિજિ વાર, તે પણ પડ્યા પોખાર.
ચોથિ વાર નાંખે પ્રધાન, મન ધણુ થઈ સાવધાન ૨

દોહા

મિની આગલ પે કિમ રહે, અગ્નિ આગલ ધૂત સાર
ભુખ્યાં આગલ ભોજન ક્યમ રહે, તો ૩

ચોપાઈ

હસિ પડતાં સહુ કેા સાથ, માહોમાંહિ તાલિ લે હાથ
વજિર વાણિ વલતો ખોલિયો, મન તણે પડેા ખોલિયો. ૪
જે બિજી વાર નાંખે દા પડે, તો માહારે મન અચરજ અડે
પાસા સસરા હાથમાં, નાખ્યા પરતક્ષ સહુ સાથમાં. ૫

૨૯૨. ૧ ૨. ખ. ગ. જ. કદલીકે કેલાં સાર. ઘ. કદલીયે કેલાં સાર ચ. ફલે
તે કદલી સાર. ૩ ખ. બરાસ ની છાડે. ગ. ન છડે વાસના ઘ ચ ન છાડે
વાસના ક. ન છોડે વાસના ૪ ૨૯૩ ૧. ખ. જાણી દેવનો. ચ પરતો
પરતખ દેવનો. ૨ ખ ઘ જ પુજન ગ પુજણ ચ. ગઓ પુન હુ ઠાર.
૩. ખ પરસણ નહી ગ ઘ પરશન નહી જ પરસન નહી. ચ પરશણ
નહી. ૪ ૨૯૪ ૧. ખ ગ ચ માં ૨૯૬ મી કડી પહેલાં છે. ૨૯૫ મી
પછી છે જ્યારે ઘ અને જ પ્રતમાં આખી કડી જુદી છે ખ સુમારગ.
ગ. સમારગ ચ શ માર નર એક સાંચરે. ક. સૂભ મારગ જે સંચરે ૨.
ખ કુમારગ જે જાઅ ગ. કમારગ જાઅ તે સાર. ચ કેમ જાએ ડગ ઠાર.
ક. ફૂસંગ કરે કમ ઠાર ૩ ખ જુહુ અન પ્રાસે નહી ગ એહ અન
પ્રાસે નહી. ચ એહુ તે જમે નહી ક ઉત્તમ પુરુષ એહુ નવ જમે ૨૯૫ ૧
ખ તાતણેા સહે નહી ગ તાજાંણુ સે નહી ઘ ચાઅખ નવ સહે. ચ.
તાજણુ શે નહી. ૨૯૬ ૧. ખ. ઘ જ ચ. સસરે રાજ ત્રીજી નાર ગ.
સસરે રાજ છતી નાર. ૨. ખ. જ તેહ તણા પડા પોખાર ગ એ જણના
પડા પોખાર. ઘ. ત્રણ મલિ જણના પોખાર. ચ. ત્રણેના પડા પોખાર. ૩
ખ. ગ. જ. ચ ના પડા પ્રધાન તે આખો થયો. ઘ. પ્રધાન હતો તે આખો થયો
૪. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ પણું એક રહીને ખોલજ કહો. ૨૯૭. ૧. ૨. ખ. ગ.

તે તો વાત બાણુ નીરધાર. ઘ. જ. તો ખરી વાત માંતુ નિરધાર. ચ. તે તો થાએ વાત નીરધાર. ખ. ગ. જ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે, વારુ કહી ઝાલા પાસાઅ, ફરીને સસરો નાખે દાઅ. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે. વલિ કર પાસા ઢાલિયા, વેપારીએ ધરણી ઢાલીયા ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે. વારુ કહીને ઢાલો પાસાએ, ફરીને નાખો હો દાઅ. ૨૯૮. ૧. ખ. સતી સમાણી સુદરી. ગ. સીત સમાને સુંદરી. ઘ. સતિ સત્ય હિમ વિસરે જ. સતી સમાને સુદરિ. ચ. સીતા સમાન છે સુંદરી. ૨. ઘ. ન તજે ધર્મ વિચાર. ચ. મુને દીધી ધરમ વીચાર. ૩. ખ. સોમણ સામ. ગ. શ્રોવણ સાંમ. ઘ. સોને સામ લાગે નહિ. જ. સોવણ સામ લાગે નહી. ચ. શાવરણ શાંમ અડે નહી. ૨૯૯. ૧. ખ. અમ્રત પરીસુ. ગ. અમરીત. પ્રીસુ થાલમાં. ઘ. અમૃત પીરશ્ન. જ. અમૃત પીરસુ. ચ. અમ્રરત ઠરુ થાલ માલ. ઘ. માં આ પહેલાં નીચે પ્રમાણે એક કડી વધારે છે.

“હસ ગયો સરોવર વિખે, દીઠું અમૃત સાર.

દિઠું પણ પિધુ નહી, તો પડ પાસા પોહોબાર.”

૨. ખ. કરવા આપે આહાર. ગ. કરવા આપો હારા. ઘ. કરવા ખેઠા આહાર. જ. કરવા ખેઠો હાર. ચ. આપે કરવો આહાર. ૩૦૦. ખ. ગ. જ. ચ. માં ૩૦૨ મી કડી પહેલાં છે. આ કડી પછી. ૧. ખ. ચ. પેએ રહે. ગ. પએ રહે. જ. પે રહે. ૨. ક. અતી ભુખે રહે આર. ખ. ગ. અગતી આગલ ઘત સાર. જ. ભુખ્યા આગલ હાર. ૩. ક. અગને ધૃત ન ઉકલે. જ. અરથી ધન દેષે રહે. ઘ. માં નીચે પ્રમાણે આ દોહરો છે.

માનતી અલ પેરે, અરથી આગલ આહાર.

અરથ ધન દેખિ રહે, તો પડ પાસા પોબાર.

૩૦૧. ૧. ઘ. માં આ આખી કડી નથી. ૨. ખ. ગ. જ. ગ. ચ. નોધારાતો. ૩. ગ. રાખસે સત. ૩૦૨. ૧. ખ. ગ. ચ. પડા બાર હરખા જણુ ત્રણુ ઘ. પડા પોબાર ત્રણે જણુ તણા. જ. પડા બાર હરખ્યા મંન ત્રણુ. ૨. ખ. ગ. વજરે વાત સાલલી છે કરણુ. ઘ. ન પડા વજરે નાંખ્યા ઘણા. જ. વજર વાત સાંભલાવી કરણુ. ચ. વજર તો સાંભલે છે કરણુ. ૩. ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમા આ ખે ચરણુ નથી. ઘ. ચોથિ વાર પડે પોબાર. ૪. ઘ. તો ખરી વાત માંતુ નિરધાર. ૩૦૩. ૧. ખ. ગ. જ. ચ. વેદ વચન કેવાએ ચાર. ઘ. માં આ આખી કડી નથી. ૨. ખ. ગ. તે તો વાત થાએ નીરધાર. જ. તો હુ

વાત જાણુ નીરધાર. ચ. તે તો વાત માંનશ નીરધાર. ૩. ખ. હરખો સસરૈ
પાસા લીધ. ગ. જ ચ. હરખો સસરૈ તતક્ષણુ લીધાં. ૪. ખ. જ. નાખા
દાવ કરીને સીધ. ગ. ચ. નાંખા દા કરીને સીધા. ૩૦૪. ૧. ખ. સતે બાધી
રે મેહુદની. ગ. જ. ચ. સત્યે બાધી મેદની. ધ. સત્યે મેરુ જાણુજ્યો. ૨. ખ.
ગ. જ. ચ. સત બાધો સંસાર. ધ. સત્યે દિવાકર સાર. ૩. ખ. ગ. જ.
જે સત હોઅ અધવસો. ધ. સત્ય સતિનુ રૂપ છે. ચ. હાવે સત હોઅે અધવસો.
૪. ૩૦૫. ૧. ખ. ગ. જ. રતન અમુલખ સુલ સુણું. ચ. રતન ચીંતામણી
ચીત ચઠો. ધ. માં આને બદલે નીચે મુખ છે.

સાહ કરે સમરથ હરિ, રાખો લાજ મોરાર.
એક હરિ અંતર નહિ, તો પડ પાસા પોખાર.

૨. ક. હેતે હોસા હાર. ચ. ડગવા ચાલો ઠાર. ૩. ક તેહે પાણુ દેહે નહી.
૩૦૬. ૧. ખ. ગ. જ. ચ. માં આ કડીને બદલે નીચે મુજબ છે.

સત મુકે ને સાધવી, પ્રથવી કેમ ધરે ભાર.
તે ગુણુ હોય જે આપમાં, તો પડ પાસા પોખાર.

જ્યારે ધ. માં નીચે મુજબ છે.

રાજ રંક સહુ એક છે, પ્રભુ તણે દરખાર.
અવર ભેદ એકે નહિ, તો પડ પાસા પોખાર.

૩૦૭. આ કડીને બદલે ખ. ગ. જ. ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

“અરુણ આગલ ઓસ રહે, ઈંદુ આગલ અંધકાર.
જાર આગલ જુવતી રહે, તો પડ પાસા પોહોખાર.”

જ્યારે ધ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

“સત્યનું બાંધ્યુ જલ રહે, દિપક પ્રગટે ધાર,
ધરા શેષ ધરી રહો, તો પડ પાસા પોખાર.”

૩૦૮. ૧. ખ. ગ. જ. ચ. પડા ખાર. ધ. પડા ચાર ત્રણે જણુ ત્રણા.

૨. આ ચરણુ પછી ચ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

પંચ માણુત સહુ કે છે પંચ, જેહને લાભ લક્ષણુ નહી લંચ.

પંચ પ્રમાણે તે તો ખરુ, બાકી સરવે જુહુ ખરું. ૧

પંચ કહે તે ને નાં કરે, તે શુક્રીત પોતાનું હરે.

પાંચ વાતથી પાછો જાએ, તે કરોડ વરાં કુંજર કહેવાએ. ૨

એક વાર નાખો સહુ આપ, ફરી ખોલે તેહને શીર પાપ.

એહેવાં વાએક સુણીને કરણુ, હરખા તે વેલા માંહા ત્રણુ. ૩

દુહો

અહલા તારા ને દુપદી, સીતા મંદોદરી સાર.
તેહનો અંશ હોએ એહમાં, તો પડ પાસા પોખાર. ૧
અમ્રત ખાણુ અતી ઘણી, શોભા નરખી સાર.
તે વેલા લાલચ નવ ફરી, તો પડ પાસા પોખાર. ૨
પાપ રહે ગંગા ગએ, રામ નંદા વશ વેહેવાર.
સ્વામી ખીજે સત રહે, તો પડ પાસા પોખાર. ૩
અહી મુખમાંહાં અમ્રીત રહે, અગન રહેજે ઠાર.

કામી આગલ રહે કાંમની, તો પડ પાસા પોખાર. ૪

૩. ખ. ગ. ઙ. ચ. તે ઊપમાને પામો બહુ પેર. ઘ. માં આ ખે ચરણ નથી.

૪. ખ. ગ. ઙ. તે રાખુ છે મનમાં ઝેર. ચ. તોહે મનમાં રાખુ વેર.

૩૦૯. ૧. ખ. સેહેજ તણા ઘ. ઙ. સહજ તણા. ચ. શહજ તણા.

૨. ક. ઘા હોયે નહી. ખ. ઙ. ચ. પણ નારીનુ વેર વીસારે નહી. ગ. પણ

નારી વે સરે નહી. ઘ. પણ સ્ત્રીનુ વેર રુજે નહિ. ખ. ગ. ચ. કાહોને

મોઢે નવ કેહે કોઅ. પટંતરે પરખા જોઅ. ૩. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ.

હસતા રમતાં. ૪. ખ. ગ. ઘ. ઙ. ચ. અરુણુ ઉદે હવો પરભાત.

૩૧૦. ૧. ખ. ગ. ઙ. માં આ ખે ચરણ નથી. ચ. વીનતાને કરો વાએદો.

૨. ઘ. ઘણું એકતાં કિધો કાયદો. ચ. કાઆમાંહા રાખો કાયદો. ૩. ખ. ગ.

પ્રધાન તણુ ન માંનુ ચીત. ઘ. પરધાનનું મન પરજલુ અંગ. ઙ. પરધાનનું

તાહાં નથી મંન. ચ. માં આ ખે ચણા નથી. ૪. ક. અશ્વ સેહી ખે ભયા

પંથ. ખ. ગ. અસ્વ સજી ખે ચાલા પંથ. ઘ. અસ્વ સજીને ચાલ્યો પંથ.

ઘ. અસ્વ સજીને ચાલ્યો પંથ ઙ. અસ્વ સજીખેહુ ચાલા વંન. ૩૧૧. ૧. ઘ.

નગર સમિપ આવ્યો જટલે. ૨. ખ. સાસ. ગ નથી પાસ ખીજે કાઈ

રાએ. ઘ. ખરા બપોર થયા તેટલે. ૩. ખ. ગ. ચ. એક વાવમા છે સીતલ

નીર. ઘ. વાવ્ય એકમા સિતલ નીર. ઙ. નગ્ર સમીપે આવ્યો જટલે.

૪. ખ. ગ. ચ. પ્રતોમાં આ ચરણ નથી. ઙ. મધ્યાન ધરા થયા

તેટલે ૩૧૨. ૧. ખ. ગ. ચ. ઝાડ ચંપાનુ તેને તીર. ઘ. ચંપા ઝાડ

છે તેનિ તિર. ઙ. એક વાવમાં છે સુંદર નીર, ઝાડ ચંપાનું તેહેને તીર.

૨. ખ જઈ ઊતરીઆ તેની છાઅ. ગ. જઈ ઉતરો તેને છાએ. ઘ. જઈ

ચઢા તેનિ છાહ. ઙ જઈ ઉતરો તેહેની છાય. ચ. જઈ ઉતરા ખે તેની

છાંહે ૩. ખ. ગ. ઘ. જ. માં આ ખે ચરણુ નથી. ૩૧૩. ૧ ખ. પાણી
માઝ. ગ. પાણી માંહે. ઘ. ચ. રાજ પિવા પેઠો જલ તહાં. ૨. ખ. ગ. જ.
પીધુ નીર તે સાતા થઈ; લખુ કવીત એક ભીતે જઈ. ઘ. પિધૂ નીર સિતલ થઈ, લખ્યુ
કવિત એક ભીતે જઈ. ચ. પીધુ નીર તરશાતા થઈ, લખી શાખી એક ભીતે જઈ.
૩૧૪ ૧. ખ. ગ. જ. ચ. હણે વાધ સહું જનને ઘ. વ્યાધ હણે સહું જનને.
૨. ખ. જીવ આહારી કેવાઝ. ૩. ખ. દ્રઢ વીસવાસ આણે સહું. ગ. દ્રઢ
વીસવાસ તુ આણુજે. ઘ. દ્રઢ વિસ્વાસ સહું રાખજ્યો. જ. દ્રઢ વીસ્વાસ.
૪. ચ. પણ આપ બંધવને નહી ખાય. ૩૧૫. ૧. કડી પહેલાં ઘ. જ. માં
નીચેનાં ચરણુ વધારે છે.

પુત્રી હોય પરની, ઉદરથી હોય તન.

તાત કામાતુર હતો, પણ કામતણુ નહી મન.

૨. ક. એવો પોખાહાર. ૪. ખ. ચ. લખ અંક તે ઠાર. ગ. લખો અંક તે ઠાર.
ઘ. જ. લખ્યા અંક જે બાર. ૩૧૬ ૧. ખ. ગ. રીઝે ઘણુ ઘ. વાઝ્યા અક્ષર
રાયના જ ખીજો ઘણુ. ચ. ખીજો. ૨. ખ. ગ. લખીઓ પોતે આક. ઘ.
પોતે લખિયા અંક. ચ. પછી પોતે લખીઓ લેખ. ૩. ખ. જ. અપ ડાપણુ
સહું કેા કરે. ગ. આપ ડાપણુ સહુંકેા કરે. ઘ. આપ ગતડા પાયા
સહું. ચ. પ્રતિજિત્તર પોતે લખો. ૪. ચ. શુભે તેહવી પેર. ૩૧૭ આ પહેલાં
ખ. ગ. જ. ચ. પ્રતોમાં નીચેની કડી વધારે છે.

“પ્રતિજિતર પોતે લખો, સુઝે તેવી પેર.

સાચો હોઝ તો શાને પલે, કપટ કરી મુજ ઘેર.

૧. ખ. ગ. જ. ભુખાને મન ભાવસો. ઘ. ભુખ્યાને મન ભાવસે. ૨. ખ. અનાં-
અને સી એથ. ગ. ઘ. અનાથને સી આસ્ય જ આસા સી અનાથ ૩ ખ.
ગ. ઘ. જ. જરને મન સી દીકરી. ચ. જરને મન જીવતી કશી. ૪. ક. કહે
તે સાથ ખ વસનીને મન સોચ. ગ. જ. વીલશે મા બહેન સાથ. ઘ. તતક્ષણ
કરસે કાજ. ચ. પલે મા બહેન કેશાથ. ૩૧૮. ૧. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ.
પાછો વલો. ઘ. જ. માં આ પહેલાં એક કડી છે

“પશુ પણે ખે જણાં, તે માંહે ધરવર

નર પશુ તે જાણવો, જે નાકે પરનાર

આ કહી પછી કડીઓનું ભૂલથી પુનરાવર્તન થયું છે. ૩. ૪. ચ. નવ
રીજે મન રાજન. ૩૧૯. ૩ સમજાને મન ખરખરો. ઘ. જ. ચ. સમજીને

આણ્યો ખરાધરો ૪. ગ. રોશ ન ધન્સો રેખ. ચ. લાજ ન કરશે રેખ.
 ૩૨૦. ૧. ખ. ઙ. ગજેદ્ર. ગ. ગજ. ધ. હસ્તિ. ચ. આનંદવશ અંકુસને.
 ૨. ધ. માં આ ચરણ નથી. ૩. ખ. અરુણ વસ. ગ. સરવ વસ્તુ મુરબદ
 છે. ધ. અરુણવશ રાજીષ્ટ છે. ચ. અરબકવસ મુરબદને. ૪. ધ. ધનિપતિને
 ધર્મ. ૩૨૧ ૧. ગ. મા ૩૨૨-૩૨૩ કડીઓ નથી. ધ. મા આ પહેલા એક કડી છે.

“સતપુરુષ વશ કુલને, મંત્રને વશ દેવ,
 ધર્મ તેને વશ કર્મ છે, સ્વામિને વશ સેવ.”

ઙ. માં નીચે મુજબ વધારે કડી છે.

સદપુરસવસ ગ્નાન છે, મંત્રને વસ દેવ,
 ધરમ તણે વસ કર્મ છે, સ્વામી વસ છે સેવ.

૩૨૨. ૩. ખ. વણ પીધે ત્રખા છપે નહી. ધ. ઙ. ચ. જોયે તરસ છીપે નહિ.

ચોપૈ

એહેવુ કહી બાહારે આવીયો, ખાર રુદે અદકા લાવીયો.

વલી રાયે લખુ એક મરમ, આંણી હેત અદકેરુ પરમ.

૩૨૩. ૨. ખ. ગ. ઙ પછે રાગ ગઓ તે ઠાર. ધ. આવ્યો જલથી ખાર.
 ૩. ખ. ગ. ઙ. ચ ચીતમાં ચેત. ધ. પછે ગય લખ્યુ તે ઠાર. ૪. ખ. ગ
 લખી સમસા આણી એક. ધ. વાચ્યા અક્ષર ચીતમાં ચેન; લખ્યો અંક આણિને
 હેત. ઙ. લખ્યો આક આણીને હેત. ચ લખી શમશા આંણી હેત. ૩૨૪.
 ૧. ધ સસીણુ ધરે ઉપાન, ૨. ધ. મા આ ચરણ નથી. ૩. ખ. ગ. ચ.
 અમુલખ છુટી કનકની, ધ પાલિ અમુક કનકની. ૩૨૬. ૧. ઙ. વલી વજીર
 ગયો જલમાહે. ૨. ખ ગ. ચ. પાછુ લખી એક કવિત. ઙ. દરિ અક્ષર દીઠા
 છે તાંહ. ૩. ખ. ગ. ધ. ચ. માં આ ખે ચરણ નથી. ઙ. વજીરે વાચી વીચાર
 ચીત. ૪. ઙ. પાછુ લખીએ એક કવિત ૩૨૭ આ કડી પહેલાં ખ ગ ઙ.
 ચ માં નીચેની કડીઓ વધારે છે

દુહા

ઘેર ખેઠા મોતી ન વાહારીએ, જો પરણામ કરે બહુ પેર.

તે કબુલ ખોટી કાઠી કરે, જો ગરજે જાએ છેર ૧

ચોપઈ

એવુ લખી બાહાર આવીઓ, ખાર રુદે અદકા લાવીઓ,

વલી રાચ લખે એક મરમ, રાખવા પોતા કેરી સરમ. ૨

દુહા

નીચ દ્રષ્ટ તે કરે નહી, મોહોટા જે કહેવાઅ,
સો લંધેન જે સહી કરે, તોહ ત્રણુ નવ ખાએ. ૩

ચોપાઈ

વલી પ્રધાને તે વાચીઉ, અદકું વેર રુદે સંચીગી,
વલી લખુ દલ આણી દુખ, જે મુજને ઉપજવો સુખ. ૪

ધ. માં ખ. ગ. માંની વધારાની પહેલી કડી એકજ વધારે છે. પછી ૩૨૭ મી
કડી શરૂ થાય છે. ૪. ધ. વેલા તેવિ રક્ષા. ૩૨૮. ખ. ૪. જે માંહાં પડો
હો અવાંક. ધ. માં આ કડી નથી. પણ તેને બદલે નીચે મુજબ છે.

એવુ કહિ બારે આવિઓ, અધકો હોસ રદે લાવીઓ,
વલી રાએ લખ્યુ એક મર્મ, આંણિ હેત અદકો માન પરમ.

જ. માં નીચે મુજબ છે.

એહવુ કહી બાહાર આવીઓ, હોસ અદકો લાવીઓ,
વલી રાએ લખ્યો એક મર્મ, રાખવી સામા કેરિ સર્મ.

૩૨૯. ૩ ચ. માં આ બે ચરણ નથી. ૩૩૦. ૨. ગ. સત આધારે સુર. ચ.
સત બાંધો સંસાર. ૩. ખ, ચુકીગી. ૪. ધ. પુર વહેતો જાય. ચ. તે બુડો
સંસાર. ૩૩૧. ૧. ખ. પાહડે. ધ. રાખો પહાડો પટંતરે. ચ માં ૩૩૧, ૩૩૨ મી
કડીઓ નથી. ૨. ખ. ગ. તે વારુ વહેવાર. ધ જ. તે રુડો વેવાર. ૩. તેહ
ભાર ભાગી ગયો. ૪. ક. તારે વીતા છે વેહેવાર. ગ. એટલે ભાગો ભાર ધ. જારે
ભાગો ભાર. ૩૩૨. ખ. રાખે વેર. ૩૩૩. ૧. ધ. માં આ પહેલા એક કડી છે.

“જેણે વાટયે કેસરીગયો, રજ લાગી તરણાં.

તે ઝાડ ઉભાં સુકશે, નહિ આખે હરણાં.

ધ. સત્ય ગયુ ડાપણુ ગયુ ૨. ખ. ગજી મરજદા માંમ. ગ મંમતા નીજ
નામ. ધ. ગયુ મમતાનિ માન જ ગયુ મમતા નીજ મર્મ. ૩. ખ. પુન પાણી
વહેતે ગજી ધ સત્ય પાણિમાં વહે ધણુ. ચ. સુના પાણીયે હેતે ગજી.
૩૩૪. ૨. ખ. ધ જ. ચ નહી દમડો ને દાંમ. ગ. જાહરે પ્રગટો કામ. ૩.
ગ. માં આ બે ચરણ નથી. ૩૩૫ ૩. ધ. પંડિત પ્રધાનનો ભે નહિ.
૩૩૬. ૨. ક. દષ્ટ શીવ. ખ અલખામણો ઈસ્ટ ગુરૂ રાંમ. ૩૩૭. ૧. ગ.
ચ. માં આ કડી નથી. ધ. સુખ નહિ સુર જાન નહિ. ૩. ખ. જલ ભોજન.

ઘ. ભે ભોજન. ૩૩૮. ૧. ઘ. માં આ કડી નથી. ૨. ખ. ગમે નહીં ધર કામ. ગ. ગમે નહીં જલહલ થમાં. જ. ગમે નહીં જલહલ ધામ. ચ. ગમે નહીં હરી નાંમ. ૩. જ. વાત વીદ્યા તણી. ૩૩૯. ૧. ખ. ઘ. પ્રધાને તરત. ૨. ઘ. વાંચ્યાં સપૃષ્ટ. ૩૪૦. ૧. ઘ. રાજા વાહાલે એકજ વાર. ૨. ગ. હાંકાર. ઘ. જો મનથી હવો અહંકાર. ૩૪૧. ૨. ખ. નમીસ ન ભેદે નીર. ગ. ચ. નીમખ ને ભેદે નીર. ઘ. તોય ભેદે નિર. જ. તોહો ન ભેદે નીર. ૪. ખ. સુદ સરીર. ગ. ચ. સુધ સરીર. ઘ. જો મોટા સાહસ ધીર. જ. જો હોએ સાહસ ધીર. ૩૪૨. ૧. ખ. ચ. ઝીખને ચીગટ અડે નહીં. ગ. જીલને ચીક અડે નહીં. ઘ. જ. ચીકટ. ૨. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. સોને ના અડે સાંમ. ૩. ક. ગુણુને રૂપગુણુ નવડે. ખ. ગ. ઘ. જ. ચ. ગુણુને અવગુણુ અડે નહીં. ૪. ખ. ઘ. જ. ચ. મ્માંનીને ના અડે સા મ ગ. દુસ્ત રહે નહીં રાંમ. ૩૪૩. ૧. આ કડીને બદલે ખ. ગ. જ. ચ. માં નીચેની કડીઓ છે.

ખ. નીરને અગની અડે નહીં, દુસ્ત રુદે નહીં રામ
લોભીને લભ અડે નહીં, તમ ગાંનીને ન અડે કામ. ૧
ભ્રમને કમ્ર અડે નહીં, સંતોષીને ન અડે પાપ
જોગીને ભોગ અડે નહીં, સીધ અડે નહીં સાપ ૨
અરુણ તીમર અડે નહીં, પાખંડીને સો જાપ
તાંમસને સીલ અડે નહીં, પરીભુમને ન અડે પાપ. ૩
વેદને ભેદ અડે નહીં, ખલને ના અડે સત
સાચને જુઠ અડે નહીં, પરમેસ્વર રાખે પત. ૪
બાલે આગની સરવને, બાલો જીવ ના જાચ.
કામ તો જીતે સરવને, પણ ગાંની નવ જીતાચ. ૫

ઘ. માં આ પહેલાં નીચેની કડી વધારે છે.

આગે બાલે સર્વને, લોહ બાલ્યુ નવ જાય
કાસ તો જેતે તેહને, શાંતિ નવ જિતાય.”

૩૪૫. ૩. ખ. તે તો સમરથ સરવથી ગ. ભુમ્માંદીકને જીતીઓ ૩૪૬ ૧. ખ. ગ. જ. ચ. જીતો નહીં માહા મુનીવરે. ઘ. માં આ કડી નથી. ૨. ખ. ગ. જ. ચ. જીતો નહીં રવી ચંદ્ર. ૩. ખ. ગ. જીતો નહીં વાસવ ચોખણે જ. જીતો નહીં વ્યાસ વચીક્ષણે ચ. જીતો નહીં વાસ વીચીક્ષણે ૪. ખ. ગ. જ. ચ. જીતો નહીં તે ઈંદ્ર. ૩૪૭. ૧. ખ. ગ. જીતો નહીં પાચ પાંડવે. ચ. જીતો નહીં

પાંચ પાડવે ૨. ખ ગ ઙ. ચ. જીતો નહી રાવણ રાચ. ૩ ખ. ગ. ઙ. ચ. જીતો નહી જો રાવરે. ૪ ખ એ બલીઓ કેવાય. ગ. ઙ. ચ. કામ અજીતો કહેવાચ. ખ. ગ. ઙ. ચ મા આ પછી ૩૪૭ મી કડી છે. ૩૪૮. ૨. ખ. ગ. ઙ. સધલી વાતો સહેલ. ધ. અંતિ વાત સુસેલ. ચ. એની વાતા શહેલ. ૪. ખ. ગ. ઙ. ગગન ચડન મુસકેલ. ધ. મસકલ. ચ ધધન ચઢન મુશકેલ. ૩૪૯ ૨. ખ. માંને તેહને પાપ. ૩. ધ. પ્રધાન કે માનુ અમ્યો. ઙ. સહુને દેહે સમી રહો. ચ. સકુને દેહે ભેદી રહો. ૪. ધ તો બ્રહ્મ હત્યાનુ પાપ. ૩૫૦. ખ. ગાહુઆ થઈને બોલસે. ગ. ધ ઙ કે બલિયો થઈ બોલસે. ૪. ખ. ગ. ચ સીરદાર. ઙ. સંગદાર. ૩૫૧ આ કડી પહેલાં ખ ગ ઙ ચ મા નીચે મુજબ કડીઓ વધારે છે

પચકણ પ્રસે અંન ના, નહી ચૈતન ઝાળ તેન
ભીડી બેઠો થાયે નહી, તોહે કામ ન મેલે એન ૧
કાં નર નારી કાં પસુ, કાં વ્રધ કા બાલ
કાં મુરખ કાં પંડીતા, કામ તણે વસ કાલ. ૨
મરજાદા થકી માનવ રહે, અસમરથ કે રહે આપ
એકાતે આરાધન રહે, તે વેદ પુરાણે છાપ. ૩
કાં મંદોદરી કાં દુપદી, અહલા સીતા સરીર
રાખુ આખ તો ઈસ્વરે ને કામનણે વસ ધીર. ૪
નીરગોસ સરખો સાધવી સત જગંન કરનાર
તેણે તેડાલી પ્રકામે કરી, પ્રીતી લેજે પાર. ૫
પાયસુર પંડીત ભણે નવખંડે જે નામ
મજ ગંધા તે મન વસી એવાં કરતપ કાંમ. ૬
ઈંદ્ર સરીખો અદીપતી, ઈંદ્રાસણ સુખધામ
ગૌતમ નારીસ્થુ રમો, તે તો બાણે કામ. ૭
ચતુર ચંદ્ર સરીખડો, જોહેને રાહેણી સરખી નાર
તેણે બ્રેસપતીની અસ્ત્રી ભોગવી, એવી કાંમવાસના જાર ૮
કહેતા પાર નાં પામીએ, સીધ પરકાસો પાપ
સહુસહુનુ મંન સાખ છે જાણો આપોઆપ. ૯

જ્યારે ધ મા ૩૫૧ મી કડીને બદલે નીચેની કડી છે.

સહુને મન ભેટિ રહો, કામજિત છે આપ
પ્રધાન કહે પ્રીજ્યુ અમો, તો કોટિ કલંકનુ પાપ.

૩૫૨ ૩. ૪. ખ ગ. ક. ચ વીસારી મુકી તે વાત, સનેહ વધારો રાજ. સાથ
ધ. હાજર વેર રાખે છે ઘણુ, વચન ન માનુ રાજ / તણુ. ૩૫૩. ૧, ૨. ખ
ગ. ક. ચ ઊસ્ત્ર જાલ અગનીની કાલ, થયા ખરા પ્રધાનજ કાલ. ધ માં
આ યેચરણુ નથી. ૩૫૪. ૩. આ ચરણુ પહેલા ખ. ગ. ક. ચ માં નીચેનાં
ચરણો વધારે છે.

જેહના રૂદીઆમાં છે દાગ, આહાવો કાંથી પામુ લાગ
અરથીઓ દોસ મનમાં નવ ગણે જોગી ભોગી બેને કમ બને.
આ પછી ચ. વ્રતમાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

કાચેર સુર ને ન મલે મલે, ધરમી પાપીનો શો ખેલ.
સતીયુનકાને શાની પ્રીત, રાએ રાંક કેમ રહે રીત ૧
રાજ સાચો જુઠો પરધાન, એકલો રાજ સુતો છે રાન.

૩૫૫ ૧. ખ. ગ. ધ માં ૧-૨. ચરણુ નથી. ૩. ખ. ગ. કાઠી પાલી રાખી
તલે. ધ કાઠી પાલિ ચીત ચલે. ૪. ધ. પાપિએ વાહિ નરપતિ ને જલે. ૩૫૬.
૧. ખ. ગ. થઓ દુષ્ટ અધરંમ અજાણુ. ચ થઓ દુખીઓ ધરંમ અજાણુ.
૨. ધ. ચંપા તલે ધાલ્યો છે ખાણુ. ૩. ખ. ગ. ક. ચ હતા ના ગણી પોતે
મંન. ધ હયા રાજની ન ગણિ. ૪. ખ. ગ. ક. ચ મુકો અસ્વ છોડીને
વંન. ધ ચંપે બેઠો માલિ ચઢિ. ૩૫૭ આ કડી પહેલાં ખ. ગ. માં નીચેનાં
ચરણો વધારે છે.

ધાલો ઊઠો ભોમી ખણી, પાપ પ્રસંસા મનમા નવ ગણી
૧ ખ. ગ. ક. ચ ચાંપે બેઠો માલી ચડી ૨ ખ. અચરત દીહુ તેહજ ધડી.
ગ દીહુ હૃદયે અચરત ખડી ધ માં આ ચરણુ નથી. ક દીહુ તેણે સરવ
અચરત અડી ચ દીઠો દ્રષ્ટે ૪ ખ. ગ. ક. વાત મનમા યુજીઓ. ધ વાત
મનમા ખૂંજીઓ ચ બાબત સઘલી તે યુજીઓ ૩૫૮ ૧. ખ. નીસા સમે
છાને તે ઠાર ગ. નીશા સમે છાડો તે ઠામ ધ માં આ ચરણુ નથી.
ક નીસા સમે તન્ને તે ઠામ. ચ નીસા સમે મેહલો તે ઠામ. ૨ ખ. ગ. ક.
ચ આવો પ્રધાન પોતાને ગામ ધ પ્રધાન ગયો પોતાને ગામ ૩ ધ પ્રધાન
પેઠો નરપતિ ઘેર. ૪. ધ. અજાણ્યો થઈને પુછે પેર ૩૫૯ ૨ ખ. ક. ક.

ધરમાઅ. ગ ગઆ કાઈકે છે ધરમાઅ. ચ. વાડી વડો કે ધરમાંહે. ૩ ખ ગ ઙ. ચ. જુજુઆ વલા. ઘ. પંથે પલા. ૪. ખ. ગ. ઙ. ચ. નથી મલા. ઘ. નથિ મલ્યા. ૩૬૦. ૧. ઘ મલિ મેદની. ૨. ખ. ઘ સહુને આવી પુગટો સોગ. ગ. ચ. સહુકેને મંન પુગટો સોક. ઙ. સહોદર સરવે પડો સોક. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ માં નીચેના ચરણો વધારે છે. “આવા અસ્વ રણુથી રડખંડો, વીસવાસ પરજ સહુ કેને પડો ૩. ઙ. રાજા પુત્ર ધણુ દુષળ ધરુ. ૪. ઘ. ક્રિયા દ્વાદશા તેનિ કરે. ઙ. લોકાચાર ધરે તે કરુ. ૩૬૧. ૧. ખ. ગ. ચીતમાં ૪. ખ. મનસા વાચા મુકી આસ ગ. ઙ. ચ. મનસા સીધે મુકી આસ. ૩૬૨. ૧. ખ. ચેતા સરવે કીધી તાજ. ઘ કાંઈક સોક ધરી મનમાંજ. ઙ ચ કાંઈએક સોક કીધો મન તાજ ૨. ખ. વડો પુત્ર ખેસાડો રાજ. ગ તેના પુત્રને. ઘ. લધુ પુત્ર ખેસારો રાજ. ઙ ચ. તેહનો પુત્ર. ૩. ઘ. નાનો બાલ ઙ. મોહોટો વટ ને નાહાનો રાજ્ય. ૩૬૩. ૧. ઘ. પ્રધાને સ્ત્રી તેડી ઘેર. ઙ. માલી એ દીહું તુ ઘેર. ૨. ખ પાપીની નીરખી પેર. ગ. ઙ. ચ. પાપીની નીરખી ને પેર. ઘ. કરે જોખતાં લિલા લેર. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ઙ. ઙ. ચ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે. “સમઝી એ રુદેની સાથ, વાત ન સોપી અસ્ત્રીને હાથ. ૩. ઘ મલિયે દીહુ છે જેહ. ૪. ખ. આવે મરણુ વણુ ખુટે મરુ. ગ. ઙ. ચ શાને વણુ ખુટે તે મરુ. ઘ. કોઈને જણાવ્યુ તેહ. ૨૬૪. ૧. આ ખે ચરણ. ખ. ગ. માં નથી. ઘ. માં આ પહેલાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે. ‘મોટાં માણસ કેરી વાત, કરતાં તો થાય ઉતપાત. ૩૬૫. ૧. ખ. ગ. ચ. લૂણ જ ખાગી. ૨. ખ હવડે કેહેવા જાઉ. ગ. નહી તો ચેતારવા રાજને જાવું. ઘ. ઙ. નહિ તો મોહેલે ચેતવા જાઉ. ૩ ગ. અનેક પાપી ખીજ છે ધણા ઙ. એક પાપ ખીજ છે ધણાં ૪. ખ. મોટા લૂણ હરામજ તણા. ૩૬૬. ૩. ખ. ઙ. સમજર. ઘ. વશર ગયો. ચ. સંવજર. ૪. ખ તાર સુધી. ઘ તહાં લડો તો જાંનો રહો. ૩૬૭. આ પહેલાં ખ. ગ. ઙ. ચ. માં નીચેનાં ચરણ વધારે છે, ‘જાનો ન રહે થઓ પરભાત, જાની નવ રહે પડી જે રાત ૩. ઘ જાંનિ નવ રહો સ્ત્રિની વાત ૪. ઘ જાની નવ રહે ઉત્તમનિ પ્રીત. ૩૬૮. ૩. ઘ જાંનિ નવ રહે વેશાની જાત. ચ. જાંના ન રહે વાત જે નવી ૪. ચ. જાંનો ન રહે દુખીઓ દેહે. ૩૬૯. ૧. ચ. માં ૩૬૯, ૩૭૦, ૩૭૧ મી કડી નથી. ૨. ક. વીદામણો. ખ. વીદા લણી. ગ. ઙ વીધ્યા લણી. ઘ વિદ્યા જે લણિ. ૩. ખ જાતે જુઝાર. ૪. ઘ રાગ સંસાર.

૩૭૦. ૧. ખ ગ. ડ. છાની નવ રહે વાત જ નવી. ઘ. છાંનિ નવ રહે ખસખોઈ વાસ. ૨. ખ ગ છાનો નવ રહે કાહો જે કવી. ઘ છાનિ નવ રહે પ્રીતમ પાસ. ૩. છાનો નવ રહે જે કહેવાણો કવિ. ૩. ખ ગ ડ. કસખોઈ જેહ. ઘ છાનો નવ રહે વરસો મેઘ. ૪. ખ. ગ. ડ. રૂડ કે પછી ભુડી તેહ. ઘ. નિચ ઉચનો નવ રહે સ્નેહ. ૩૭૧. ૧. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ડ. માં નીચેની કડીઓ વધારે છે :

છાનો નવ રહે ત્રુકે મેહ, છાની નવ રહે દુખણી દેહ. . . .

છાની ઉદરમા નવ રહે ખીર, છાનો નવ રહે નપુસક પીર.

પારો પેટમાં નવ રે જેમ, છાનુ તેમ પ્રગટ થાય તેમ.

જ્યારે ઘ. માં નીચેની કડીઓ વધારે છે.

છાનો નવ રહે જે કે કવિ, છાની નવ રહે વાત જે નવી,

છાંનું નવ રહે કાઉ લાય, છાંનુ નવ રહે અદકુ પાય.

૩૭૨. ૧. ખ. ઘ ડ. ચ. ચંપો લઈ. ગ ચાંપા લઈને. ૨. ૩. ચ. કેમ અસુરો આવીઓ. ૪. ખ. ચ. એવી કહી બહુ પેર. ઘ. કેને બહુ વિધ પેર. ૩૭૩. ગ. ઘ. ડ. ચ. કરો પ્રહાર તે દંડ સુ. ૨. ઘ. અંતકરણ સ્યુ રિસ. ચ. રુદે ધરીને રીશ. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. આજ પછી તક ચુકસે. ૪. ક.તો ખેડ શીશ. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. તો છેદીસ તાહારુ શીશ. ૩૭૪. ૧. ઘ. ડ. વારુ કહિને માલિ વલ્યો. ૨. ઘ. ડ. પોતાને મંદિર તે પલ્યો. ૩. આ એ ચરણ પહેલાં ડ. માં નીચેના ચરણ વધારે છે :

ધેર આવો માલી વન તણો, આવો ક્રોધ રુદેમાં ધણો,

રીસ ચડી તેહને મન ધણુ.

૪. ગ. અસ્ત્રીને મોડી કહી તેટલી. ઘ માલણ આગળ કહી તેટલિ. ૩૭૫. ૩. ઘ. ચંપાથડે તે ધાલિયો. ૩૭૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. રાણી પાસે જાળી. ૨. ખ ઘ ચ. વધામણી ગ. ડ. એ વધાઈ. ૩. ગ. ડ. ચ. રાજનું લેવરાવુ વેર. ઘ વજિર પાસે લેસુ વેર. ૪. ખ. ગ. કમ રાખુ આવડુ હુ ઝેર. ઘ. ડ. કયમ સાંખિ રહીયે ઝેર. ૩૭૭. ખ. ગ. તારે માલીયે. ૨. ખ. સીધ વાત કરી અસ્ત્રી સાથ. ૩. ક. ખ. ન જીરવે અંન. નવ જીરવે દાંન. ગ. ન જાલવે ધાન. ઘ. ડ. ચ ન જિરવસે ધાંન. ૪. ઘ. ડ. કાચિ લાંધન. ૩૭૮. ૧. ૨. ૩. ખ સુક ઉદર કમ રહે હુકડો. ગ સુ કર ઉદર ન રહે હુકડો. ઘ. ડ. ચ. પારો પેટ નવ રહે હુકડો. ૪. ઘ. જેવો ચાખરનો કુકડો. ૩૭૯. ખ. ગ.

મન ધયુ". ૨. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. કાઠો પ્રધાન તે પણ ખરૂં ૩. ખ આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણ વધારે છે : જનશુદ્ધ કે જોવા કાળ, તે તો જાણે શ્રીમહારાજ. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. કુંડલ જે આપા. ૪. ખ. ગ. ડ. ચ. મધરાતે આવો તે ઠાર. ઘ. આર્ધિ રાતે આવ્યો જરૂર ઉલ્પ. ૧. ખ. ગ. ડ. ચ. કહા મે અદકા પ્રતીષોધ ઘ. તારે મે કહો પ્રતીષોધ. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણ વધારે છે : પદમણીએ તવ કીધી પેર, ભલે પધારા સાહારે ઘેર. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. દેખાડું પટાંતરે ધણુ. ઘ. જ્ઞાન સમજાવા ધણુ. ૪ ખ. રાજ સતવાદી તે ગલો. ગ. ડ. ચ. ગળુ મન નંદરાજ તણુ. ઘ. મન માન્યુ રાજ તણુ. ૩૯૬. ૧. ખ. માં આ ચરણ નથી. ગ. ડ. ચ. રાજ સતવાદી તે ગલો. ઘ. સત્યવાદી મન ગલ્યો. ૨. ખ. ગ. ચ. પસલી આપી પાછો વલો. ઘ. વેટિ આપી પાછો વલ્યો ૩. વીટી આપી પાછો વલ્યો. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણ વધારે છે : જનકરમ જે જનક જનથી, તેહનો ખેદ ન કરશે કોએ. ૩. ૪. ક. પ્રજાં તાહરે ૪ ખ. ગ. ડ. ચ. સાચુ દ્રષ્ટાંત દીઠુ તાહરે. ઘ. સાચાં ઈંધાણુ દીઠા તાહારે ૩૯૭. ૧. ઘ. અમે ધણો સમજાવ્યો મમ". ૨. ચ. માં આ ચરણ નથી. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. એ મુરખ તણો સો વાંક. ઘ. એ મુરખ કિમ માને ખરૂં. ૪. ખ. ગ. ડ. ચ. દીઠા સાચા આખેર આક. ઘ. એનું હઈકુ કુડે ભયુ". ૩૯૮. આ કહી પહેલા ખ. ગ. ડ. ચ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

એણે નવ માનુ તવ ખરૂં, જેહનું હૈકુ કુડે ભરૂં
માહારુ કહુ તે એ કમ કરે, સહુ કોનુ તે તેજ જ હરે.

૨ ક. કાંબળીએ કુણુ પાલે ચીર. ખ. કામલ બાંધુ કમરે તીર. ગ. ઘ. ડ. ચ. કાબલિએ કુણુ ખિલે ચીર. ૩. ઘ. ડ. માં આ પહેલાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે :

કહુ ગરીબનુ કુણુ જ કરે, પરસુખે દેખીને કુણુ જ કરે,
પરનારી કુણુ થાય સતિ, કામાતુર સુ જાણે જતિ.
પરવેદના દેખિ કુણુ રુવે, પરને કાજે કુણુ જિવજ ખૂવે
પરસિખામણુ ન કરે મુઠ, છોણો વજિર છે પાપિ પ્રૌઢ,

૩૯૯. આ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણો વધારે છે : એ વાત પોપટ કહીને રહો, ફટફટ પ્રધાનને સરવે કહો. ઘ. મા એ ઉપરાંત આ

ચરણ પણ વધારે છે: સાંભલ પાપી સુ કરુ એહ, મારો રાજ આણી સંદેહ.
૨. ખ. બહુ પ્રહાર. ૩. પોપટને બહુ માર ચ. પોપટને બહુ વારીઓ. ૩.
ખ. ગ. મને મરાવવા. ૪૦૦. ૩. ખ વણ વાચે ને મરસો ૪ ધ તો
ઈશ્વર આગલ લેશ. ૪૦૧. આ પહેલાં ખ ગ ૩. ચ. માં નીચેનાં ચરણ
વધારે છે:

ઈશ્વર આગલ અરજ કરુ, પ્રણામ કરુ બહુ પેર
પેહેલે લવ તાહારી કને, લઈસ માહારુ વેર.

૨. ચ. ખરા વીના મરુ નહી હુ. ૩. ખ. તેણી આણી. ૪. ખ ગ ચ
તેને દીધી હતા ચાર. ધ. ૩. તેણે પણ દીધા સમ ચ્યાર. ૪૦૨. ૧. ખ ગ
ચ. સાચુ ખોલજે તુ વેહેવાર. ધ માં આ ચરણ નથી. ૩. સાચુ ખોલજે તુ
આ વાર. ૨. ધ. તો ગરે તારો ભરથાર. ૪૦૩. આ કડી પહેલાં ખ ગ. ૩.
ચ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે.

નહી તો મારીસુ આ દીસ, તે સા ખેસે તુજ સીસ
તારે ખોલી હેતે નાર, સહુ ક્રોને કરી તીસકાર.
જુહુ ખોલે સતી જાહેરે, બ્રમાંડ તુટી પડે તાહરે.
સતી નાર ને ખોલે આલ, પ્રથવી બાધી જાએ પાતાલ.

જ્યારે ધ. માં નીચે પ્રમાણે છે:

સાચુ નહી ખોલે આ દિશ, તેનું હું છેદુ શિશ,
કહિ સતિ નહિ ખોલુ ક્રોડ, મુરખ સહુ દીસો છો લોક.

૧. ૨. ધ. કિમ ધરશે ભુ ભાર. ચ. તો કેમ સહુ ભુતલ ભાર. ૩ ચ બ્રમાંડ
ભરે ભાગી પડે ૪૦૪. ૨. ધ સત્ય ખોલે સહુ ક્રોધ. ૩. ખ. માં આ ખે
ચરણ નથી. ૪ ક. ને ફૂલ ઉચલ હોએ. ગ. ને ફૂલ ઉચલ હોએ. ૪૦૫ ૧.
ખ. કાહો તો અગનીમાં નીકલુ. ધ અગ્નિ ઉપાડિયે. ૨ ખ. આ ચરણ
પહેલાં ખ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે

કાહો તો ઝાળે સોઅ, કાહો તો તેલ ટાડાં કરું.

૩. ધ. ચ. હસ્તિ બાધુ તોતણે ૪. ખ. ગ. ૩. એટલી રાખુ ધીર. ચ. ધડ
કરી રાખુ ધીર. ૪૦૬ આ કડી પહેલાં ખ. ગ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે:

જલ કાડુ વસ્ત્રે કરી, ક્રોડો તે કરુ ઊપચ
પુરણ દેખાડુ પારખુ, જે પ્રતીત થાઅ.

મન ધયુ". ૨. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. કાઠો પ્રધાન તે પણ ખરૂં ૩. ખ. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણ વધારે છે : જનશુદ્ધ કે જોવા કાળ, તે તો જાણે શ્રીમહારાજ. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. કુંડલ જે આપા. ૪. ખ. ગ. ડ. ચ. મધરાતે આવો તે ઠાર. ઘ. આધિ રાતે આવ્યો જરૂર ઉલ્પ. ૧. ખ. ગ. ડ. ચ. કહા મેં અદકા પ્રતીષોધ ઘ. તારે મેં કહો પ્રતીષોધ. ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણ વધારે છે : પદમણીએ તવ કીધી પેર, લલે પધારા માહારે ઘેર. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. દેખાડું પદાંતરે ધણુ. ઘ. જ્ઞાન સમજાવા ધણુ ૪ ખ. રાજ સતવાદી તે ગણો. ગ. ડ. ચ. ગણુ મન નંદરાજ તણુ. ઘ. મન માન્યુ રાજ તણુ. ૩૯૬. ૧. ખ. માં આ ચરણ નથી. ગ. ડ. ચ. રાજ સતવાદી તે ગણો. ઘ. સતવાદી મન ગણ્યો. ૨. ખ. ગ. ચ. પસર્ગી આપી પાછો વલો. ઘ. વેટિ આપી પાછો વલ્યો ૩. વીટી આપી પાછો વલ્યો ૩. આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણ વધારે છે : જનકરમ જે જનક જનથી, તેહનો ખેદ ન કરશે કોએ. ૩. ૪. ક. પ્રજાં તાહરે ૪ ખ. ગ. ડ. ચ. સાચુ દ્રષ્ટાંત દીકું તાહરે. ઘ. સાચાં ઈંધણુ દીકાં તાહારે ૩૯૭. ૧. ઘ. અમે ધણો સમજાવ્યો મમ". ૨. ચ. માં આ ચરણ નથી. ૩. ખ. ગ. ડ. ચ. એ મુરખ તણો સો વાંક. ઘ. એ મુરખ કિમ માને ખરૂં. ૪. ખ. ગ. ડ. ચ. દીકા સાચા આખેર આંક. ઘ. એનું હઈકું કુંડે લયુ". ૩૯૮. આ કહી પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. પ્રતમાં નીચેનાં ચરણ વધારે છે.

એણે નવ માનુ તવ ખરુ, જેહનું હૈકું કુંડે લરુ
માહારુ કહુ તે એ કમ કરે, સહુ કોનુ તે તેજ જ હરે.

૨ ક. કાંબળીએ કુણુ પાલે ચીર. ખ. કામલ બાધુ કમરે તીર. ગ. ઘ. ડ. ચ. કાંબલિએ કુણુ ખિલે ચીર. ૩. ઘ. ડ. માં આ પહેલાં નીચેનાં ચરણો વધારે છે :

કહુ ગરીબનુ કુણુ જ કરે, પરસુખે દેખીને કુણુ જ કરે,
પરનારી કુણુ થાય સતિ, કામાતુર સુ જાણે જતિ.
પરવેદના દેખિ કુણુ રુવે, પરને કાજે કુણુ જિવજ ખૂવે
પરસિપ્રામણુ ન કરે મુઠ, છોણો વજિર છે પાપિ પ્રૌઢ,

૩૯૯. આ પહેલાં ખ. ગ. ડ. ચ. માં આ ચરણો વધારે છે : એ વાત પોપટ કહીને રહો, ફટફટ પ્રધાનને સરવે કહો. ઘ. માં એ ઉપરાંત આ

ચરણ પણ વધારે છે: સાંભલ પાપી સું કરુ એહ, મારો રાજ આણી સંદેહ.
 ૨. ખ. બહુ પ્રહાર. ૩. પોપટને બહુ માર. ચ. પોપટને બહુ વારીઓ. ૩.
 ખ. ગ. મને મરાવવા. ૪૦૦. ૩. ખ વણ વાંચે ને મરસો. ૪. ઘ તો
 ઇશ્વર આગલ લેશ. ૪૦૧. આ પહેલાં ખ ગ. ૩. ચ. માં નીચેનાં ચરણ
 વધારે છે:

ઈશ્વર આગલ અરજ કરુ, પ્રણામ કરુ બહુ પેર
 પહેલે ભવ તાહારી કને, લઈસ માહારુ વેર.

૨. ચ. ખરા વીના મરુ નહી હુ. ૩. ખ તેણી આણી. ૪. ખ ગ. ચ.
 તેને દીધી હતા ચાર. ઘ. ૩. તેણે પણ દીધા સમ ચ્યાર. ૪૦૨. ૧. ખ. ગ.
 ચ. સાચુ ખોલને તુ વેહેવાર. ઘ. માં આ ચરણ નથી. ૩. સાચુ ખોલને તુ
 આ વાર. ૨. ઘ. તો ગરે તારો ભરથાર. ૪૦૩. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. ૩.
 ચ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે:

નહી તો મારીસુ આ દીસ, તે સા ખેસે તુજ સીસ
 તારે ખોલી હેતે નાર, સહુ કોને કરી તીસકાર.
 જુહુ ખોલે સતી જાહેરે, બ્રમાંડ તુટી પડે તાહેર.
 સતી નાર ને ખોલે આલ, પ્રથવી બાધી જાએ પાતાલ.

જ્યારે ઘ. માં નીચે પ્રમાણે છે:

સાચુ નહી ખોલે આ દિશ, તેનું હું છેદુ શિશ,
 કહિ સતિ નહિ ખોલુ ફેક, મુરખ સહુ દીસો છો લોક.

૧. ૨. ઘ. કિમ ધરશે ભુ ભાર. ચ. તો કેમ સહુ ભુતલ ભાર. ૩ ચ બ્રમાંડ
 ભરે ભાગી પડે ૪૦૪. ૨. ઘ સાચ ખોલે સહુ કોય. ૩. ખ. માં આ ખે
 ચરણ નથી. ૪. ક ને ફૂલ ઉથલ હોએ. ગ. ને ફૂલ ઉથલ હોએ. ૪૦૫. ૧.
 ખ કોહો તો અગનીમાં નીકલુ. ઘ અગિન ઉપાડિયે. ૨ ખ. આ ચરણ
 પહેલાં ખ. માં નીચેની પંક્તિ વધારે છે.

કોહો તો કીજે સોઅ, કોહો તો તેલ ટાડાં કરું.

૩. ઘ. ચ. હસ્તિ બાંધુ તાંતણે. ૪. ખ. ગ. ૩. એટલી રાખુ ધીર. ચ. ક્રૂર
 કરી રાખુ ધીર. ૪૦૬. આ કડી પહેલાં ખ. ગ. માં નીચેની પંક્તિઓ વધારે છે:

જલ કાહુ વસે કરી, કોહો તે કરુ બિપચ
 પુરણ દેખાહુ પારખુ, જે પ્રતીત થાઅ.

૧. ૬. કહે. પરધાન જેને માથે ચઢે. ૨. ખ. મેરુ ચડે. ગ. તે વનપગથીએ
મેરુ ચઢે. ૩. ખ. ગ. ધ. રાંધે ખીર અગનીમાં જાઅ. ૪૦૭. ૧. ખ. ગ. ૬.
ચ. ગજ. ૨. ખ. ચ. ઉપાસે ધજ. ગ. ઉપાસન ધજ. ૪. ધ. ગમે તો
વણુવાંકે સાર. ૪૦૮. આ કહી ખ. ગ. ચ. માં નથી. તેને બદલે ખ. ગ. માં
નીચે પ્રમાણે છે :

એકે વાત ન પોચે સાખ,   જાખી ખખર કરોડો લાખ.
અંનોઅંન તે વાતો કરે,   દુધદા ચીત કોહોતુ નવ કરે.

જ્યારે ધ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

કાગ સર્વે વસ્ત ભક્ષ જ કરે,   પોતે જાત માંસ પરહરે.
કવિ સર્વે બાધે બંધાણુ,   ન કરે પોતાનાં વખાણુ.

૬. માં નીચે મુજબ છે :

કવેશ્વર કરે વખાણુ,   ન કરે પુત્રીના પાણુ.
મદપાની ઘેલો થઈ રહે,   ગાંઠે ગરથ કોને નવ કહે.

૪૦૯. ૪૧૦. ખ. ગ. ચ. પ્રતોમાં આ કહીએને બદલે નીચે મુજબ છે :
કો સાચો કો જુઠો કહે,   જેહવુ જેહના મનમાં લાહે.
કો કહે એ જુઠી નાર,   કોહો કહે એ સતી વહેવાર.
કો કહે સાચો પરધાન,   કો કહે જુઠો રાજન.
કો કહે સતવાદી ભુપ,   આપી વાતો થાએ અનુપ.
હાલે જીવ જમ પીપલ પાન,   તે કાંમનીએ સાંભળીઉં કાંન.
વિપરીત વાતો લોકની સુણી,   અસ્ત્રી ચાલી સલીતા ભણી.
ક્રોંતગ લેવા ચાલા લોક,   સતી જાણુ. તે પાને સોગ.
નદી માહે તે નાહાવણુ કરુ,   ધાંન ઈસ્વરનું મનમાં ધરુ.
કાસ્ટ તણો કીધો અંબાર,   તે ઉપર જઈ ખેડી નાર.

જ્યારે ધ. મા નીચે પ્રમાણે છે.

પદપાન ઘેલો થઈ રહો,   ગાંઠે ગરથ કોને નવ કહે.
તમ નારી સતિ શુભ હોય,   પ્રગટ રૂપ કરે નહિ કોય.
મલિ ખલકતાં લેવા ધણિ,   વાતો કરે છે વિનતા તણિ.
બહુમુખિ ખોલે છે લોક,   કોઈ કહે સાચુ, કોઈ કહે કોક.
જે રૂપ નારીમાં ધણાં,   તે વિનતાને વીધન લલાં.

તે કામની એ સુણુ કાન,
પ્રત્યક્ષ પારખુ પ્રમદા કહે જોઉ,
સકલ તેડીને સાથ,
સવિતાનુ છે નિર્મલ નિર,
પ્રધાન પ્રજા ને પોતે રાય,
રેત તણો કીધો અંબાર.

લોક લાજ રદેમા આણ.
વલતિ મેલ અમારો ઘોઉ
ધરુ શ્રીફલ પોતાને હાથ.
પોતિ પ્રમદા આણુ ધીર.
કૌતુક જોવા સહુ કાય જાય.

ચ. માં “ રેત તણો અંબાર ” છે. ૬. પ્રતમા નીચે મુજબ છે.

કાગ સકલ વસ્તુ ભક્ષ કરે,
તેમ નારી સતી મુખ હોય,
એક વાત ન પોચે સાખ,
અન્યોઅન્ય તે વાતો કરે,
કો સાચુ કો જુહુ કહે,
મલી પલક જોવા તા ધણી,
બહુમુખી બોલે છે લોક,
જે રૂપ નારીમા ધણુ,
કો કહે જુઠી નારી એહ,
કો કહે સાચો પરધાન,
કો કહે સત્યવાદી ભુપ,
હલે જલ જેમ પીપલપાન,
વપરીત વાત લોકોની સુણી,
કૌતક જોવા સભાનાં લોક.
પરતક્ષ પારખુ પ્રેમદા કહે જુવો,
સલીતાનુ છે નીરમલ નીર,
નદીમાહા તે નાહાવણુ કુરુ,
સકલ લોક તેડીને સાથ,
પરધાન પરજા ને પોતે રાય,
રેત તણો કીધો અંબાર,

પોતે જાતમા સરસ ઠરે.
પરગટ જર કરે નહી કાચ.
ખલક સહજ કરોડા લાખ.
બીધા ચીત સહુ કાનુ ઠરે.
જેહેવુ જોના મનમા લેહે.
વાતો કરે તે વીનતા તણી.
કો કહે સાચુ કો કહે ફાક.
ને વીનતાને વીધનજ ધણુ.
કો કહે એ સતીનો દેહે.
કો કહે જુઠો રાજાન.
એવી વાત થાયે અતુપ.
તે કામનીએ સાંભલુ કાન.
અસ્ત્રી ચાલી સલીતા ભણી.
સાથે લક્ષાધી ચાલા લોક.
વલ મેલ નંદાએ ધુઓ.
પોહોતી પ્રેમદા આણી ધીર.
ધાન ઈશ્વરનુ મનમાં ધરુ
ધરુ શ્રીફલ પોતાને હાથ.
સ્ત્રીનુ સત્ય જોવા જાય.
તે ઉપર જઈ બેઠી નાર.

૪૧૧. ૧. ખ. અગની નહી ચીતાને પાસ. ગ. ધ. અગની એંધણુ કોઈ નહી
પાસ. ૩. અગની ઈંધણાં નહી તે પાર. ચ. આગ ઈંધણાં તાંહાં નથી
પાસ. ૨. ખ. ગ. જ. ચ. સકલ લોક કરે છે હાસ.

૪૧૨. ૧.ખ. ગ. ઘ. માં આ કડી નથી. ૪૧૩. ૧. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. જુઠા લોક ચડાવે આલ. ૨. ચ. ઊતરે મુજ મસ્તકની ગાલ. ૩. ઘ. જુઠ હો તો નીરમુખ મેલ. ૪. ઘ. ચ. નહિકર સરસ્વતિમાં લેલ. ૪૧૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. માં આ કડી નથી. પણ તેને બદલે નીચેની કડીઓ વધારે છે:

વીના અગની ને બાલો મુને, તો પરતખ દેવતા બાણું તુને.
સ્તુતી કીધી ઘડી એક બહરે, આપ સાહીત આવા તાહેરે.
પ્રતખ દેવતુ પ્રગટ રૂપ, ભાંમનીએ તે દીઠો ભુપ.
સાક્ષાતકાર જગતપત નાથ, આવી દીધા આડા હાથ.
તે તો ખલક ન દેખે કાએ, નારી એકલી દ્રસ્ટ જોએ.

૪૧૫ થી ૪૨૮. કડીઓને બદલે ખ. ગ. ઘ. ડ. ચ. માં નીચેની કડીઓ છે.
કેહે પદમણી સુણુ પરધાન, મેલ તુ મનમાથી માંન.
અગની વીના બાલુ છુ દેહ, તાહારા મનનો ટાલુ સંધેહ.
એમ કહીને નારી નમી, તે વાત તો સહુને ગમી.
સદવાદી હસે પુરપતી, તો વણુઅગનીએ બલસે સતી.
સાચુ સાચુ કહે સહુ કોઅ, વજર ખેઠો દ્રસ્ટે જોઅ.
એ વાતે માંતુ સહુનું મંન, તારે ખોલો રાખનો તંન.
પ્રધાન પાપી સાંભલ વાત, તાહારે મોઢે કહે સાક્ષાત.
વીના અગનીએ બલેજોએહ, તો સાચી એહ જુઠો તુજ દેહ.
રખે કોઈ સાથે વડો, લોક દેખતા મુલીએ ચડો.

કુહા

કહે વજર મુણુ રાયજી,	સાચો માહારો મરંમ.
મુખે મુજને મારજો,	જો મુકે તાહારો ધામ.
માનનીના માથા ઉપરે,	વરસે છે અગની મેહ.
એ બાધી બળા રહી,	સું બાલે છે દેહ.
જઠરમાં અગની ભરો,	જો બાલે જલને અંન.
તેહને એ પ્રગટ કરે,	તેથી બાલે તંન.
નાસા બલ નારી જલે,	બાણે નોલી કરંમ
તેણે દેહ બાલી સકે,	એમાં તે સો મરંમ.
એક સુરાપણુ એહમાં,	બીજો દેહમાં કરોધ.
ત્રીજું કલંક ઉતારવા,	દેહ છોદે બહુ પ્રતીબોધ.

જુઠો રાજ મેંહણો,
જુઠો તુ મારેસ મુજને,

જુઠી બલે એ નાર.
એમાં સો વેહેવાર.

ચોપાઈ

નારી બલતી હતી જોટલે,
કલંક માહારે માથે રહુ,
અગનીમાંથી ઉભી થઈ,
સાંભલો સહુ નગરના લોક,
સી વાતે એ માને મુઠ,
મેલે માંન કે સુલીએ ચડે,
એની જમ આલાએ દાઝ,
સાચુ તેહને સઘણુ જોર,
સહુ કોણે પુછું પરધાન,
તુ કેહે તે કરે નહી એહ,
પછે વાત માંનો નહી તમો,

ધાંને વચન સુણું તેટલે.
અરે ઈસ્વર એ તે સુ કરુ.
કર જોડી ને વાણી કહી.
વજરનો સમે કમ સોક.
એનું રુદે વજરનાં પુઠ.
એને મંન કેમ અચરત અડે.
તે પ્રતીત દેખાડું આજ.
એ જુઠો તે ચીતમાં ચોર.
ઊતારીએ માનુનીનું માંન.
તો જુઠી નારીનો દેહ.
તો પંચ ઈટાલી મારસુ અમે

કુહી

વઈલાચન કહે સહુ સુણો,
સતી જાણુ હુ એહને,
સાચો હોઅ તો ઊઠસે,
તો માહારુ મન માને સહી,
ટાઢા તેલ ઊના કરે,
જલને સ્થાનક સ્થલ કરે,
પ્રમાંડ બાધું ભાજે ઘડે,
પ્રતીત મુજને સાચી પડે,
તાર વીના માંનુ નહી,
રાજ થાસે જીવતો,
પંચ ઈટાલો સહુ કરો,
સહુ દેખતા સુલી ચડુ,

સાચી હોઅ એ આપ.
જો જીવે રાચનો બાપ.
સજીવન જો થાએ.
એ સતવાદી સાઅ.
ઊના સીતલ થાઅ.
પાર ન પ્રીછે કોઅ.
આદ સકલ સ્વરૂપ.
જો જીવે એ ભુપ
સાચો અખર આક.
હુ જુઠો માહારો વાંક.
મારજો મુજને દાર.
એ સાચો વેવાર.

ચોપાઈ

સહુ સાંભલી જાના રહા,
અચરત વાત અનેરી હોઅ,

પ્રતીગિતર તેના નવ થઆ.
અસ્ત્રી સાહામુ જીવે સહુકોઅ.

કાંમનીએ મન ભેદુ કસ્ટ, પ્રતળ દેવ દેખે જે દ્રસ્ટ.
 માહારાજ મોટા છો મહીપતી. સ્તુતી કરવા માડી બહુ સતી.
 સુધનવા તથો જે જાંહા, સીતલ તેલ કરું તે તાંહા.
 કાસ્ટભળ પાંડવે કરુ, દસ સેહસ્ત્રને ભોજન ભરુ.
 પંચાલીનાં પુરાં ચીર, અનેક ભગતની રાખી ધીર.
 માહાસંકટ અતીસે પડું, કલંક વણવાંકે સીર ચડું.
 એમ કહીને જોડા હાથ, ધરતી વેર દીજો મુજ માત.

ગ. ધ. ડ. ચ. માં. ૨૬-૩-૪ માં “કાસ્ટ ભક્ષ સીતાએ કહુ, સાક્ષાત દશરથ રાએ લહુ” છે. ચ. માં ૨૫ પછી નીચે મુજબ વધારે છે:

રૂકમણી રૂમણુ કુંજર જીળા, મંજરી વચનની શમ્ય.
 આગતશપદી દુર વૈકુંઠાન, દ્વારીકા કીમુ પીતો પીપી.

દુહા

કસન કસનમ અકસન કરુણા : કસન મીતજહી કસન,
 કીંકરી કમલોચનો હરી.

ચોપાઈ

દ્વારીકાં દુર જ નથી, શાહે કરૈ માહારી સરવથી
 પછી ૨૬ મી કડી આવે છે.

૪૨૮. ૧. ખ. ગ. ધ. જ. દીધો ધરતી માએ માગ. ચ. માં આ પે ચરણુ નથી. ૨. ખ. ગ. જ. અસ્ત્રીએ જવાનો જોઓ લાગ. ધ સ્ત્રીએ જવાનો કિધો લાગ. ૩. ખ. ગ. જ. ચ. અસ્ત્રી ધરતીમાં જાએ જેટલે. ધ. સ્ત્રી ધસી જાય જેટલે. ૪૨૯. થી ૪૪૦ કડી ખ. ગ. ધ. ડ. માં નથી તેને બદલે નીચે મુજબ છે.

થઓ કાટકો મહા ધન ધોર, અંધકાર આધી થઈ ભેર.
 પ્રલે કાલ થઓ જંમ, તે કાલે થઉ તાં તંમ.
 ધરતી જાંહાં દીધો થો માગ, સાખાતકાર આવો સેસનાગ.
 માહા ભોગેસ્વર કેરુ રુપ, અમૃત કલસ ભરેલ ભુપ.
 નારી ઉપર આણો નેહ, મનુસાકાર દેવાંસી દેહ.
 ઝાડ ચંપા તણુ છે જાંહ, અસ્ત કરકડો પડો છે તાહ.
 રુદ્રઆ માંહે રાખો ધીર, અસ્ત ઉપર એ સીઓ નીર.

રાજા ભીડી ખેઠો થસે,
એમ કહી અલોપજ હોઅ,
પ્રકાસ રવી તણો તે થઓ,
કાં બાઈ સતી છે તુંહ,
કુડાં ખોલે છે બહુ લોક,
તે સહુ માંને તેવું કરો,
તે નારી ના પાછી વલે,
નીકલો કડકો અસ્તજ એક,
વીસ્વનાથનું ડંરુ તાંહ,
ભિખર અંબર નાખુ ચીર,
ધડી ત્રણ થઈ જાહેરે,
સાચાનો ખેલી ઇસ્વર એહ,
સાચી વાત તે પ્રગટ હોઅ,
અંતરખ થકી ઉતરે ધરંમ,
અધ વસો સતનો છે જાનર,
સત આધારે રહે આકાસ,
સતે જલમાં પ્રથવી રહે,
સત સાખી ખોલે છેદ,
સત તાંહા ઇસ્વર કેરો વાસ,
સત કોટી ભ્રંમાંડજ નેહ,
સત આધારે અગની જલ માહે,
આણુ માત્ર સત સુધી સ્પર્શ,
સતનુ મુલ જસે જાહેરે,
સરવ સ્પર્શી પહેલુ સરજુ સત,
સરજણુહાર તે સતજ હોઅ,
આદ નીરંજન કરતા કામ,
આદ પુરસ કહો અનુકલ,
સત વીના ઇસ્વર રહે દુર,
અસત તાંહાં અદકેરુ દુખ,
જીતો જગ તેહનુ સત રહુ,

તારા માથાનુ કલંકજ જસે.
તે કો અંન ન જાણે કોઅ.
રાઅને પુત્રે ખોલજ કહો.
તે એકલો જાણું છું હું.
આલપંપાલ લવે છે કોક.
નીકર મંદીર પાછા ફરો.
ગઈ ઝાડ ચંપાને તલે.
જુએ ખલક તાંહાં કરી વીવેક
નાખુ અસ્ત આપે તે માંહે.
સીચુ અમ્રત કેરુ નીર.
સજીવન રાઅ થઓ તાહેરે.
કરે રખા તે નહી સંધેઅ.
પરતખ વખાણો સરવ કોઅ.
ને સાચો સધલો હોએ મરમ.
તેણે બાધો ચાલે સંસાર.
સતે તેજ પુરણ પ્રકાસ.
સત રેતે સહુ કો કહે.
સાચુ સત તેમા નહી ભેદ.
સત તણો દીવાકર દાસ.
સત આધારે વરસે મેહ.
સતનુ બાધુ પાકે ધાંન.
સત સુધી કરે મેહે વ્રસ્ત.
પ્રલેકાર થસે તાહેરે.
મોટા પુરસ વીચારે મન.
સત વીના બીજુ નહી કોઅ.
સત રૂપ તેહેનુ નાંમ.
સતી તે સત કેરુ મુલ.
સત તે નારાએણુનુ તુર.
સત વાતમાં સધલુ સુખ.
સત મુકે તે સરવે ગહ.

સ્વર્ગ ગચ્છાની વાર જ એહ,
બ્રંમપદ્મી મોટેરી સત,
સત ઊપરે જોડેને કાઠ,
સત સાથે જોડેને વેપાર,
સત ઊપર નીરમલ નેહ,
સત આધારે સજીવન થયા,
પુસ્પદ્રસ્ટી તે સ્થાનક થઈ,
જેજેકાર પુર બાધે થયો,
નથી નંદરાજને જ્ઞાન,
સા માટે મારો રાકને,
પુરવ વરતાંત રાંજને કહુ,
જેતામા છે માહરો વાંક,
દેવે એહને મારો મા કાચ,
છોડી વજર સભા આણીઓ,
તે ઊપર નવ રાખી દાઝ,
ભલી વાત રાખી ભાંમની,
જેડા તે વજરે હાથ,
હુ અપરાધી છુ તાઉરો,
મોતી પુસ્પ વધાવી નાર,
નીસ્કલંક થઈ તેહ,

સત નાંમ ઓલખજો તેહ.
તેહુતુ તનવ તે સાચુ સત.
તેહને આગલ ઈસ્વર રહે કર્મજ.
તે જાંણો ઈસ્વર અવતાર.
તે જાંણો દેવાંસી દેહ.
આલસ મોડી ઊભા રાચ.
સાખાસ સતી સહુ લોકે કહી.
પાપી પ્રધાનને ખલકે કહો.
સા માટે બાધો પરધાન.
કહો મુજને એના વાંકને.
તારે સાન પોતાને થજી.
સુ કરે બાપડો એ રાંક.
હોનાર વાત તે એમ જ હોચ.
તતખણુતાહાસીરપાવજદીઓ
નંદે પુત્ર બેસાડો રાજ.
તે કંથને સોંપી કામની.
સ્તુતી કીધી રાજની સાથ.
હવે સંધે ભાગો માહરો.
પછે ગચ્છા પોતાને ઠાર
સતવારી રાજની દેહ.

દુહા

પ્રીત કરે પરનાર સું,
લેસે અંત નારી તણો,
પરનારી નંદે દુખ થસે,
પરનારી સુ ગોઠડી,
ચતુર હોચ તે એતજે,
પરનારીના ભોગથી,
પરનારી પાલી થકી,
ખણુ ખણુ કરતા કાપસે,
આ લોકે અતી દુખ થસે,

કા વેલા તજસે પ્રાણુ.
તે હેતુ નામ અજાણુ.
વંદે ખોસે જીવ.
તેહને રુદા દર્શવ.
એક ઘડીતુ સુખ.
લાખ ધણુ છે દુઃખ.
લુંઠી જાણો એહ.
દાડી દમસે દેહ.
પરલોકે મહાપીડ.

નારી નરકની ખાંણ છે,
પરનારી ખેખી નહી,
ધન હવુ તે નરતાણુ,

કોટી લક્ષક ડીડ.
તે જીતો સંસાર.
જેહને વીનતા નહી વેવાર.

ધ. પ્રત-૨. થી પૂરી થઈ જાય છે, જ્યારે ચ. પ્રતમાં નીચે મુજબ છે.
વાઊ કાટકો માહાધન ધોર,
દીધો ધરતી સાતાએ માગ,
સાંભલ નાર તુ માહારી વાંણુ,
ચંપા જાડ તલે ડાટો જેહ,
રહેમાંહાં રાખીને ધીર,
રાજા ઊડી ખેડો થશે,
તે કૌતીક નવ દેખે કોએ,
નારી ઉપર આણો નેહ,
ગીરધારી નામ તો તાહારુ ખરુ,
હુ તમારી છુ અનાથ,
પ્રકાશ રવીતણો જારે થઓ,
અરે બાઈ સતી છે તુ,
નહી તો મંદીર પાછાં પરવરો,
જુહુ ખોલે છે બહુ લોક,
પછી તે નારી પથે પલે,
જેતાં અસ્ત કટકો નીકલો એક,
પછી વીશ્વનાથતુ ડેહરે જાહા,
ને ઊપર અંખર નાખુ સહી,
સ્તુતી કરી ધડી તણુ જેટલે,
અમ્મતરસ છાટો જેટલે,
સાચો ઇસ્વર ખેલી જેહે,
અંત્રીખથી ઊતરો ધરમ,
અદવસો છે સતનો પાર,
સતે ધરા ને સતે આદ્રશ,
આદ્યપાદ નીરંજન કેરા કામ,
સત તણો દીવાદર દાસ,

આધી અંધકાર અતીશે જોર.
સાક્ષાતકાર આવા શેશનાગ
પરશન થઓ તુજને પરમાણુ.
અસ્ત કટકો પડો છે તેહ
અસ્ત ઊપર જઈ સીઓ નીગ.
તાહારા માથાતુ કલંકજ જશે.
એમ કહી અલોપજ હોએ.
મનશાકાર દેવાધીદેવ.
કીકરતુ એહવુ ઠારજ સરુ.
પોતાની ગણી છે નાથ.
તારે રાજાને પુત્રે ખોલજ કહો.
તે એકલો જાણુ છું હુ.
નહી તો પ્રતક્ષ પારખુ સાચુ કરો.
જે ખોલે તે ફેકજ ફેક.
ગઈ વૃક્ષ ચંપાને તલે.
જુએ કટકો કરી વીવેક.
નાખુ અસ્ત તે આણી તાહા.
ઈશ્વર સાહામી ઊભી રહી.
સહવન રાએ થઓ તેટલે.
સહવન રાએ થઓ તેટલે.
એહ વાતમા નહી સધેહ
જેમ ન હોએ સાચા કરમ.
તેણુ બાધો છે સંસાર.
સતે તેજ પરણુ પરદાશ.
સત રૂપ તે તે દેતુ નાર.
સતે તેજ પૂજણુ પરદાશ.

સત તણેા જોડે વેહેવાર,
સત આધારે વરસે મેહ,
સત ધરે સજીવન થાએ,
પછી પુસપપ્રળી ધધનથી થઈ,
ગાજે જોજોકાર જુગ બાધે થઓ,
નથી નંદરાએને ગ્નાન,
પહેલુ સરવ દ્રષ્ટાંતજ કહુ,
જેતામાંહાં કાંઈ માહારો વાંક,
એહેને તમો ન મારો કાએ,
છોડો વજીર શરપાઓ ધરો,
ભલી લાજ રાખી ભાંમની,
પછી વજીરે જોડા હાથ,
હું અપરાધી છુ તાહરો,
પછુ મેતીપુરુષે વધાવી નાર,
નીકલંક નારી થઈ તેહ,

તે જાણે ઈશ્વર અવતાર.
સત આધારે અન પાકે તેહ.
આલસ મોડી ઊઠો રાએ.
શાખાશ સતી સહુ લોકે કહી.
પરધાંનને તાંહાં પાપી કહો.
શા માટે બાંધો પરધાન.
તારે ગ્નાન રાજને થહ.
શુ કરે બાપડો એ રાંક.
હોનાર વાત તે એણી પેરે હોએ.
પ્રાણ થકી તે વલી ઊગરો.
તે કંથને સોપી કાંમની.
સ્તુતી કરી રાજની સાથ.
હાવે સંઘેહ ભાગો માહેરો.
ગયા સહુ આપ આપણે ઠાર.
સતવાદી રાજની દેહ.

કુહો

પતીજ કરે પરનારની,
લેશે અંત નારી તણેા,
નારી નંદે દુખ થશે,
ચતુર હોએ તો એતજી,
સ્ત્રી થકી પાંડવ રડવડા,
પરનારી આણે બહુ કાલ,
વલી નીરખો વીક્રમ ભડભુપ,
વલી કરણ વીકરણ જુધીપટર જોએ,
વાસ, વસીપટ, મારકડ મુંન,
અનાંમી એહેકારી માહા શર,
નારી મોહોટી નારથી ઘણી,
તે શુ પ્રીત રાખજો ઘણી,
હરી ભજનમાંહા રાખજો મંન,

તે વેલા તજશે પ્રાણ.
તેહેતુ નામ અનાણ.
વંદે જીવને દુખ,
એક પલકતું સુખ.
સ્ત્રી થકી રામચંદ્ર લંકા ચઢા.
તેથી રાવણની ન જડી ભાલ.
સકલ સેષ રામ માહારૂપ.
નારીથી પ્રગટા સહુ કાએ.
વેદવાસ કહીએ તે ધન.
નારીથી પ્રગટા તે તૂર.
સ્તુતી કરજો તમો અંબાતણી.
જાશે લાખ ટકાના દીન.

પામો આપે દંદ્ર ચ. મા આ કડી નથી ૪૪૨ ૧. ખ સોએ સમા.
૪૪૩. ૧ આ ચરણ પહેલા ખ. માં નીચેનાં ચરણો વધારે છે:
“અસ્ત્રીથી વધ થયો એ ચાલ, પરતારે એ આણા કાલ ૨ ખ. સુકી માન
મેહેનત માગીએ. ૩ આ ચરણ પહેલાં ખ. ગ. ૩. મા નીચેનાં ચરણો વધારે છે.

અસ્ત્રી તો જોરાવર કહેવાઅ, અજીત એ જીતી નવ જાઅ.
સ્ત્રી ખાંણ રતનાગર તણી, અસ્ત્રી બલવંત અતીસે ધણી.
સ્ત્રસ્ત્રમંડાણુ તે અસ્ત્રીથી હોઅ, તેમાં સંઘે રાખે સખો કાઅ.
નીરઘોષી વીક્રમ ભોજ ભડ ભુપ, સકલ સ્ત્રસ્ત્ર રામાથી રુપ.
કરણ વીકરણ જુધીસ્ત્ર જોઅ, જનક સરખા જુવતીના હોઅ.
વાસ વસીસ્ત્ર મારકંડ મુન, વેદ ભાસા કરતા જે ધુન.
અનમી અહંકારી માહા સુર, એ નારીથી પ્રગટા એ નુર.
નારી મોટી નરથી ધણુ, સ્ત્રસ્ત્રી તેજ તે નારી તણુ.

૪૪૪. ૧. ખ. ૩. માં કડી નથી. તેને બદલે નીચેના ચરણો છે :

તે આગળ રહીએ કરજોડ, પુત્ર કરીએ પુરે કાડ.
તેથી જગતમાં જે પામીએ, ગરલવેદના દુખ વાંમીએ.
પરનારી પરુનુ ડાહા પુરુષ તે રેજે દૂર

જ્યારે ગ માં નીચે પ્રમાણે છે :

તે આગળ રહો કરજોડ, કરીએ વદ ત પુત્ર કાડ.
નથી જગતમાં જશ પામીએ, વેદના દુખ તણી વામીએ.
પરનારી જેમ નદીપુર, ડાહા પુરુષ તે રહેજે દૂર.

ચ. માં આ કડી નથી. ૪૪૫-૪૪૬ આ બંને કડીઓ બીજી એકે પ્રતમાં નથી.
૪૪૭ ૪. ક. કોઈ ન ગ. ખોટ મ દેશો કાઅ. ૪૪૮ થી ૪૬૨
સુધી ખ. ગ. માં નીચે પ્રમાણે છે :

સાહાસીખ જસ નંદરાઅનો, સુણે સીખે મહીમાઅ.
વીજોગ ભાગે તેહનો, આસા પુરણ થાઅ.
ગનાન રુદેમાં ઊપજે, કબુધ ન વાપે દેહ.
સત ઊપર મનસા રહે, નારાઅણુ સુ નેહ.
સત રાખુ સતી તણું, રાખું લોગમા નામ.

રાખો લાજ સહુ લોકની.
 શ્રીગોડમાલવી વીંત્ર સુલ,
 સુત વીરેસ્વર તણો,
 માતર પરગણે મોહોરવી,
 કણખી કરણ સમો,
 તેણે કાંને સાંભલુ,
 તેણે તેહુ મોકલુ,
 કવી તેડો કાડે કરી,
 વસ્ત્ર આભુખણુ આપીઆ,
 નંદરાચ તણી કથા,
 કરુ પ્રાક્રમ પ્રીત સુ,
 સાંમલ ભટે સુલ કહુ,
 ભેણે સીખે ને સાંભલે,
 શ્રીગોડ બ્રામણ સોમકી,
 નંદકથા તેણે કહી,

જો કરે પરમારથ કામ.
 અનગપુરમાં વાસ.
 વારુ બુધ પ્રકાસ.
 સીહજ સકલ સુલ ગામ
 રખીદાસજી નામ.
 સાંમલ ભટની સાખ
 સાચ કરી બહુ લાખ.
 સંતોખો દેઈ માન.
 ભાવ ધરી બહુ માન.
 સુણી સંઆ સત માંહે.
 ઈસ્ટ ઉપાસીક તાંહે.
 નંદતણુ આખાંન.
 તેહેને ગંગાચસનાંન.
 વેગંનપુરમાં વાસ.
 કેહે, કવી શાવલદાસ.

૬. માં ૯ સુધી બ ગ. પ્રમાણે છે. પણ તે પછી નીચે પ્રમાણે છે.
 શ્રીગોડ બ્રામણ શામકી,
 ગોપીપરામાં વાસ,
 નંદકથા તેણે કવી,

કેહે કવી સાંમલદાસ.

૭. માં નીચે પ્રમાણે છે.

ખતરીશી નંદરાચેની,
 વીજેગ ભાગે તેહેના,
 જ્ઞાંન રુદેમાહાં ઉપજે,
 સત ઉપર મનસા રેહે,
 રાખુ સત સતીતણુ,
 કર જોડીને સાંભલે,
 શ્રીગોડ વીંત્ર માલવી,
 નંદતણી કથા કવી,
 શીવપુજન કીરપા થકી,
 શ્રોતાજન સહુ સાંભલો,

શીખે સુણે મહીમાચે.
 આશા પુરણ થાચે.
 શ્રુધ ન આવે દેહ.
 નારાચેણુ સુ નેહ.
 જ્ઞાંણુ જુગમાંહા નાંમ.
 સરે તે સધલાં કાંમ
 શુભ વેગનપુર વાસ.
 કેહે કવી શામલદાસ.
 નંદરાચેની કથા કવી.
 એક વાર ખોલો શ્રીદરી.

૪૬૦. ક. માં આ ચરણ પહેલાં 'પા. વાણારસી કાસી દા.' શબ્દો વધારે છે.
ખ. પ્રતનો અંત:

ઈતીશ્રી નંદનત્રીસી સંમપુરણું: સુભંભવતુ કલાંભમસ્તુ: લીખીતંગ
સરવ ભ્રામણનો સેવક: બદેકા લખમીરામ રગુરામ શ્રી ઉજ્જવલએ લખી છે.
ગનાતી ઓદીચ ભ્રામણની કાંમાવતી તથા નંદનત્રીસી લખી છે. જે ગોઈ
પોથી વચવાને લઈ જાય ન લખવાને લઈ જાય ને ઓલવી રાખે તેનો
સુકીત જાય અખર ખોટ હોય તો મફત કરજ જવી હુતી તવ ઊતરીવું.

ગ. પ્રતનો અંત:

ઈતીશ્રી નંદનત્રીસીની કથા શંમપુરણું. સ્વત ૧૮૯૨ ના શ્રવણ સુદી ૭
સુક્રે શંમપુરણ કરી છે. આ ચોપડી શુકલ હરીલાલ લાલાભાઈની છે. આ
ચોપડી લઈ જશે તેને ભ્રમહતાદીક પાપ છે આ ચોપડી ભાવનગર મધે
પરીખેચરભાઈ સાંમલદાસની દુકાન મધે લખી છે તે જાણજે
ધ પ્રત પાછળથી તૂટક છે

ડ. પ્રતનો અંત:

ઈતીશ્રી નંદનત્રીસીનું આજ્ઞાન સંપુરણું: શ્રીરસ્તુ કલ્યાણમસસ્તુ:
શુભ ભવતુ સંવત ૧૮૯૮ ના વર્ષે જ્યેષ્ઠ સુદ ૭ વાર ખુધ લખી છે
લખતંગ મેહેતાજી કળ્ણરામ અખારામ સ્વહસ્તે પોતાનું પુસ્તક કરે છે.

ચ. પ્રતનો અંત:

ઈતી નંદરાએની કથા સંમપુરણું સંવત ૧૮૯૮ ના વરષે જેઠ સુદ ૪.
લીખીતંગ કઠોરવાસી તલાટી પ્રાણજીવન કેવલદાસે લખુ છે.

ક. પ્રતનો અંત

શ્રી રામજી સંવત ૧૭૯૬ સૂત્રે માધા માસ રવીવાર ત્રીયા તીથી.
ભાષીક મળી ગ્રથ સમુરત સાથ ॥૧॥ શ્રી શ્રી શ્રી છ
સંવત ૧૭૯૬ શાકે ૧૬૬૮ પ્રવર્તમાને માધ માસે શુકલ પક્ષે ત્રતીયા
રવીવાસે ઈદં પુસ્તકં લીખીતં ત્રીવાડી સાંમલજી વીરેચર બાહારોટ ગાંમાન-
સંધજી સૂરસીધજી ભગતસીધજી પરઠ કારજયે પટલ શી રખીદાસજી મનીજી
વાસણા કાહુજી ઈદં પુસ્તકં દતં પરમારથ કારજયે માહા પરશાયે ॥ શ્રી જલાતુ
રખે તીલાતૂ રેખંભૂ રખેતૂ શીથલજંધનાતૂ મુરખહસ્ત ન દાતખં હી
દે વદંતી પુસ્તકં ॥

ગુરુના, ચણુ ધ. ગુરુજનાં વદુ ચ ગુરુજના. ૨ ખ. આરાધુ, ધ. અસરણ-
શરણ. ચ. આરાધું, અસરણ શરણ. ૩. ધ. રસકથા— ચ—પવીત્ર. ૪. ખ. વરણુવું
એહૂ ધ. વરણુવું એહિવું વીક્રમચરિત્ર ચ. વરણુવું, વીક્રમચરીત્ર. ૫. ૧. ખ. જે, ધ.
જે, પાત્યક ચ. જે, પાતીક જાઅ. ૨. ખ. નરનારી સર્વ ધ નરનારી ચ નરનારી,
થાઅ. ૩ ખ. ચાલે ચતુરાઈ રૂડિ રિલ ધ. ચાલે ચ. ચતુરાઈ રૂડી રીત ૪. ખ પ્રીત
ધ. ઉપચ ય. ઊપર, પ્રીત. ૬. ૧. ખ. બિન્ન ધ. બ્રાતનો છે બહુ ભેદ ૨. ખ.
વીક્રમચરીત્ર પાંચમે ચ. વીક્રમ જાણું ૩. ખ. માહારાજધિરાજ રાજસરુપ
ધ. માહારાજધીરાજસ્વરુપ ચ. માહારાજધીરાજસ્વરૂપ ૪ ધ. ભોજરાય.
૭. ૧. ખ. નહિ, નુન ધ. અલખતની ચ. અકલતણી ૨. ધ. સરીખો મોહોટો-
મુન્ય ચ. મુન ૩. ખ. મહિપત્યનાં ચ. મહીપત્યના. ૪. ખ ધ ચ. સરખા
૮. ૧. ખ. અગમનીગમ જે, લેહે. ગ અગમનીગમ લખાણા જે લેહે.
ધ. ચ. જે લક્ષણ. ૨; ખ. લવીશ વર્તમાન ગ. લવીસ વ્રતમાનજ કેહે
ધ. ચ. લવીસ વરતમાનજ ચ. ૩. ખ. દરશન ગ. દાતાર દરસણા ધ. દરસન
ચ. દેવરૂપી, દરસન. ૪. ખ. પરસન ગ. પોતે દાડી ધ કાલીકા, પરસન
ચ. પરસન. ૬. ૧. ખ પંડીત ખેસે પાસ ગ. પંડીત તે વસે પાસ ધ. પાંચસે
હે, નેવસે. ચ. પંડીત ખેસે પાસ ૨. ક. તેસે યોગીક પીને પાસ ખ, વારુ
નવસેહે રૂડા વાસ. ગ. તેસેહે જોતીસક પ્રીતે પાસ. ચ. વારુ નવસે રૂડા
વ્યાસ. ૩ ખ. તેસે જોતીક કવ્યતાસીધ. ગ. દેસ દેસ, ગામે ગામ. ધ.
દેસ દેસને બાહારે ગામે ગાંમ. ચ. દેસ દેસને ગામે ગામ. ૪. ખ. વીસસે
વૈદ્ય પગમ પ્રસિદ્ધ. ગ. છે ગુણ જાણીને ઠાંમે ઠાંમ. ક. ગામે ગાંમ. ચ
વૈદ્ય વીસસે પરમ પ્રસીધ. ૧૧. ૧. ખ. ચ. દે સાખ ગ. કે સાદ. ધ. જે સાક્ષ.
૨. ખ આપે. ગ સહેજે, આપ લાખ. ધ આપે સવા લાખ. ચ. સેજ, પાંમે
લાખ. ૩. ખ. ધ. કરે. ગ. ભાડાર, જે ૪. ખ. કરો. ગ. હુકમ કરે. ધ કર. ચ. કરે.
૧૧. ૧ ખ. શ્લોક નથી. ગ એહેવાં કરે નીત નજીવંમ ધ એહેવા કરે નીત્યે
નહિતમ ચ. શ્લોક નથી ૨. ગ બ્રાંમણભોજ પડાવુ નાસ ધ બ્રહ્મભોજ
પડાવ્યુ નાંમ. આ ચોપાઈના ખે ચરણ જ ઉપલખ છે. ૧૨ ૧ ખ. દેવાંશી,
મેહે જેવો છે ગરુયો ગ (દે)વ દેવાંસી દહે મધ જેહેવો ગરો ગરવો ધાન ધ.
દેવદેવાંસીદેહ, જેહેવો ગરુઓ ધન. ચ દેવાસી, જેવો છે નરુઓ ક. જેહેવા
ગુરુયા. ૨ ખ સાચરવત શરુયો ગ કરણ સરખો દાતાર સાર રસ મહીપત
માન. ધ સાચેર ન (મ)હિપત્ય મન. ચ કરણા, સાત સાચરવત ગરુઓ.

૩ ખ શ્રીશીવત, હરીચંદ્રા સતે. ગ સીસવત, નામ કાંમ હરીચ દ્ર રાએસને.
 ઘ. હરીચંદ્ર રાય સત્યે; ચ સીવવત, નામ, હરીચંદ્ર કેહેવો. ૪. ખ પુણ્ય
 પરતાપ, બલરાયો પ્રણીત્યે; ગ. પુરાણે રવીપરતાપ આપ બલીરઓ પ્રાણીપતે.
 ચ. પુન્ય પરકાસ આપબલ અરજુન જેહેવો નૃપતી ૫ ૬. જોડ્ય યુધીષ્ઠર સાર
 પોલી અકલખમાં લહે ખ જોડ જુધિષ્ઠર સારખો લાયક લખણમાં લહે.
 ગ. સરખો, લોએક લખાણ મ લેહે. ચ જુધીષ્ઠર સારખો લાઅક, લહે.
 ૬. ખ. ભુપતી સાંમલજિ કવીયે કહેો ગ ભુપતી સાંમલભટ જે કવી કહે.
 ઘ ભુપતી સાંમલ કવી એમ કહે. ચ. ભુપતી સાંમલજી કવીએ કહેો. ૧૩.
 ૧. ખ લોક કાટ આવે, કવિ ગ કટલા લોક આવે નીત. ઘ. કરોડ લોક
 આવે. ચ. લોક કાટી આવે ૨. ખ લાવે, વિદ્યાની નવી. ગ લાવે નીત.
 ઘ લાવે નીત્ય વાતો. ચ. લાવો નીત્યે વાતો નવી ૧૩. ૩. ગ. ખરી વત
 તંણી ઘ જે ખેજ ૪ ગ ખિતખાંડમાં. ૧૪ ૧. ખ લાવો. સંહાસન વડુ. ગ.
 સ્વાંહાસન વડુ. ઘ. સીધાસન વડ ચ. લાવા એક સીહાસન વડુ ૨. ખ. જડુ. ગ.
 રતન જડુ. ઘ. અમુલક નંગે જડુ. ચ. જડુ. ૧૪. ૨. પછી ખ. માં નીચેનો
 પાક વધારે છે: એક સમે શ્રી ગીર કૈલાશ વાસવ આવ્યો શીવને વાસ.
 ૧૫. ૧. ખ. દેવાંશીદેવા ગ. સંમે કૈંઈલાસમાં વાસુદેવધીદેવા ઘ. કઈલાસ
 દેવાધીદેવા. ચ. કઈલાસવાસ દેવાંસીદેવા. ૨ ખ. બ્રહ્માં ઈશ ચંદ્ર મુજ કરે.
 ગ. બ્રાંમા વીષ્ણુ ને રૂદ્ર. શુરજ કરે. ઘ. બ્રહ્મા, ઈસ, કરે. ચ. બ્રમા વીષ્ણુ
 ઈસ કરે સસી સુરજ સેવા. ૩. ખ વીશકરમા, ખેઠા જાંઠાં જોગી. ગ.
 વીસકરમા. ગ. વીસ્વકરમા, ખેઠા જ્યાંઠાં જોગી. ચ. વીસ્વકમા, ખેઠાં જાંણું
 જોગી. ૪. ખ. સૃષ્ટ, ગુણભોગી ગ. સૈષ્ટી શરજાંણહાર, ગુણભોગી ઘ. સ્રષ્ટી,
 ગુણભોગી. ચ. સ્રષ્ટી, ગુણભોગી. ૫. ખ. સેહેલ, સોભુ જાંઠાં એહાવુ, આવુ
 અતિ ગ. સેહેલ સરંગ, જાંહિ એવુ, આપુ અતી ઘ સેહેલ સ્વરગ, જ્યાંઠાં
 અહેવુ, આપુ. ચ. સેહેજ પ્રસંગ સોભુ જાંણું એવુ આસન આપુ અતી.
 ૬. ખ. રીઝીયા, આદ્યપુરષ ઉમયાપતી ગ. રાજરાજેસ્વરજી એ આદ્યપુરખ
 ઉમઆપતી. ઘ. રાજ્યરાજેસ્વરી રીઝીયા. ચ. શ્રી રાજરાજેસ્વ રીઝીઆ,
 આદ્યપુરસ ઉમઆપતી. ૧૬. ૧. ખ. કાયેક, ઈંદ્ર કૈલાશે આવો. ગ. કાએક
 સંભવે, ઈંદ્ર કઈલાસે આવો. ઘ. કાઈક, કઈલાસે. ચ. કાઅક, ઇંદ્ર કઈલાસે
 આવો ૨. ખ. ચંતામણી માંહે. ગ. ચંતામંણી માંહે, લાવો ઘ. ચીંતામણી
 માંહે. ચ. ચીંતામણી માંહે, લાવો. ૩. ખ. અતિ વીધ પુજા કીધ, શીશ

નમાવું. ગ. અતી વીધે પુજા ઈસ સીસ નમાવુ. ઘ. અતીવીધે પુજા ઈસ સીસ નમાવ્યું. ચ. અતી વીધ્ય પુજા, શીશ નમાવ્યુ. ૪. ખ. પદ્યત, સાખ. ગ. પદતી શાખ સંલજાવી કારણે. ઘ. પદ્યત, સાક્ષ સંલજાવિ ચ. પદતી, સાખ પ. ખ. સેહજ, સેહેજે, સ્થીર, થાપીયુ. ગ. સહંસ્ત્ર, સહેજે ગચ્ચાં વચન સ્થીર, સ્થીર થાપીયુ. ઘ સેહેજે, ('થાપુ' સુધારીને પાછળથી) થાપીઉ. ચ. ભ ગ સેહેજે ગચ્ચા, સ્થીર, થાપીજી. ૬. ખ. તાંહા પ્રસન થઈ પરીબ્રમ અતિ સુભ. ગ પરસન શ્રી પદ્મિમાં થચા અતી સુભ, આપીઉ ઘ. પરસન શ્રી પરી-બ્રમ, અતીસુભ, આપીઉ ચ. પ્રસન થચા પરીબ્રમજી અતી સુભ, આપીજી. ૧૭. ૧. ક. ફેરથી વેદના. ખ. સુરપતી, ઘેર. ગ. સુરપતી આવો ઘેર વ્યાંમો. ઘ. સુરપતી, ઘેર. ચ સુરપતી આવો ઘેર, વાંમો ૨. ખ. શીવપુજન પરતાપ, પામો ગ. શીવપુજન પરતાપ, પાંમીચો. ઘ. શીવપુજન પરતાપ, આસન પાંમો. ચ. શીવપુજન પ્રતાપ, પામો ૩. ખ. આપવાંશમાં અંશ પત્ય હુયો ગ. આપવાંસમાં આસપત તેતો હુવો ઉજેણે. ઘ. આપવાંસમાં અંસપત્ય હુચો ઉજયેણે. ચ. આપવાંસ અસવાંત (બાકીની પંક્તિ ત્રુટિત છે) ૪. ખ. તેણે ગ. સકળ કળા ગુણનાંણુ પંચ ડાંડ છતા તણે. ઘ. તેણે. ચ. ગુણ સાચ છતા તેણે પ. ખ. દુખ ભાંજણુ દોવા કરો સોભો, સુભ, ગ. દુખભજન ૧૭. પ. ગ. દેવે કરો સોભા સકળ શુભ, ઘ. દુખભજણુ, સોભો, ચ જેણે દુખ (બાકીના અક્ષરો ત્રુટીત છે) દાવો કરો સોભો, સુભ, ૬ ખ. રીજો પરે હેતે સંહીયાસન, ગ. મધવ તીંજે મહીપત પરે હેતે સીંહાસન, ઘ. મહીપત્ય પ્રત્યે હેતે આસન આપ્યુ, ચ. રીજે, પર હેતે સીંહાસન, ૧૮ ૧. ખ. મહીપત્ય રીજો મંચ પુન્ય, ગ. મહીપતી રીજે મન પુન પરમાંણુ. ઘ. રિઝ્યો મન પુન્ય, પરમાંણુ ચ. રીજો મન પુન્ય, પરમાંમાણુ. ૨. ખ. તાંહે એ, આણુ ગ. ઉજણી, તાંહાં, તે આણીઉ. ઘ. ઉજયેણી, હેતે ત્યાંહાં આસન આંણુ ચ. ઊજેણી, તાંહાં એ આસન આણુ. ૩ ખ. અતીશે, કોટિધા, કરાવાં. ગ અતીસે, અમુલ, ઘ. અતીસેહે, અમુલ, ચ. અતીશે, અમુલ, જતન કરાવા. ૪. ખ. બતરીસ, ધરાવાં. ગ. બતરીસ પુતળી પાત્ર, પાંચ ડંડ, ઘ. બતરીસ, પ્રચંડ ધરાવ્યાં ચ. બતરીસ છત્ર પંચડંડ સીર ધરાવા. ૫. ખ. આવીષ, અલખત્ય, સેહેજે થયુ ગ. અવીખ મુધી, સેહેજે થગ ઘ. આયુસ, સ્વરત્રસુખ સેહેજે, ચ. આહિસ, સેહેજે થગ. ૬. ખ અધીપત તો ઈન્દ્રલોકે, અવ્યનીમાં રહું. ગ. અધીપતી ઈન્દ્રલોકે ગચ્ચો આસાં અવનીમાહે

ગઉ. ઘ. અધીપતી, અવ્યનીમાં ગયુ. ચ. 'અધીપત્ય તો, ગઓ, રહું'.
 ૧૯. ૧. ક. વધુ વિક્રમને અંશે. ખ. કો કોયક કાલે વધો, દેવરૂપ, પ્રતાપીક
 અંશે. ગ. કોએક કાલે, વાધો વીકરંમને વેસ દેવરૂપ, અધી પ્રતાપી આસરે.
 ઘ. કોઈક કાલે(ક પ્રતના 'વધુ વિક્રમને અંશે'ને બદલે ન્યાં 'વધ્યો...વંસે' રાખ્યું)
 ચ. કોઅક કાલે, વધો વીક્રમને વંશે દેવરૂપ, પ્રતાપી અંસે. ૨. ખ. સરીખુ
 રાજકાજ કરે એ રીતે, તણિ ચરચાય પરજા, ખોહો પ્રીતે ગ. રાંમા સરીખુ
 રાજકાજ કરે, રીતે ધરંમ, પ્રીતે. ઘ. સરીખાં રાજ્ય ઢાજ કરે એહ રીતે,
 ચરચાય, પ્રીતે ચ. સરીખુ રાજ કારજ કરે, રીતે, પ્રીતે ૩. ખ. કોયેક, અનુ-
 સારથિ, ભાવિયુ ભુપત્યે કાહાડુ ભુમથિ અધીપતને, આવીયુ ગ. કોએકભાગ એનું
 તે સાર ભુપત એને સુખમન ભાવીઉ ભુપતે કહુ ભોમીથી અધીપત, આવીઓ.
 ઘ. ભાવીયુ ભુપતી કાહાડયુ ભોમથી અધીપત્ય, આવીયુ ચ. કોઅક ભાગ
 અનુસારથી ભુપત, ભાવીજી સીહાસન સ્વરગ લોકનુ ભોજ નૃપ હાથે આવીજી.
 ૨૦. ૧. ક. એક મીત્ર વિપ્ર તે બાલે વેશે. ગ. બાલે વસે. ઘ. વેસે. ૨. ખ.
 પરદેસે. ગ. ગંમ (લહીઆનાં પ્રમાદ) ગચ્ચા પરદેસે. ઘ. પરદેસે. ચ. ગચ્ચા
 પરદેસે. ૩. ખ. મોકલિયાં બ્રહ્મે ગ. શોની વતાંન મોકળીઆં બ્રહ્મને. ઘ.
 મોકલીઆં બ્રહ્મે. ચ. મોકલીઆ ભરમે. ૪. ખ. મુકર, કુહુ કરમે. ગ. નામુકર
 ગઓ, કરમે. ઘ. મકરી, કુંડે કરમે. ચ. નામુગર, મંન, કરમે. ૫. ખ. રાડે.
 ગ. આવો દેસમાં રહે બદલ તે થચ્ચા. ઘ. દેસમા રદબલ રાઢ, ચ. આવો,
 દેસમાં રીધી બદલ રાહોડ થચ્ચા. ૬. ખ. નરપત કને ગુણ, ખે ગચ્ચા. ગ.
 નરપત કને ગુણ જાંણુને ખે ગચ્ચા. ઘ. ચકાવાં, કને ગુણ જાંણુને બહુ. ચ.
 નરપત કને ગુણવંત ખે ગચ્ચા. ૨૧. ૧. ખ. જુઠી, સાખ, વિપ્રસુ, ગ. જુઠો
 દીધો સાદ રાએ વીપ્રસુ રહો. ઘ. જુકે, સાક્ષ, વિપ્રસ. ચ. જુઠી, સાખ રાઅ
 વીપ્રસુ રહો. ૨. ખ. કહુ કરીને કોપ જુગતે દીસે જુઠો. ગ. કાહોડો, વદેસ
 જોગ. ઘ. વદેસ જોગ્ય, ચ. કરીને, ૩. ખ. ગોવાંલ વચન ન્યાનાં. ગ. ગોવાળ
 વચન તે વાટે કીધો. ઘ. વચન નાવટ. ચ. ગઢ વચન ન્યાના જે કીધા. ૪.
 ખ. દિધો ડંડ રત્ન બ્રાહ્મણને દીધા. ગ. સોનીને, ડંડ રત્ન બ્રામણને. ઘ.
 ડંડ, બ્રાહ્મણને, ચ. બ્રામણને ૫. ખ. પરધાને કહુ પટંતરે ભોજે જુગતે
 જાંણિયુ. ગ. પરધાને કહુ પટંતરે ભોજે જુગતે જાંણીઉ. ઘ. પરધાને
 કહુ પટંતરે ભોજે જુગત્યે જાંણીયુ. ચ. પ્રધાને કહુ પટંતરે ભોજે જુગતે
 જાંણીજી ૬. ખ. ખોદી, સુભ સહાસન આંણિયુ. ગ. ત્રપે સભામાં

સઘસન આંણીઉ. ધ. ભાજ (પછી ખે અક્ષરની જગ્યા ખાલી છે.) સભા
 માંહે, આંણીયુ. ચ. ભુમી ખોદી ભોજ નરપ સુભ સીહાઅંન આંણીઊ.
 ૨૨. ૧. ખ. સમુહરત રાજને સુજયુ. ગ. સમુરત રાજને સુજઉ. ધ. સમુરત
 રાજ સુઝીયુ. ચ. સમુરત રાજને સુજઊ. ૨. ખ. પ્રીત. પુજિયુ. ગ. પ્રીત,
 પુજઉ. ધ. પુજયુ. ચ. પ્રીત, પુજઊ. ૩. ખ. ચતુર ચલાવે જમણો. ગ. ચતુર
 પુરસઅ છે જમણો ચરણ. ધ. ચરણ. ચ. ચતુર ચલાવે, ચરણ ૪. ખ. સખ્દ
 સભલીયો, ગ. સખ્દ એ સાભળો કરણ. ધ. સખ્દ સાંભલીયો કરણ. ચ. સખ્દ સાંભ-
 લીઓ કરણ ૨૩. ૧. ખ. સંકટહરણા જેહેનું, ગ. સકટહરણ જેહેનું, છે સંકટહરણ
 જેહેનું ચ. સંકટહરણા જેહેનું નામ ૨. ખ. તેણે, ગ. પુતળી તેણે, ધ. ચ. તેણે,
 ૩. ખ. માં, સંઘાસન, ગ. માં કરસો સાંઘઆસન, ધ. ભોજ ન કરીસ સિંહાસન,
 ચ. ભોજ, કર સીહાસન, ૪. ખ. વિક્રમ સરખો, ગ. વીકરંમ સરખો, ધ. ચ.
 સરખો, ૨૪. ૧. ખ. ધ. ચ. કરે. ગ. કરેહ, કરે. ૨. ખ. તે એ, પાગજ ધરે. ગ. પગ જ
 ધરે ધ. ઉપય, ધરે. ચ. તેએ આસન નૃપ, ધરે. ૩. ખ. બાકી ને કરે, ગ. કરે
 સનેગ. ધ. સંજયોગ. ૪. ખ. તજે કે વ્યાપે, ગ. તજે કે વાપે, ધ. તજે કે
 થાયે, ચ. પ્રાણ તજે કે વ્યાપે. ૨૫. ૧. ખ. જાંણા, તમો. ગ. સતવાદી
 આંણા છો તમો. ધ. સસવદિ જાંણા, તમો. ચ. સતવાદી જાંણો, તમો. ૨. ખ.
 ગ. ચેતાવુ, અમો. ધ. ચેતાવુ, ચ. અમો. ૩. ખ. કેહે, કેવો, ગ. કેહે, કેવો રાઅ.
 ધ. કેહે, કેહેવો, ચ. કેહે, કેહેવો રાએ. ૪. ગ. વીકરંમનો મહીમાઅ. ચ. મહીમાઅ.
 ૨૬. ૧. ખ. તેણે કેહેવુ, કરુ. ગ. તેણે કેહેવુ પ્રાકરંમજ કર. ધ. તેણે કેહેવુ,
 કરુ ચ. તેણે કેહેવું, કરં ૨. ખ. કેવુ હરુ. ગ. કેહેવુ જ હર. ધ. કેહેવુ હરુ.
 ચ. પાર...કેહેવું હરં. ૩. ખ. કેવો, ને કેવો, ગ. ધ. કેહેવો, ને કેહેવો લોક.
 ચ. કેહેવો, કેહેવો, ૪. ખ. કેહી પેરે સમાવો, ગ. પેરે સંમાવો સોખ. ધ.
 કેહી પેરે સમઝાવો, ચ. પેરે સમાવો. ૨૭. ૧. ખ. કેહે સુણ, ગ. સંકટહરણ
 કેહે શુણ રાજ, ધ. કેહે પુનલી સુણ તુ ભોજ. ચ. કેહે સુણ, ૨. ખ. ચ.
 તુ ખોજ ગ. છે ખોજ. ધ. વાતમાં તે છે ખોજ. ચ. પ્રતમાં ૨૭ મી
 ચોપાઈમાં નીચેની પંક્તિ પણ છે:

તે પૂછી જે મુજને વાત કહુ તુજને દીવ થઈ રહીઆત.

૨૮. ૧. ખ. માલવમુખ, જે તીરથ કેહે. ગ. માલવમુખ ઊજેણી તેણે તે કેહે.
 ધ. માલવમુખ, તેહેની તીર કેહે. ચ. માલવમુખ્ય ઊજેણુ તેહ તીરથ કેહે.
 ૨. ખ. ગંગા સમાને, પાણી. ગ. ગંગા સમાને જે ખીપ્રાનીર પ્રા પ્રવીત્ર

જલને નીરમલ નીર. ધ. ગંગા સમાન્ય ક્ષીપ્રા પવી જલ પુર પાંણી. ચ. ગંગા સમાને પવીત્ર પુરણુ પાંણી ૩. ખ. ખેલે બાવન, ચાલે ગ. તાંહાં ખેલે છે બાવન, ચોરાશી રેહે છે તે. ધ. ખેલ બાવન વિર, ચાલે. ચ. ખેલે બાવન, ચાલે. ૪. ગ. ચોસટ, ભક્ત સાથે, માહાલે જે. ધ. જોગ્યણી, હરસીધ જ, ચ. ચોસટ, હરસીધ, પ. ખ. માંહાકાલેશ્વર માહાજતી જ્યોતલંગ વસે જાંહાં. ગ. માંહાં કાલેસ્વર તે મારાજ જોતીલીંગ વસે છે જાં. ધ. માંહાકાલેસ્વર માહાજતી જ્યોતિલીંગ વસે જ્યાહા. ચ. માહાકાલેસ્વર માહાજતી જોતીલીંગ વસે તાહાં. ૬. ખ. કરે, માગા વરસે તાંહાં. ગ. એ રાજ કરે તે વીક્રમ મેહે માંગા તે વરસ છે તાંહાં. ધ. રાજ્ય કરે વિક્રમ, મેહે માગા વરસે ત્યાંહાં. ચ. નૃપરાજ મેહે માગા વરસે જાંહાં. ૨૯. ૧. ગ. સીધવડ તાં, ધ. ચ. મોહોટો, ૨. ખ. તેની તીર ગ. તેહેને તીર. ધ. તેહેની તીર. ચ. તેહે તીર ૩. ખ. વસે, દેશ જે રીધ. ગ. રેહે, દેસ દેસના વીર. ધ. રેહે, દેસે જે રીધ. ચ. વસે, દેસે જે સીધ. ૪ ખ. વસે નરપત્યને. ધ. વસે નરપતને નીધ. ધ. વસે ન્રપતને નિધ. ૩૦. ૧. ખ. ગ. ચ. જીતો જેણે, ધ. જીત્યો જેણે, ૨. ખ. રાખુ, ગ. ધ. ચ. રાખુ, અનમીતુ, ૩. ખ. પરવરે. ગ. સરગ, પરવરે. ધ. સ્વરગ, પરવરો. ચ. સવરગ પીતલ, પરવરે. ૪. ખ. લઘુલાઘવિ, કરે. ગ. વીદા કરે. ધ. વીધા ભણો. ચ. કરે. ૩૧. ૧. ખ. જાંણે પરવેશ. ગ. પરકાઅ કરે, ધ. જાંણે, ચ. પરકાઆ જાંણે પરવેશ. ૨. ખ. તેહેને, ગ. નાં વાપે તેહેને, ધ. તેહેને દેસ. ચ. તેહેને દેશ ૩૨. ૧. ખ. ઈંદ્રપુરી જેવી, ગ. ઈંદ્રપુરી એહેવો એ આંક. ધ. ઈંદ્રપુરી એહેવી આંક. ચ. ઈંદ્રપુરી જેવી એ, ૨. ખ. લખણુ જોતા, ગ. લખણા જોતા, લાંક. ધ. ચ. જોતે, ૩ ખ. વણુ, વસે જાં વાસ. ગ. વરણુ અઢારે વસે તા વાંસ. ધ. વરણુ, વસે તે વાસ. ચ. વરણુ... સે જાહાં વાસ. ૪. ખ. વસાંત રત્ય સુભ બારે, ગ. વસાંત બધે. ધ. વસાંત બાધે, ચ. વસાંત રીતુ સુભ બારે,

[૩૧ મી ચોપાઈ પછી નીચેની પ્રતોમાં નીચેની પંક્તિ છે.—

ખ. નારાયણુ મોહોટુ નુરે મા હરસીધ હાજરાહજુર.
ગ. નારાયણુ મોહુ નુર હરસીધી રેહે હાજરાહજુ.
ધ. નારાયણુ મોહાડે નુર હરસીધ્ય છે હાજરાહજુર.
ચ. નારાયણુ મોહોટુ નુર હરસીધ.....જુ]

૩૩. ૧. ખ. આવંતી, સાખ શાહાસ્ત્ર દે, ગ. સાહાસ્ત્ર સાખ દે, ધ. આવસતી,

સાખ સાહસ્ર દે, ચ. આવસ્થી, શાખ શાસાસ્ર દે, ર. ખ પ્રયુત અન્નચીક, ગ. અગનાહોત્ર અતી ઉતમ પ્રઉત અનીચીક, ઘ. અગ્નિહોત્ર, પ્રયુત અન્નયા-ચીક. ચ. પ્રઉત અન્નેચીક, ૩. ખ, સવા લાખ સાહસ્ર, વીખાંણે વેદે, ગ. સવા લાખ, સાહસ્ર, વખાંણે વેદ. ઘ. સવાલખ, સાહસ્ર...(ખાડીના શબ્દો ૩ ના ચરણના છે) ચ. સવાલાખ, શાસ્ર, વખાંણે વેદે. ૪. ખ. સેહેસ્ર, ભણે ભારથ ધણુ ભેદે, ગ. સુખાંણે ભણે ભારથ ધાંણુ ભેદ, ઘ. ('સવાલખ તો સાહસ્ર' ખીજા ચરણના શબ્દો ત્યાર પછી:) સુખાંણુ ભણે ભારથ ધણુ ભેદે, ચ. સુખાંણે ભણે ભારથ, ભેદે, પ. ખ. જોતીક, કે લખણુ લસે. ગ. જોતીક જાંણે પુરાંણુ અતિ લાઅક છે લખણુ ખસે, ઘ. જોતીક પુરાણુ અતી લાયક, લસે. ચ. જોતીક, અતી લાઅક, લસે. ૬. ખ, વીપ્રર વસે. ગ. અતી સુખ, વીસલાખ વીપ્ર, ઘ. અતીસુખ, પ્રાંહણુ વસે. ચ. અતીસુખ, વીપ્રો વસે. ૭. ૩. ખ. નીરમલ, માંનવ્યનાં મંન. ગ. માંન ચ નીરમલ સજી માનવીનાં, ૨ ખ. અધીપત્ય સહુને પુરે અંન. ગ. અધીપતી પુરે સહુને આંન ઘ. અધીપતિ પુરે સહુને અંન. ચ. અધીપતી પુરે સહુને અંત. ૩. ખ. ચ. અનુસારે વરતે લોક. ગ. કરમ અનુસારે વરતે લોક. ઘ. અનુસરે સહુ કરમે લોક. ૪. ખ. કોને, કે શોક, ગ. કોને વાધીને, ઘ. કોહોને ને ઝોક. ચ. કોને વ્યાધી કે સોક. ૩૫. ૧. શી કહુ, ગ. વાંણીક તાંણા સા, વીવેક. ઘ. તણા સા કહુ વવેક. ચ. તણો સો કહુ, ૨. ખ. એક એકધિ, ગ. છે અધીક એક. ઘ. એક થકી અધીક છે એક. ચ. એક એકથી અધીક, ૩. ખ. કેટલા વાંહાણુવટી, વિદેશ. ગ. કેટલા વાંહાણુવટી છે દેસ. ઘ. કેટલા વાંહણુવટી છે દીસ. ચ. કેટલા વાંહાંવટી છે વીદેશ. ૪ ખ. વેપારી, ગ. કંઈ વેપારી નગરનરેસ ઘ. કંઈ વેહોપારી નગરનાવેસ ચ. કંઈ વ્યાપારી નગનીવેશ. ૩૬. ૧. ખ. વોહોરે ઘાટ. ગ. સતધરુમની વાહોરે ચઢે ઘાટ ઘ. સત્યધર્મ વોહોરે વાટ. ચ. સત્યધરમના વોહોરે ઘાટ. ૨. ખ. લે પ્રાંહણુને, ગ. લાંચ નાં લે પ્રાંમંણુને, ઘ. ન લેએ પ્રાંહણુને, ચ. ન લેવો પ્રામણુ ભાટ. ૩૭. ૧. ખ, લખમી વાસે ગ. સહસ્રે કોટીધન પંચ જે ઘર લક્ષમીને વાસ ઘ. સહસ્ર કોટિધન, લક્ષમી વાસે ચ. જે ઘરમા લક્ષમી વાસે, ૨. ખ. સદાવૃતની સાખ ધીપતવત એ આસે. ગ. અધીમાં નાંમ આસે. ઘ. સદાવરતની, અધીપત વત અતી આસે. ચ. સાખ અધીપાપ મન આસે ૩. ખ. લખપતિ લખ સાત, કરે જે વાદે. ગ. લખવંત વસે છે લાખ સાત, કરાંતા વાદે. ઘ. લક્ષવંતા,

કરતાં વાદે. ચ લક્ષપતી લક્ષ સાત, કરતા વાદે. ૪. ખ. સેહેત્રપતી, આઘ અક્રિયીત આદે. ગ. સાહાત્રપતી અઉત કંચંન આદે. ઘ. આદ અકંચંન આદે. ચ. સૌ લોક આદ અકંચીત આદે. પ. ખ. નવતેરી નગ્રી વીષે જુજુવી જુગતે જાંણીયા. ગ. નવતેરી નગરી વાસેખે જુજુવી જુગતે સહુ જાંણીઆ. ઘ. નવતેરી નગરી વ્યખે જુજુઆ જુગત્યે જાંણીઆ. ચ. એ નવતેરી નગ્રી વીસે જુજુવા જુગતે જાંણીઆ. ૬. ખ. લખ સતર, કરે વણજજે, ગ. લાક્ષ સતર કહુ વણજ કરે જે વાણીઆં. ઘ. સાઉકાર લક્ષ સનર કહુ, કરે સહુ વાંણીઆ. ચ. લક્ષ સત કહુ, કરે જે વાંણીઆ. ૭. ૧. ધ. ખેડુ જનનો, ચ. ખેડુ જનને રૂડો, ૨. ખ. પાંમે, ગ. પાંમે દેસમાં, ઘ. પાંમે દશમા, ચ પાંમે, ૩. ખ. એકવીસ લાખ એહેવાં, ગ. અગીઆર, એહેવાં હોળાં ફરે ધ અગીઆર એહેવાં, ફરે, ચ. એકવીસ લાખ એવાં હળ ફરે. ૪. ખ. કોડેથી કરે. ગ કરખી લોક કોડેથી, ધ કોડેથી કરે. ચ. કસીકર્મ કોડેથી કરે. ૭. ૧. ખ મહીપત્યવત કરે મન ઠાઠ ગ મહીપત મંગ કરે ઠાઠ ધ. મહીપત્ય મંગા કરે જે ઠાઠ. ચ મહીપત વાત કંચે મન ઠાઠ ૨. ખ સેહેત્ર, ધ ખુધસાગર, ચ ખુધસારા, ૩. ખ. સેહેત્ર, ગ. ચૌઉદ ચારંણ ચતુરી ધ. ચઉદ. ચ ચઉદ સહુત્ર, ૪ ખ. અતી, ગ અતી અતુરી ચ અતી, ૪૦ ૧. ખ. ચારસે, ચોરાશી, ગ. ચારસે, ધ ચારસેહે, ચ. ચારસે ચકલા ચોરસી વાટ, ૨ ખ સાત સેહેત્ર, ગ સેહે તંખોલી, ધ. સેહે તખોલિનુ, ચ....તખોલી, ૩. ખ.ગ બસેઆર, ધ. બસેહેચાર, ચ બસેઆર, ૪. ખ બાંણુ, અધકી ઓટ. ગ. બાંણુ, અદકી ઓટ ધ. બાણી, અદકી ઓટ. ચ. બાંણુ, અદકી ૪૧. ૧. ખ. પંચાંણુ પુઠે હોચે, ગ. પંચાંણુ પુઠે હોએ, ધ. પંચાંણુ પુઠે હોચ. ચ. પુઠે હોઅ ૨ ખ. સંખા, ગ. સાંક્ષા, નાં, કોએ, ધ. સંક્ષા પાર, ચ કોઅ, ૩. ખ. અધકી સંમરધ્ય એથી ઘણી, ગ. સમરધી ઘણી. ધ. અધકી, સમરધ્ય, ચ. અધકી સમરધ એથી ઘણી. ૪, ખ. ધ. એહેવો, ગ. એવો, ઉજેણી ઘણી. ચ. એવો, ઉજેણી, ૪૨. ૧. ખ. લશકર, તેહેની લહુ. ગ. સાંક્ષા જેતી લહુ. ધ. આ પ્રતમાં આ ચોપાઈ નથી. ચ. લશકરસંખ્યા તેની લહુ. ૨. ખ. કેહે, સંખેપે કહુ. ગ. કેહે, સાંક્ષે કહુ. ધ. આ પ્રતમા આં ચોપાઈ નથી. ચ. કેહે, સંક્ષેપે કહુ. ચ. પ્રતમાં નીચેની પંક્તિ પણ મળે છે—“હઅ હાથી રથ પ્યાદા તણી છે ચતુરંગી સેના ઘણી. ૪૩. ૧. ખ. હાથી હગેલે લાખ હીમ અંખાડી હાલે. ગ. હડોલે, હુસેથી હોડે, ધ.

છપો નથી. ચ. હાથી હરોલે લાખ હેમઅંબાડી માહાલે. ૨. ગ. નવરંગા, મદગરાંતા, ઘ. છપો નથી. ચ. ધમનેની, ૩. ખ. ચ. ખંનર હજર, વાળે. ગ. પાંખંર પાંક્ષ સહસ્ત્ર, વાળે. ઘ. છપો નથી. ૪. ખ. સેહેસ્ત્ર પર સુર ધણાં, ગાળે. ગ. પર શુર ધણાં, ગાળે. ઘ. છપો નથી. ચ. પર સુર, ભારખાને ગાળે. ૫. ક. ઘણી લાહર ખીજી, ખ. સાંહાંડી સીતરે હજર આગલ લાહર ખિજી ઘણી. ઘ. છપો નથી. ચ. હાંથી સીતેર હજર છે ખીજી લાહર રચી ગણી ૬. ખ. હજમતારા હાથીયા તરતિય સેન્ય, ગ. હલમતા હાથીઆ તરતીય સેન વીકાંમ તણી. ઘ. છપો નથી. ચ. હજમતતા એમ હાથીઆ તરતીય સૈન્ય વિક્રમતણી. ૪૪. ૧. ક. અવલખ, અરાકી. ગ. અસ્વ, અતી. ઘ. અસ્વ, અતી અરાકી. ચ. અસ્વ, અખલક અતી અરાકી. ૨. ખ. લાખે ખેડાગ સુર પુર પરાકી. ગ. લાખ વીડગ પુર સુપુર પરાકી. ઘ. પુર સુપુર પરાકી. ચ. વેડાગ સુરપુરમાણુ પરાકી. ૩. ખ. મુત્તનાંની, કેહેકાંણુ, મુલી ઘોડા. ગ. મુલનાંની, કેહેકાંણુ ઘણાં ઘણાં મુત્તે ઘોડા. ઘ. કેહેકાંણુ, મુલે ઘોડા. ચ. મુત્તનાંની કેહેકાંણુ ઘણા મુલી છે ઘોડા. ૪. ખ. પંક્તિ નથી. ગ. ગાંત્રીર નીર. ચ. ગંગાજલ સમતુલ મુદ્ય અમુત્તક જોડા. ૫. ખ. એહેવા અસ્વ અતી સોલતા વંક, વખાંણીયે. ગ. ઝર પાક્ષર ઝવેર જડાં વેડાંગ વખાંણીએ. ઘ. જીણુ જવેર જડાં વાંકા વખાંણીયે. ચ. હીરે જડીત્ર પણાંણુ છે વીધ વીધે વેડાંગ વખાંણીએ. ૬. ખ. કલપના પાંચક લાખ પરમાણીયે. ગ. કલપન લાખ પાસે પરમાણીએ. ઘ. કવિ સાંમલે, કલપના, પરમાણીએ. ચ. સાંમલે, લક્ષ પાંસટ પ્રમાણીએ. ૪૫. ૧. ખ. સેહેસ્ત્ર પ્રધાંન, દેવે. ગ. પંચ, દેવે, દાઆક. ઘ. દેવા દાયક. ચ. પ્રધાંન દાન દેવે, દાઆક. ૨. ખ. સેહેસ્ત્ર પુર-લખણુ ગુણુત્રાયક. ૨. ગ. રાંણુજુર પુરણુ-લક્ષાંણુ ગુણુ-લાઆકા. ઘ. પુરણુ-લખણુ ગુણુ-ત્રાયક. ચ. પુર-લક્ષણુ ગુણુલાઆક. ૩. ખ. સાંમદ, રાયોત, ભણિજે. ગ. સાંમદ રાએ, ભાંણીજે ઘ. સાંમદ રાઓ, અણીજે. ચ. રાઓત, ભણીજે. ૪. ખ. સેહેસ્ત્ર, ગુણુવંત ગણિજે. ગ. સહસ્ત્ર બળવંત ધણા ગુણુવંત ગણીજે. ઘ. ચ. સહસ્ત્ર ગુણુવંત ગણીજે. ૫. ખ. દશ, દીવાન ડાહા દાખીએ. ગ. દીવાં દાહા દાક્ષીએ. ઘ. દીવાંન ધણા દાહા દાખીએ. ચ. દીવાંન ડાહા દાખીએ. ગ. દીવાં દાહા દાક્ષીએ. ઘ. દીવાંન ધણા દાહા દાખીએ. ચ. દીવાંન ડાહાં દાખીએ. ૬. ખ. વજીર વિસ, ભુપત વિક્રમ વિખાંણીયે. ભુપત વીકાંમ ભાખીએ. ઘ. ભુપત્ય, ભાખીએ. ચ. વીસ હજર, ભાખીએ. ૪૬. ૧. ખ. અખદરા અપરમપાર ખોહો વિધે. ગ. અખજરા અપરંપાર વીધ-

વીધે. ઘ. અવજરા અપરમપાર નાટ્યક-ચેટક વીધ વીધ. ચ. બહુ વીધવીધ.
 ૨. ખ. પંક્તિ નથી. ગ. ખાસ ખેલ રાંગરેલ રાજસ-ગુણ રીધરીધા ઘ. મેલ
 રાજ સુરીધ. ચ. મેલ રા...ધ. ૩. ચ. કરે જોકાર, ૪. ખ. ચાતુરી, ગ. ઠાઠ
 અહેનીસા, ચ. ત્રુટક પંક્તિ છે. ૫. ખ. આનંદ અતી અતી, ૬. ઘ રામરાજ્ય
 સરીખડો, વીક્રમ તણો ચ. ત્રુટિત પંક્તિ. ૪૭. ૧. ગ. મુઠી માંહી મુઠી
 ઓહોએ જંમ. ઘ. મઠડી જ્યમ. ચ. ત્રુટક પંક્તિ. ૨. ખ. ઘ. વીખાંણ, ૪.
 ખ. રડીઆણુ, ૪૯. ૧. ચ. દુખીઆ જાંહાં. ૨. ચ. કેહે તાંહાં. ગ. કરસો
 તંમે જાવાનું સુખ. ૪૯. ૧. ગ નગર ત્રંખાવટી, ચ નગ્રીનુ ગુણગામ. ૨.
 ખ નીરમલ ચાર છે, તેહેનાં નાંમ. ગ. ચાર ત્રીન છે, ચ. ચાર, ૩. ચ.
 કનકાવંતી, રૂપવંતી. ૪. ગ ઘ ચ. ત્રંખાવટી. ૫૦. ૧ ખ છે નાંમ ગ
 ખાંભાવટી, ચ. ખંખાવટી. ૨ ખ આઘ ભોમ દેવસ્થલ-હાંમ્ય. ગ એધ ભોમ,
 ચ આદ ભોમી દેવસ્થલ હામ ૩. ખ ગ મહીસાગરનાં ચ મહીસાગરની
 ભારે તીર ૪. ગ તીરથનાં આલરંણ. ઘ. તીરથના છે. ચ. તીરથના આવે
 નીર. ૫૧. ૧. ગ. કોટીધજ, ૨ ગ લખવના, ચ લેખા વના, ૩. ખ વાંહાણુ-
 વટી, ગ. વહીવાર વેપારી ૪. ખ અલખત્ય. ૧ દંતોશા કા દો. ભાર પૃ. ૪૦૪
 ૥૫૧ ૥૫૨. ૧. ખ. વાંણુ. ગ વીદેસથી આવાં, વાંણુ. ઘ એપાઈ
 નથી ૨. ખ. ઉદ્યો ભાંણુ ગ ચ. ઉદ્યો. ૩. ખ કુંવલચંદસા, ગ.
 કુંવલચંદસાહા નીગુણુ નેટ. ઘ નગર-ગુણ-નેટ ચ, કામલચંદસા ૪ ખ.
 તેહને સપુત ગ તેહેને કાણો પુતર એક, ચ કાણો સપુત દતોશા.
 ૫૩. ૧. ખ. ચ. સતી. ગ. ઘેહેર ઘ. ઘેર. ૨. ખ. ધર્મ તે પાલતી ગ. પ્રતિ-
 મના નીત ધ્રંમ પાળતી. ચ. પ્રતીવૃતા ધર્મ તે પાલતી. ૩. ખ. ઉગા, ગ.
 ઘણાએક પુનનો ઉગો શુતર. ઘ. ઘણાક, ચ. ઊગા સત્રુ. ૪. ગ. પાંમો
 પદમણી, ઘ. પદમની, ચ. પદમની, ૫૪. ૧. ખ. ખતરીસ-લખણો, ગ.
 ખત્રાસ-લખણો, ઘ. ખતરીસ-લક્ષણ, ૨. ગ. ભારે ભુપ, ૩. ખ. કુંકુંમલોલ
 સરીખી કાચ. ગ. કાકોલલોલ સરીખી કાચ ઘ. સરીખી. ચ. કુંકુંમલોલ
 સરીખી કાચ. ૪. ખ. લખણુ, રાયે. ગ. લક્ષણુ, રાચ. ચ. ચ. ૫૫ ૧.
 ખ. ઘ. સાહાવટ નાવટ કેરુ ગ. સાહાવટ નાવટ કેરુ રૂપ (રૂપની નાચે
 'તુર' લખ્યુ છે.) ચ. સાણવટ, ૨. ગ. પુન-પ્રતાપ ઘ. પુન્ય-પ્રતાપ, ૩.
 ખ. જાંણે, દેહે. ગ. જાંણે, દેવંસી દેહે. ઘ. જાંણે કાઈ, ૪. ખ. ચ.
 નારાચણુ, છે, ગ. નારાચણુ ઉપર બહુ જોહે. ઘ. છે, ૫૬. ૧. ખ. ચતુરવીધા,

ગ. ચક્રવીદ્યા, ઘ. પરમાણુ, ર. ગ. બ્રહ્મસત્ત્વજ્ઞાણ, પ્રેમરશ, ઘ. પુરણ પીઠો. ૩. ખ. અતીસે, અંશ વંશ શુભ, ગ. અતીસે, સંગ રુડી ઘ. ચ. અતીસે, ૪. ચ. બહેકે ખાસ રસ પર ખેસે પ્રીતે. ૫. ખ. બોહોતેરી બુધ, ગ. બોતેરી બુધ,

*છપન કોડ ટકા ઘેર રોક વશ વરતે નગરના લોક
દેશ વિદેશ દુકાનો ધણી આવે ઉપજખાર તણી ॥૫૭॥

બુ. કા. ભા. ૨. પૃ. ૪૦૪. ૫૭.* ૧. ગ. નાત તણે. ૨. ચ. દોલત ધણી. ૫૮. ૨. ગ. વસે સહુ નગરમાં લોક. ૩. ચ. દેસ વીદેસે દુકાનો ધણી. ૪. ચ. આવે ઉપજ ખંદર તણી. (આ શ્લોકમાં ૩ અને ૪ ચરણો માત્ર ચ પ્રતમાંજ છે.) ૫૯. ૧. ગ. સેહે સાત. ચ. સે સાત. ૨. ખ. વીખાંણું. ૩. ગ. ઘ. ચ. રંથ ગરથ ધણો ઘેર. ૪. ગ. ભુંગલ સખ્દ, ઘ. ગેખી ઘેર. ચ. ગેખી તે. ૫. ખ. વાંહાંણુ વીસ વિશે ગણાં હશે રીશા કાઠી ફરે. ગ. વાંહાંણુ વીસે વીસ ગુણુ. ઘ. વાંહાંણુ વીસ વસે ઘણાં, ચ. વાંહાંણુવટી વીદેસે ધણા બૃ. કા. દો. માં અહીં ખે પંકિત વધુ છે (છપાઈ પ્રમાણે ઉપર ખૂટે છે) :-

નાવે હાપણુ કીધ ના આવે વિદ્યા ભણતે
નાવે કરતે ફૂડ નાવે ગુણુ જ્ઞાન ગણતે !

દશે દીસ કાટી ફરે. ૬. ખ. દંતોશેઠ, વણુજકાટિ. ગ. દેસાવળ, વાંહાંણુ કાટી એવાં વસે ફરે ચ. દંતોસેઠ દેસાવરી, વણુજ કાટી એહેવા કરે ધણા. ૬૦. ૧. ક. પહેલું ચરણ નથી ખ. પ્રતનો પાઠ અહીં ઉમેરવામાં આવ્યો છે. ગ. નાં આવે, ન આવે વીદ્યા, છ ડાપેલી ૨. ક પહેલું ચરણ નથી. ખ. પ્રતનો પાઠ અહીં ઉમેરવામાં આવ્યો છે. ગ. કરતાં કુટ, ગુણુગાનાં ગણીનાં. ૩. ખ. વેઠે દેહ, ગ. ગાઅ વીદેસ, વેઠે દુઃખ ઘ. ગયે વદેસ, દેહે, ૪. ગ. તને સુખ દુખ ને ભુખ. ઘ. સુપ્રેદેખે. ૫. ખ. પ્રક્રમ પરવશે, ગ. પ્રાકાંમ પ્રસેવન, ઘ. પરસેવના, છ. પરસેવના લાંચ થીકી. ૬. ખ. છ. કરમસંચા થકી, ગ. લક્ષ્મી લેહસે, કાંમ સાચા થકી. ઘ. લક્ષ્મીલેહેર આવે, જો હોય કર્મસંચા. ૬૧. ૧. ખ. નચ જાય, ગ. કહુ નાં જાય, ઘ. કહુ ન જાય, મેહેનચત, છ. કહુ ન જાય. ૨. ખ. ચીતમાંચ હેને પ્રાણીપત પાગે. ગ. પ્રાણીપત પાગે, છ. એહેજે આણ, ૩. ખ. કોસર, નચ, વાવરતાં ધાહાડી. ગ. કોસાર, ઘ. છ. કોસચ, નચ રેહે, દાહાડી ૪. ખ. ચરણ નથી. ગ. દે, ગાલ ણાં ('ના'ના અર્થમાં) ઘ. છ. દે, હાકી કે કાહાડી. ચ. પરંપચે નવ રેહે, નવ રેહે ધરમાં

ગાડી. પ. ખ. કરો માં એહની માંણી મમતા, ઘ એહેની, ચ. કરો માં, મમની. છ. અક્ષરો ભૂંસાઈ ગયા છે. ૬. ખ. લક્ષ્મી તે રહે, રેખા જે, ગ. સંમલ કેહે, કરંમની. ઘ જે કુણલ રેખ હોય કરમની. ચ. રેખ જે, છ. લક્ષ્મી રહે, ૬૨. ૧. ખ. લીલાલખમી લેહેને, ગ. ઘ. ચ. લક્ષ્મી, ૨ ગ વાધી ઘેહર. ૩. ખ ચ. કોટ, કરે કલોલ. ગ. કોટી, કરે કલોળ. ૪. ગ. શ્રુતને, થયાં છે, ચ. થયાં છે, ૬૩. ૧. ખ. જાંહાં જાહાં વીવાની, ગ. જહાં જાંહાં વેહવાંરની, ઘ. જાહાં વીહીવાની, ચ. જાહાં વીવાની છ. જાંહા વિવાની, ૨. ખ. ગ. માતને તાંત. ચ. માત નેં તાત ૩. ખ. ધણાંક, આવાં, ગ. ધણાંએક સીફલ, ઘ. છ. ધણાં સીફલ, ચ. ધણા શ્રીફલ, ૪. ખ. ઘ. ચ. પરણાનિ, ગ. ના કરે પાંણીની પેર. છ. પ્રણાની પેર. ૬૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. પંચાસ, ચ. શો, છ. પાંચસે; ખ. ચ. ઠેકાણે, ગ. છ. ઠેકાંણાં, ઘ. ઠેકાણાં; ૨. ખ. ના અખર કહો નીજ નામ, ગ. ના અક્ષર ખીજુ નહી નાંમ, ઘ. છ. ના અક્ષર કહે નીજ નાંમ, ચ. ના અક્ષર કેહે નીજ નામ; ૬૫. ૨. ગ. ઘ. છ. વીહીવા, ચ. માં ૬૫ થી ૧૦૮ કડીઓ નથી. ૬૬. ૨. ગ. કેરી જર ખાસા ખેલ દલ દાવે ૬૬. ૩. ખ. દે દુખ દીલ, ગ. દેવે ખાંપણ, ૪. ખ. ગ. ઘ. અત, ખ. એકથી તો ધર ભાંજે, ગ. એક રાંડથી ધર ભાંજે, ઘ. ચ. ધરડેથી ધર ભાંજે. ૬. ખ. ભાગ થકી તો ભાંજ્યની મલે. ગ. મલાં ભાગે જે મલે, ઘ. મેહેલાં. ૬૮. ૧. ખ. ડાહી જે રીત્ય. ૬૯. ૧. ઘ. છ. કંન્યા. ૨. ખ. જે કો પ્રેમદા ગ. જે પ્રેમદા, ઘ. છ. જે પ્રેમદા પ્રાત્યે પુરુષસુ ખલે; ૩ કુખર પારખુ તેહેતુ કસુ. ખ. ગ. ઘ. છ. ૭૦. ૧. ખ. ઘ. આઘ અષાડો, ગ. આવે અસાડી, સરવે વખાણે, ૪. ઘ. હોય ખાખુલ્ય. ૪. ખ. તે ભેડાડે, ગ. ભાગે, ઘ. ભેડાઈ ભાંજે, ૫. ખ. ને ગોરડી લાલ સુત વછેરો જાંણિયે. ઘ. ખ. મા ‘ક્રાક’ શબ્દ નથી નીપને તો, ગ. નવી જનસ ને નીપજે વખાંણીએ, ઘ. નીપજે ૭૧. ૧. ગ. કો નાં, ૨. ખ. કુખર પારખુ તેહેતુ કરો, ગ. ઘ. કુંવર વિચારી તે. ૭૨. ૨. ખ. વિસ્તારી; ૩ ગ. ઘ. ધાઓ; ૭૩ ૧. ખ. ધાયો, ગ. ઘ. ધાઓ; ૭૪ ૨. ખ. ગ. ઘ. કુલગોર ૪. ખ. લખિ ધાયો એક ઉભો કરો, ૭૫ ૨. ખ. સંગ વીધારે સણ, ગ. સાંગ વેગી રે સુણ. ઘ. સંગ વડા રે સુણ, ૩. ગ. જાંમ કરંણ દાનકરણે કરા ૭૬. ૧. ખ. જાયે. ઘ. જાય, ગ. જા વો વલગો; ૨. ખ. દાંતુસણ, ગ. ઘ. દાંતુસર, ગ. અલગો; ૩. ખ. ચહે મેરુ. ગ. ચઠો મેરી ગીરી મહી. ઘ. ચઠે ગીર મેરમાહ, ખ. શીશ જઈ સિંહ

વલગે. ગ. સસી જઈ સહીને ખેસે. ધ. સસી; ૪. ખ. ગ. ધ. ચરણુવ જલ.
 પ. ખ. ધ. ત્રોહો, ગ. તોહી વેલ તાનથી તપે; ૬. ગ માં 'ન' નથી. જે
 નારિ, ૬. ધ. સાંમલ કહે સરવે ખરુ પણુ. ૭૮. ૧. ખ. જ્યો, ગ. જ્યો;
 ૩. ખ. ગ. ધ. રેહો; ૪. ખ. ગ. ધ. કેહો. ૭૯. ૧. ખ. કેા સખી; ધ. સાક્ષ;
 ૨. ગ. આખો દીવસ જાંમણ લાંણુતો ફરે, ધ. લાણુતો જાય. ૭૯. ૪. ધ.
 જુએ, ખ. મેહોલ્યો ગવ'. ૮૧. ૪. ગ. દખસણુ. ૮૨. ૧. ગ. પાસીએ.
 ૮૩. ૧, ખ. ગ. ધ. રાંમ; ૩. ક. જ્યો જ્યોની; ખ. જુવતી જ્યો, ગ.
 જ્યો જ્યોની જુગતે જ્યો, ધ. જ્યો જ્યોની જગતે જ્યો. ૮૪. ૩. ક. ગંધારું.
 ખ. ધંધવતી ધંધારુ ગાંમ, ગ. ગંધાવહી. ૮૫. ૧. ખ. ગ. ધ. જતો'તો.
 ૮૬. ૨. ક. જડર. ૮૮. ૩. ખ. કરમેં મારીયો; ૪. હૈડેથી હીમત હારીયો.
 ૮૯. પહેલા ખે ચરણુ મૂળમાં પણુ નથી અને ગ. ધ. માં પણુ નથી. પરંતુ
 ખ માં એ મળે છે. જે નીચે આપી છે. ગ માં ચોથું ચરણુ પણુ નથી. આંખે
 આંસુધારો પડી ગણુ બંધ ન બોલો ધડી. ૯૦. ૧. તે. ૨. પરજસ; ૯૨.
 ૩. ગ. પંચ. ૯૪. ૧. ક. કાલ. ૯૫. પછી ખ. માં ખે શ્લોક વધારે છે તે
 નીચે આપ્યા છે.

૯૫. અ મને આશા મોહોટી હતી	જો થાશે માહારુ કાંમ
જજમોંનને રાજી કરુ	આપે જનન' દાંન.
વ. કાંમ તેહનુ પણુ નખ થયુ	નખ પોહોટી માહારી આશ
માટે મંદીર સુ જવુ?	નીચે થયો નીરાસ.

૯૭ ૧. ગ. લાવો ગોર કાગળ જોહ. ૯૮. ૪. ખ. ગ. ઉતારણુ. ૯૯. ૨. ખ
 તે, ગ માં પહેલા ખે ચરણુ નથી. ૧૦૦. ૨ ખ. ગ. ધ. છાપ ૩. કુલ નથી
 ૪. ક. આપેઆપ. ૧૦૩. ૨ ગ. ફેરો. ૧૦૬. ૨. ક. દમંતિ. ગ. દંમતિ, ધ.
 દમતિ. ૩. ક. લાખણી; ગ થ. ગુણસાગર સલક્ષણી. ૧૦૬. પછી એક શ્લોક
 ખ. ચ. માં વધારે છે. જે નીચે આપ્યો છે.

૧૦૬. અ. અડધો ધાહો એણીયે પુરો કીધો કોડ.
 સંસારમાં નહી એ સરખી એ જુવતી ફેરી જોડ

૧૦૭ ખ ચ. રુપ કહુ હુ કેટલુ કેહેતાં નાવે પાર
 વિરંચી કર આપે ધડી આપે એકજ નાર

૧૦૮. ૧. ચ. માંગ. ૨. ખ. ચ. વરણુવ્ય. ૧૦૮. ૩. ગ. રૂડુ, ધ. ઈડુ, છ

મદમોહન; ૪. ખ ગ. ધ. ચ. છ નેન, ક. અંસુલે. પ. ખ. ગ ડાડમકલી.
 ધ. છ. ડાહાડમકલી, ચ. ડાઢમકલી; ૬. ખ ચ. લાગ્ય સુભાગ્યે ભાંમની તે
 તુજને ભદ્રા મલી, ગ. ભઈ ભલી ૧૦૯. ૧. ખ. ચ. અકલ, ધ. છ. અતીવંકા;
 ૨. ખ ચતુરા ચારુ ચબુક રંભા શુભ દીસે રૂપે. ગ. ચેહેન, ચ બુક રંભા, ચ.
 ચતુરા, ચારુ, ચીત, 'ચીબુક' શબ્દ નથી; ૩. ખ. ચ. અધુર, મધુર, પરવાલ
 ઉજવલ પુરણ પાણી; ૪ ખ. કોલવન, ગ કોચેલ ખોલે, ધ છ. કોલ્યવત ચ.
 કોઝીલવત; ૧૦૯. ૫. ખ અતિ સુદરી કંવી કો ન જાએ કલી, ગ. મુખદાઈ કવી
 એ કંમ જાએ કલી ધ. છ. કંમ જાએ, ચ. અતી સુદરી કોથી નવ જાએ કલી;
 ૬. ખ. ગ એ તુજને, ચ. ભામની ભદ્રા મલી. ૧૧૦, ૨. ખ. વર પોચણ.
 ખ. ધ. જાંણ મે નેહે નરખી, ગ. જાંણ મે આજ મેહે નરખી. ચ. જાંણી
 મેહે એહને નરખી, ૪. ધ. છ સહેમત, ખ. રાલિ, ચ. ચાલે ૫. ખ. ધ. છ
 નાભ, ધ છ. તણુ, ગ. લક્ષણવંત ૬. ગ. કરી, ગ. ધ. ચ. મેહે. ૧૧૧.
 ૧ ખ. ગ. સહીલંકી; ૨. ખ. વાસની, ચ. વેલ વાંસાની વાંકી; ૩.
 ખ. ધ. ચ. છ. ભાંમની ગ. ગુદંભી ભાંમની ભારે; ૫. ખ. ચ. જવક રંગ
 જુવતી જડી, ગ. નખક, ધ. નીષ; ૬. ખ. ધણી વીધે વીધાતાએ ધડી, ગ.
 ધણીએક વીધેથીધે ધડી, ધ. છ. ધણુક વીધવીધે ધડી, ચ. ધણી વીધી વીધીએ
 ધડી. ૧૧૨. ૧. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. રૂપ સાલલી રીન્ને ધણુ; ૨.
 તોલ ધણુ તે તરુણી તાણુ; ધ. છ. માં ૩ જુ' અને ચોથું ચરણ નથી
 ૧૧૩. ૧. ખ ભીડ, ગ છ ભાવટ, ૨ ચ મલી હેતે. ૧૧૪ ૩. ખ જરદોરા;
 ગ ચ. જરદોરી, ધ છ. જગદોરે; ૪. ખ ચ કેરાં ચીર, ધ છ. નાં તો ચીર.
 ૧૧૫ ૨. ખ. ધ છ. વસંત મોકલી, ધ. છ. વીહીવા, ચ વસંત મોકલો.
 ૩. ધ છ લાખીણુ સાર; ૪. ૧૧૬. ના ૩ જા ચરણથી ૧૧૬ ના ખીજા ચરણ
 સુધીના શ્લોકો ધ. છ મા નથી. ૧૧૬. ૪. ખ. ગેખી ધસે, ચ. ગેખી ધસમસે.
 ૧૧૭. ૧. ખ. ચ દેશવીદેશે વાંહાણુ; ૨, ખ. ચ. ખાત, ગ ખરી વાત સંમત
 વખાણુ, ૩. ખ ચ. બહુ કાજ; ૪. ખ ચ પુન્ય સરોવર બાંધે ખાજ. ૧૧૮.
 ૨. ખ. ચ કરે નહી લંડ. ૧૧૯. ૧. ખ, કોટી ધજ, ચ. કોટી ધ્વજ. ૩
 ખ ધ વાણીયો, ગ ચ છ વાંણીઓ. ૪ થું ચરણ ધ મા નથી. ૧૨૦ ૧.
 ખ રુઠો ઠામ પ્રથવી પર રચો, ચ રુઠો ઠામ પરથવી પર રચો
 ૪. ખ. મનસાસીધ દીધા ખો માંન, ચ મનસાસુધ દીધા બહુ માંન.
 ૧૨૧. ૧. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. મીઠા; ૪. ખ. છ. વાત. ૧૨૨ ૧. ખ. ધ. છ.

નાલ, ગ ચ. નાત; ધ રીત જ. ૨ ખ. વરને, ગ. ધ. ચ. વરરાએ, છ. વરરાયને; છ. માં ૩ જુ' ચરણુ નથી ૧૨૪. ૧. છ. લસ ગરજ સાંમટા; ૨. ગ. તે મારે મંન સેહેલ, ૩. ગ. તુ એટલુ ૪. ગ. છ. મોહોટા કરાવળે મેહેલ ૧૨૫. ૩. ખ. મન થકી, ધ. માનથી; ૪. ખ. ધ. સરે આપણુ કાંમ ચ. છ. માં ૧૨૬ મો દુહો નથી. ૧૨૬. ૨. ખ. આપાવો એ વાસ, ગ ધ. આપાવો એ અવાસ ૧૨૭. ૪. ગ. જે આવે. ૧૨૮. ચ. છ. માં નથી. ૧૨૮. ૧. ખ. ધ. કરાવળે, ગ. કર્યા; ૩. ધ. અમ ઘેર આવો કામની. ૧૨૯. ૩. ખ. ધ. માંનતી મહીઅર મેહેલે રહી, ૪ ખ ધ. આવ્યા સહુ વહી. ૧૩૦. ૨. ખ. ગ. ખેઠાં માળાપ, ધ. ચ. છ. ખેઠો છે બાપ.

ન કરસ્યો માહરી ચિંતા લેશ પંથ વેગલો છે પરદેશ

આણુઆણુ પણુ નહી કો સાથ એહવી હુંશ ધરું છું હાથ ॥ ૧૩૨

૧૩૪. ૨. ગ. તે પગ પાલે પંથ જ વલે. ખ. ધ. માં ૧૪૦ અને ૧૪૧ ના છેલ્લા બે ચરણુની વચમાં બીજા વધારાના ચરણો છે તે નીચે આપ્યા છે.

૧૪૦. અ જાણુ સરવ વેપારજ કરી ધર સેહનું આપુ ભરી

નામુ લેખું જાણુ અંનેક વેહેપાર સરવની કીધી વીવેક

૧૪૨. ૨. ખ. ધ. ચાકર રાખે, ગ. ચાકર દાડી; ૩. ખ. ધ. વેહેવાઈનો.

૧૪૩. ૪. ખ. ગ. મસારો, ધ. મુસારો. ૧૪૪. પછી ખ. ધ. માં એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

૧૪૪. અ જે મુજમાં કાંઈ આવડ હસે તો સરવે શેઠજી સારૂ થશે.

નથી ગુણુ જાણો કાંઈ તમો તો સો મસારો માણુ અમો ॥

૧૪૬. ૪. ખ. ગ. જ. ચ. છ. ઓ. ૧૪૭. ૪. ખ. ધ કાંચક ચીત ચીતાયે પંથ, ગ. ચાંતન ચીત જોવા આવો ચાંત. ૧૪૮. ૨. ખ. ચેતી એમ

મકર લાવીઓ. ચ. ચેતી એમ જેમ કર તાવીઓ. ૧૫૦. ૨. ખ.

ગ. ચ. એક મોહોર. ૧૫૧. ૧. ખ. ચ. પસતાગીઆ વેચે બહુ

સાક. ધ. છ. માં ૧ જુ' અને રજુ' ચરણુ જ નથી. ૨. ખ. ચ. પાક. ૩.

ખ. બાબત જે કાંચે. ૪. ખ. રા તખ પોચતો રીજે કરે, ગ. રા તખ ધડી

પોતે કરે, ધ. છ. રાલ બ દાઢી પોત્યે કરે, ચ. તરતીખ પોહોચતાં રીજે કરે.

૧૫૨. ૩. ૪. ચરણો ક. ગ. ધ. છ. માં નથી. ૧૫૩. ૪. ખ. ચ. રંગ.

૧૫૪. ૨. ખ, ચ. જોર જસ જરથી લીજે, ધ. છ. ધણો જસ જરથી લીજે;

૩. ખ. ચ. જરે જસ; જર દાતા જર દાવો; ૪. ખ. ચ. જરથી પામેં

જેખજરથી આધા આવો; ૬; ખ. આવે કે રેહે, ગ. જીવીઉ પીએ કરે.
કહી, ઘ. છ. અપાએ કરે, ચ. અપાઅ કે રેહે. ૧૫૫ ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. નર.
૧૬૦ ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જાય, ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ખાય ૧૬૨.
૩. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. કરુ. ૧૬૬. ખ. ચ. ઘડી ચારમાં મારી ચોટ.
૧૭૧ ૨ ખ. સહી વાણોતર, ગ. ને વાણોતર, ઘ. તુ વાણોતર, ચ. તે વાણોતર.
૧૭૪. ઘ. છ મા નથી ૧૭૪, ૧. ખ. ખીસે, ગ. પડો ખેસે, ચ. પારખી લે ખરે.
૧૭૫ ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. લોભે. ૧૭૬ ૨. ચ. ખોટ ન જાઅ કે ખાઅ.
૧૭૭. ૩. ખ. ચ. લાવ્યો પોઠ ગંધારમા, ગ. લાવે પોઠ તુ ગાદરે, ઘ. છ.
લાવ્યો પોઠી ગાંદરે, ૪. ખ. ચ. ઉતરે ગાંદરે ગામ, ગ. ગુણુ ગંધારે
ગાંમ, ઘ. છ માહુ. ૧૭૮. ૪ ખ. તેહેના માલ ભોગતારી તમે.
૧૭૯ ૨. ખ. ઘ. પાગ્રણુ, ગ. પેહરણુ પગરણુ ચ. પગરણુ છ. પ્રાગ્રણુ.
ખ. ચ. માં ૧૮૩ પછી એક શ્લોક વધારે છે. જે નીચે આપ્યો છે.

તમે કામ મુરખતુ કરે માહાર ધર તો અલરે ભર
ભલા વાણોતર કરમે મલા રલી રોટલા ખાતા ટલા ॥ ૧૮૪ અ ॥

૧૮૪. ૩. ખ. ચ. ચોક્સ ખેસો ચાકલે. ખ. ચ. માં ૧૮૫ પછી એક શ્લોક
વધારે છે. જે નીચે આપ્યો છે.

મે હંકાણુ રાખજે લાખજે મીઠી લાખ
પારખને મે પ્રીછવ્યો સવે' વાતની સાખ ॥ ૧૮૫ અ ॥

૧૮૯. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. પરહણુ. ૧૯૫. ૩. ખ. ઘ. ચ. ખે ચારેક, ગ.
છ. બ ચારેક. ૧૯૬ ૩. ખ. સુરજખ રૂંધી શરજખ સરવનો, ગ. સુરખક
બાધી, ઘ. છ. સુરનક બાધી ચ. વ્યાપાર રૂંધી. ૧૯૭. ૧. ખ. ચ. બંધી
કરીશુ બહુ મલી. ગ. ઘ. છ. કરશુ બહુ. ૧૯૮. ૧. ખ. ચ. કરગરી, ગ. કેહે
તાહાડીને, ઘ. છ. કરડો થઈ; ૨. ખ. ગ. ચ. વેચવી નથી એ વસ્ત. ખ. ચ.
મા ૧૯૮ પછી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

બધુ બંગાલે મોકલુ દાણેદાણો છેક
પંદર પોઠનો ખપ પડો તેહેમાં આવી એક ॥ ૧૯૮ અ ॥

૧૯૯. પછી ખ. ચ. મા ચાર દુહાઓ વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

રડીએ જઈ રાજા કને કરીએ એહેનુ સુલ
લુટી લેસે લખપતી ફજેત થએ એ કુલ ॥ ૧૯૯ અ ॥

શાણેા એક સમજુ હતો	રૂઠી જેહેની શાખ	
તોલ નહી એ તમ તણુ	વાત અહીથી રાખ	॥ ૧૯૯ વ ॥
જાસુ જો દરબારમાં	કરસુ ઝાઝું જોર	
મેહેસુલ ભરસે એ માલનુ	તેહેનો માંને તોર	॥ ૧૯૯ ક ॥
ખોલખાલા એહના થસે	જસે આપણી લાજ	
માટે મલીયે એહને	કરીયે એહવુ કાજ	॥ ૧૯૯ ડ ॥

૨૦૧. ૩. ખ. ધ. ચ. છ. લેયુ. ૪. ખ. ધ. ચ. છ. લેવુ. ૨૦૩. ૪. ગ. દુરખલીની, ધ. છ. મેહે આપુ દુખલીને સાથ, ચ. હુ સમજો દુખલીને સાથ. ૨૦૪. ૩. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. ન રહી ઉણુમ. ૨૦૫. ૧. ખ. ચ. ઝલઝલ તું, ગ. ઝલહલ ઝલ, ધ. છ. ઝલઝલાટ. ૨૦૬. ૩. ધ. છ. દેશપતી તો, ૪. સઉએ કહ્યો. ૨૦૭. ૨. ખ. મા 'ચિત' શબ્દ નથી, ગ. ધ. ચ. છ. નિલ. ૩. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. ગુણને આગલ, ૬. ખ. સાંચજો. ૨૦૮. ૪. ખ. ધ. છ. જો રેહે હંસને આગે, ગ. ના રેહે હંસ આગલે, ચ. જુએ પણ હંસ ન લાગે; ૫. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. કરા. ૨૧૧. ૨. ખ. સુરો ન, ગ. ચ. સુર ન, ધ. છ. સુરનર, ૪ ખ. જિવ્યો, ગ. ધ. છ. જેહેવો, ચ. જીવો. ૫. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. મોતિયો, રતનો, 'જે' નથી. ૨૧૧. ૫છી ખ. ચ. માં ત્રણ છપ્પા વધારે છે.

એખે અમર મરંત	નાંહાંનાં કૈઈ દીઠા ધરડા
નાગો પેહેરે વસ્ત્ર	વાઘ સંઘ કુતરે કરડા
પરવત કુગર પરદેશમાં	મંગલ દીઠો છે દુખીયો
સંતોડી અધકુ ખાય	કાસદી કરે છે સખીયો
દેવાલમાહે દેવા નહી	ખુશાલ રોતા કૈ કરે
સામલ નાંમ પનોતીયો	કૈ લાખ કુઆરા મરે
કુખેર નામ કૈહેવાય	દિઠા તે ગાઠે ખાલી
કરે ધરમા બહુ પાપ	નાહાલ ધણાં ધર ધાલી
વાહાલો રાખે બહુ વેર	ખોલે કડવુ બહુ મીઠો
લોગી કરે વેપાર	લોગી ભીખંતો દિઠો
ધેલો જાય છે છેતરી	બીચીયોજી હારી જશે
રુડા કૈ કુડા કુટલ	સામલ કે નામે શુ થશે

॥ ૨૧૧ વ ॥

હાથી	નાંમ	કેહવાય	ખીડે	ઉદરને	આદે
કપુર	કાલો	હોય	સાંમલો	વપુ	શુભ વાદે
રૂપો	હોયે	કરપ	ભુષણુમા	દુપણ	ઝાઝા
કરપાલ	રાખે	કુડ	ભુપત્ય	કૈધ	વેદે વ્યાજ્ઞ
આશા	ઈછા	ઓલગ કરે	કલંક	નીરમલ	શીર ચદે
દ્રોગટ	કરે	કૈ	જોઈતા	સાંમલ	કેહે નાંમને સુ અડે. ॥ ૨૧૧ ક ॥

૨૧૬. ૩. ૪. ખ. ચ. ભદ્રા આગલ દુખલી ગયો કેહે વાત જઈ ઊભો રહો.
 ૨૨૦. ૩. ચ. માં નથી. ૪. ખ. ચ. પાપી હાથ-ધસંતો જશે, ગ. હમણાં
 ધરવ મેહુલુ તે જશે. ૨૨૧ ૪ થું ચરણુ ગ. માં નથી. ધ. છ. માં ૨૨૩ ના
 પહેલાં ત્રણ ચરણુ નથી. અને ૨૨૪ નું ૨ જું ચરણુ નથી. ૨૨૩. ૨. ખ. ચ.
 ગામ ગ. ૧. ૨. ખેડે જણુ ગયા મંડા માહે વાત કરી છે આપે તાહાં સાંન
 કરી વણુઝારા સાથ ત્રીજું ચરણુ નથી. ૨૨૪. ૪. ગ. વંણુજરે ભદ્રા દીદી
 તાહારે. ૨૨૭. ૧. ખ. ચ. નાર, ૨. ખ. ચ. પનોતો સાર, ગ. ધ. છ. નાર;
 ૪. ખ. ચ. તેહ. ૨૨૯. ૪. ખ. ચ. નાહાંતાં શોભાવે, ગ. નાહે સો હાથે
 અંગ, ધ. છ. નાહ સોભાવે અંગ; ૨૩૦. ૧. ખ. વાત, ૪. ખ. ચ. સુખે
 સીધ પંથે કીજીયે. ૨૩૧. ૩. ૪. ખ. ચ. દુખલી તાહારો હુ વેચાણુ જિવત-
 દાંત દીધુ જમ જાણુ ગ. ૪. જીવ તે તુ રાખુ ધ. છ. જીવ રક્ષણુ તેતુ. ખ.
 ચ. મા એક ૨૩૧ પછી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

દુખલી તાહારો ચાકર રહુ મન મહુ તે માટે કહુ
 માહારો જીવ રાખણુ તે તુહ તે પ્રીત્યે જોણુ છુ હુ ॥ ૨૩૧ અ ॥

૨૩૫. ૩. ખ. પાછાં લાવીયો. ૨૩૬. ૩. ખ. આપ. ૨૩૮. ૩. ખ. ગ. ભોગવો,
 ધ. ભોગવો છ કરો. ૨૩૯. ૩. ૪. ની વચમા ખ. ચ. મા નીચે પ્રમાણે વધારે છે.

વાહાણુવટી ચાલે વ્યાપાર દોલત આવે અપરમપાર ॥ ૨૩૯ ॥
 તમારે રહુ ચાહુ અમો ડાહા છો વિચારો તમો.

ચ. મા ખીજી ખે પંક્તિઓ વધારે છે.

જાતું પાપ કદી નવ રેહે, કોઈ જઈ કસ્તુરને કેહે .

૨૪૧. ૨. ખ. ગ. ધ. છ. પ્રીછુ સચલો અર્થ. ૨૪૨. ૪. ખ. ખરો હુનર છે
 ખેલ. ગ. ધ. છ. હુનરનો. ૨૪૨. ચ. માં નથી. ૨૪૨. પછી ખ. ચ. માં ત્રણ
 શ્લોકો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે. ૨૪૩. ૩. ખ. મુલ હેઠલ બહુ કાંટા,
 ગ. ધ. છ. તલે, ચ. રૂપ ઉપર.

વસ્ત્રમાં નાગુ વીશ્વ છે	કાચે ન જાણે પાર	
કીડીની રક્ષા કરી	હસ્તી હણે હજાર	॥ ૨૪૨ અ ॥
માટી ચુલા મંદીરે	મુખ ન ખોલે કાચ	
ઢેડવાડો હર ગાંમમાં	સેહેર સમીપે હોય	॥ ૨૪૨ બ ॥
ખુધી વડી ને ચુકશે	વલતી ધસસો હાથ	
સુપનાની પેરે થસે	જમ આલ ભરાય બાથ	॥ ૨૪૨ ક ॥

૨૪૪. ૪. ખ. ચ. મેડીયે ચડી. ૨૪૫. ૨. ખ. દીનવચનથી વાંણી કહી, ચ. વચનથી વાણી કહી, ગ. ભદ્રાબાઇ આવો માહારે બારણે ગ. માં ૨૪૫ ના ૩ ના ચરણથી ૨૫૨ સુધીના શ્લોકો નથી. ૨૪૬. ૧. ખ. ચ. આવે લાજ, ૨. ખ. ચ. પણ ભલો મેળ મલો છે આજ ખ. ચ. માં ૨૪૬ ના ૨ ના ચરણથી એક શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

ઘણાં વસ્ત્ર આભુષણ થશે	દલદર સાત પરીયાતુ જશે	॥ ૨૪૬ ॥
કરો કોલ તો ભેદ ભાગીયે	કામ થોડું કહેતાં લાજ્યે	
સમજી	... ..	॥ ૨૪૬ અ ॥

૨૪૮. ૨. ખ. ધ. ચ. છ. હરે. ૨૪૯. ૨. ખ. ચ. મીઠા આગલ સાનો અંક, ધ. મીઠા આગલ સાનો અંક, છ. મીઠા આગલ સાનો અંક. ૨૪૯. ૪. ખ. ચ. ભેદેભેદ જોવા આવીયો ૨૫૦. ૪. ખ. જખ મારે પીતાંબર સાથ, ચ. જખ મારે માવીતર સાથ. ૨૫૧. ખ. ચ. કાજ, ખ. ચ. લાજ મટે ખોડો-માની, ધ. કાજ મટે બહોમાની, છ. કાજ માટે બાહોમાંની; ૨. ખ. ચ. લોભે ઘટે વેહેવાર, ધ. લોભે કટે વેહેવાર, છ. લોભે કટે વેહેવાર; ખ. ધ. ચ. છ. ભાર સોભા. ૨૫૧. ૩. ખ. ધ. છ. ધરમે, પ. ખ. ચ. સોયક કાંમતુ સુલ છે. ધ. સોએક માંમે સુલ છ. માં અડધી લાઈત નથી. ૨૫૩. ૨. ધ. છ. હેત, ૨૫૩ પ. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. અગનમાં; ૬. ખ. ગ. ધ. છ. નીચ, ચ. નીચ માગણુ ૨૫૬. ૪. ખ. ધ. ચ. જો તે. ૨૫૭. ૧. ગરજથી. ૨૬૧. ૩. ધ. છ. નવા મેહેલ ૨૬૪. ૧. ખ. ચ. ચડો મોહોલ લાખો જહરે. ગ. ઉચે માલીએ, ધ. છ. ચોથે માલ; ૩. ખ. લલકારી ખોલાવીઓ, ગ. લાલ કહી ખોલાવીઓ, ધ. છ. હલુએ ખોલાવીઓ, ૪. ચ. લાંમનીના મનમાં લાવીઓ ૨૬૫. ૪. ખ. ધ. ચ. છ. દીલમાં, ગ. દલ છે મીઠ. ૨૬૬. ૪. ખ. ધ. ચ. છ. જંતર કેરો નેડ, ગ. જાત્ર કેરી નેડ, ૬. ખ. ચ. આરોગી આવીયે હેત વધે તરુણી તહી, ગ.

આરોગી આવીઆ તવ હસી તારુણી તાંહી, ઘ. છ. આવિએ તો તરુણી-મન
માંને સહી. ૨૬૬. પછી ખ. ચ. માં પાંચ શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

સરખે સરખી આપણ જોડ કરીયે પ્રીત જમ વાધે ક્રોડ
નદી નાવ સંજોગે મલી હરખે દુધ સાકરમાં મલી ॥
એહોવુ અમલ આરોગો તમે તેહોવી વાતે રીઝુ અમે
એક રાત્ર રમત કીજીયે સુખ સ્વર્ગ તણુ લીજીયે ॥

૨૬૭. ૩. ખ. દોએક, ઘ. છ. ડોહાં યમણા અમલ રંગ દીધ; ૪. ખ. ચ.
લાખે લેઈને પાંણી પીધ, ગ. લાખે તે ઉપર પાંણી પીધ, ઘ. છ. લાખે પાંણી
પુરુ પિધ. ૨૬૮. ૩ ગ. ધારણની, ખ. ચ. (દીવા જોત જોરાવર કરી, ૪.
ખ. ચ. મેહુલુ પાંદાંન ખીડા ભરી) માં ૩. ૪. ચરણ કૌંસમા મૂકયા છે તે
છે અને મૂળના ૩ જા ૪ થા ચરણથી નવો શ્લોક શરૂ થાય છે. આમ
ખ. ચ. માં ૨. ચરણો વધારે છે. ૨૬૯. ૩ જુ. ૪ યુ. ચરણ ખ. ચ. મા
ખીજાં છે અને વધારાના છે. કેદે ઘેરો નવ્ય ખોલાય ખુશી વાત તો કમ
ખોલાય ૨૬૯. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જંત્ર. ૨ જુ. ચરણ છ. માં નથી.
૨૭૦. ૧. ૨. ચરણો ઘ. છ માં નથી. ખ. ચ. માં એને બદલે ખીજાં ચરણો
છે. અને ખીજો એક શ્લોક પણ વધારે છે.

ખ. ચ. તાન તાલ અલાપજ કીધ મધુરો સ્વર કપાલી લીધ.
કુપદ ખ્યાલ ને ભાવન ભેદ રીઝ રેખતાં માંડા વેદ ॥ ૨૭૦ ॥
ગાંતાનની લાગી લેહર ગઈ શાન ને વ્યાપુ ઝેર

૨૭૦. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઘેહનમાં ૨૭૧. ૪. ખ. શખવત મુંન કરે
રાતમાં, ગ. સઈઅર સાથમાં, ઘ. છ. આપમાં, ચ. શખવત શૈત્ય કર રાતમાં
૨૭૧. પછી ખ. ચ. માં બે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

એહોની ગત તો એહોવી થઈ મુકી માંનની મંદીર ગઈ

૨૭૨. ૪. ખ. ચ. મેડીથી ઉતરીયો હેઠ. ૨૭૩. પછી ખ. ચ. માં એક શ્લોક
વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

હારા જુવટે તેવુ થયુ ગુણ ને ગર્થ મલાંયે ગયુ
લાગો પસતાવો મનમાં થયો ખોલ પછે બંધવને કહો ॥ ૨૭૩ અ ॥

૨૭૪. ૧. ખ. ચ. હું તમને સોપુ માતરા; ૪. ખ. ગયો. ૨૭૫. ૧. ખ.
વનીતાયે વાહો ખોલે વાંણ, ચ. વનીતાએ વાલો બહુ કાંઠાંણ, ઘ. છ. માં એ

ચરણુ જ નથી; ૨. ખ. ચ. જમ મધ દરિયામાં ખુડાં વાંહાંણુ. ખ. ચ. માં જે ચરણુ વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

ખ. ચૌટા વિચે લીધુ લેહેણુ બલ હૈડુ ન રહુ કેહેણુ

ચ. ચીત રોડતે જે જમ લે લેહેણુ બલે હીંચુ ને ન રહુ કેણુ

૨૭૫. ૧. ખ. ચ. ન ગયો ધર તણે વાશીયે, ગ. ઘ. છ. ન ગયો. ૨૭૫
૪. ખ. કરવત કાજ ગયો કાસીએ, ઘ. છ. વાત કરી, ચ. વીતક વાત કરી કાસીએ.
૨૭૬. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. રહો. ૨૭૬. ૩. ૪. થા ચરણુથી ૨૮૬ ના
રજા ચરણુ સુધી ઘ. છ. માં શ્લોકો નથી. ૨૭૮. ૨. ખ. ચ. તો મનની
માંની થાપે હેજ. ખ. ચ. માં જે ચરણુ વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

લો પોહોચી વલી કાહો જે તમો અત્ર ધડી આંણી આપુ અમ્યો ॥
૨૭૮. ૪. ખ. ચ. આવો મેડીએ. ૨૭૯ ૨. ખ. ચ. સંકેત કરો તે તેહને સાથ,
ગ. સત રાખો છે તેહેને સાથ ૩. ખ. ચ. મેડી માપ ૨૮૦. ૩. ખ. ચ.
અરુણ, ગ. તારુણી ઉગે તેહેવુ તેજ; ૨૮૦. પછી ખ. ચ. માં એક શ્લોક
વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

જાઓ જઈને ખેશો તમ્યો પરવારીને આપુ અમે
એમ કહી તે તીહાંથી ગઈ એ લૈયા ખેડા તાંહાં જઈ ॥ ૨૮૦ અ ॥

૨૮૩ ૧. ખ. ચ. જોગમાયા; ૩. ખ. ચ. ગ. જાહરે. ૨૮૩. ના ૪ થા
ચરણુથી ૩૭૨ ના ૧ લા ચરણુ સુધી ચ. માં શ્લોકો નથી ૨૮૪. ૧. ખ. હવડાં
એ મનમા ધારશે, ગ. હણસે. ૨૮૦. ૨. ૩. ગ. માં ચરણુ નથી. ખ. ૩.
વેડાગ, ઘ. છ. ને જોડી વહેલ. ૪. ખ. ઈંદ્રાસનથી. ૨૮૨. ૧. ખ. દહેડી દાંમ,
ગ. રેડીત, ઘ. છ. દ્રોડી તે દાંમ ૨૮૪. ૪. ખ. નગર અમોલ. ૨૮૫. ૨.
ખ. તરતીળ ઘણી તેમાં નહી મણા; ૪. ખ. ગ. ઘ. છ. વોલાવો ૨૮૬. ૨.
ખ. ગ. ઘ. છ. વોલાવી ૨૮૭ ૨. ખ. વેગે તાહરે ૩૦૩. ૩. ખ. ગ. ઘ
છ. હાકવા. ૩૦૬. ખ. કાંહાંથી તમને, ગ. ઘ. છ. કંમ તમને; ૩૦૮ પછી
ખ. મા જે શ્લોક વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે

તેની આશા મુકે તુ તેહ મલે નહી કોય
તુ મુજ ઘેર રહેજે માંનની માંન ઘણેરુ હોય ॥ ૩૦૮ અ ॥

તસકસને તો હરખ છે માંનની માકા ઉચાટ
તેહ સમે શુ નીપતુ ઈશ્વર કેર ધાંટ ॥ ૩૦૮ વ ॥

૩૦૮. ૨. ખ. સુઠો તેહ, ગ. સાંડો તેહે સીકાર, ઘ. છ. સુડો; ૩૧૧ ૩. ખ ઘ છ. જાણસે. ૩૧૨. ૪. ખ. ગ. આવો. ૩૧૩. પછી ખ. માં ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

ચીલો વાટ અવાટે ચડો રાત અંધારી તે નવ્ય જડો

૩૧૪ ના ૨ જા વચરણ પછી ખ. માં છ ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

ખીજા જનને મારગ ચડે તો કલંક માથા ઉપર પડે
ખણે હૈકુ ને ખોલે લોક રોમરોમ પ્રગટે બહુ સોક
ઘણુ દુખ પડે જોડે જીવ તજવો ચુકે તેડે

૩૧૫. ૧. ખ. પોતાને ઘેર, ૨, તેણે વીચારી મનમાં પેર, ખ. મા ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

વેહેલ બલદ બઈઅરને દીધુ જાવા જાતરા મનદ્ર કીધ

૩૧૬ ના ૨ જા ચરણ પછી ખ માં વધારે શ્લોકો છે જે નીચે આપ્યા છે.

૩૧૮. ૩. ૪. ખ. ખોલી ભદ્રા તારે ત્રત મારે ખટમસવાડા વ્રત
સૌભાગ્ય કારણ શેવા કીધ પરમદેવી આપ પ્રસીધ
જાજુમમાન જાણી મેં એહ મનવાછીત ફલ આપે તેહ ॥ ૩૧૮ વ ॥
વરત પૂરુ એ જાને થશે સંકટ મનનુ તારે જશે
તાર પછી જે કહેશે તમે માથે ખોલ ચડાવુ અમે ॥ ૩૧૮ ક ॥

૩૧૯ ૩ ખ. હુ અગલા નવ્ય ચાલે નેટ ૩૨૦. ૪. ખ સકંજમાહે, ગ. રાખી સકે છે જાજા માને, ઘ છ. સાંકડામાંહ ૩૨૧. ૨. ખ અડી ૩૨૫. ૪. ખ. છ. આપે પે, ગ. આપે આ, ઘ. આપો યે ૩૨૯. ૧. ગ. સાચો કરવો જામણો સંગ, ઘ છ. કર ફેરવ્યો; ૨. ખ. ગ. લંગ ઘ. છ લીંગ ૩૨૯. પછી ખ. માં ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

ડાખો ફેર ફેરો જોડે સજડ લગ થયુ તેડે

૩૩૫ ના પહેલાં ખે ચરણો ખ. ગ. ઘ. છ. મા નથી. ૩૩૭. પછી ખ મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. ૩૩૮ છે પણ વ્રણાં ફેરફાર સાથે છે તે પણ નીચે આપ્યો છે,

શીવડેરામાં સોધી જુયો નીરાસ થઈ નહીણીથી રુયે
અરે દૈવ આ તે શુ થયુ નારીને કોણ લેઈ ગયુ

નથી પવન પ્રવેશની જાગ્ય
નારી એ મહાદેવે ગલી
સકે દેવ અંત્રીક્ષે હરે
હશે ઈંદ્ર તણી અવછરા
શોભા રૂપ સુદરા સુદરી
નરપત્ય મંન વીચારે નેટ

સાંભરે સુંદરી ને ઊઠે આગ્ય
ન મુકી જોણે ભીલડી વર્ણ
કેઈકે મન મનસુખા કરે
એહવા ખોલ મન ધારા ખરા
આલોચ વિલાપ અતીસે કરી
ખાયુ ઝેર કે મારુ પેટ

૩૩૯. ૧. ખ. માટે કુંઅરને સોપુ રાજ, ૨. શરીરેથી. ૩૪૩. ૨. ખ. લેયુ,
ગ. દે દુખણો કરો દેઉ, ધ. છ. એ દુખેથી દેહ દેઉ; ૪. ધ. છ. કે તે. ૩૪૪.
૩. ગ. ઝાંઝર, ધ. છ. ઝેહર. ૩૪૫. પછી ખ. માં વધારાનો પાઠ છે જે
નીચે આપ્યો છે.

વેહેલ લેઈ વાટે જતા
ચંદ્રવદની ચતુરા ચતુર
નીરખીને હુ હરખીયો
કરમહીણ છાજુ નહી

ઉદયો આપે સુર
નારાયણુનુ નુર
જાણુ મલીયુ ભાગ્ય
ઉદરે ઉઠી આગ્ય

૩૪૬. ૧. ખ. નરપત્ય નગર ગંખાવટી. ૩૪૮. ૨. ૩ ૪ જે વનીતાને વ્રત.

માંનની ગઈ ડેહરા વીષે તાંહાંથી ગઈ તેવ્રત

૩૪૮. પછી ખ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

પરભાતે લીધી હતી તસકર કરી તોલ
તેણીયે વરસ તણો કરો વાયદો બાબત બાબત ખોલ

૩૪૯. ૧. ૨ ખ. તેહેનુ મુખ દીકું નહી ભાગી નહી તે ભુખ ૩. ખટ માસ
રહી તે કામ્યની.

તસકર કેહે હુ તાહારો રાંક
ત્રંખાવટી તણો જે રાય

ક્ષમા કરો અમારો વાક
તે કર જોડી લાગો પાય ॥ ॥

૩૫૪. ૧. ખ. ગ. ધ. છ. વાટા ૩૫૯. ૧. ખ. લીધો તાંહાંથી લાખો અથ,
ગ. લીધો તાંહાંથી લાવો અથ, ધ છ. લીધો તાંહાંથી લાખો ગરથ, ગ. માં રજુ
ચરણ નથી. ૩. ખ. કર્યાં પુન ધણાં કાશીયે, ૪. દીધાં દાંન તિરથ વાશીયે.
૩૫૯. પછી ખ. માં થોડો વધારાનો પાઠ છે નીચે આપ્યો છે.

કર મુકાવ્યા કાઢે કરી બ્રહ્મ પોરો આપી ધન ભરી.

૩૬૧. ધ. છ. માં નથી. ખ. ૧. ચારણ ૩૬૨ ૪. ખ. ધ. છ. સારો, ગ. સારો ગરથ. ૩૬૬. ૧. ખ. વણજ કેરુ, ગ. વણજ કે સુખ ને; ૩૭૧. ના ખે ચરણો પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તાંણીને મુકા નીસવાસ અરે દૈવ ન પોહોતી આસ
તે સહુ કાચે દીહુ દબ્દ કહે સહુ તમને શુ કબ્દ ?

૩૭૩. ૧. ૨. ખ. ચ. આવી જે દહાડે ઘેર સુખ તે દહાડે દીહુતુ સુતતુ સુખ
ખ. ચ. માં ૩૭૩ ના ખે ચરણો પછી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તે નારીયે પુત્રજ લીધ શું જાણે જે કામણ કીધ

૩૭૩. ૪. ખ. ચ. માથ કહી. ૩૭૩ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

હૈતપ્રીતથી કરતો વાત તે દેખીને કરતો તાત

૩૭૪. ના રજન ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે

તેહને તો વહુયે વસ કીધ અકલ સાન ભુલાવી દીધ

૩૭૪. પછી ખ. ચ. ૧ માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

સરવ સ્થાય સાંભલીને રહા છોકરાં આજનાં ખેસુધ થઆ
તમે કહુ તે આડે આંક વધતો કમ કહુ વહુનો વાક
અમ ભોકે જે અદકુ કહુ સાથ સેઠાણી દાસીયે લહુ
તે દાસી તો પોતા તણી વાહાલાવંચી સાચી ઘણી
વાટે વાતમા જે જે લહુ તે સેઠસેઠાંણી આગલ કહુ

૩૭૬. ૨. ખ. ધ. ચ. છ. આ વાર; ગ. ઉતરો અડાળીથી પરશાળ ૩૭૮. ૨. ખ. મેયંદ ૩૭૯. ૪. ખ. ચ. કરમે લખુ છે, ધ. છ. કબુલ છે. ૩૮૨. ૧. ધ. છ. વીકરાલી. ૩૮૨. ૩. ખ. ચ. જવ. ધ. છ. ત્યમ વેહેપારે વધે વાંણિયો, ૩૮૫. ૨. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. નાદ. ૩૮૫ ના ખીજન ચરણ પછી ચ. મા ખે ચરણ વધારે છે જે અહી આપ્યા છે.

એ સત્રલી કીધી હેડીએ ચણાં ભદ્રા પાસે મેડીએ.

૩૮૬. ૨ ખ. જોખે, ચ. સુખે. ૩૮૬. ના ખીજન ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

શાંણા ડાહા ચતુરા તમે તો શી સીખાંમણ દીજે અમે
પોહોડે પંથે વાહાંણે જશું કહી વાત તે મનમાં વસું

૩૮૬. ૩ ઈ. ધ. છ. કાંમ્યનીને સીખાંમણુ દીધ ચાલો પરદેસે તે સીધ.
૩૮૭. ૨. ખ. માખાપે. ૩૮૮. ૨. ખ. ગ. ધ. ચ છ. ચાલાં. ૩૮૯. ના
ખીખ ચરણુ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. સહુ સાંમગ્રી તોપો તણી સોભા સફરની સુંદર ઘણી
ચ. સહ સલામી તો પોતા તણી સોભા સફરની સુંદર ઘણી
ખ. ચ. જ્યાં ખંદર ખોલોત અનેક એક એકથી ઉતમ એક.

૩૮૦. ૧. ખ ચ. એમ. ૨. ખ. નીર; ગ નર; ધ. છ. નરને; ચ. શેહેજે
ગચ્છા મસવાડા સાત. ૩૮૧. ૩. ૪ ચરણો ધ. છ. માં નથી. ખ ૩. હોય,
૪. મહીમા કહી શકે નહી કોય ૩૮૨. ૩. ખ. ચ. વાંલાંણ થકી સર્વ પ્યારણુ.
૩૮૫. ના રખ ચરણુ પછી ખ. ચ માં ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

ખ. મેલ મેલતાં ભુલે કોય તે નર નીશ્વે જિયુ જોય ॥
ચ. મેલ મલતાં ભુલે કોચ તે નર નીશ્વે જિયુ જોચ ॥

૩૮૬. ૪ ખ. ચ ચરે. ૩૮૭. ૩. ૪. ચરણે ધ. છ. મા નથી. ૪૦૦. ૪ ખ. હુ થાકી
શયલ થઈ છુ જાણુ; ચ. થાકી શીયલ થૈ નીરવાણુ. ૪૦૦. પછી ખ. ચ. મા
ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે

તેણુ મે ખોલાતુ નથી તો વારંવાર શુ કહિયે કથી.

૪૦૪. પછી ચ. મા ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે, પીઝુ પીઆને
પુરણુ પ્રીત રમે મલીને રસની રીત. ૪૦૫. ૧. ખ ચ. નીર, ખ. ધ. ચ. છ.
તીર, ગ. તીરથ. ૪૦૫ ૪ ખ. ચ. બાલ, ગ. બળદ. ૪૦૬ ૨. ખ તેહને
ભદ્ર જાતીક તાં હોય; ગ. ભદ્રા કાંહાથી આવેલા હોએ; ધ. છ તે વેલા; ચ.
ભદ્રા જાતીક હસ્તી હોચ ૪૦૬. ૩. ખ. ગ. ધ. ચ. છ પુનમ. ૪૦૭ ૪.
ખ. ચ ચરે દૈવ ન પોહોતી આસ, ૪૦૭. ના ૪ થા ચરણુ પછી ખ. ચ. માં
એક ચરણુ વધારે છે જે નીચે આપ્યું છે. નીરાસ થઈને ખેડો ધરણુ. ૪૦૮. ૨.
ખ. ચ સાભલે જંમ ૪૦૮. ના રખ ચરણુ પછી ખ. ચ. માં ત્રણ ચરણુ
વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે. તણી તાણી મેલા તંમ હંસલી કાંન સુણુ
જેટલે હંસ પ્રતે પુણુ તેટલે ૪૦૮. ના ૪ થા ચરણુ પછી ખ. ચ. મા ખે ચરણો
વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે. ખાવા પીવા દોઝત ઘણી કરે મોજ કરોડો તણી.
૪૦૯. ૧. ખ. ચ. તમે હંસ, ધ. છ. હંસલી ૪૧૦ ૩. ૪. ચરણો ખ. ચ. માં નથી.

૪૧૧. ૨. ખ. હુશી, ગ. હંસે, ઘ. છ. હુસે, ચ. હંસી. ૪૧૧.૨ળ ચરણ પછી
ખ. ચ. માં ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

તમે વાત વનીતાને કહી સ્વાતી પુનમની મે લહી.

૪૧૩. ૧. ખ. ચ. આણે સમે કાંમની નવ્ય મલે, ગ. ઘ. છ. આ રાત્યે.

૪૧૩. ૨ળ ચરણ પછી ખ ચ. મા વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

એક સમે ને ખીજી વાણુ તેથી કાંમ પણ જાશે જાંણુ

જાણે સમે ને વસતી મલે તારે લાગ્ય તે કાથી લલે?

તેણે દુખે દાઝું છુ અમે કહી વાત જે પુછી તમે.

૪૧૬. ૨. ખ. ગ. ઘ ચ છ. પુષ્ટિ ઓશંકલ ૪૧૮. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઉંહ.

૪૧૯. ૪. ખ. ચ. જાત. ગ. એકાંત. ૪૨૦. ૨. ખ. ચ. અંત્રીક્ષ, ગ અતરીક્ષ,

ઘ છ. અંત્રીષ. ૪૨૧. ૧. ખ. ચ. આકાશ લગી ઉંચિ ૪૨૧. ૩ ખ. ચ.

ધનુશની પેરે, ઘ. છ. ધનુક તણી પેરે, ગ. ધનુખ તણી પેએરે. ૪૨૪ ૨.

ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. જંતર. ૪૨૫ ૪. ખ ચ. અકલિત એહ અંકાર. ૪૨૬.

૪. ખ પાંખી અચરત આપ ચ. અચરત આપોઆપ. ૪૨૬. પછી ખ. ચ. માં
વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે,

સનેહ ધણેથી સુખ થયુ રાંમા રીઝી રંગ

સ્વાતી જોગ તે સાચવો સ્વાંમી કરો જે સંગ.

૪૩૨. ૨ જા ચરણ પછી ખે ચરણો ખ. ચ. માં વધારે છે જે નીચે આપ્યા છે.

વાતો કરતાં લાગી વાર હંસ હેતથી ખેદો બાહાર

૪૩૨. ૪થા ચરણ પછી ખે ચરણો ખ. ચ. માં વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

તુ તારે ગમે તો રહે આવ્ય આંહાં કે ના પણ કેહે.

૪૩૪. ૪. ખ. ગ. ઘ. છ સંભાલ વસ્તુ, ચ. શંભાલ કસ્તુર સુખાણુ.

૪૩૫. પછી ખ. ચ. મા ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે.

નીચંત થયો મનમાં વાંણીયો કુશલખીમ ધરનો જાંણીયો.

૪૩૬. ૨ ખ. આવો વાજસવાયે, ઘ છ. વા વાયે સવાય, ચ. આવ્યા વાચ સવાસ

૪૪૬. પછી ખ ચ માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

નાક ગયુ નવખંડમાં કુલટા કેહેશે લોક

પરદે રહો જે પ્રેમદા કાસુ કુલો તે ફેક.

૪૫૦. ૨. ખ. ઘ. ચ. છ. કેહેવાણો ૪૫૦. ૪. ખ. ઘ. ચ. છ. કરીને
 ૪૫૧ ૪. ખ. ચ. રંક ત્રુહાનુ, ઘ. છ. જોર રાંક ૪૫૨. ૫. ખ. ચ. રાંમ નાંમ
 વીણુ ખોલવુ, ઘ. છ. ખાલ રાગ વીના જે ખોલનો. ગ. ખાલ ગાંમ નાંમ વણુ
 ખોલને. ૪૫૨. ૬. ખ. ચ. સાંમલ પટંતર ખોલવુ. ગ. તજ તોલનો, ઘ. છ.
 તજ તોલનો. ૪૫૪. ના ખીજા ચરણુ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે
 નીચે આપ્યો છે

નીચ કાંમ કર એણીયે માલીયામા ખેઠી તેણીયે
 તે દુષ્ટે જોઈ આવ્યાં અમે શાંણાં સર્વ વીચારે તમે

૪૫૭. ૧. ખ. ઉઠુ રૂપ તાહાર તે વાટ. ચ. આખી પક્તિ નથી. ૨. ખ.
 માહુ કલંક ચહુ, ગ. કલંગ ચહુ, ઘ. મોહોરુ, ચહુ તેં, છ. ચરણુ નથી.
 (પહેલું છે.). ૪૫૮. ૧. ગ. દંન. ૨. ખ. ખલસુ ક્ષાત ગ. ઘ. છ. ક્ષાલ.
 ૪. ખ. ચ. જે ધુતો ગ. સીધને ધુતે, ઘ. છ. સીધ જ ધુતો. ૫. ખ. ચ.
 ઘણુ લાલચી; પંચ લે લાંચમાં. ગ. પરહર લાંચ લેએ પાંચમાં. ૬. ગ. આંન
 પુરખની. ઘ. અંન. ચ. અંન્યુ પુરસની. ૪૫૯. ૧. ખ. સહુયે. ઘ. છ.
 કાંમ્યની. ૨. ખ. મેલી. ગ. પૈહરમાં મેહેલી. ઘ. છ. પીહર મસે મેહેલિ.
 ૪૬૦. ૨. ખ. ગઈ પીહર પીતાને ઘેર. ગ. પોતે પોતાને, ઘ. છ. જાંહાં
 છે અરણુવ્ય તમારે ઘેર, ચ. ગઈ પીતા પોતાને ઘેર. ૪૬૦. ૩ ૪. ચરણો
 ઘ. છ. માં નથી. ખ. ચ. ૩, ૪. વીગત વાત માંડીને કહી ॥ માતપીતાએ
 મનમાં લહી. ૪૬૧ ખ. ચ. માં છે પરંતુ છપા પછી ચોપાઈ શરૂ થાય છે
 ત્યાં શરૂઆતમાં છે. ૧. ગ. આપો હતો જેહે, ઘ. છ. માં પહેલા ખે ચરણો
 નથી. ૨. ગ. નીમેખ માત્ર ના રાખે નેહે. ૧. ખ. આપ્યુ છે, ચ. ગરથે
 ઘર ભરી આપ્યુ છે તેહ. ૨. ખ. ચ. નીમેખ, તેણે. ૩. ગ. ઘ. છ. સીર
 રામ. ૪૬૨. ૧. ખ. ગ. ચ. કેહે, ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. નહીં. ૩. ખ. માં નથી.
 ગ. નાહાયો, ઘ. નાહો, છ. નોહો, ચ. મા ઝું અંતે ચોથું ચરણુ જુદી રીતે
 લખાયા છે જે નીચે આપ્યા છે.

મીત્ર ન કેહે મીત્ર નારી કહે નહી નાથ ॥

પર્યા ન કહે પીત્રાઈ સજો ના થાઓ સાથ.

૪. ખ. કુટુંબ ન કે પીતરાઈ, ૪૬૩. ઘ. છ. માં નથી ૧. ક. જણુ, ગ. નાંણી,
 ૪. ક. કલ. ખ. ગ. ચ. મા ‘કાં’ શબ્દ નથી. ૪૬૪. ઘ. છ. માં નથી. ૪૬૫.

૧. ક. રુડેં રુપ ગ. રુડે રૂપ. ઘ. છ. ન સોભે ગુણુ વિણુ રૂપ. ૨. ખ ગ. ઘ. છ. સેન. ૩. ખ ગ. સાસ્ત્ર, ઘ. સ્થયસ્ત્ર, છ. સ્થાહાસ્ત્ર. ૪. ઘ. છ. સેન. ક. સુખ ઘેર ન નાણું, ગ. સખ ઘેર નાંણુ, ૬. ખ. માનવ્ય રુડે પણુ માંન વીણુ. ૪૬૬ થી ૪૭૧. સુધી ઘ. છ. મા સ્થોકો નથી. ૪૬૬. ૩, ક. તાર ૪. ગ. વેપાર ને વેહેવાર. ૪૬૭. ના રજા ચરણુ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

મોહોટા મસેમશે મેહેણુ દીયે નીચ કહી પાણી નવ્ય પીયે
કરે એકલા તડના લોક સંગ કરતા તો વાધે શોક

૪૭૦. ૧. ખ. માયે. ગ. ચ. માએ; ૨. ક. ઝૂટ. ૪૭૦. પછી ચ. મ' થોડો પાઠ વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

જુહુ ચાલે જા લગી આટામાં જમ હુણુ
પણુ જુહુ વાદલ જેવડુ તો સાચુ માને કુણુ?

૪૭૧. ૧. ખ. નામ ચુકાવ્યો નારીયે, ચ. નાવ બુઝાવો નારીએ; ૪૭૨. ૪. ખ. વેદ પુરાણે સાખ. ૪૭૩. ૨. ખ. વાસણુ વસ્ત્ર વીવેક, ચ. વાસણુ વસ્ત્ર વીવેક ૪૭૪ ૩. ખ. મુકી જઈ અરણુવ વીષે, ચ. મુકી જઈ માહા વન વીષે; ૪ ખ. જાંઠાં દુખ તણી બહુ આચ, ચ. જાંઠાં અરણુ તણી બહુ આચ. ૪૭૫. ૧. ક. વારુ, ખ. સીઆલુયાં; ૨. ખ. ઘ. છ. શીગણુ, ક. શૃંગ હરણાં સાપ, ચ. શીહણુ. ૪૭૬. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. વાણુ, છ. કલાપે, ઘ. વાલા પેં ૪૭૭. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તાતાનુ ટાહાડું કરે પતીજ કરંતે તેલ
ત્રૈલોક્યમાં તમ પારખુ ખરો ખરાખર ખેલ
નોધારાં આધાર તુ આપત મુજને આજ
વાહારે ચડજે વીશ્વપત્ય રાખે માહારી લાજ

૪૮૨. ૨. ખ. તે આપે એકલી હીડે ધણું, ગ. ઘ. ચ. છ. તે રેહે એકલી આપે અરણુ ૪૮૩ ૪ થું ચરણુ ગ. માં નથી ૪૮૪ ૩. ખ. ગ. વનમાં ૪૮૬ ૪. ખ. ઘ. ચ. છ. જેહ, ગ. એહ. ૪૮૭. ૧. ખ. ગ. ઘ. બલદાં; છ. બલદ; ૩. ખ. કમાંન, ગ. કાંમઠી, ઘ. છ. કમાંન્ય; ચ. કમાંન ચડાવી. ૪૮૯. ૧. ૨. ઘ. છ. માં નથી. ૧. ખ. લાખો કેહે રે સાચીહૈન, ચ. લાખો કેહે રે સાચી વીન. ૪૯૨. ૨. ખ. ચ. સમરધ સઘલી પાસે સર્વ. ૪૯૨. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. કોહો તમારે સાસરે સુખ નહી પીહરમાં પરડુ દુખ
કોહો આહાં કમ આવા તમો તે અચરત પામાં છુ અમો
ચ. ખેહૈન તમારે સાસરે સુખ નથી પીહરમાં પણુ દુખ
એકલાં કમ આવ્યા છો તમો તે અચરત પામાં છુ અમો

ખ. ચ. વીસ્તારીને મૂળને કાઢો	સંધે ગયે સુખેથી રહો
ભાઈ વીતક વનેખા તણા	કેહેતાં પાર ન આવે ઘણા
દેવ ચરીત્ર સરખુ જે થયુ	મુજ જીભાન ન જાયે કહુ
સોતે સાંમ ને સાચે જુઠું	દુરાચાર સહુ ખોલે પુઠું
તરત આલ મુજ માથે	ચહુ તે દુખે નીસરવુ પહુ
સહુ શાતુકુલ જાહેરે થશે	સંધે સર્વના મનનો જશે
હવડા તો હુ થઈ છુ ચોર	તેણે વનમા આવી ઘોર
માહા સંકટ પડે જેટલે	ઈશ્વર સાહ કરે તેટલે
આ વનમાં દુખ પામા અમો	પ્રભુ પ્રતાપ વધારા તમો
સંખેપે વીસ્તારીને કહી	વીર વણઝારા પાસે રહી

૪૯૩. ૨ ધ. છ. કરે વણજરીયો વ તો ત્યાહા

૪૯૩. ૩. ક. નટ

૪૯૪ તું ૩ જુ' અને ૪યું ચરણ ખ. ચ. માં છે જે નીચે આપ્યું છે.

હૈત પ્રીત કરે છે અતી જાંણુ માંણુસ ભઘૂ જે સતી.

૪૯૫. ૪. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. અંબાર. ૪૯૬. ૩. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. મોહોડે;
 ૪. ખ. દીસે ખોટાં વાંન, ધ. છ. જાંન, ચ. તે તો બહુ તોફાન. ૪૯૭. ૨.
 ખ. ચ. ધ્રુવતા જાણો ધીર, ધ. છ. અધીક એ સુ પ્રીત્ય. ૪૯૮, ધ. છ. માં
 નથી ૪. ખ. ચ. ગુણ રહીને ઘેર. ગ. કાહાડી મુકીએ કાઈ ફેર. ૪૯૯. ૨.
 ખ. ગ. ધ. ચ. છ. ઠગપુર; ૩. ટાંડુ ગાંદરે. ૫૦૦. ૧. ખ. ગ. ધ. ચ. છ.
 પોતાની, ગ. વેચે સરવ. ૫૦૧. ૧ ખ. લખાંનાં ધ. છ. લખાની, ચ. જન્ય
 વણજરીઓ. ૫૦૩ ૧. ખ. ગ. ચ. અતર અરગજે, ધ. છ. મા પહેલાં ખે ચરણો
 નથી. ૫૦૮. ૧. ખ. ચ. માં 'નહી' શબ્દ નથી. ૫૦૮. ૫છી ખ. ચ. માં
 વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

તેહેને દેખે દેવ કો કે બ્રહ્મા કે ઇશ
 તપ ચુકે માહા જોગીયા દેખે પલક જે દીશ

૫૧૦. ૧. ખ. તું, ગ. ચ. તો ૩. ખ. ચ. હોશ હોવે તો દેખાડજે, ગ. દારી
 હોચ તો દેખાડજે, ધ. છ. દાસ હોચ તો દેખાડજે. ૪. ગ. ધ. છ. તમારો.
 ૫૧૧ રજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યા
 છે. કહુ વાત જમ કામ જ થાયે સાલ અમ સરવનુ જાયે. ૫૧૧. ૪. ખ. ધ.
 ચ. છ. દસ. ૫૧૬. ૪. ખ. ચ. અમારો અરથ. ૫૧૮. ૧. ચ. ગુણકા મન
 ભાંમની ભાવીઆ; ૩. ખ. ધ. છ. તાય. ગ. શાત, ચ. પોતાની તાય. ૫૧૮.
 ૫છી ખ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે :.....

આવી સત્રાંમ લાખાને કીધ લાખે મઝરોં તેહેનો લીધ
તેણીયે રૂડો કીધો રાગ જેથી રીઝે મણીધર નાગ

૫૨૦. ૨. ક. ખુવ. ધ. છ. ખુખ ૫૨૨. ખીજ ચરણ પછી ખ. ચ. માં ખે
ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે :—

ગ્રભવંતી અમ ઘેર જ થઈ વસની વાટ જુએ છે સહી.

૫૨૩. ૧. ક. માં 'લાખો' શબ્દ નથી; ૪. ચ. પાડે છે ૫૨૭. પછી ચ.
માં એક છપો વધારે છે જે નીચે આપ્યો છે.

ભેદુ ધરનો ચાહ	તો ગાંમ કોટ લુંટાવે
ભેદુ ધરનો ચાહ	તો કટક બાધુ કુટાવે
ભેદુ ધરનો ચાહ	તો કલંક પરીઆનું બોલે
ભેદુ ધરનો ચાહ	તો સવલું અવલું બોલે
ભેદુથી વઢીએ નહી	લોકમાં ઉપજાવે દુખ છે
સાંમલ કેહે ભેદુને માનીએ	તો સો પ્રકારે સુખ છે

૫૨૯. ૨. ખ. ચ. જન. છ. માંન. ૩. ગ. દીવાળી આવે. છ. દિવાળી તો
૪. ગ. તે આવે. છ. દન. ૫૩૦. ૨. ખ. ક. પ્રતનુ ચોથું ચરણ અહીં
ખીજું તથા ખીજું ચરણ અહીં ચોથા તરીકે લખાયું છે. ૩. ખ. નવાં પહેરણ
નીત ધરો. ગ. નવાં પ્રસણા પેર ધ. છ. નવાં લુપણ ધણાં. ચ. નવા પહેરણ
નીત પાગરણ ૫૩૧. ૧. ખ. ચ. નીતે અંગે ધ. છ. નીત્ય નપી અંગ
અરચના: ૨. ક. ચિંત. ખ. ગ. ચ. ચીત. ૩. ખ. ચ. નીત્ય નવુ નાંજુ
મલે. ૪. ખ. ચ. એહ આપણી રીત્ય. મુખ્ય પ્રત ક. માં આ પંક્તિ અ.
પછીની સાખીમાં આવે છે. ૫૩૨ ખ. ચ. માં પહેલાં ૩ ચરણો નથી.
૫૩૩. ૧. ખ. ધ. ચ. છ. જે કરે, ગ. જે કરે. ૫૩૪. ૧. ખ. ચ. ખીજ. ધ. છ.
બાંધિ ૫૩૪. પછી. ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

કુલવંતીને કેદ છે	પરાપુરવનો પંથ
કાંણો લુલો આંધલો	કરમે ભાંગો કંથ
રલી મલે છે રોટલા	ધંધો કરતે ધાંન
કારાગ્રેહે એ ઉજલો	મહીમા ન મલે માંન
હવે ભાગ્ય તાહાર ભણુ	દીન રૂડા ને હાથે
જર જુગતેથી રીઝવો	હોંસે આવે કાથે
ખાયો પીયો ખુખી કરો	ખસખોઈ અંગે નાઓ
રાજની રાંણી થકી	અદકો લીજે લાહો

પૃ. ૩, ૪. ખ પેહેરે ઓહોડો પ્રીતથી સોહો સર્વથી ખેલ, ચ. પેહેરે
ઓહો પ્રીતથી ખરે સર્વથી ખેલ. પૃ. ૨. ખ. ચ. આજ. ૩. ખ. ચ.
કેહેતાં. ૪. જશે માહારી લાજ. પૃ. ૧. ખ. લવ. ચ. લઈ. ખ. ગ. ધ. ચ.
છ. નાર, ૨. ખ. ચ. લઈ ૩. ખ. લવ. ૪. ખ. લવ પૃ. ૫. ધ. છ. પરસેવના.
પછીનો શબ્દ નથી. ખ. પરધેર, ગ. પરસેવનાં પરધેરે ચ. પરધેર. ૬. ખ.
લઈ કેહે સામલ સદા શુભકુલને ગુણકાપાણુ, ગ. લટ ધ છ. ધીક. ચ. લટ
સાંમલ કહે અવતાર લઈ શુભકુલને ગુણકાપાણુ. પૃ. ૧. ખ. ચ. કેહે.
૪. ખ. વ્યાથ, ચ. વાત જુહી ઉડાડે. ૫. ખ. સસર ગ. સાસરા, ધ. સસરો,
ચ. સાસર, છ. સાસરો. ખ. ધ ચ. છ. બાપને. ૬. ખ. ચ. સલક્ષણા. પૃ. ૨. અને
પૃ. ૦. ખ. ચ. માં નથી. પૃ. ૧. છ. એહને કુનો એહે વેહેપાર. ૩ જુ' અને
૪ થુ' ચરણુ ગ. ચ. છ. માં નથી. પૃ. ૫. ગ. બાપને, ધ. છ. સોધે તે બાપને.
પૃ. ૪. ૪. ખ. ચ. હૈડે. પૃ. ૨. ખ. ચ. મનમાં. ૪, ખ ગ. ચ. છ. જર.
ધ. જહાર. પૃ. ૩. ખ. ચ. થઈ. પૃ. ૩. ખ. છે. પૃ. ૧. મૂળમાં બીજું
ચરણુ નથી જે ખ. માંથી લીધું છે. બીજી બધી પ્રતોમાં છે. ૪. ખ. ચ.
લોક હસારત લાગે વહુ. પૃ. ૪. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. આપુ. પૃ. ૪. નીચમાં
નીચ તે દાસી તેહ. પૃ. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે
આપ્યો છે.

નીચ સર્વથી કરવું કાંમ- કિમ રાજ રહેશે શ્રી રાંમ

બાલહસા વડેરુ પાપ દાશીયે દલ વીચારુ આપ

પૃ. ૧ નુ ૧ હુ ચરણુ ખ. ચ. માં રજુ' છે અને રજુ' ચરણુ ૧ હું છે. પૃ. ૧.
૧. ખ. ચ. છુટીસ કેમ આ માંમાં કમ'. ૪. ખ. તે ત્રહ ઉપર, ગ. ધ. છ.
તેહ ઉપર, ચ. કુવાનાં થાલામાં. ખ. ચ. માં ૩ જુ' ચરણુ મૂળમાં જે ૪ થુ'
ચરણુ છે તે છે અને ૪ થુ' ચરણુ આ પ્રમાણે છે. દેયા પ્રગટી દાસીને મન.
પૃ. ૩. ૩. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. કાઝણુ ઉતરી. પૃ. ૨. ગ. કોઈ પ્રકારે
એહેવાં કાતક કીધ. પૃ. ના બીજા ચરણુ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો
પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. ચ. માં વચલી ૧ કહી નથી.

કો કેહે તુ ભવે છે બહુ કટકટ કરે છે સહુ
પંચે પાંચીઝલી કરી શોક ધણા મનમાં સુંદરી
નીચ સંગ નારીને નેટ વલી દુખ પુત્રનુ પેટ

પદ૪. ૨. કાંમ. ૩. ખ. ગ ધ. ચ. છ. ભુડી, ખ. વાત ભુડી જે લોકે, ગ. નાથ ભુડી જે લોકે, ધ. છ. તાથ ભુડી જે લોકે, ચ. ખ્યાત ભુડી જે લોકે. ૪. ખ. ચ. શોકે. ગ. ધ. છ. સોકે. પદ૪. ૫. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. કાસદુ પદ્મ. ના પહેલાં ખે ચરણા ધ. છ. માં નથી પદ્મ ૪. ક. વિજે વણ, ગ. વિજેગ વણ. પદ૭ ૨. ખ. ગ. ચ વલશે, ધ. છ. વોલશે. પદ૮. ખ ચ. માં થોડા ફેરફાર સાથે છે.

કાલ્ય કહેવાયે જે રુડુ થશે જીવતો નર ભદ્રા પામશે
એમ સર્વે ખોલે છે લોક જોયુ તે સાચું કે ક્રેક

પ૭૦. ૨. ખ. વેડાગ હોયે વાજી, ગ. વગડા વાડી, ધ. છ. વેગડ વાજી, ચ. વેડાગે વાજી. ૩. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. સુંદર. ૪. ખ. રીઝે, ધ. છ. રોઈ મરવું
પ૭૨. ૨. ચ. જોઈએ એટલો લેને ગરથ. પ૭૨. ના રજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

પાડા પાડીનું શું કામ વાસણ દુધ ભરાવો ઠામ

પ૭૩. પછી ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

એહ કથા એટલેથી રઈ કંઈ બાલકની શી ગત થઈ.

પ૭૪. ૧. ખ તે એકલો. પ૭૪. ચ. માં નીચે પ્રમાણે છે.

એક રાક્ષય ઉત્તમ હતો, રેહોતો તે વનમાંડે
જલ પીવા કારણ ગઓ દીકો કુંવર તાહે

પ૭૫. ૩. ૪. ખ. ચ ગયો લેઈ ગુફા વીષે સાથે તેહને ઘેર. પ૭૬. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ચોપાઈ

ખ. પ્રાંણ થકી વાહાલો તે સુત્ર જાણે જક્ષણી માહારો પુત્ર
પાડું રાજરતન તે નામ અહરનીશ એહને સુ. કામ

દુહો

પાડું નામ કરે જતન અંત એ દાહાડી કાંમ

કોડે પાડું કુઅરતુ રાજરતન તે નામ

છીકે જારે છોકરો મોહોટો તે મહીમાય

પડે રતન પ્રથવી વીષે સર્વ એકઠાં થાય

ચ. પ્રાંણથી વાહાલો તેહ છે જાણે માહારો પુત્ર

સાચવે પ્રીત ઘણી કરી સાચે દલથી સુત

૫૮૦. ૪. ગ. ઘ. છ. રતનકોટીધા કાંમ ૫૮૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઝાલીએ.
 ૪. ખ. તેહ તલેટી, ઘ. છ. એ તલેટી ચ. તાંહાં તલેટી. ૫૮૨. નાં પહેલા ખે
 ચરણો ખ. ચ. માં નથી. પરંતુ ત્રીજું અને ચોથું ચરણ પહેલાં અને ખીજાં
 ચરણ તરીકે છે અને ત્યાર પછી વધારાનો પાઠ તેમાં છે જે નીચે આપ્યો
 છે. ૫૮૨. ૨. ખ. ચ. કોહો તેમાં વીક્રમ વીવેક ખ. જુવો વાત બટાઈ તે કહે
 જેમ મંદીરમાં માંનની લેહે ચ. ઊભી વાટ બટાઈ તે કહે જેમ મંદીરમાં
 માંનની લેહે ખ. ચ. કાંમ્યની કાન માંડો જેટલે પછે ભાટ ભણો તેટલે ૫૮૩.
 ૧. ખ. રૂપ તો શોમણ કામ શાંમ સુખીમાં સુરો, ગ. ઘ. છ. સરૂપ, સાંમ
 સપુતે સુરો ચ. રૂપ સીરોમણ કાંમ સાંમ છબીમાં સુરો. ૨. ખ. ગ. માં નથી.
 છ. માં 'નામ' પછીના શબ્દો નથી. ૩. ગ. તારણી તો રૂડી તારા તેજ
 ઘ. છ. તરુણી તો રૂડા તેજે, ચ. તરુણી. ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. ઈંદ્ર
 આસન. ૫૮૩. પછીનો છપ્પો ખ. ચ. માં નથી. ૫૮૪. ૧. ગ. નાહાનો, છ.
 નાનો. ૩. ગ. ઘ. છ. માંન, ગ. આંન. ૪. ગ. આપ માનવીને માંન. ઘ. છ. તેહનું
 ૫૮૪. ૫. ગ. જસે, ઘ. છ. થશે. ૫૮૫. ૧. ખ. ચ. એહેવુ પથ જતે વાટમાં,
 ગ. પંથી ૨. ખ. ચ. વીધા ઘણી છે તે ભાટમાં. ૪. ખ. ચ. માંનની મંન
 વીચાર માંન ૫૮૬ નાં પહેલાં ખે ચરણો ખ. ચ. માં નથી. પરંતુ ૫૮૫ પછી
 ૫૮૬ ના ૩ જ ચરણ સુધી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. ખ. ચ.
 પરદુખભંજન કહે છે સહુ દુખ મુજને દાવાનલ બહુ.

તતખીર અકલ ચલાવીનેયુ સંધે માહારા મનનો ખોયુ
 લાગે તીર કે તકો હસે થશે કાંમ કે સંધે જસે

૫૮૬. ૩: ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. લિક્ષા ૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. નાખે ટેહલ ૫૮૭.
 ૨. ખ. ચ. મનનો મમ, ઘ. માહારુ મરમ, છ. માહારુ મંન. ૩ જુ' અને
 ૪ થુ' ચરણ ખ. ચ. માં નથી. ૪. ઘ. છ. રાખી, ૫૮૮. ૪. ક. ઉજેણી ધણી.
 ૫૮૮. પછી ખ. ચ. માં ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આપ્યાં છે. અને ત્યાર પછી
 ૫૮૭ નાં છેલ્લાં ખે ચરણો જે નો'તાં તે અડી આ વધારાના ચરણો પછી છે.
 ખ. ચ. હું અબલા ને બ્રાહ્મણ તમે ચરણ નમીને કહુ છુ અમે
 ૫૮૩. પહેલી ખે કડી મૂળમાં નથી. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. માં છે જે નીચે આપી
 છે. ઈંદ્રપુરી આકાર વર્ણ અરાડ ભરી છે. વીસ્વકરમાયે વીસવસા બાંણુ લંક
 કરી છે. ૩. ખ. ચ. ક્ષીત્રા, ગ. તુરાંગ, ઘ. તુરંગ ક્ષીત્રા, છ. તોરંગ ક્ષીત્રા તેડ ઠરી

છે. ૪ ચ. સુર સરી છે. ૫. ખ. ગ. ઘ. છ. કામદેવની, ચ કોઈ. ૫૯૪. ૩. ખ. ચ. ધરમધોરધર એહવો ધીર, ૪. ખ. ચ. વીક્રમસેન સમો નહી વીર. ગ. વડો વીક્રમ. ૫૯૬. ઘ. છ. માં નથી ૧. ખ. ચ. રસાતની, ગ. હરે સુ તાંણી સોએ. ૨ ખ ચ. દેવ. ૩ ખ ગ ચ માં 'એક' નથી. ખ. ચ. પનર રહો. ૪. ખ. ચ. સોલે સત પુરી. ૫૯૯ ૨. જા ચરણ પછી ખ. ચ માં ખે ચરણો વધારે છે જે નીચે આખ્યાં છે પરદુખે જેતુ દલ જલે તેહેને નેત્ર આંસુ ગલે. ૬૦૦. ૨. ખ ગ. ઘ ચ. છ. કાગ જ. ૪. ચ. ભુત અંતરમાં મલીયો. ૫. ઘ. છ. એહવી લોભ છે. ક. માત્ર 'કથી'. છ. ખ. વારુ કરવા કો નર નથી, ગ સાડ કરવા કો નર નથી. ઘ છ. માં 'વીણુ' નથી. વખાણુ કરવા કો નથિ. ચ ન્યાડ કરવા કો નર નથી. ૬૦૧. ૧. ખ. ગ. ચ. ગરધવીયોના, ૨. ચ. કાગણુ, ઘ. છ. કાગલ, ખ ચ. એક રહી છે. ૫. ખ. ચ. રૂખીજણી, ઘ. છ. રુદ્રમણી, ગ. રૂખસમણી. ૬. ખ. ગ. ઘ છ. કરવા કો. ૬૦૨. ૧. ખ. તાં બુધ ખરાસ તણી છે, ઘ. છ ત્યાંહાં બુદ ખરાસ તણી છે. ચ. તાં અત્તર શીશી ઢલી છે. ૨. ખ. ગ. ઘ. છ. મોટ, ચ. મુરખના જુથમાંહ, ખ. લાગ લલી છે. ચ. એક ભાગવંતી લલી છે. ૩. ગ છે અખોર, ઘ. ખે ઢગ, છ. છે. ઢગ. ખ. ચ. કીચીન કસ્તુરી લલી છે. ૪. ખ. ચ ઝેર તણી છે શીથ સાકર માહે મલી છે, ચ. ઝેર તણી છે શીપ સાકર માહે મલી છે. ૬. ખ. ચ. સાહે સંકટમાં કો નથી ૬૦૨. પછી ખ. ચ માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ ચ. કરે પરમેશ્વર પ્રીત્ય	રીત્ય તાહારી મેં જાણી
વદે વેદ વચન	તન મન કાયે વાંણી
બ્રાહ્મણ ભાટ ને ચારણે	પંડીત જે પ્રથવી રહે
કરે કવીત કે ગીત	રીત રુપક જે જસ લેહે
સારો કેહે સંસાર	વારંવારે શુ કહુ કથી
માહાદુખ સંકટ માંહે	તાં તુજ વણુ વીક્રમ કો નથી.

ચૌપૈ

જો થાયે તો કરજો સાહે નહી તો નીશ્વે લખજો નાયે
 ઉતાવલો ઉતર આવશે રહેશે લાજ કે શુવ જ જશે
 નીદાંન વાત લખી છે અમો સમરથ હો તો કરજો તમો

૬૦૪. ૧. ખ. સાંડ આપ મોરોયે ભરી, ગ. સાંઢ સાત મોહોરે તે ભરી,
 ઘ. છ. બલદ ખે આખ્યા જોતરિ, ચ. સાંઢ સોત મોહોરો ભરી. ૨. ઘ. છ.

ધરી. ૩. ખ. ચ. મંદીર જાયો મોહોટા માહારાજ. ૬૦૫. ૪. ક. ખોલાવ્યો. ૬૦૬. ૪. ખ. હરિને લજી. ચ. ભુધરને લજી. ગ. ભાંમની લજી. ૬૦૭. ૨. ખ. હગ પર પાટણ તેણે ગાંમ, ગ. હગ પુર પાટણ ગુણકાનું ગાંમ, ઘ. છ. હગ. ચ. હગ પુર પાટણ તેણે ગાંમ. ૬૦૮. ૨. ખ. ચ. ડાહ્ય લેવાને. ૪. ખ. ચ. કરુ ચરીત્ર ને સાંઢ જ લેજી. ગ. છ. સાંમ દામ કરી સાંઢ જ લેજી, ઘ. સાંમદ કરી સાંઢ જ લેજી ૬૦૯. ના રજા ચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. હાવ ભાવ ભાંમની બહુ કરે માહામુની સેરખા પણ ફરે ૬૧૦. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. અટારિયે. ૬૧૩ ના રજાચરણ પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ચતુરા ચાલીસે નવ ગમી દેખાડને કાયક હોય સમી

૬૧૪. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. ગુણકા હોય તો હરખે મન આ નારતુ દાઝે તંન
એમ મન મારાયે જાણીયુ તરત તોલ તેણે આંણીયુ
ચ. ગુણકા હોય તો હરખે મન આ નારતુ દાઝે છે તંન

૬૧૫. ૪. ગ. સતી. ૫. ખ. અવનિ કેલતુ રુખડુ, ઘ. છ. કેલવૃક્ષ, ચ. વનીતા કેલનું રુખડું. ૬. ક. જોવા. ૬૧૬. ૧. ચ. સાંમા સમતુલ ૨. ખ. કેહે આ માંનતી કેરુ મુલ, ચ. કહો માંનતી એનું મુલ. ૬૧૯. ૪. ખ. ઘ. ચ. છ. હોડ બદી આ દીસ, ગ. હોડ બાંધી આ દીસ. ૬૨૧. ૧. ગ. ઘ. છ. લોકનાં ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. છ. સાખી રાખો રાજ. ૬૨૨. ૩. ક. મેંની. ૬૨૫. ૧. ક. વૈતારલ. ૬૩૪. ૨. ખ. ચ. માહારે માથે મોટો વાંક. ઘ. છ. હરી નારી એ તો વાક. ૬૪૦. ૪. ખ. ગ. ઘ. રુદ્યા સાથે ધરુ. ૬૪૫. ૨. ખ. અકલ પ્રાત્તાંડ જે ઉથલ હોય, ઘ. છ. પ્રત્તાંડ પડ, ચ. સકલ પ્રત્તાંડ જે ઉથલ હોય. ૬૪૬. ૨. ખ. આશીશ રૂડો રાજાને દીયો, ગ. ઘ. છ. ચ. રૂડો. ૬૪૮. ૩. ખ. ગ. ચ. બાહાદુર. ઘ. છ. માં ઝળું અને ઝળું ચરણ નથી. ૬૫૦. ૧. ખ. કરી વીચાર ૬૫૧, પહેલાં ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ખ. ચ. રામા રહી જે મેહેલમાં ફરે ઈશ્વરનો જાપ
રાજા રાજા સુખે ફરે આનંદ અતીશે આપ

૬૫૧. નું રજું ચરણ ખ. ચ. માં ફેર છે અને ત્યારપછી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

વાહાંણુ ચડીઓ નેહ

મુલક બંદર બહુ ફરે

તરતીબ કહુ હું તેહ

હરી બંદર એક હાઉકે

વેચો ઝાઝો માલ

સોદો ભરો તે સેહેરનો

ચાતુરનો જ્યંમ ચાલ

કપર. ૨. ખ. આવે વદશી વીર, ગ વલો વદેશી વીર, ઘ. છ. વલો વદેસે વીર, ચ. આવો વીદેશી વીર. ૩. ખ. ચ. અરણુવ તો આધાતથી. ૪. ખ. ચ. ધારણુ રાખી ધીર. કપર. પછી વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

મુલતાંન નગર વીચ આવીઆ જુગલ થઈ મુલતાંન

તે મધે ગુણકા રહે તે ઊતારે બહુ માન

કપ૩. ૧. ખ. ચ. ગુણવંતી ગુણઆગલી કપ૪ ૩. ખ. ગ. ખાણુ, ઘ. ચ. છ હાણુ. કપ૬. ૪. વીસ્તારી કેહે ખાત ચ. વીસ્તારી કેહે વાત. કપ૮. ૨. ચ. કંટક. ક૬૦. ૨. ખ. ચ. તે તું વાત જ ખોલ. ગ. ખાખત ક૬૦. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

ના કહેતે મુરખ થશે

જાશે જશ ને ભાર

મુરખને અમો છુટીયે

મુનો કરીયે સાર

કેહે મુયુ કે જીવતુ

જે કે સાચુ થાયે

તે મંદીર જાયે મલપતો

દેખે સર્વ સભાયે

સરત અમારે એટલી

ખે વસ્તની આંણુ

મુરખ થઈ ચાલો તમે

કે થાયો સાહા મુજાંણુ

વીચાર કરે સહુ વાંણીયા

એહમા મોહોટી કુટ

જમ તમ લેશે માલને

જાંણુ મનમાં હુટ

ના કહેતે નવ્ય છુટીયે

હા કેહેતે પણ હાંણુ

વીચારી જાતે વાંતમાં

ખે પાસાં નહી વાંણુ

મુઠિ કહીએ તો ચાલને

ક૬૧. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

મુયુ કહીયુ માનવી

તો તે મંદીર જાયે

કહિતક એહેમાં કારમુ

મન વીમાંસણુ થાયે

૬૬૫. ૧. ખ. ચ. કરી એમ. ૪. ખ તાત ધણુ સમરથ. ૬૬૬. ૨. ખ. ચ. જો તે,
૩. ખ. ચ. છ. છીંકનાં. ૪. ખ. ઢગલે ઢગલે ધન, ચ. ડગલે ડગલે. ધન.
૬૬૯. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે.

શો પુત્ર પરીવાર છે શી છે ઘરની રીત્ય

નામ એહેતુ મ સાંભલુ તાત માહારાને પ્રીત્ય

૬૭૧. ૪. ખ. તેહેને મા બાપ, ઘ. છ. મુઝી વન તેહેને સંતાપ ચ. તેહેને
તે બાપ. ૬૭૪. ૩. ૪. ખ. ચ. એતુ નામ ન લેશો તમો પુછુ તો કહીયે
છે અમો ગ. ઘ. છ. માં છે નહીં. ૬૭૫. ૨ ખ. ચ. ભડી અંગે ઝાલ, ગ.
જુગતે જાણુ, ઘ. છ. જુગતે ૬૮૧. ૧. ખ. માહાવદ મજા ચતુરદશી ૨.
ખ. સમરપવા માંડુ શીશ ૬૮૩. ૧. ક. છેં તે ૬૮૪. ૨. ખ. ચ. મહીપત,
ગ. મહુરત, ઘ. છ. મહુરત, ૬૮૬. ૪. ખ. ચ. જે મુખથી નવ ખોલે વાણુ.
૬૮૭. ૪. ખ. દંતકોમલ તે માહારો બાપ. ચ. દંતકુવલ કોટીધ્વજ બાપ.
૬૯૧. ૨. ક. ખુંચી છત છોડય. ગ. ઘ. છ. લીધો માલ ખોંચી છત છોડ.
ચ. લીધો માલ ખોંચીને કરોડ. ૬૯૨. થી ૭૦૧ સુધી ગ. માં શ્લોકો નથી.
૬૯૨. ૨. ખ. ચ. વીનતા ગર્ભ રહો તે નાર. ૬૯૩. ૧. ખ. ચ. સાંભલી વાત ને
ન રહુ ધીર, ઘ. છ. ન રહુ ધીર. ૪. ખ. ચ. અપાર દુઃખ હવે જાંઉ કાંઈ,
ઘ. છ. સાગર દુખ એથી કયમ જાય. ૬૦૭. ૧. ખ. ચ. ખેડુ, ઘ. ક્ષેડયુ,
છ. છપુ. ૨. ખ. ઘ. જઈ પોહોતુ મલતાંને તીર, ચ. જઈ પોહોચુ મલતાને
તીર, છ. જઈ પોતુ મુલતાનની તીર ૪. ખ. ચ. હવે ભાગશે માહારી ભુખ.
૬૦૭. પછી ખ. ચ. માં વધારાનો પાઠ છે જે નીચે આપ્યો છે. હવે ભક્ષ
ભલુ આવીયુ રાજધાર તેણે કાવીયુ ૭૦૦ ઘ. છ. માં નથી. ૭૦૦. ૧. ખ. ચ.
દરબાર તે રાજ સમેત, ૨. ખ. ચ. આવુ. ૩. ૪. ચરણો ખ. ચ. માં નથી.
૭૦૧. ૩ ક. ખલક. ૭૦૨. ૩. ખ. ચ. કે લાખોને ભોલવ્યા, ઘ. છ. કે
લખપતિ રાંક કરા. ૭૦૬ ૪. ખ. ચ. ને વલતુ, ગ. વળી તે, ઘ. છ.
વલતો ખેદુ ૭૦૭. ૧. ક. કર્યા ૭૦૯. ૨. ક. ખાતાં. ૪. ખ તે હુસે
પાડિ હોડ, ગ. ધરાવી, ઘ. છ. હુસે હરવા. ચ. હોંશ. ૭૧૪. ૧.
ખ. ચ. પાલવે. ૩. ખ. ચ. જે ૪. ખ. ચ. એ તાહારો મહીમાય.
૭૧૮. ૪. ચ. વાંહાણુ. ૭૨૦. ૧. ઘ. છ. દાંમ કરોડા ગમે, ચ. કોડા ગમે.
૪ ખ. ચ. ભાગી મનની બ્રાંત ગ. ઘ. છ. કાંઈ બ્રાંત્ય. ૭૨૪. ૧. ખ. ઘ.
ચ. છ. સરજણુ, ગ. સરજન. ચ. સંહારણી. ૭૨૯. ૨. ખ. ચ. અકલ

ધરીને અંથ. ૩. ખ. ચ. વશે વીધાયલ વેગલો. ૪. ખ. ચ. ફરે. ગ. પાસે.
 ૭૩૦ ૩. ખ. ગ. દંડક. ધ. છ. ડંડક, ચ. દંડક. ૪. ખ. ચ. તેત્રીશ, ગ.
 તે રીધ. ૭૩૪. ૧ ૨. જુ' ચરણુ ધ. છ. માં નથી. ૨. ખ. ચ. ઉદે
 થએ, ગ. અભિસદીએ. ૭૩૫. ૧. ખ. ગ. ધ. ચ. છ. જા. ૭૩૬. ૩. ૪.
 ચરણો ખ. ચ. માં નથી. ૭૩૮. ૧. ૨. ચરણો ધ. છ. મા નથી. ૨.
 ખ. ગ. ચ. 'કહે' નથી ખ. ચ. છે. માહરું. ગ. થચુ માહરુ ૭૪૧. ૨.
 ધ ચ છ. મોહોલ જ. ૪. ખ. ગ. ધ ચ. છ. ઘોર. ૭૪૨. ૩. ક. સુ'પે'
 ૭૫૩. ૨. ખ. ચ. સરવ. મલો સંન્નેગ. ૭૫૫. ૪. ધ. માં નથી. ૭૫૮ ૪.
 ખ. ચ. એહેને અંક, ધ. છ. ઉજવલ અંક. ૭૬૦. ૪. ખ. ચ. એહેવો પુત્ર મલે તે
 કાએ. ૭૬૩. ૨. ક. ગ. મલ્યા. ૭૬૪ ૨. ક. કાઠિ. ૭૬૬. ૨. ચ. બહુ પેરે દીધા
 સનમાંન ૭૬૬. ૩ જા ચરણુથી ૭૭૦ સુધી ધ. છ. માં પાઠ નથી. ૭૬૭. ૩.
 ૪. ચરણો ખ ગ. ચ. માં નથી. ૭૬૯. ૨ ખ. ગ ચ ઘોડલા. ૪. ખ. ચ.
 સરવે સારો અર્થ, ગ. દશ દીધા ૭૬૯. પછી ગ. માં વધારાનો પાઠ છે જે
 નીચે આપ્યો છે.

વરકના પરણા થકી આપે ધંહંણુ ગરથ
 કલજુગમાં તે કાટે ધંહંણુ થાએ પુન એ મંન
 એવુ સાંભલી આપસે સુરધા થકી જે દાંન
 આ લોક ફલ પાંમસે સત લોકે વીમાંન

૭૭૦. ૪. ખ. ચ. લીધાં. ૭૭૩. ૩. ખ. લખાવજે પાંનિયે, ચ. લખાવજે.
 ૪ ખ. ધ ચ છ. નહાં તો, ગ નીકર ૭૭૪. ૪. ખ. ચ. એહનુ રાજ્ય. ૭૭૫.
 ૧. ધ છ. લાવ્યો. ૭૭૮. ૪. ખ. પુરણ, ચ. થઈ રહી લીલા લેહેર. ૭૮૦. ૨. ક.
 આપ ૩. ખ. ગ ધ. ચ. છ. કરમ કથા માંડી કહી. ૪. ખ. ગ ધ. ચ છ.
 સજન સહુને સાથ. ૭૮૧. ૧. ખ. ચ. ગ. ચાર નાર, ધ. છ. આપ નારય.
 ૪. ખ અમુલક, ગ ધ. ચ છ. અનોપમ. ૭૮૨. ૧. ખ. ખૂટના, ધ. નવ ગણા,
 ચ. નવ લાખના છ. નવ ડકાં ને નવ ગણા ૨. ધ. છ: નારય ઉતારી ત્રણ ૭૮૩.
 ૩. ધન કવી સામલદાસને. ૭૮૪. ખ. ગ ધ. ચ. છ. માં નથી. ૭૮૫ ૨. ક. ઉપ.
 ૭૮૮. ૧. ખ. ને. ૨. ખ. વસ દખણા દાંન, ગ દખેણાએ દાંન, ધ. જ.
 ચ. વસનાં. ૪. ખ. ગ. બહુ માંન, ધ. છ. ગંગાફલ શુભ માંન. ૭૯૦. ૩.
 ખ. ગ. ધ. છ. વરતનું. ૭૯૧ થી ૭૯૮ સુધીનો પાઠ ગ. ધ. છ. માં નથી.
 ૭૯૩. થી ૮૦૩ સુધીનો પાઠ ખ. માં નથી ૭૯૩. ૨ ચ. જ્યાંન. ૩. ચ.

વદને ૪. ચ. દીવ્ય દીધા ૭૯૪. ૧. ચ. ને. ૭૯૫. ૧. ચ. સીહજ. ૨. ચ. સાહોદરા પ્રાક્ષણ. ૩. ચ. સીધુ. ૪. ચ. ચાંણે. ૭૯૬. ૨. ચ. લેખયામાં. ૭૯૭. ૩. ચ. મુધી. ૭૯૮. ૩. ચ. પુરણ. ૮૦૨. ૪ ગ. ધણુમુલી રેણુ ગજ. ધ. છ. ધણુમુલી રેણુ ગજ ધણુમુલીને મુજ. ૮૦૪ ધ. છ. માં ૮૦૫. છે. અને ૮૦૫ એ ૮૦૪ છે. ૮૦૫. ક. માં એહ નથી.

અંત :—

ખ

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ
એહ કથા પુરણ હવી કેહે કવી સાંમલદાસ,

ઈતીશ્રી સિદાસન ખત્રીસૈ : વીક્રમચરીત્રે : કવી શ્રી સાંમલદાસ વીરચીતાયં
વારતા વસ્તુરચંદની સંપુરણ : ॥ શ્રી રસ્તુ : શુભ લવતુ કલાંણુમસ્તુ ॥
શ્રી બહુચરાણ સત્ય છે. શ્રી રામણ સત્ય છે. શ્રી કસ્નણ સત્ય છે.

અંત :—

ગ

એમ કહીને પુતળી ગઈ આપે આકાસ
એ કથા પુરણ થઈ કેહે કવી શાંમળદાસ.

ઈતીશ્રી વીક્રાંમચરીત્ર : સીદાંસાંન ખત્રીસૈ : ભોજ પુતળી સંવાદે : કવી
કેહે શ્રી સાંમળદાસ : વીરચાલ : કસ્તુરચંદ ભદ્રાની : પુતળી સંકટદરંણુની
કથા સંમપુરણ : સંમાપત : સ્વંત ૧૮૭૬ નાં માહાગસર વહી ૯ બ્રહ્મવાસંરે
દીનપુરંણ થઈ સંમાપત : શ્રી રસતુ : કલાંણુમસ્તુ : શ્રી ભાંડેરેસ્વરની
કીપાએ સીહોરના પ્રેત : જંગેસ્વર દરીસંકટે પ્રત પરમાણે લખી છે.
શ્રી રસ્તુ : સ્વંત ૧૮૦૫ નાં આસો શુધી ૩ વાર શુધ : લખતંગ ઉજમગંમ
લાલભાઈના ભાથે કાણુપરનાં દરવાજે લખી છે. પરતપરમાણે બિનારી
છે. બુલ ધોંચ તો મુને દોસ નદી જેએ કાઈ વાચે તેદેને ચાંદારે હંડવરત
વાંચવો. શ્રી કસ્નણ. શ્રી રામગંમ. નમસદાર વાચવે : નોકરી બિપદ દરવાજે
દના તે લખી છે. સ્ત્રી બહુચરાણ સત છે. અંગાગ્યાઈની જેએ દન્ને.
શ્રી મદાદેવણની કીરપા દન્ને. શ્રી. સાંદાની કીરપા થંદાણી દન્ને :

★

અંત :—

ઘ

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ
એ કથા પુરણ થઈ કેહે કવી સાંમલદાસ
સોતા-વગતા સાંભલો કેહે કવિતા કરનેડય
સાંમલ ભટ મુખથી કહે બોલો જે જે શ્રી રણછોડ

ઈતીશ્રી વિક્રમચરીત્ર સીહાસનખત્રીસી કસ્તુરચંદની વાત સંપૂર્ણમ્ :

★

ચ

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ
એક કથા પુરણ હવી કેહે કવી સાંમલદાસ ॥ ૮૯૬ ॥
કસ્તુરચંદ શ્રીરસ્તુ ॥ કલ્યાણમસ્તુ : ॥ ॥છા ॥ ॥છા ॥ ॥છા ॥ ॥છા ॥

શમાપત

★

અંત :—

છ

એમ કહીને પુતલી આપે ગઈ આકાસ,
એ કથા પુરણ થઈ કેહે કવી સાંમલદાસ.
સોતા-વિગતા સાંભલો કેહે કવીતા કર નેડય,
સાંમલ ભટ મુખથી કહે બોલો જે જે શ્રી રણછોડ

ઈતિ વિક્રમચરીત્ર સીહાસનખત્રીસ કસ્તુરચંદની વાત સંપૂર્ણ ॥

લખીતંગ ભટ અભેરામ, અંબારામ, શ્રી અમદાવાદ મધ્યે માંડવીની
પોલ મધ્યે નેઈતાં ઘોલાની પોલ મધ્યે લખી છે. શ્રી રસ્તુ. કલ્યાણમસ્તુ ॥
પત્ર-પર ॥

સંવ ૧૮૮૯ વર્ષે માગર સુદિ ૨ વાર ગરેઉ લખી છે. આ વાત જે
કોઈ એકલે તેને પ્રાંતહતાનુ પાપ છે ॥ પછે અસ્ત્રીકલ્યાણ પાપ છે ॥
શ્રી બહુચારાજી સત્ય છે ॥ શ્રી અંબાજી સત્ય છે ॥ શ્રી રણછોડજી સત્ય છે ॥
શ્રી રાંમજી સત્ય છે. શ્રી કસ્તુરજી સત્ય છે.

★

નંદખત્રીસી

(કેટલાક નોંધપાત્ર શબ્દો)

શબ્દસૂચિ

અઘાટ	૩૮૭.૧	પૂરેપૂરું
અચાલે	૭૭.૧	અનિવાર્ય
અઝરે	૨૧૨.૧	ઈઝરે
અણાથ	૩૧૭.૨	ગરીબ
અનરગલ	૬૩.૪	અનર્ગલ
અસ્ત	૩૮૦.૪	અસ્થિ
અહરુપરુ	૩૫૪.૩	આમતેમ
અંકાર	૪૯.૨	અંકૂર, મૂળ, બીજું
આથ્ય	૩૧૮.૨	સમૃદ્ધિ
આર	૩૦૧.૨	આહાર
આલિંધન	૫૯.૨	આલિંગન
આસ્વાગત	૧૫૪.૧	સ્વાગત
ઉલગ	૨૫૧.૩	દાસ
ઉજલ	૧૧૮.૨	ઉજ્જ્વલ
કરખી	૮૫.૧	કૃપણ
કરે	૭૨.૨	ઘરની બાજુની દિવાલ
કલો	૪૪૮.૪	બાણો
ખંચે	૪૫.૨	ધીરજ રાખે
ખાંવંન	૧૦૧.૩	ખાત્રિંદ
ખુરુણ	૯૦.૨	?
ખુહ	૨૧૦૨.૨	ખુવે
ખેદુ	૨૬.૪	છેદું
ગ્રત	૧૨૦૨.૨	દૂત
ગયંદ	૩૨૧.૧	ગળેન્દ
ઘડ	૨૦.૨	ગઢ
ચત્રવાક	૧૧૭.૨	ચક્રવાક

ચીગટ	૩૪૨.૧	ચીકાશ
છીલોજી	૨૨૫.૨	?
જસ	૪૫૪.૨	જેની
જુયા	૧૮૯.૩	જુદા
જીપે	૩૦૮.૨	જીતે
ડાહીકણ	૨૭ ૨	ડાકણ
તર	૨૫૪.૩	તરવા પડેલા
તાજણ	૨૯૬ ૧	તર્જન
દખ	૧૧.૪	દક્ષ
દખણી	૨૪૫.૧	દુખણી
દખણાવંત	૨૫૪.૨	દક્ષિણાવર્ત
દદાંમાં	૨૫૬.૨	દુંદુભિ
દાયો	૨૪૦ ૨	દાવ
દેયુ	૨૧૧.૩	દઉં
ધીંગડમલ	૩ ૧	ધીંગા મલ જવો
ના	૧૭.૨	ન્યાય
નાહાલવા	૧૨૮.૪	ન્યાળવા, નિહાળવા
નિસાલગરણાં	૧૩૬.૩	નિશાળે બેસાડવું
નેટ	૩૨૫.૨	નક્કી
નોહોતરાં	૨૦૨.૨	નોતરાં
પટકૂલ	૪૪.૧	પટોળું
પટંતરે	૩૨.૪	ગુપ્ત રીતે
પરુ	૭૮.૨	દ્વર
પરતો	૪૫૧ ૨	પરચો
પાખી	૮૭.૧	વિના
પારખતીક	૪૭.૩	પારિખતક
પીયાવો	૧૯૮.૨	પીવાના ચૈસા ?
પ્રીભુત	૪૫૬.૩	પ્રભૂત, પુષ્કળ
પ્રેમલ	૪૨.૩	પ્રીમળ-પરિમલ
પેહ	૩૧૦.૪	પહો, સવાર
ખાઠ	૧૪૭.૨	?
ભઈ	૫૯ ૨	ચઈ

મસવાડા—માસ ; મહિના	[૩૮—૩૯૦]	વોલસ્થે—વળશે	[૫૪—૫૬૭]
મસીયારો—માહવારો પગાર	[૧૭—૧૪૩]	સાણગ—શાણગાર	[૧૬—૧૨૭]
મુકરી—નામુકર જવું,		સમાંણસાં—સજજનો	[૫૧—૫૩૮]
કહીને ફરી જવું.	[૪— ૨૦]	સરૂ—ચરૂ ઉચ્ચારને અનુસરીને	
ગુડામાં—મોઢામાં	[૭— ૪૭]	‘ચ’નો ‘સ’ લખ્યો છે.	[૫૮—૬૦૨]
રાઉ—રાય	[૭— ૪૫]	સાતાં—સાત	[૫૭—૫૮૬]
રાઢે—રાઢ=રાટ, કળિયો	[૪— ૨૦]	સુમ—કૃપણ	[૪૫—૪૬૫]
લબાંત્રીયો—વાણજરણો	[૪૮—૫૦૧]	સુલ—મુશ્કેલી કે ઝઘડાનો	
લગર—સદાગ્રત	[૪—૬૭૪]	નિકાલ.	[૫૮—૬૦૧]
લાંચા—(સં. લાંચા) લાંચ	[૮— ૬૦]	સેંગીયા—ગુટિકા (?)	[૨૮—૨૬૭]
વાયસ—‘વાયુ’ના અર્થમાં	[૪૨—૪૩૬]	સેંવાસ—સહવાસ	[૪૩—૪૪૫]
વીરુવો—વરવો વિરૂપ	[૧૬—૧૩૬]	હલુયા—હળવા ; નમ્ર	[૨૭—૨૫૩]
વીલોમ—વિપરીત ઊલટી	[૫૮—૬૦૦]	હેજે—હેતે	[૫૬—૫૮૪]
વેડાંગ—ઘોડો	[૫— ૪૪]		

★

